

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ МІНІСТЕРСТВА ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису

ЧЕРНИШОВ ВОЛОДИМИР ВАСИЛЬОВИЧ

УДК [658.15:621:336] (043.5)

ДИСЕРТАЦІЯ

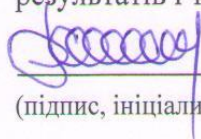
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ СУБ'ЄКТІВ
ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ

Спеціальність 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Економічні науки

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

 В. В. Чернишов
(підпис, ініціали та прізвище здобувача)

Дисертація є ідентичною іншим

примірникам дисертації

Вчений секретар спеціалізованої

вченої ради Д 64.055.02

М. Геращенко

Науковий керівник

Проноза Павло Володимирович

доктор економічних наук, професор

Харків – 2019

АНОТАЦІЯ

Чернишов В. В. Формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук (доктора філософії) за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит (08 – Економічні науки). – Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, 2019.

Метою дослідження є удосконалення і подальший розвиток теоретичних положень, методичного забезпечення та практичних рекомендацій з формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості з урахуванням впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

У роботі проаналізовано та виділено основні напрями ефективного розвитку машинобудування при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, основні з яких: використання фінансових ресурсів на інвестування оновлення основних засобів; забезпечення незалежної сировинної спрямованості промислового виробництва; встановлення чітких механізмів кредитування, особливо на довгострокову перспективу, та низькі ставки по кредитах. Аналізуючи напрями впровадження фінансової діагностики на суб'єктах господарювання, визначено основні недоліки та перспективи розвитку суб'єктів господарювання, що залежать від недостатності обігових коштів та відсутності фінансування.

Аналізуючи проблеми розвитку у неефективному функціонуванні суб'єктів господарювання машинобудування, визначено сильні та слабкі сторони суб'єктів господарювання при формуванні системи фінансової діагностики, а також переваги та недоліки, що виходять із зовнішнього середовища.

У роботі дістало подальшого розвитку визначення змісту поняття

«фінансова діагностика» та «система фінансової діагностики» через уточнення понятійно-термінологічного апарату: уточнено економічний зміст поняття «фінансова діагностика» за комплексним підходом до розгляду його сутності, що враховує фінансові можливості та досягнуті результати суб'єкта господарювання для визначення діагностичного сценарію його стану та виявлення перспектив розвитку; уточнено економічний зміст поняття «система фінансової діагностики» за рахунок використання методу аналізу ієрархій, який враховує своєчасне виявлення та запобігання впливу як зовнішніх, так і внутрішніх небезпек та загроз, забезпечення захищеності діяльності та досягнення фінансової стійкості.

Аргументовано основні характеристики цих понять, на основі морфологічного аналізу економічних категорій, які характеризують діагноз, опис поточного і перспективного стану суб'єктів господарювання. Доведено, що фінансова діагностика, дає змогу виявити та усунути негативний розвиток у діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості та є узагальнюючим поняттям, який можливо використати при встановленні класу фінансової стійкості.

Розглядаючи множину визначень терміну «система», методом аналізу ієрархій доведено, що система фінансової діагностики є набором складових, що дозволяє оцінити як внутрішнє, так і зовнішнє середовище суб'єктів господарювання з метою визначення і формування діагностичного сценарію для виявлення його поточного і перспективного стану, проблем та напрямів їх вирішення.

Встановлено, з метою оцінки факторів впливу на ефективність діяльності, залежність коефіцієнта рентабельності власного капіталу від ресурсовіддачі, коефіцієнта фінансової залежності та рентабельності продажу та запропоновано послідовність дій при оцінці впливу факторів на отримання ефективного функціонування суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості.

На основі показників складової фінансової стійкості проведено кластерний аналіз досліджуваних суб'єктів господарювання машинобудування,

в результаті якого їх згруповано за трьома кластерами, які відображають вплив факторів зовнішнього так і внутрішнього середовища.

Удосконалено інструментарій формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, особливість якого полягає в комплексному та послідовному використанні таких методів, як: інтегральний показник розвитку суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості; метод SWOT-аналізу для визначення факторів впливу зовнішнього і внутрішнього середовища та сильних і слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання; метод компанії Дюпон для виявлення впливу показників рентабельності власного капіталу; кластерний аналіз суб'єктів господарювання на основі фінансових показників їх діяльності, комплексне застосування яких уможливить здійснення фінансової діагностики на основі визначення рівня фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Основним питанням діагностики фінансового стану суб'єкта господарювання є визначення послідовності використання показників фінансової стійкості суб'єкта господарювання. На основі результатів проведених теоретичних та практичних досліджень доведено доцільність використання множини показників діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання для підвищення фінансової стійкості: коефіцієнту оборотності активів; відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; рентабельності продажів; рентабельності власного капіталу; рентабельності активів.

Використовуючи запропоновані показники фінансової стійкості з метою визначення рівня розвитку суб'єктів господарювання машинобудування, їх фінансового стану та рівня фінансової стійкості, здійснено рейтингову оцінку за побудованою скоринговою моделлю, що уможливило розподіл досліджуваних суб'єктів господарювання за показниками їх фінансової діяльності за 2017 р. за класами.

До I класу віднесено суб'єкти господарювання з запасом фінансової стійкості; II класу – проблемні суб'єкти господарювання; III класу – суб'єкти господарювання з високим ризиком банкрутства.

Для діагностування фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості застосовано дискримінантний аналіз з використанням показників рентабельності активів, коефіцієнтів швидкої ліквідності, автономії, рівня забезпеченості власними оборотними коштами. У результаті проведеного дослідження розроблено три дискримінантні моделі діагностування фінансової стійкості суб'єктів господарювання, які відповідають трьом її класам. До першого класу з нормальною фінансовою стійкістю віднесено 5 з досліджених суб'єктів господарювання, до другого класу, з нестійким фінансовим станом – 4 суб'єкта, до третього класу, з кризовим фінансовим станом – 13 суб'єктів господарювання.

Проведені дослідження підтверджують доцільність комплексного застосування запропонованих методів системи фінансової діагностики, що забезпечує підвищення достовірності, об'єктивності та оперативності отриманих результатів для ухвалення управлінських рішень з використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.

Узагальнюючи результати дослідження системи фінансової діагностики щодо складових, показників і методів, розроблено методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Запропонований методичний підхід, є системою запропонованих методів, що в цілому досліджує ступінь забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами для здійснення господарської діяльності, раціональності їх розміщення та ефективності використання, спроможності суб'єктів господарювання фінансувати свою діяльність, фінансовими взаємовідносинами з іншими інвесторами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Методичний підхід характеризується системністю використання методів діагностики і дозволяє визначити забезпеченість суб'єктів господарювання необхідними фінансовими ресурсами для здійснення господарської діяльності.

Упровадження методичного підходу забезпечить отримання запасу фінансової стійкості та дозволить своєчасно визначати фінансові можливості

суб'єктів господарювання промисловості.

Розроблені і представлені в дисертації науково-практичні розробки мають прикладну значущість і цінність, що підтверджується їх використанням у роботі органів регіонального управління, фінансовій діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної галузі та в процесі підготовки фахівців фінансової сфери, що підтверджується довідками про впровадження.

Зокрема, в діяльність: Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 01-23/2057 від 20.05.2018) запроваджено побудову дискримінантної моделі діагностування фінансової стійкості промисловості регіону, сутність якої полягає в урахуванні комплексу факторів, що визначають фінансову діяльність суб'єктів господарювання, яка забезпечить їх групування за класом фінансової стійкості; ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» (довідка № 168/2018 від 10.08.2018) – методичний підхід до формування системи фінансової діагностики, який дозволив виявити додаткові можливості використання фінансових ресурсів підприємства, та пропозиції щодо оцінки майбутнього та поточного стану фінансової діяльності суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості відповідно до зміни зовнішніх та внутрішніх умов його функціонування; ТОВ «ІНТЕРПРОФІТ АГРО» (довідка № 12 від 30.06.2017) – інструментарій формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання; в навчальний процес підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 –«Фінанси, банківська справа та страхування» освітньої програми «Фінанси і кредит» при викладанні дисципліни «Управління фінансовою санацією та антикризова фінансова діагностика» у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця (довідка № 18/86-39-198 від 18.09.2018).

Ключові слова: суб'єкти господарювання машинобудівної промисловості, система фінансової діагностики, складові, інструментарій фінансової діагностики, фінансовий стан, фінансова стійкість.

ANNOTATION

Chernyshov V. V. Formation of the system of financial diagnostics of business entities of industry. – A qualification scientific thesis on the rights of a manuscript.

The thesis for a Candidate Degree in Economic Sciences (PhD) in specialty 08.00.08 – Money, Finance and Credit (08 – Economics). – Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics, Kharkiv, 2019.

The purpose of the study is to improve and further development of theoretical provisions, methodological support and practical recommendations for the formation of financial diagnostics of economic entities of the machine-building industry, taking into account the influence of factors of the internal and external environment.

The basic directions of effective development of machine-building in forming the system of financial diagnostics of economic entities are analyzed and highlighted, the main of which are: the use of financial resources to invest in upgrading fixed assets; ensuring the independent raw material orientation of industrial production; establishment of clear lending mechanisms, especially in the long run, and low credit rates. Analyzing the directions of introduction of financial diagnostics on economic entities, the main disadvantages and prospects of development of economic entities, which depend on insufficient working capital and lack of financing, are identified.

Analyzing the problems of development in the inefficient functioning of economic entities of mechanical engineering, identified the strengths and weaknesses of economic entities in the formation of financial diagnostics, as well as the advantages and disadvantages of the external environment.

The research has further developed the definition of the content of the concept of "financial diagnostics" and "system of financial diagnostics" through clarification of the conceptual and terminological apparatus: clarified the economic meaning of the concept of "financial diagnostics" by a comprehensive approach to the consideration of its essence, which takes into account the financial capabilities and results achieved by the sub ' an economic entity to determine the diagnostic scenario of its condition and identify development prospects; the economic meaning of the

concept of "financial diagnostics" is clarified by the use of the hierarchy analysis method, which takes into account timely detection and prevention of the influence of both external and internal dangers and threats, ensuring the security of activities and achieving financial stability.

The basic characteristics of these concepts are substantiated, based on the morphological analysis of economic categories that characterize the diagnosis, description of the current and prospective status of economic entities. It is proved that financial diagnostics enables to identify and eliminate the negative development in the activity of economic entities of the machine-building industry and is a general concept that can be used in establishing the class of financial stability.

Considering many definitions of the term "system", the method of hierarchy analysis shows that the system of financial diagnostics is a set of components that allows to evaluate both the internal and external environment of economic entities in order to identify and form a diagnostic scenario to identify its current and prospective state, problems and directions of their solution.

To determine the factors of impact on the efficiency of activity, the dependence of the return rate on equity capital, the ratio of financial dependence and profitability of sales and proposed a sequence of actions in assessing the impact of factors on the effective functioning of the economic entity of the engineering industry.

On the basis of indicators of the financial stability's component, a cluster analysis of the surveyed economic entities of mechanical engineering was conducted, as a result of which they were grouped into three clusters, which reflect the influence of factors of the external and internal environment.

Improved tools for the formation and implementation of financial diagnostics of business entities, the peculiarity of which is the complex and consistent use of such methods as: integral indicator of development of economic entities of machine - building industry; SWOT analysis to identify environmental and environmental factors and strengths and weaknesses of business entities; Dupont's method for identifying the impact of equity returns; cluster analysis of economic entities on the basis of financial indicators of their activity, the complex application of which will

allow financial diagnostics based on determining the level of financial stability of economic entities of the engineering industry.

The main issue in diagnosing an entity's financial position is determining the consistency of the entity's financial stability indicators. Based on the results of theoretical and practical research, it has been proved that it is expedient to use a variety of indicators of the financial state of economic entities to improve financial stability: the asset turnover ratio; the ratio of retained earnings to the amount of assets; profitability of sales; return on equity; return on assets.

Using the proposed indicators of financial stability in order to determine the level of development of economic entities of mechanical engineering, their financial status and level of financial stability, a rating was made according to the built-in scoring model, which made it possible to allocate the surveyed economic entities by their financial activity indicators for 2017 by classes.

Class I entities include financial stability entities; class II - problematic business entities; class III businesses at high risk of bankruptcy.

To diagnose the financial soundness of the economic entities of the machine-building industry, a discriminant analysis was applied using indicators of return on assets, ratios of fast liquidity, autonomy, the level of security of own working capital. As a result of the study, three discriminatory models of diagnosing financial stability of economic entities were developed, which correspond to its three classes. The first class with normal financial stability includes 5 of the surveyed business entities, the second class, with unstable financial status - 4 entities, the third class, with a crisis financial condition - 13 entities.

The conducted researches confirm the expediency of comprehensive application of the offered methods of the system of financial diagnostics, which provides increase of reliability, objectivity and efficiency of the obtained results for making management decisions on the use of financial resources of economic entities.

Summarizing the results of the study of financial diagnostics of components, indicators and methods, developed a methodical approach to the formation of the system of financial diagnostics of economic entities of the engineering industry.

The proposed methodological approach is a system of proposed methods that as a whole investigates the degree of provision of the necessary financial resources for carrying out economic activities, rationality of their placement and efficiency of use, the ability of economic entities to finance their activities, financial relationships with other investors, solvency and financial capacity.

The methodological approach is characterized by the systematic use of diagnostic methods and allows to determine the provision of economic entities with the necessary financial resources to carry out economic activities.

Implementation of the methodological approach will ensure the availability of financial stability and allow timely determination of financial capacity of economic entities.

The scientific and practical developments developed and presented in the dissertation have applied importance and value, which is confirmed by their use in the work of regional government bodies, financial activity of economic entities of the machine-building industry and in the process of preparation of specialists in the financial sphere, which is confirmed by implementation certificates.

In particular, in the activity of: Department of Economics and International Relations of Kharkiv Regional State Administration (reference № 01-23 / 2057 dated May 20, 2018) introduced the construction of a discriminatory model for diagnosing the financial stability of an industry in the region, the essence of which is to take into account the complex of factors that determine the financial activities of economic entities that will ensure their grouping by the class of financial stability; PJSC "Kharkiv Electrotechnical Plant "Ukrelectromash" (reference № 168/2018 dated 10.08.2018) is a methodical approach to the formation of financial diagnostics system, which allowed to identify additional opportunities for using the financial resources of the enterprise, and proposals for the evaluation of the future and current state of financial activity the subject of management of the machine-building industry in accordance with the change of external and internal conditions of its functioning; LLC "INTERPROFIT AGRO" (reference № 12 dated June 30, 2017) - tools for the formation and implementation of the system of financial diagnostics of

economic entities; in the educational process of preparation of students of the second (master's) level of higher education in specialty 072 - "Finance, Banking and Insurance" of the educational program "Finance and Credit" in teaching the discipline "Management of financial rehabilitation and anti-crisis financial diagnostics" at Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (reference № 18 / 86-39-198 dated September 18, 2018).

Key words: subjects of management of machine-building industry, system of financial diagnostics, components, tools of financial diagnostics, financial condition, financial stability.

Список публікацій здобувача

1. Чернишов В. В. Фінансова діагностика як система забезпечення фінансової стійкості підприємства / В. В. Чернишов // Економіка розвитку. – 2012. – № 1 (61). – С. 111-114.

2. Чернишов В. В. Класифікація та властивості систем в економіці / В. В. Чернишов // Інноваційна економіка. – 2012. – № 12 (38). – С. 295-299.

3. Чернишов В. В. Методичні аспекти проведення фінансової діагностики промислового підприємства / В. В. Чернишов // Вісник Одеського національного університету. – 2014. – Том 19. – Вип. 2/4. – С. 100-104.

4. Чернишов В. В. Комплексна оцінка факторів, що впливають на фінансову діяльність підприємства / В. В. Чернишов // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 8. – Ч. 1. – С. 125-129. – (Серія : Економічні науки).

5. Чернишов В. В. Побудова обґрунтованої системи показників фінансової діяльності підприємств машинобудівної промисловості / В. В. Чернишов // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2014. – № 3 (65). – С. 179-185.

6. Чернишов В. В. Финансовая диагностика и роль в ней метода принятия решений при обеспечении финансовой безопасности предприятия / В. В. Чернишов // Бізнес Інформ. – 2012. – № 6. – С. 135-138. (Index Copernicus)

7. Чернишов В. В. Аналіз напрямів впровадження системи фінансової діагностики підприємств машинобудівної промисловості [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Інфраструктура ринку. – 2018. – № 17. – С. 248-257. – Режим доступу : http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/43.pdf.

(Index Copernicus).

8. Чернишов В. В. Аналіз та тенденції розвитку поняття фінансової діагностики в економіці України / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики» (м. Харків, 10-11 травня 2012 р.). – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2012. – С. 220 – 222.

9. Чернишов В. В. Визначення поняття системи у сучасних умовах / В. В. Чернишов // Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика сучасної економіки» (м. Черкаси, 10 листопада 2012 р.). – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – С. 356 – 358.

10. Чернишов В. В. Аналіз основних коефіцієнтів системи фінансової діагностики / В. В. Чернишов // Матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної конференції «Тенденції розвитку організаційного та проектного менеджменту» (м. Львів, 6-7 грудня 2013 р.). – Львів : ЛЕФ, 2013. – Ч.2. – С. 117 – 119.

11. Чернишов В. В. Аналіз розвитку промислових підприємств України / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування та ефективність використання фінансових ресурсів в економічній діяльності» (м. Чернігів, 11–12 квітня 2014 р.). – Чернігів : ЧНТУ, 2014. – С. 63 – 66.

12. Чернишов В. В. Методи проведення фінансової діагностики промислового підприємства / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-економічна безпека держави в умовах інтеграційних процесів» (м. Львів, 25-26 квітня 2014 р.). – Львів : ЛЕФ, 2014. – Ч.1. – С. 84 – 86.

13. Чернишов В. В. Аналіз фінансової діагностики в машинобудівній промисловості / В. В. Чернишов // Матеріали Всеукраїнської заочної конференції викладачів, студентів, аспірантів та молодих учених «Фінансові механізми сталого розвитку економіки: теоретичний та практичний аспекти» (м. Дніпропетровськ , 23-24 квітня 2015 р.). – Дніпропетровськ : НМАУ, 2015. – С. 166 – 170.

14. Чернишов В. В. Аналіз функціонування фінансової системи на макрорівні / В. В. Чернишов // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Пошук ефективних механізмів промислового розвитку в контексті сучасної економічної теорії» (м. Київ, 24-25 квітня 2015 р.). – Київ : ГО, 2015. – Ч. 2. – С. 79 – 82.

15. Проноза П. В. Напрямки зміни фінансової стійкості та їх реалізація на підприємствах машинобудівної промисловості / П. В. Проноза, В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток фінансово-економічного становища на різних рівнях управління: підприємство, регіон, держава» (м. Дніпропетровськ, 6-7 листопада 2015 р.). – Дніпропетровськ : НО «Перспектива», 2015. – Ч. 2. – С. 87 – 90. *Особистий внесок здобувача полягає у розробленні напрямів змін фінансової стійкості на підприємствах машинобудівної промисловості.*

16. Чернишов В. В. Особливості проведення фінансової діагностики машинобудівних підприємств / В. В. Чернишов, Є. О. Малишко // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (м. Харків, 31 травня – 1 червня 2018 р.). – Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2018. – С. 91 – 92. *Особистий внесок здобувача полягає у дослідженні наявності зв'язку між показниками, які впливають на фінансовий стан підприємств машинобудівної промисловості.*

17. Чернишов В. В. Складові фінансово-економічної безпеки підприємства / В. В. Чернишов, Є. О. Малишко // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (м. Харків, 30-31 травня 2019 р.). – Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2019. –

С. 238 – 239. *Особистий внесок здобувача полягає в узагальненні складових фінансово-економічної безпеки підприємства в системі фінансової діагностики.*

18. Чернишов В. В. Розробка напрямів підвищення фінансової стійкості підприємств машинобудівної промисловості та дослідження їх перспективної діяльності / В. В. Чернишов // Економічні студії. – 2015. – № 2 (06). – С. 177 – 183.

19. Чернишов В. В. Основні етапи оцінки фінансової діагностики суб'єктів господарювання [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 11. – С. 545–548. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/114.pdf>. (Index Copernicus)

20. Чернишов В. В. Оцінка рівня фінансового стану підприємств машинобудування [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Економіка та суспільство. – 2016. – Вип. 6. – С. 237–241. – Режим доступу : http://economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/40.pdf. (Index Copernicus)

21. Чернишов В. В. Реалізація моделі діагностики фінансового стану щодо напрямів підвищення фінансової стійкості підприємства [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С. 482–485. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/102.pdf>. (Index Copernicus)

22. Чернишов В. В. Аналіз стратегічних пріоритетів формування фінансової діагностики машинобудівних підприємств [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Modern Economics. – 2018. – № 8. – С. 206–217. – Режим доступу : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/8-2018/UKR/chernyshev.pdf>. (Scientific Index Services)

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	17
ВСТУП	18
РОЗДІЛ 1. ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ	26
1.1. Визначення показників діяльності суб'єктів господарювання промисловості	26
1.2. Визначення основних проблем та пріоритетних напрямів діяльності суб'єктів господарювання машинобудування	47
1.3. Сутність фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості	61
Висновки до розділу 1	73
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ	76
2.1. Система фінансової діагностики оцінки стану розвитку суб'єктів господарювання	76
2.2. Складові системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості	91
2.3. Аналіз рентабельності власного капіталу суб'єктів господарювання та їх кластеризація за фінансовими показниками	106
Висновки до розділу 2	120
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ	123
3.1. Побудова скорингової моделі класифікації суб'єктів господарювання	123
3.2. Удосконалення аналізу фінансової складової системи фінансової діагностики	137

	16
3.3. Забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в системі фінансової діагностики	159
Висновки до розділу 3	176
ВИСНОВКИ	179
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	183
ДОДАТКИ	213

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

МАІ	Метод аналізу ієрархій
ВВП	Валовий внутрішній продукт
ВПК	Виробничо-промисловий комплекс
МЕУ	Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
АТ	Акціонерне товариство
ПАТ	Публічне акціонерне товариство
СФД	Система фінансової діагностики
ФС	Фінансова стійкість
СГ	Суб'єкти господарювання
ТНВ	Товари національного виробництва

ВСТУП

Актуальність теми. Промисловість є провідною галуззю економіки та значною мірою впливає на її фінансовий стан. Кризові процеси у виробничо-господарському комплексі України спричинили дестабілізацію національної економіки. Відповідно до «Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020»», яка схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, пріоритетними напрямками розвитку промисловості є запровадження стимулюючих механізмів інвестиційної діяльності, що ґрунтуються на результатах фінансової діагностики її галузей, серед яких провідною є машинобудування, та суб'єктів господарювання. Саме тому фінансова діагностика суб'єктів господарювання є стрижнем процесу розроблення стратегій їх розвитку і визначення конкурентних переваг, орієнтованих на європейські стандарти, що забезпечить фінансову стійкість суб'єктів господарювання. Тому завданням фінансової діагностики машинобудівної промисловості є зниження негативних наслідків впливу на фінансову діяльність суб'єктів господарювання зовнішніх та внутрішніх факторів, які пов'язані з прийняттям управлінських рішень у фінансовій сфері, орієнтованих на стратегічну перспективу. Формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості доцільно здійснювати з урахуванням їх фінансової стійкості, що уможливить ефективне використання фінансових ресурсів на всіх економічних рівнях.

Дослідженню питань проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості присвячено значну кількість праць вчених та практиків, таких як: Н. М. Внукова, А. Е. Воронкова, М. М. Глазов, Ю. Ю. Гусева, Г. М. Дженкинс (G. Jenkins), Т. О. Загорна, Н. Е. Зимин, К. В. Король, Л. А. Костирко, В. М. Мирончук, С. В. Приймак, О. О. Терещенко та ін.

Вагомий внесок у формування методичних підходів до оцінювання фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

внесли такі вчені-дослідники: Е. І. Альтман (E. Altman), А. Ф. Барнс (F. Burns), В. Н. Бивер (W. Beaver), Т. Б. Бердникова, А. С. Вартанов, А. А. Васина, Н. М. Ветрова, В. Г. Герасимчук, В. І. Грушко, М. Я. Дем'яненко, І. І. Мазур, М. Й. Малік, В. Я. Месель-Веселяк, О. Є. Найденко, П. Т. Саблук, В. П. Ситник, О. О. Терещенко, Р. Фриш (R. Frisch), В. Д. Шапиро, Г. О. Швиданенко, О. М. Шпичка та ін.

Однак, незважаючи на суттєвість результатів наукових досліджень, недостатньо опрацьованими залишаються питання формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання з урахуванням галузевих особливостей діяльності, зокрема у машинобудуванні, що полягають у визначенні фінансової стійкості підприємств на основі використання широкого спектру методів її оцінювання, що зумовило актуальність проведення даного дослідження, його мету, завдання, об'єкт, предмет та методи.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертація виконана згідно з планами наукових досліджень Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця відповідно до науково-дослідних тем: «Вдосконалення системи управління діяльністю банку на основі використання інноваційних методів і технологій» (номер державної реєстрації 0113U008070), за якою здобувачем розроблено розділ «Удосконалення системи фінансової діагностики підприємства-позичальника», в якому визначено теоретичні підходи та науково-методичний апарат щодо формування системи фінансової діагностики підприємства-позичальника; «Мінімізація фінансових ризиків в роботі з бізнес-партнерами та фінансовими установами» (номер державної реєстрації 0115U000056), у рамках якої розроблено розділ «Методичне підґрунтя формування системи фінансової діагностики промислового підприємства», де автором проведено аналітичні розрахунки, що стосуються різних аспектів діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості; «Формування системи фінансової діагностики підприємства» (номер державної реєстрації 0117U000987), за якою автор розробив розділи «Теоретичні засади формування системи фінансової

діагностики підприємства» та «Теоретико-методичний підхід до формування системи діагностики підприємства», в яких обґрунтовано теоретичні засади та розроблено методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, науково-практичні здобутки яких представлено у дисертаційній роботі.

Мета і завдання дослідження. Метою дослідження є удосконалення і подальший розвиток теоретичних положень, методичного забезпечення та практичних рекомендацій з формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості з урахуванням впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

Відповідно до визначеної мети в роботі поставлено такі завдання:

здійснити оцінку розвитку промисловості України з урахуванням сильних та слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості;

розвинути понятійно-термінологічний апарат фінансової діагностики суб'єктів господарювання щодо уточнення змісту поняття «фінансова діагностика»;

визначити системний характер проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості на основі термінологічного аналізу поняття «система»;

сформувати основні складові фінансової діагностики та визначити методи їх оцінки для суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості;

визначити рентабельність власного капіталу суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості для оцінки ефективності їх діяльності в контексті фінансової діагностики;

розробити інструментарій формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості;

визначити взаємозв'язок показників діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості;

запропонувати здійснення діагностики фінансової стійкості суб'єктів

господарювання машинобудівної промисловості за її обґрунтованими класами;
розробити методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Методи дослідження. Для досягнення визначеної мети і вирішення поставлених завдань використано систему загальнонаукових і спеціальних методів дослідження: структурно-логічного аналізу, теоретичного узагальнення, системного аналізу, синтезу, класифікації – для уточнення поняття «фінансова діагностика»; метод аналізу ієрархій – для визначення ієрархії основних складових та методів їх оцінки щодо системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості; метод таксономічного аналізу – для розрахунку загального рівня розвитку промисловості України; SWOT-аналіз – для об'єктивної оцінки, визначення пріоритетних напрямів реалізації фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості; метод кореляційного аналізу – для визначення впливу результатів фінансової діяльності на формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості; метод кластерного аналізу – для проведення кластеризації суб'єктів господарювання; метод компанії Дюпон – для проведення факторного аналізу ефективності роботи суб'єктів господарювання; метод дискримінантного аналізу – для визначення класу фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості; графічний – для уточнення результатів дослідження.

Поставлені задачі розв'язано з використанням пакетів прикладних програм Microsoft Excel, Spider Project, Statistica, Statgraphics, SPSS, Visio.

Інформаційною базою дослідження є наукові розробки провідних вітчизняних і зарубіжних дослідників з питань фінансової діагностики, статистичні матеріали Державної служби статистики України, Національного банку України, ресурси Інтернет, дані, зібрані та опрацьовані особисто здобувачем щодо фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в удосконаленні та подальшому розвитку теоретико-методичних положень з формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, а саме:

удосконалено:

інструментарій формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, особливість якого полягає в комплексному та послідовному використанні таких методів, як: інтегральний показник розвитку суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості; метод SWOT-аналізу для визначення факторів впливу зовнішнього і внутрішнього середовища та сильних та слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання; метод компанії Дюпон для виявлення впливу показників рентабельності власного капіталу; кластерний аналіз суб'єктів господарювання на основі фінансових показників їх діяльності, комплексне застосування яких уможливить здійснення фінансової діагностики на основі визначення рівня фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості;

методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, особливістю якого є визначення варіативності складових фінансової стійкості суб'єкта господарювання залежно від першочерговості розміщення фінансових ресурсів для здійснення господарської діяльності, що дасть змогу розробити фінансовий план використання власних ресурсів суб'єкта господарювання.

дістали подальшого розвитку:

уточнення змісту поняття «фінансова діагностика», відмінністю якого є врахування фінансових можливостей і досягнутих результатів діяльності суб'єкта господарювання для визначення діагностичного сценарію його стану та виявлення перспектив розвитку;

визначення взаємозв'язку показників діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання, відмінністю якого є врахування рентабельності власного капіталу, поточної ліквідності, оборотності активів, відношення

нерозподіленого прибутку до суми активів, які впливають на фінансову стійкість, з використанням побудованої скорингової моделі, що дозволить здійснити рейтингування суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості для підвищення об'єктивності результатів їх фінансової діагностики;

діагностування фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, особливістю якого є врахування комплексу факторів, які визначають їх фінансову діяльність, та розподіл суб'єктів господарювання за класами фінансової стійкості на основі побудованої дискримінантної моделі, що сприятиме підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів за результатами своєчасно проведеної фінансової діагностики.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що обґрунтовані теоретичні положення, розроблені методичні пропозиції та практичні рекомендації дозволяють сформувану обґрунтовану систему фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості з урахуванням впливу факторів внутрішнього і зовнішнього середовища та визначати фінансовий стан та фінансову стійкість підприємств і галузі в цілому. Розроблені і представлені в дисертації науково-практичні розробки мають прикладну значущість і цінність, що підтверджується їх використанням у роботі органів регіонального управління, фінансовій діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної галузі та в навчальному процесі підготовки фахівців фінансової сфери, що підтверджується відповідними довідками про впровадження.

Зокрема, в діяльність: Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 01-23/2057 від 20.05.2018) запроваджено побудову дискримінантної моделі діагностування фінансової стійкості промисловості регіону, сутність якої полягає в урахуванні комплексу факторів, що визначають фінансову діяльність суб'єктів господарювання, яка забезпечить їх групування за класом фінансової стійкості;

ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» (довідка № 168/2018 від 10.08.2018) – методичний підхід до формування системи фінансової діагностики, який дозволив виявити додаткові можливості використання фінансових ресурсів підприємства, та пропозиції щодо оцінки майбутнього та поточного стану фінансової діяльності суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості відповідно до зміни зовнішніх та внутрішніх умов його функціонування; ТОВ «ІНТЕРПРОФІТ АГРО» (довідка № 12 від 30.06.2017) – інструментарій формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання; в навчальний процес підготовки студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 – «Фінанси, банківська справа та страхування» освітньої програми «Фінанси і кредит» під час викладання навчальної дисципліни «Управління фінансовою санацією та антикризова фінансова діагностика» у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця (довідка № 18/86-39-198 від 18.09.2018).

Особистий внесок здобувача. Наукові положення, висновки і пропозиції, винесені на захист, отримано автором особисто та опубліковано в наукових виданнях. Внесок автора в роботи, виконані у співавторстві, наведено в списку опублікованих праць за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні положення і висновки, викладені в дисертації, доповідалися та обговорювалися на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: Міжнародній науково-практичній конференції «Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики» (Харків, 2012 р.); XIII Міжнародній науково-практичній конференції «Теорія і практика сучасної економіки» (Черкаси, 2012 р.); XXXII Міжнародній науково-практичній конференції «Тенденції розвитку організаційного та проектного менеджменту» (Львів, 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Формування та ефективність використання фінансових ресурсів в економічній діяльності» (Чернігів, 2014 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-

економічна безпека держави в умовах інтеграційних процесів» (Львів, 2014 р.), Всеукраїнській заочній конференції викладачів, студентів, аспірантів та молодих вчених «Фінансові механізми сталого розвитку економіки: теоретичний та практичний аспекти» (Дніпропетровськ, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Пошук ефективних механізмів промислового розвитку в контексті сучасної економічної теорії» (Київ, 2015 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток фінансово-економічного становища на різних рівнях управління: підприємство, регіон, держава» (Дніпропетровськ, 2015 р.), Міжнародній науковій конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (Харків, 2018 р.), Міжнародній науковій конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (Харків, 2019 р.).

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації – 291 сторінка (12,12 ум.-друк. арк.). Робота містить 40 таблиць (з них 8 займають 9 повних сторінок), 36 рисунків (з них 1 займає 1 повну сторінку), список використаних джерел з 300 найменувань – на 30 сторінках, 8 додатків – на 79 сторінках. Обсяг основного тексту дисертації становить 172 сторінки (7,17 ум.- друк. арк.).

РОЗДІЛ 1

ФІНАНСОВА ДІАГНОСТИКА СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ

1.1. Визначення показників діяльності суб'єктів господарювання промисловості

Промисловість є однією з галузей, яка забезпечує впровадження досягнень науково-технічного прогресу в усі інші сектори економіки. Аналіз стану промисловості встановлює ефективність керівництва галуззю загалом та визначає проблемні аспекти розвитку. Зокрема успішна діяльність суб'єктів господарювання визначає ефективність функціонування супутніх йому комплексів і галузей. Глобалізація та інтернаціоналізація соціально-економічних процесів, науково-технічний прогрес, мобільність праці й капіталу, інформатизація суспільства привели до глибоких змін в економіці, зокрема в реальному секторі економіки. За сучасних умов мінливості внутрішнього та зовнішнього середовища суб'єкта господарювання, можливість оптимізації його фінансового потенціалу та досягнення максимальних фінансових результатів діяльності підвищуються з використанням методів та концепцій фінансово-економічної діагностики.

Машинобудування є системоутворюючою галуззю вітчизняної економіки, оскільки визначає рівень виробничого потенціалу країни [15], а також її розвиток.

Для з'ясування проблематики обраного дослідження та його актуальності було розглянуто саме галузь машинобудування, яка є фундаментальною в промисловості. Зазначено, що в розвинутих країнах постійно досліджуються проблеми інноваційного розвитку та конкурентоспроможності суб'єктів господарювання [100]. Умовою ефективного функціонування галузі

машинобудування є необхідність перебування та перехід її на особливо високий рівень розвитку. Для здійснення ефективного керівництва галуззю загалом та управління окремими суб'єктами господарювання зокрема необхідним є визначення проблемних аспектів розвитку галузі і, відповідно, для їх усунення – важливим є аналіз фінансового стану галузі машинобудування.

Незважаючи на високий потенціал, сучасний стан розвитку машинобудування є незадовільний. Недостатій науково-технічний рівень, низька якість та великі виробничі витрати унеможливають конкурентоспроможність національної продукції не тільки на зовнішньому ринку, а й на внутрішньому. З огляду на сучасні проблеми галузі, необхідно визначити стратегію виходу суб'єктів господарювання на зовнішні ринки.

Багато вітчизняних вчених та дослідників у розвитку та стану галузі машинобудування неодноразово вказують на динамічні зміни умов зовнішнього середовища, посилення глобалізаційних процесів в економіці.

Так, у роботі Б. М. Данилишина, Д. В. Клинового, Т. В. Пепи [69] досліджено стан галузі машинобудування в умовах ринкового способу господарювання, визначено проблеми та тенденції розвитку галузі, обґрунтовано стратегічні цілі та пріоритети подальшого розвитку машинобудівної промисловості.

Н. В. Тарасова, Л. П. Клименко, В. М. Ємельянова [82] визначили стан галузі в докризовий та кризовий періоди функціонування, шляхи подолання негативних наслідків фінансово-економічної кризи, пріоритетні напрями розвитку галузі.

А. І. Амоша, В. П. Вишневський, Л. А. Збаразька [3] визначили підсумки перебудови вітчизняної промисловості, вплив світової фінансової кризи на переробну промисловість.

Машинобудування в розвинених країнах є великим комплексом, який виробляє товари для інших галузей. В економічно розвинених країнах частка машинобудування становить 30-50% загального обсягу випуску промислової

продукції, що забезпечує технічне переоснащення промисловості кожні 8-10 років. При цьому частка продукції машинобудування у ВВП країн Євросоюзу становить 36-45 %, а частка машинобудівної галузі в українській промисловості перевищує 15 %, у ВВП – близько 12 % [15].

Питання щодо розвитку економіки країни базується на ефективності функціонування великих промислових підприємствах, здебільшого машинобудування. Нестабільні умови сучасної ринкової економіки, а саме кризові процеси призвели суб'єктів господарювання до неплатоспроможності та банкрутства, значна частка яких припадає саме на машинобудування.

Відповідно до даних Державної служби статистики України (додаток А) [97] проаналізовано чистий прибуток (збиток) суб'єктів господарювання промислової діяльності за областями 2017 року та представлено на рис. 1.1.

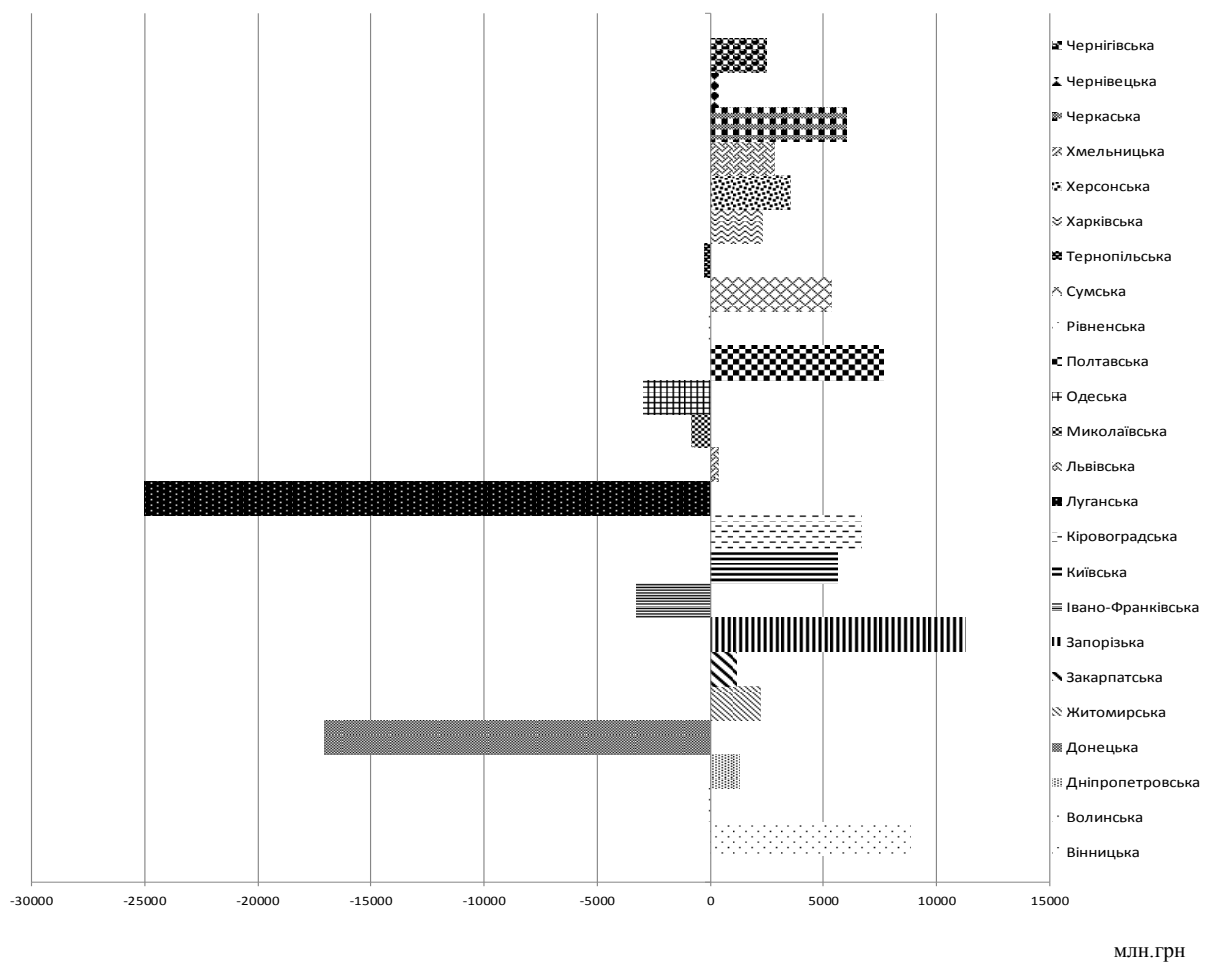

Рис. 1.1. Чистий прибуток (збиток) суб'єктів господарювання промислової діяльності за областями України 2017 року

Як видно з рис. 1.1, українська промисловість має конкурентні переваги, проте сучасне становище більшості суб'єктів господарювання галузі не відповідає їх потенційним можливостям, що призводить до глибокої фінансової кризи. 2017 року деяка частка суб'єктів господарювання областей збиткова, а саме: Тернопільська, Одеська, Миколаївська, Луганська, Івано-Франківська та Донецька області, що свідчить про різке зниження обсягів реалізації продукції.

На рис. 1.2 представлено динаміку чистого прибутку (збитку) великих, середніх та малих суб'єктів господарювання промислової діяльності в Україні за 2014–2017 рр.

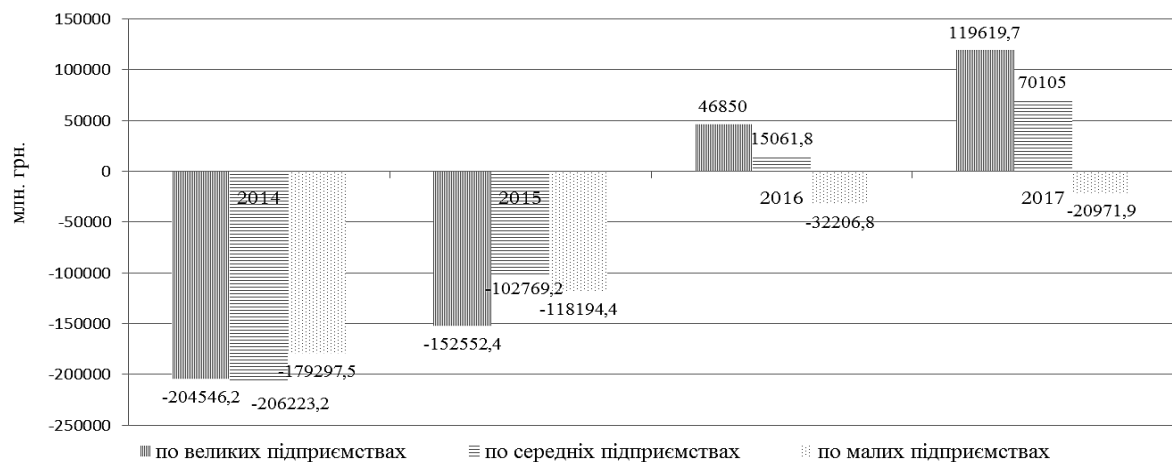

Рис. 1.2. Динаміка чистого прибутку (збитку) великих, середніх та малих суб'єктів господарювання промислової діяльності в Україні за 2014–2017 рр.

Як видно з рис. 1.2, динаміка чистого прибутку (збитку) великих, середніх та малих суб'єктів господарювання промислової діяльності в Україні протягом 4 років характеризується значною збитковістю суб'єктів господарювання, що вказує на зниження попиту на зовнішньому ринку на продукцію вітчизняної промисловості. Проте, у 2016–2017 роках великі і середні суб'єкти господарювання отримали позитивний результат, що свідчить про зниження кредиторської та дебіторської заборгованості.

Запропоновано детально розглянути частку суб'єктів господарювання, що

отримали чистий прибуток відповідно великих, середніх та малих підприємств за видами промислової діяльності в Україні за 2014–2017 рр. (рис. 1.3). Аналізуючи великі підприємства, 2015 року порівняно з 2014 роком отримали 6,8 % (26342 млн.грн.) збільшення чистого прибутку, тоді як 2016 року склало 9,6 % порівняно з 2015 роком або 48525,6 млн. грн.

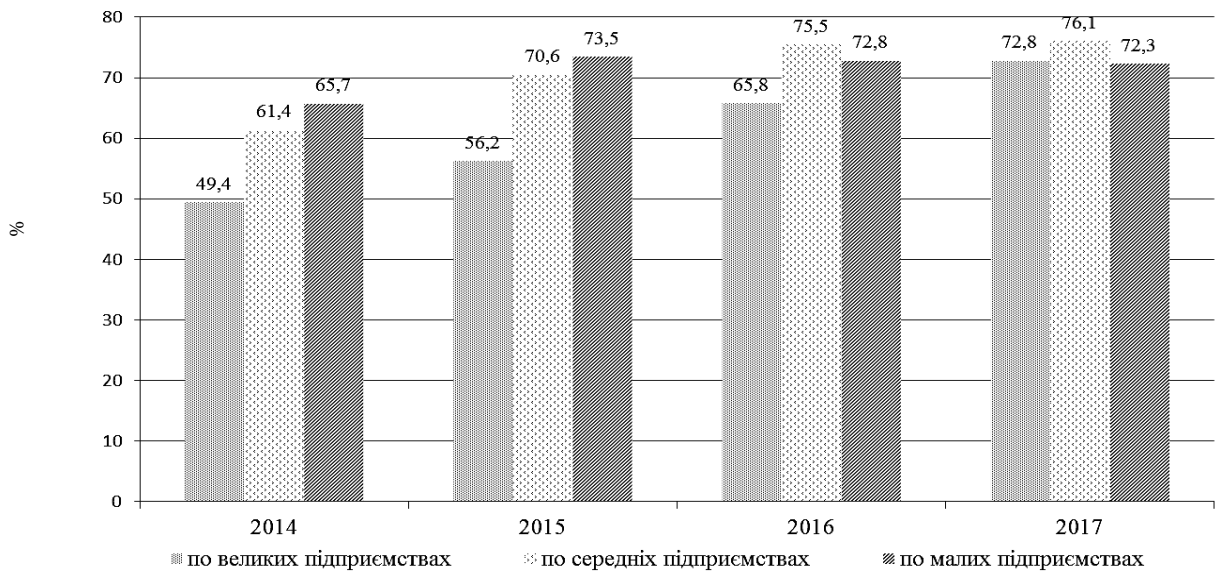

Рис. 1.3. Відсоток прибуткових великих, середніх та малих суб'єктів господарювання промисловості в Україні за 2014–2017 рр.

Як видно з рис. 1.3, протягом 2014–2017 рр. спостерігається збільшення чистого прибутку середніх суб'єктів господарювання. Так у 2016 році їх сукупний фінансовий результат склав 157902 млн. грн. Проте серед малих суб'єктів господарювання у 2016 році порівняно з 2015 роком спостерігалось їх зменшення на 0,7%, що вказує на неплатоспроможність та наявність кризи. Якщо порівняти 2017 рік з 2016 роком то практично ситуація не змінилася.

На рис. 1.4 представлено відсоток великих, середніх та малих суб'єктів господарювання, які отримали збиток за діяльністю в Україні за період 2014–2017 рр. Протягом аналізованого періоду показник свідчить про зменшення, що підтверджує слабкі позиції на ринку та вказує на необхідність виведення роботи суб'єктів господарювання на новий рівень завдяки впровадженню

політики диверсифікації продукції та сфери діяльності, розширення асортименту й номенклатури продукції. Малі суб'єкти господарювання протягом 2015 року порівняно з 2016 роком показали збільшення збитковості, тобто прибуток становить (-32206,8) млн. грн.

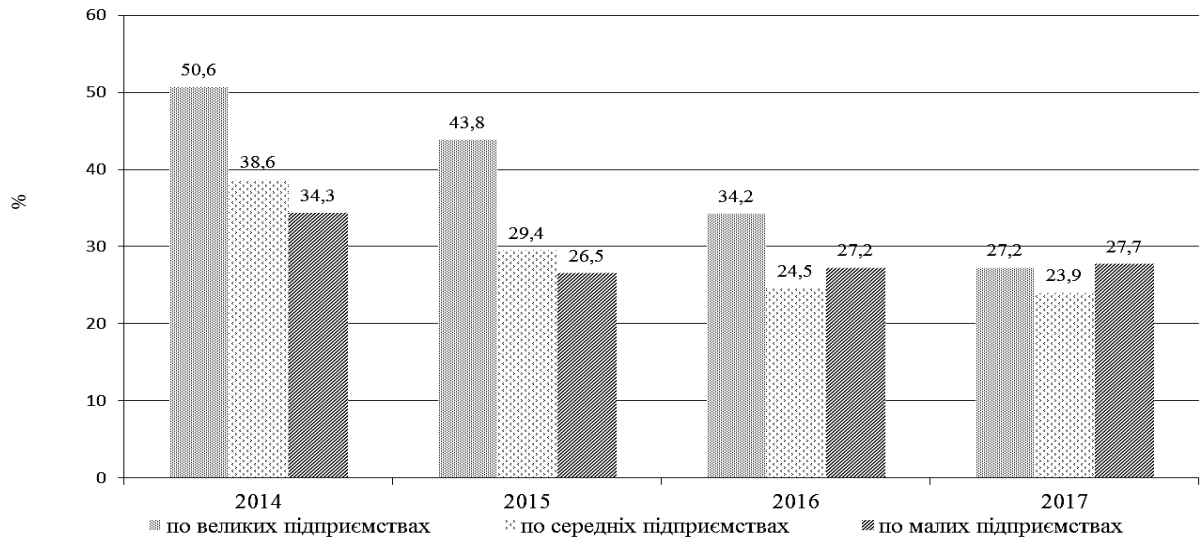

Рис. 1.4. Відсоток збиткових великих, середніх та малих суб'єктів господарювання промисловості в Україні за 2014–2017 рр.

Як видно з рис. 1.4, дані свідчать про зниження збитковості суб'єктів господарювання за аналізований період. Так великі суб'єкти господарювання знизили збиток до 92695 млн.грн, тоді як середні суб'єкти господарювання – 142839,9 млн. грн., що пояснюється їх нестійким фінансовим станом. Порівняно 2017 з 2016 роком тенденція до зниження частки збиткових суб'єктів господарювання триває.

Реалізація виготовленої продукції, зокрема суб'єктів господарювання машинобудування, є однією з найважливіших проблем. На рис. 1.5 представлено динаміку показників обсягу реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності за 2010–2017 рр. За 2010–2013 рр. обсяги реалізованої продукції машинобудування України знизились на 18,94 % порівняно з початком досліджуваного періоду. Найгостріша ситуація

простежується з виробництва автотранспортних засобів (- 31,73 %). З початку 2014 року спостерігається тенденція до зростання обсягів реалізації промислової продукції. Так 2015 року порівняно з 2014 роком темп приросту машинобудування в Україні збільшився до 13,09 %, промисловість – 24,34 %, переробна промисловість – 26,06 % відповідно.

Рис. 1.5. Динаміка показників обсягу реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності за 2010–2017 рр.

Як видно з рис. 1.5, аналіз динаміки показників обсягу реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності за 2010–2017 рр. свідчить про тенденцію до збільшення. Однак 2016 року порівняно з 2015 роком отримані результати вказують на зниження темпів приросту промисловості (19,83 %), переробної промисловості (13,91 %) та виробництво машин і устаткування (18,01%), що підтверджує низький економічний розвиток країни та невідповідність національної продукції вимогам світового ринку.

Проведено аналіз динаміки показників фінансових результатів діяльності суб'єктів господарювання до оподаткування за видами промислової діяльності

за 2010–2016 рр., що представлено на рис. 1.6. З 2012 року порівняно з 2011 роком спостерігається зниження показника фінансового результату суб'єктів господарювання до оподаткування за виробництвом автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів. Проте вже 2013 року цей показник зростає.

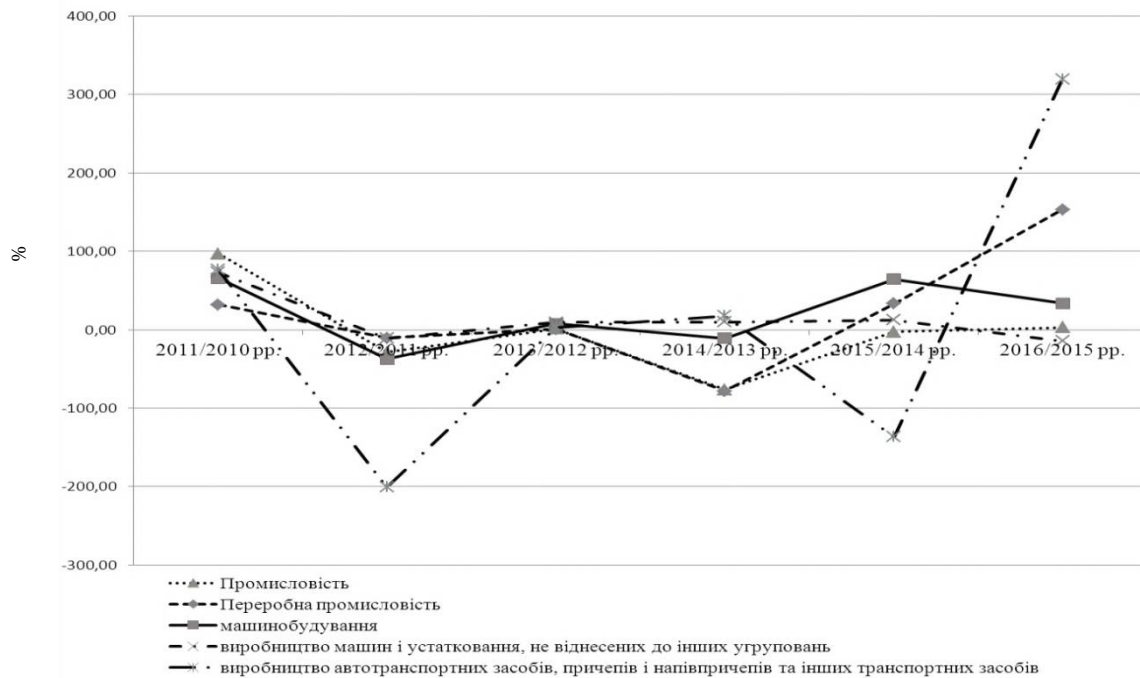

Рис. 1.6. Динаміка показників фінансових результатів суб'єктів господарювання до оподаткування за видами промислової діяльності за 2010–2017 рр.

Як видно з рис. 1.6, 2016 року порівняно з 2015 роком темпи приросту показників фінансових результатів суб'єктів господарювання до оподаткування за видами промислової діяльності свідчать про тенденцію до збільшення, а саме виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів. Проте виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань коефіцієнт показав зменшення у 2016 році і склав -14,52% (674616,3 млн. грн), що вказує на необхідність технічного переозброєння та пошуку шляхів упровадження нових технологій.

На основі статистичних даних Держкомстату України на рис. 1.7 наведено динаміку індексів обсягів виробництва промислової продукції за видами економічної діяльності в динаміці за 2010–2017 рр.

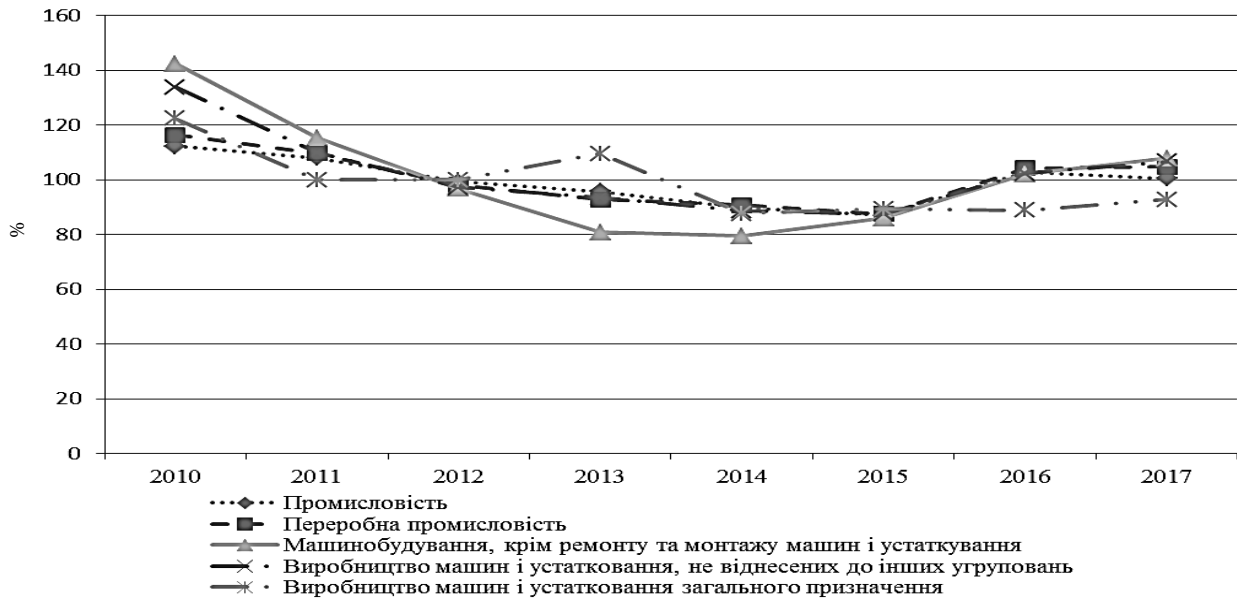

Рис. 1.7. Індекси обсягів виробництва промислової продукції за видами економічної діяльності за 2010-2017 рр.

З наведених на рис. 1.7 даних видно, що, починаючи з 2012 року, спостерігається щорічна тенденція до зниження обсягів виробництва як промисловості, переробної промисловості, так і машинобудування в цілому. 2015 року порівняно з 2016 роком спостерігається тенденція до збільшення з 85,9 % до 102 % індексу обсягів виробництва машинобудування, що свідчить про економічну кризу попередніх років та існування багатьох суб'єктів господарювання у стані неефективного управління, яке спричинене несвоєчасним виявленням проблем та розробкою заходів щодо усунення загрозливих чинників.

На рис. 1.8 представлено динаміку показників результату від операційної діяльності промислових суб'єктів господарювання за 2010–2017 рр. Зазначено, що рентабельність операційної діяльності – це відношення прибутку від операційної діяльності до операційних витрат.

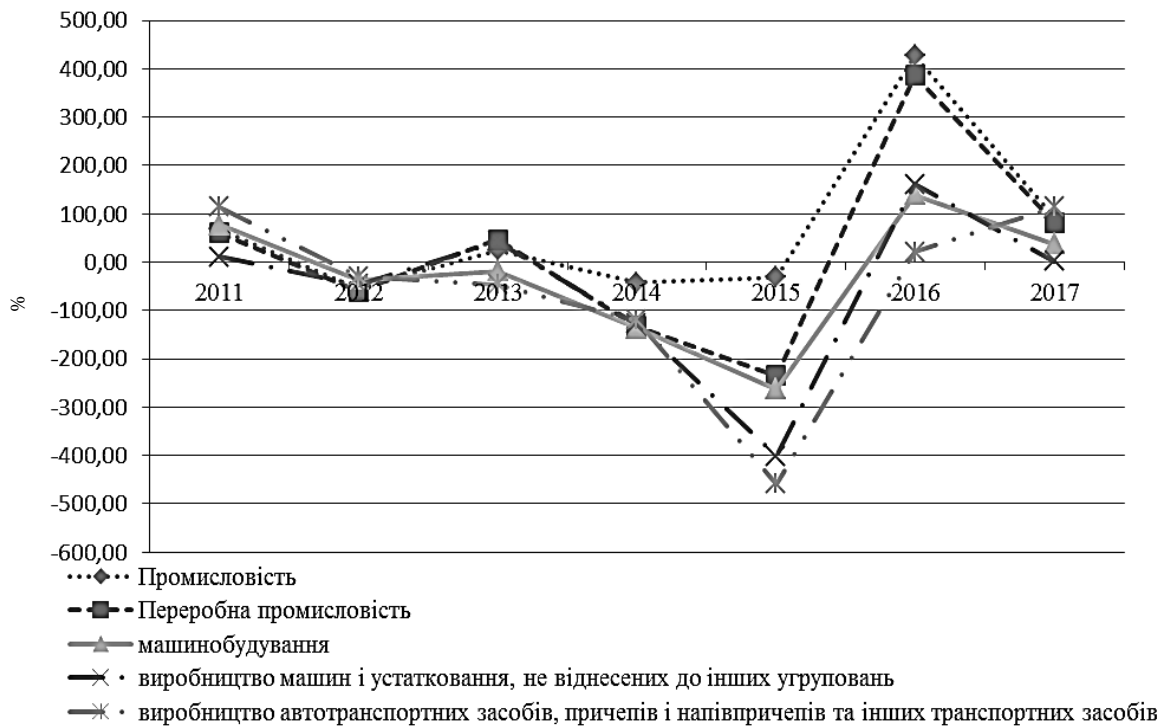

Рис. 1.8. Динаміка показника результату від операційної діяльності суб'єктів господарювання промисловості за 2010–2017 рр.

Як свідчать дані з рис. 1.8, у 2012 році спостерігається зниження динаміки показника результату від операційної діяльності суб'єктів господарювання, а саме: промисловість на 54,7 %, переробна промисловість – 60,31 %, машинобудування – 36,17 % відповідно. 2013 року спостерігається збільшення цього показника по промисловості на 24,87 % та переробної промисловості на 46,06 %. Проте машинобудування знизилося на 18,65 %. Аналіз 2014 року свідчить про суттєве зменшення показника переробної промисловості, машинобудування, виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших груп, виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів, що свідчить про нестабільну фінансово-економічну ситуацію в країні. У 2016 році спостерігається тенденція до збільшення цього показника, тому промисловість становить 96856,9 млн. грн., переробна промисловість – 44447,7 млн. грн та машинобудування – 13293,5 млн. грн. відповідно до 2015 року.

Проаналізовано динаміку показника витрат операційної діяльності промислових суб'єктів господарювання за 2010-2017 рр., що представлено на рис. 1.9

Рис. 1.9. Динаміка показника витрат операційної діяльності промислових суб'єктів господарювання за 2010–2017 рр.

За результатами аналізу даних з рис. 1.9 видно, що з 2012 року спостерігалоя збільшення показника витрат, що свідчить про недостатню ефективність промислових суб'єктів господарювання. Проте 2016 року відбулося збільшення рівня рентабельності промисловості до 10,23%, та переробної промисловості – 4,33%, але зниження у машинобудуванні склало 0,91%, що вказує на нестабільне фінансове середовище функціонування суб'єктів господарювання України.

Проведений аналіз засвідчує, що сучасні машинобудівні суб'єкти господарювання України перебувають у стадії стагнації. Це підтверджує значна кількість збиткових суб'єктів господарювання, зниження індексу обсягів виробництва промисловості, обсяги реалізації продукції та рентабельності промислових суб'єктів господарювання за 2010–2017 рр.

Для більш детального визначення проблем машинобудування запропоновано розрахувати інтегральний показник за видами економічної

діяльності промислових суб'єктів господарювання машинобудівної галузі України за 2010–2017 рр., а саме: промисловість, переробна промисловість, машинобудування, що узагальнить значення ознак, які всебічно описують розвиток машинобудування в Україні. Запропоновано застосовувати методіку інтегральної оцінки фінансових показників, заснованої на використанні методів таксономічного аналізу.

З метою розрахунку таксономічного показника використано дані Державної служби статистики України [97] за основними фінансовими показниками діяльності суб'єктів господарювання, а саме: обсяг реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності; фінансовий результат суб'єктів господарювання до оподаткування за видами промислової діяльності; індекси промислової продукції за видами економічної діяльності; рівень рентабельності за видами промислової діяльності.

Процес побудови таксономічного показника рівня розвитку машинобудівної промисловості України за показниками: обсяг реалізованої промислової продукції, фінансовий результат до оподаткування, індекси промислової продукції, рівень рентабельності (збитковості) діяльності суб'єктів господарювання розпочато з визначення елементів матриці спостережень [149].

У табл. 1.1. автором подано розрахунок середніх значень як середньоарифметичної за кожним показником відповідно до конкретного з аналізованих видів економічної діяльності промислових суб'єктів господарювання машинобудівної галузі України за 2010–2017 рр., а саме: промисловість, переробна промисловість, машинобудування.

Як видно з табл. 1.1, елементами цієї матриці є значення ознак, виражені в різних для кожної ознаки одиницях виміру. Тому проведено їх стандартизацію показників.

Процедура стандартизації ознак привела до вирівнювання значень ознак. Відстань між точками багатовимірному простору обчислена за правилами аналітичної геометрії, а розмірність простору визначалася кількістю ознак, що характеризували одиниці досліджуваної сукупності.

Показники розвитку промисловості за видами економічної діяльності

Період, рік	Показники промисловості			
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %
2010	1043110,8	1828081,6	112,2	3,5
2011	1305308	3601540,2	108	4,7
2012	1367925,5	2572206,6	99,3	3,5
2013	1322408,4	2602755,2	95,7	3
2014	1428839,1	618680,1	89,9	1,6
2015	1776603,7	602044,2	87	0,9
2016	2128866,8	619569,9	102,8	4,2
2017	2625862,7	87461,7	104	6,8
Період, рік	Переробна промисловість			
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %
2010	703340	2391035,7	116,3	2,3
2011	852537,4	3156834,2	109,7	2,9
2012	871146,6	2827579,2	98	2,1
2013	817734,3	2845301,3	118	2,1
2014	903735,3	621833,8	71,9	-0,6
2015	1139213,2	829439,5	95,8	0,7
2016	1297662,5	2101920	92	3
2017	1627504,3	24253,9	104,8	4,6
Період, рік	Машинобудування			
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %
2010	97056,9	640195,6	142,2	7
2011	130847,9	1059774	115,4	9,3
2012	140539,3	664503,2	96,7	10,6
2013	113926,6	714797,6	80,8	6,6
2014	101924,7	635194,6	88,5	-2,4
2015	115261,7	1043655,9	58,9	3,4
2016	130290,2	1396344,8	97,8	8
2017	168281,9	9770	107,9	9,8

Отже, таксономічну відстань обчислено між точками – одиницями або точками – ознаками, що розташовані в багатовимірному просторі. Обчислені відстані дали змогу визначити положення кожної точки щодо інших точок і, встановити місце цієї точки в усій сукупності, що робить імовірним їх упорядкування та класифікацію.

Наступним етапом табл. 1.1 є диференціювання ознак матриці спостережень. Усі змінні ділилися на стимулятори і дестимулятори, що подано в табл. 1.2. Підставою для поділу ознак на дві групи був характер впливу кожного з них при розвитку машинобудівної галузі в Україні.

Ознаки, на думку автора, які мали позитивний вплив, названі стимуляторами, на відміну від ознак, які стримували вплив, і тому названі дестимуляторами. Індекс промислової продукції; обсяг реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності; фінансовий результат суб'єктів господарювання до оподаткування за видами промислової діяльності; рівень рентабельності за видами промислової діяльності обрано стимуляторами, що вказуватиме на пошуки шляхів стимулювання розвитку машинобудування, підвищення конкурентоспроможності продукції та пошук нових ефективних стратегій виходу суб'єктів господарювання на зовнішні ринки, тому що отримання кращих фінансових результатів від внутрішнього ринку недостатньо. Зазначено, що розвиток промисловості в Україні залежить від дотримання певних державних пріоритетів, при цьому значне місце в структурі господарювання України посідає машинобудування.

Отже, обсяг реалізованої продукції обрано стимулятором, та цей показник вказує на одну з основних причин зниження фінансових показників суб'єктів господарювання галузі. Це може слугувати тим, що суб'єкти господарювання реалізують уже виготовлену продукцію, що міститься на складах, без нарощування темпів виробництва. Рентабельність суб'єктів господарювання є одним із найвагоміших показників оцінювання ефективності функціонування суб'єктів господарювання, що оцінює рівень прибутковості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, та обрано стимулятором. Індекс промислової продукції за видами економічної діяльності

у відсотках до попереднього року, за даними Державної служби статистики України [97], вказує на активну інвестиційну діяльність, спрямування технічного переоснащення суб'єктів господарювання та сприятливу ситуацію на ринку, тому обрано теж стимулятором.

Для подальшого розрахунку використана процедура стандартизації. Стандартизована матриця наведена в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Стандартизована матриця показників розвитку промисловості за видами економічної діяльності

Період, рік	Показники промисловості			
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %
2010	0,64	0,81	1,13	0,99
2011	0,80	1,59	1,09	1,33
2012	0,84	1,14	1,00	0,99
2013	0,81	1,15	0,96	0,85
2014	0,88	0,27	0,90	0,45
2015	1,09	0,27	0,88	0,25
2016	1,31	0,27	1,03	1,19
2017	1,62	0,04	1,01	1,93
Період, рік	Переробна промисловість			
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %
2010	0,69	1,29	1,15	1,07
2011	0,83	1,71	1,09	1,36
2012	0,85	1,53	0,97	0,98
2013	0,80	1,54	1,17	0,98
2014	0,88	0,34	0,71	-0,28
2015	1,11	0,45	0,95	0,33
2016	1,26	1,14	0,91	1,40
2017	1,59	0,01	1,04	2,15

Період, рік	Машинобудування			
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %
2010	0,78	0,83	1,44	1,07
2011	1,05	1,38	1,17	1,42
2012	1,13	0,86	0,98	1,62
2013	0,91	0,93	0,82	1,01
2014	0,82	0,82	0,90	-0,37
2015	0,92	1,35	0,60	0,52
2016	1,04	1,81	0,99	1,22
2017	1,35	0,01	1,10	1,50

Відстань між окремими точками – одиницями й точкою P_0 , які представляють еталон розвитку, позначається C_{io} і розраховується так:

$$C_{io} = \sqrt{\sum_{j=1}^m Z_{ij} - Z_{oj}}^2, \quad (1.1)$$

де Z_{ij} – стандартизоване значення j показника у період часу i ;

Z_{oj} – стандартизоване значення j показника еталону.

У табл. 1.3 наведені значення квадрату різниці між показниками та координатами вектора-еталона та значення C_{io} .

Модифікований показник розвитку (коефіцієнт таксономії – K_i) розраховується за формулою:

$$K_i = 1 - d_i, \quad (1.2)$$

де K_i – коефіцієнт таксономії.

Розрахунок відстані значення показників промисловості від вектору-еталона C_{io}

Період, рік	Показники промисловості				C_{io}
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %	
2010	0,9604	0,6084	0,0625	0,8836	1,58
2011	0,6724	0	0,0441	0,36	1,04
2012	0,6084	0,2025	0,0144	0,8836	1,31
2013	0,6561	0,1936	0,0064	1,1664	1,42
2014	0,5476	1,7424	0,0004	2,1904	2,12
2015	0,2809	1,7424	0	2,8224	2,20
2016	0,0961	1,7424	0,0225	0,5476	1,55
2017	0	2,4025	0,0169	0	1,56
Період, рік	Переробна промисловість				C_{io}
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %	
2010	0,81	0,1764	0,1936	1,1664	1,53
2011	0,5776	0	0,1444	0,6241	1,16
2012	0,5476	0,0324	0,0676	1,3689	1,42
2013	0,6241	0,0289	0,2116	1,3689	1,49
2014	0,5041	1,8769	0	5,9049	2,88
2015	0,2304	1,5876	0,0576	3,3124	2,28
2016	0,1089	0,3249	0,04	0,5625	1,02
2017	0	2,89	0,1089	0	1,73
Період, рік	Машинобудування				C_{io}
	Обсяг реалізованої промислової продукції, млн. грн.	Фінансовий результат до оподаткування, млн. грн.	Індекси промислової продукції, %	Рівень рентабельності (збитковості) діяльності промислових підприємств, %	
2010	0,3249	0,9604	0,7056	0,3025	1,51
2011	0,09	0,1849	0,3249	0,04	0,8
2012	0,0484	0,9025	0,1444	0	1,05
2013	0,1936	0,7744	0,0484	0,3721	1,18
2014	0,2809	1,6641	0,09	3,9601	2,45
2015	0,1849	0,2116	0	1,21	1,27
2016	0,0961	0	0,1521	0,16	0,64
2017	0	3,24	0,25	0,0144	1,87

Інтерпретується цей показник (K_i) таким чином: стан окремого показника більш розвинутий, чим ближче значення показника рівня розвитку до одиниці.

Для розрахунку d_i використано такі формули:

$$C_o = \frac{1}{m} \sum_{i=1}^m C_{io}; \quad S_o = \sqrt{\frac{1}{m} \sum_{i=1}^m C_{io}^2 - C_o^2}; \quad C_o = C_o + 2S_o. \quad (1.3)$$

Підставивши всі показники до формули 1.3, отримано d_i :

$$d_i = \frac{C_{io}}{C_o}. \quad (1.4)$$

Розраховані коефіцієнти таксономії наведено в табл. 1.4, а їх графічне зображення – на рис. 1.10, 1.11, 1.12.

Таблиця 1.4

Розрахункові значення для визначення інтегрального показника розвитку промисловості за видами економічної діяльності

Період, рік	Показники промисловості				Коефіцієнт таксономії
	C_o	S_o	C_o	d_i	
2010	1,60	0,36	2,32	0,68	0,32
2011				0,45	0,55
2012				0,56	0,44
2013				0,61	0,39
2014				0,91	0,09
2015				0,95	0,05
2016				0,67	0,33
2017				0,67	0,33
Період, рік	Переробна промисловість				Коефіцієнт таксономії
	C_o	S_o	C_o	d_i	
2010	1,69	0,57	2,83	0,54	0,46
2011				0,41	0,59
2012				0,50	0,5
2013				0,53	0,47
2014				1,02	-0,02
2015				0,81	0,19
2016				0,36	0,64
2017				0,61	0,39

Період, рік	Машинобудування				Коефіцієнт таксономії
	C_o	S_o	Co	di	
2010	1,43	0,57	2,57	0,59	0,41
2011				0,31	0,69
2012				0,41	0,59
2013				0,46	0,54
2014				0,95	0,05
2015				0,49	0,51
2016				0,25	0,75
2017				0,73	0,27

За результатами розрахунку таксономічного показника промисловості на рис. 1.10 представлено інтегральний показник розвитку промисловості в Україні за 2010–2017 рр.

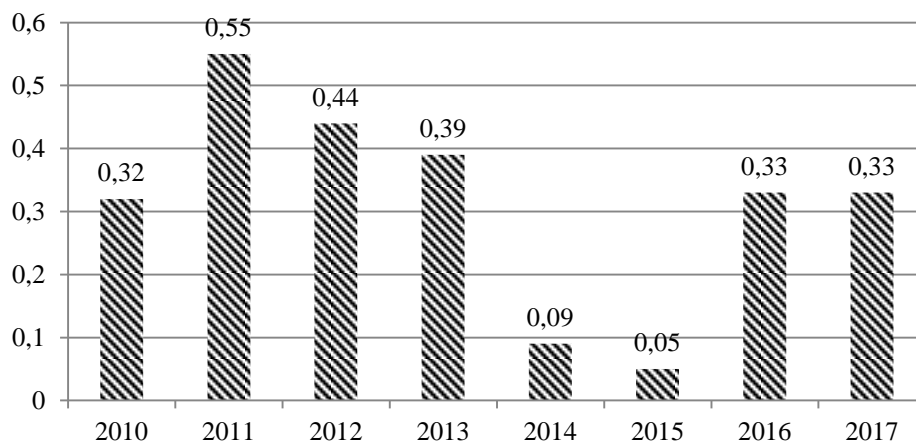

Рис. 1.10. Динаміка інтегрального показника розвитку промисловості в Україні за 2010–2017 рр.

Як видно з рис. 1.10, результати розрахунку інтегрального показника вказують на зниження розвитку промисловості в Україні за 2014–2017 рр., що підтверджується змінами таких показників, як: індекс промисловості та обсягу реалізації продукції. У 2016–2017 році коефіцієнт таксономії збільшився до 0,33, що вказує на підвищення рівня рентабельності діяльності промислових суб'єктів господарювання.

На рис. 1.11 представлено інтегральний показник розвитку переробної промисловості в Україні за 2010–2017 рр.

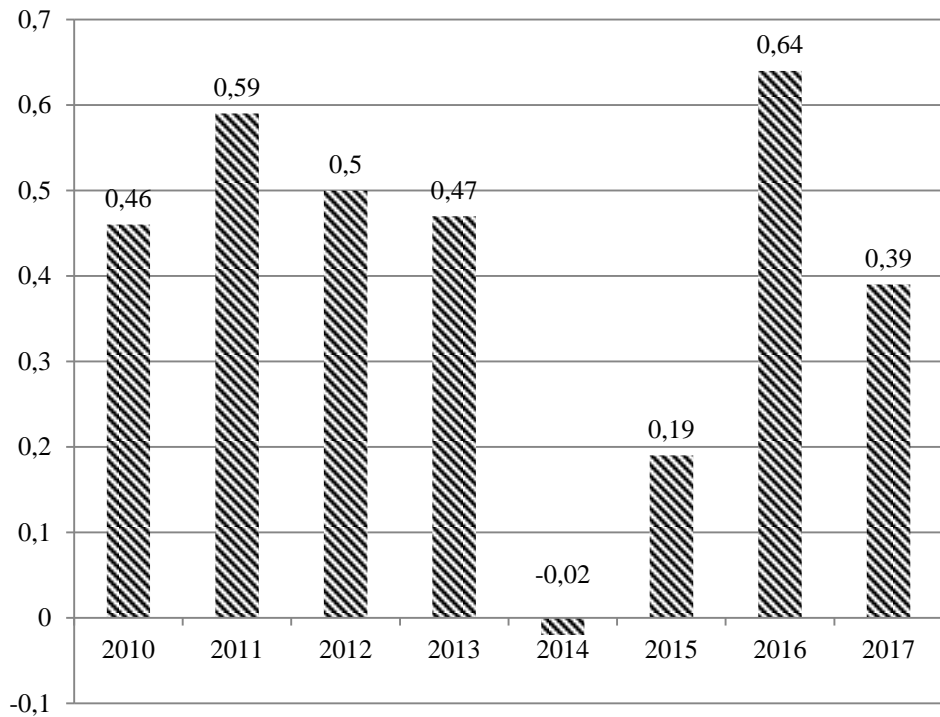

Рис. 1.11. Динаміка інтегрального показника розвитку переробної промисловості в Україні за 2010–2017 рр.

З рис. 1.11, де наведено результати розрахунку інтегрального показника, з'ясовано, що протягом 2010–2013 рр. простежується розвиток переробної промисловості, тому що інтегральний показник коливається від 0,46 до 0,59. У 2014 році коефіцієнт таксономії склав (-0,02) що підтверджує збитковість суб'єктів господарювання та кризових явищ в економіці країни цього періоду.

Аналізуючи 2016 рік, то інтегральний показник більш наближений до 1, що вказує на рівень розвитку деяких показників, таких як: обсяг реалізованої промислової продукції, індекс промисловості та фінансовий результат до оподаткування суб'єктів господарювання промисловості. Передусім, це збільшення відбулося завдяки активізації управлінського функціонування суб'єктів господарювання промисловості. А також більш ефективному розподілу наявних фінансових ресурсів, що спрямовані на інноваційний розвиток суб'єктів господарювання.

На рис. 1.12 представлено інтегральний показник розвитку машинобудівної галузі в Україні за 2010-2017 рр.

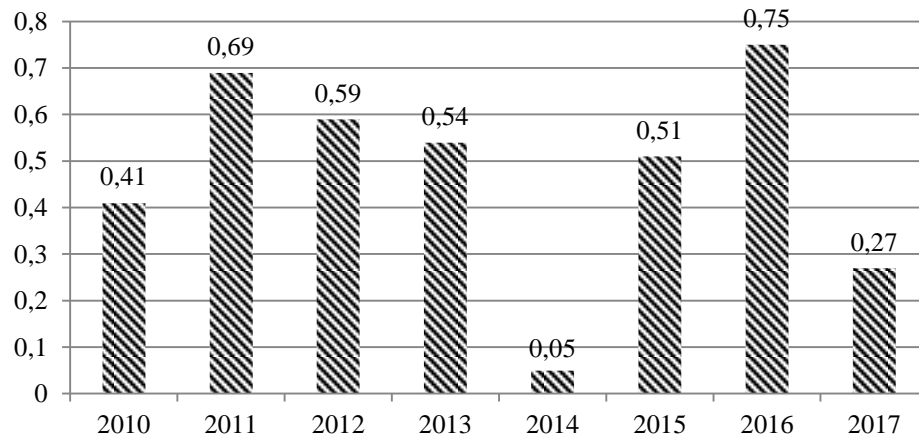

Рис. 1.12. Динаміка інтегрального показника розвитку машинобудування в Україні за 2010–2017 рр.

Як видно з рис. 1.12, результати розрахунку інтегрального показника вказують на зниження цього показника у 2014 році до 0,05, що свідчить про тяжку фінансово-економічну ситуацію в країні, зниження розміру прямих іноземних інвестицій, слабкої маркетингової діяльності суб'єктів господарювання машинобудування. 2016 року коефіцієнт таксономії наблизений до 1, що вказує на рівень розвитку показників, таких як: індекс промисловості, рівень рентабельності та обсяг реалізованої продукції 2017 року коефіцієнт знижується до рівня 0,27, що вказує на погіршення результату. Зазначимо, що з метою підвищення перспектив подальшого відродження машинобудування постає необхідність удосконалення процесів управління та забезпечення сталого економічного розвитку через врахування та детальне з'ясування основних проблем у машинобудуванні.

Аналіз інтегрального показника промисловості, переробної промисловості та машинобудування свідчить про необхідність у розробці напрямів покращення їх розвитку для підвищення інвестиційної привабливості та збільшення інтересів зовнішніх і внутрішніх інвесторів.

За результатами аналізу чистого прибутку та операційних витрат за видами економічної діяльності в Україні та, опираючись на дослідження науковців [15, 172, 18], потрібно розробити основні напрями реалізації ефективного розвитку машинобудування в Україні.

До деяких з таких напрямів зважаючи на проведені дослідження, можна віднести: підвищення розміру прямих іноземних інвестицій у машинобудівну промисловість; зниження ризикових вкладень, що підвищують інвестиційну привабливість; підвищення рівня платоспроможності, конкурентоспроможності та фінансової стійкості як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках; підйом рівня механізації й автоматизації всіх стадій виробничого процесу; розширення асортименту продукції машинобудування; підвищення ефективності інноваційної діяльності.

Слід зазначити, що проведений аналіз промисловості України за видами економічної діяльності свідчить про необхідність змін роботи суб'єктів господарювання, що повинно активізувати, зокрема ефективність їх діяльності в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Було запропоновано наступним етапом дослідження для визначення напрямів покращення ефективного розвитку та аналізу проблем якісної складової діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості в Україні провести через процедуру проведення SWOT-аналізу.

1.2. Визначення основних проблем та пріоритетних напрямів діяльності суб'єктів господарювання машинобудування

Діяльність суб'єктів господарювання характеризується значним розширенням зовнішнього та внутрішнього середовища, а також жорсткою конкуренцією на фінансовому ринку. Суб'єктам господарювання машинобудівної промисловості необхідно оновлювати та відтворювати новітні технології, що забезпечить стратегічний розвиток.

Оскільки галузі машинобудування характеризуються неоднаковим рівнем розвитку, то існують різні механізми сприяння зміні структури галузі в напрямі інноваційних виробництв та підвищення міжнародної конкурентоспроможності

промислової продукції суб'єктів господарювання:

для галузей з високим рівнем міжнародної конкурентоспроможності (літакобудування, ракетно-космічна галузь, ВПК) головне завдання – зберегти та розвинути конкурентні переваги, засновані на власних наукових розробках;

для галузей, продукція яких не відповідає світовим аналогам, але має внутрішній попит (побутове машинобудування, автомобілебудування), варто використовувати всі форми співробітництва з іноземними суб'єктами господарювання, які сприятимуть створенню власних конкурентоспроможних суб'єктів господарювання;

для галузей, які відзначаються прогнозним зростанням попиту (електронне й енергетичне устаткування, нафтохімічне обладнання та обладнання для електроенергетичної галузі), і галузей, попит на продукцію яких в Україні на сучасному етапі розвитку фактично відсутній, однак саме ці виробництва є перспективними (робототехніка, медичне обладнання, обладнання для охорони навколишнього середовища), варто проводити дослідження можливості створення таких суб'єктів господарювання в Україні;

для висококонкурентних на світових ринках машинобудівних виробництв слід зберігати й зміцнювати свою конкурентну перевагу, засновану на наукомісткій продукції. Для конкурентних на внутрішньому ринку суб'єктів машинобудування потрібно залучати іноземний досвід для створення унікального власного продукту [158].

Актуальні проблеми, пов'язані зі станом суб'єктів господарювання машинобудування в Україні, розглянуто в працях вітчизняних і зарубіжних економістів, таких як: М. Б. Ковальчук [107], Д. В. Малащук [151], О. М. Шкільнюк [278], Н. П. Карачина [98], Ю. М. Барташевська [15], С. В. Ковальчук, О. В. Гродовський [108], А. Г. Черномазюк, В. В. Стадник [268], О. О. Шапуров [272] та ін. Широке коло питань щодо визначення завдань та необхідних заходів для перетворення машинобудування на конкурентоспроможну й інноваційно привабливу галузь, потребують подальшого дослідження.

З метою визначення напрямів діяльності суб'єктів господарювання машинобудування та визначення основних проблем проведено SWOT-аналіз, що узагальнив інформацію стосовно діяльності суб'єктів господарювання, актуалізує проблеми з розвитком і неефективним функціонуванням суб'єктів господарювання та визначення стратегічних пріоритетів розвитку.

Зазначено, що SWOT-аналіз – це визначення сильних і слабких сторін суб'єктів господарювання, а також переваг та недоліків, що виходять із зовнішнього середовища.

Діагностика як метод дослідження визначається за потреби в розробці та реалізації стратегії розвитку суб'єктів господарювання машинобудування. Фінансова діагностика спрямована на діагностування проблем, що викликані неефективним функціонуванням суб'єктів господарювання та виникненням негативних наслідків.

Проведено порівняльний аналіз факторів впливу на фінансовий стан суб'єктів господарювання машинобудування. Проаналізовано сильні та слабкі сторони, переваги та недоліки суб'єктів господарювання машинобудування з метою формування пріоритетних напрямів діяльності цих суб'єктів господарювання та з'ясування основних проблем розвитку (рис. 1.13).

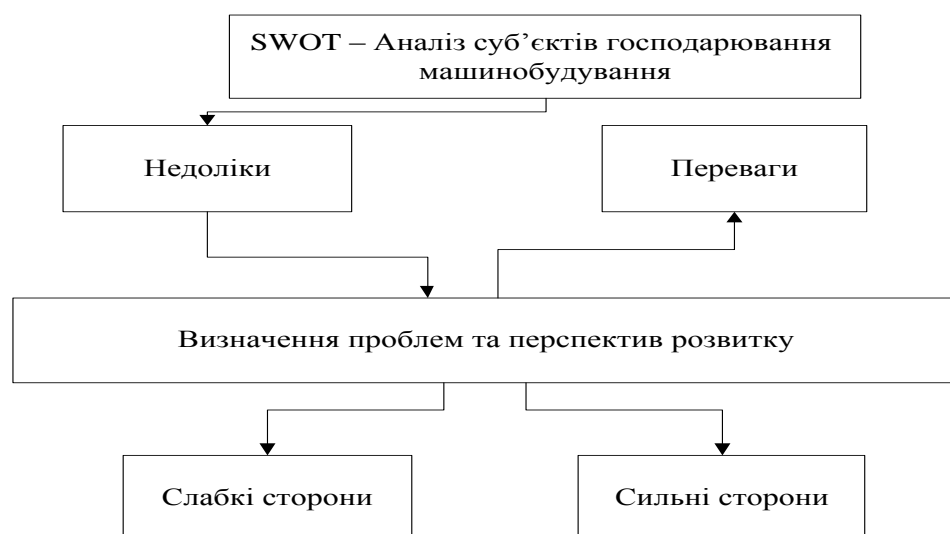

Рис. 1.13. SWOT – аналіз суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості з метою формування пріоритетних напрямів їх діяльності

Сильні сторони – переваги для машинобудування при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

Слабкі сторони – не доопрацювання (недоліки) діяльності суб'єктів господарювання.

Переваги – фактори, використання яких створить сприятливі умови в діяльності суб'єктів господарювання.

Недоліки – фактори, які можуть потенційно погіршити становище суб'єктів господарювання на ринку.

Місія полягає в забезпеченні суб'єктів господарювання такою системою, за допомогою якої будуть вирішені питання щодо розширення та посилення конкурентних переваг на ринку.

Аналіз наукових джерел [15; 17; 27; 53] та показників промисловості встановив сукупність факторів, що мають вплив на фінансовий стан машинобудівних суб'єктів господарювання: наявність фінансової стратегії суб'єктів господарювання; відсутність короткострокових і довгострокових кредитів; відсутність довгострокового планування показників фінансової діяльності суб'єктів господарювання; систематичне здійснення аналізу фінансово-господарської діяльності; вплив держави на фінансово-господарську діяльність; недостатній контроль за виконанням фінансової стратегії; низька рентабельність продажу робіт та послуг; висока собівартість послуг суб'єктів господарювання; відсутність системи контролінгу.

Доведено, що SWOT-аналіз дасть змогу об'єктивно оцінити місце досліджуваного об'єкта, а саме завдяки вибірці за регіональною ознакою та масштабами розвитку було обрано 22 суб'єкти господарювання машинобудівної промисловості та встановлено особливості розвитку складових їх елементів. Відібрані суб'єкти господарювання машинобудівної промисловості наведені в табл. 1.5. На основі опрацювань літературних джерел [102, 107, 119, 146] розвитку та діяльності суб'єктів господарювання визначено їх основні недоліки, переваги, сильні та слабкі сторони.

Окреслено основні недоліки, які впливають на розвиток суб'єктів

господарювання: відсутність короткострокових і довгострокових кредитів; висока собівартість послуг суб'єктів господарювання; висока інфляція; несприятливе бізнес-середовище; недооцінка машинобудування як основної галузі промисловості в Україні; відсутність стабільного фінансування; зростання фінансової кризи.

Таблиця 1.5

Суб'єкти господарювання машинобудівної промисловості

Умовне позначення	Суб'єкт господарювання промисловості	Область
1	ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод	Львівська
2	ПАТ Дружківський машинобудівний завод	Донецька
3	ПАТ Одеський машинобудівний завод	Одеська
4	ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»	Харківська
5	ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування	Донецька
6	ПАТ Коростенський машинобудівний завод	Житомирська
7	ПАТ Бериславський машинобудівний завод	Херсонська
8	ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»	Житомирська
9	ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування	Донецька
10	ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування	Житомирська
11	ПАТ Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»	Запорізька
12	ВАТ Генічеський машинобудівний завод	Херсонська
13	ПАТ Северодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування	Луганська
14	ПАТ Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування	Харківська
15	ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування	Харківська
16	ПАТ Радомишльський машинобудівний завод	Житомирська
17	ПАТ Монастирищенський машинобудівний завод	Черкаська
18	ПАТ Гребінківський машинобудівний завод	Київська
19	ПАТ Куп'янський машинобудівний завод	Харківська
20	ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод	Львівська
21	ПАТ Харківський тракторний завод	Харківська
22	ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	Харківська

З метою проведення аналізу суб'єктів господарювання було доцільним виявити такі переваги: наявність висококваліфікованих спеціалістів; удосконалена територіальна організація машинобудівного комплексу; розширення попиту на внутрішньому ринку; ефективне використання фінансових ресурсів; оптимізація митних зборів; наявність оборотних коштів; традиції та досвід машинобудівної продукції.

Сильні сторони: проекти оновлення виробництва машинобудування; достатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку; інноваційний та науково-технічний потенціал суб'єктів господарювання; підвищення економічної стратегії та соціальної політики; підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання; наявність конкурентоспроможної техніки (продукції); розширення корпоративної культури.

Слабкі сторони: вплив держави на діяльність суб'єктів господарювання; низька рентабельність суб'єктів господарювання; недостатній обсяг інвестицій у машинобудування; недостатня питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі; недостатня ефективність державного управління; ризик банкрутства; зношеність активної частини основних фондів.

Зазначено, що діагностика – це встановлення якісного та кількісного виміру впливу факторів на результативний показник і визначення варіантів дій при прийнятті оптимальних управлінських рішень.

Експертам було запропоновано оцінити окремо недоліки та переваги, а також сильні та слабкі сторони, що є основними факторами діяльності суб'єктів господарювання (табл. 1.6–1.9).

При оцінці експертами недоліків та переваг, а також сильних і слабких сторін у SWOT – аналізі з метою визначення пріоритетних напрямів суб'єктів господарювання, виявлення наявності зв'язку між ранжуваннями, запропоновано розрахувати коефіцієнт конкордації [149] (додаток В, табл. В.1).

Коефіцієнт конкордації для рангів недоліків суб'єктів господарювання становить 0,27 ($W \in [0; 1]$, де $W = 1$ – максимальна узгодженість).

Коефіцієнт конкордації (W) розраховується за формулою (1.5):

$$W = \frac{12 \cdot \sum_{j=1}^n \left\{ \sum_{i=1}^m X_{ij} - \frac{1}{2} m(n+1) \right\}^2}{m^2 (n^3 - n)}, \quad (1.5)$$

де m – кількість ранжувань, що порівнюються;

n – кількість об'єктів;

X_{ij} – ранг об'єкта j в i -му ранжуванні.

Вага цього коефіцієнта перевірена за коефіцієнтом χ^2 – розподілу Пірсона (кількість експертів $(n-5)$) [149]. Аналогічно перевірено узгодженість рангів слабких, сильних сторін та переваг суб'єктів господарювання. Коефіцієнт конкордації слабких сторін $W = 0,19$, що є також значимим. Проте при порівнянні рангів переваг та сильних сторін коефіцієнт конкордації зменшується до $W = 0,11$. Це насамперед пов'язано з необхідністю впровадження заходів щодо ефективного розвитку машинобудування. Для цього потрібно переглянути пріоритетні завдання, перебудувати стратегію та змінити рівні їх ефективного розвитку.

Для визначення пріоритетних напрямів діяльності суб'єктів господарювання було проведено опитування. В опитуванні брали участь експерти у сфері фінансів. Їм надано матриці оцінки недоліків, переваг, слабких та сильних сторін при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання. Автором запропоновано шкалу оцінки фактора матриці: 0 – якщо цей фактор немає впливу, 1 – має вплив, але нечіткі грані, 2 – однакова значущість, 3 – незначне переважання значущості фактора над іншим, 4 – прослідковувалося залежність фактора, 5 – абсолютна залежність.

Усі отримані дані згруповані у чотири матриці оцінки для діагностики суб'єктів господарювання (табл. 1.6, 1.7, 1.8, 1.9).

У табл. 1.6 подано матрицю оцінки недоліків діяльності суб'єктів господарювання.

Матриця оцінки недоліків діяльності суб'єктів господарювання

Оцінка недоліків діяльності суб'єктів господарювання	Експерт					Сума оцінок, бал
	1	2	3	4	5	
Відсутність короткострокових і довгострокових кредитів	2	4	5	3	2	16
Висока собівартість послуг суб'єктів господарювання	4	5	3	4	6	22
Висока інфляція	6	5	5	4	5	25
Несприятливе бізнес-середовище	5	4	5	3	4	21
Недооцінка машинобудування, основної галузі промисловості в Україні	5	6	4	5	4	24
Відсутність стабільного фінансування	5	3	5	4	4	21
Зростання фінансової кризи	5	4	5	6	4	24
Загальна оцінка недоліків SWOT – аналізу						153

Як видно з табл. 1.6, експерти вважають, що розвиток машинобудування залежить від промислового потенціалу держави, її конкурентоспроможності на зовнішніх ринках, а також рівня соціального розвитку держави. Так при оцінці недоліків діяльності суб'єктів господарювання експертами виділено такі більш значущі: висока інфляція (25), недооцінка машинобудування як основної галузі промисловості в Україні (24), зростання фінансової кризи (24), висока собівартість послуг суб'єктів господарювання (22), що стримують системоутворюючий розвиток галузі промисловості України.

Усі інші фактори оцінено практично однаково, що свідчить про важливість кожного з них, бо це впливає на ключову роль машинобудування, тобто забезпечення конкурентоспроможності продукції товаровиробників на зовнішньому та внутрішньому ринках держави щодо пріоритетного розвитку. Несприятливе бізнес-середовище та відсутність стабільного фінансування спричинені посиленням глобалізаційних процесів та динамічних змін умов зовнішнього середовища, що впливає на машинобудівні суб'єкти господарювання та оцінено експертами в табл. 1.6.

У цілому недоліки оцінені в 153 бали, що вказує на необхідність упровадження деяких змін.

У табл. 1.7 подано матрицю оцінки переваг діяльності суб'єктів господарювання.

**Матриця оцінки переваг діяльності суб'єктів господарювання
промисловості**

Оцінка переваг діяльності суб'єктів господарювання	Експерт					Сума оцінок, бал
	1	2	3	4	5	
Наявність висококваліфікованих ІТ-спеціалістів	5	4	6	6	4	25
Вдосконалена територіальна організація машинобудівного комплексу	3	4	5	4	6	22
Розширення попиту на внутрішньому ринку	6	5	5	6	4	26
Ефективне використання фінансових ресурсів	5	6	4	5	5	25
Оптимізація митних зборів	4	3	5	6	5	23
Наявність оборотних коштів	5	6	5	4	4	24
Досвід виробництва машинобудівної продукції	6	4	5	6	6	27
Загальна оцінка переваг SWOT – аналізу						172

Дані табл. 1.7 свідчать, що вказані переваги матимуть значний вплив на загальні тенденції розвитку, характерних для галузі.

Експерти вважають, що найважливішими факторами переваг є: традиції та досвід машинобудівної продукції (27), розширення попиту на внутрішньому ринку (26), наявність висококваліфікованих ІТ-спеціалістів (25), ефективне використання фінансових ресурсів (25). Загалом переваги при формуванні фінансової діагностики суб'єктів господарювання оцінені експертами в 172 бали. Виділені фактори переваг мають вплив на подальший розвиток, які можуть забезпечити високий рівень діяльності машинобудівної галузі.

У табл. 1.8 та 1.9 подані матриці оцінки сильних і слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання, які впливають на їх розвиток та виявлення яких враховується при формуванні системи діагностики.

Дані табл. 1.8 вказують на такі слабкі сторони: недостатня питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі (26), недостатній обсяг інвестицій в машинобудування (25), низька рентабельність суб'єктів господарювання (24), недостатня ефективність державного управління (24). Загалом слабкі сторони SWOT–аналізу оцінені експертами в 163 бали.

Матриця оцінки слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання

Оцінка слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання	Експерт					Сума оцінок, бал
	1	2	3	4	5	
Вплив держави на діяльність суб'єктів господарювання	4	5	4	4	6	23
Низька рентабельність суб'єктів господарювання	6	4	4	5	5	24
Недостатній обсяг інвестицій в машинобудування	6	6	5	4	4	25
Недостатня питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі	5	6	6	5	4	26
Недостатня ефективність державного управління	3	4	5	6	6	24
Ризик банкрутства	5	3	4	4	5	21
Зношеність активної частини основних фондів	5	3	3	4	5	20
Загальна оцінка слабких сторін SWOT – аналізу						163

Виділені сильні сторони представлені в табл. 1.9, де більш значущими є: наявність конкурентоспроможної техніки (продукції) (28), достатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку (27), розширення інноваційного та науково-технічного потенціалу суб'єктів господарювання машинобудування (27), підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання (27). Усі інші фактори мають оцінку приблизно однаковою, що свідчить про значущість кожного з вказаних факторів матриці.

Матриця оцінки сильних сторін діяльності суб'єктів господарювання

Оцінка сильних сторін діяльності суб'єктів господарювання	Експерт					Сума оцінок, бал
	1	2	3	4	5	
Запровадження проектів оновлення виробництва машинобудування	6	5	5	4	5	25
Достатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку	6	5	6	5	5	27
Розширення інноваційного та науково-технічного потенціалу суб'єктів господарювання машинобудування	6	6	5	6	4	27
Підвищення економічної стратегії та соціальної політики	5	4	6	5	5	25
Підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання	6	5	6	5	5	27
Наявність конкурентоспроможної техніки (продукції)	6	5	5	6	6	28
Розширення корпоративної культури	4	5	5	6	6	26
Загальна оцінка сильних сторін SWOT – аналізу						185

Проведений SWOT-аналіз діяльності промислових суб'єктів господарювання машинобудування, зіставлені сильні і слабкі сторони, недоліки й переваги, що узагальнив результати та визначив основні напрями реалізації фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

У табл. 1.10 подано матрицю SWOT недоліків і слабких сторін, що визначає стратегічні орієнтири промислових суб'єктів господарювання.

Як видно з табл. 1.10, сформовано матрицю недоліків і слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання, виділено рівні загроз та наслідків. Відповідно до залежності від вірогідності впливу несприятливих факторів на діяльність суб'єктів господарювання високий рівень загроз та важкі наслідки має: низька рентабельність суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості; недооцінка машинобудування як основної галузі промисловості в Україні.

Високим рівнем загроз та фінансових наслідків експерти вважають недостатню питому вагу реалізованої промислової продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі.

У табл. 1.11 подано матрицю SWOT переваг і сильних сторін, що визначає стратегічні орієнтири пріоритетних напрямів діяльності суб'єктів господарювання машинобудування. Як видно з табл. 1.11, формування матриці переваг та сильних сторін напрямів діяльності суб'єктів господарювання, визначає рівень можливості та впливу ефективного розвитку машинобудування. Формування напрямків діяльності суб'єктів господарювання при високому рівні можливостей та сильному впливі такі: наявність конкурентоспроможної техніки (продукції); підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Відповідно до проведеного SWOT-аналізу виявлення проблем і з'ясування недоліків та слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання, було виділено основні завдання та пріоритетні напрями діяльності цих суб'єктів господарювання.

Матриця SWOT недоліків та слабких сторін діяльності суб'єктів господарювання промисловості

Вірогідність впливу несприятливих факторів діяльності суб'єктів господарювання		Наслідки		
		Руйнівні (Р)	Важкі (В)	Легкі (Л)
Рівень загроз	Високий (В)	Недостатня питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі	Низька рентабельність суб'єктів господарювання; Недооцінка машинобудування, як основної галузі промисловості в Україні	Ризик банкрутства, Відсутність стабільного фінансування; Несприятливе бізнес-середовище
	Середній (С)	Висока інфляція; Недостатній обсяг інвестицій у машинобудування	Вплив держави на діяльність суб'єктів господарювання	Зношеність активної частини основних фондів
	Низький (Н)	Недостатня ефективність державного управління; Зростання фінансової кризи	Висока собівартість послуг суб'єктів господарювання	Відсутність короткострокових і довгострокових кредитів

Матриця SWOT переваг та сильних сторін діяльності суб'єктів господарювання

Вірогідність переваг та сильних сторін діяльності суб'єктів господарювання		Вплив		
		Сильний (С)	Помірний (П)	Слабкий (С)
Рівень можливості	Високий (В)	Наявність конкурентоспроможної техніки (продукції); Підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання	Розширення попиту на внутрішньому ринку; Ефективне використання фінансових ресурсів	Наявність оборотних коштів
	Середній (С)	Розширення інноваційного та науково-технічного потенціалу суб'єктів господарювання машинобудування; Традиції та досвід машинобудівної продукції	Розширення корпоративної культури; Наявність висококваліфікованих ІТ-спеціалістів	Оптимізація митних зборів
	Низький (Н)	Достатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку	Запровадження проектів оновлення виробництва машинобудування; Підвищення економічної стратегії та соціальної політики	Вдосконалена організація машинобудівного комплексу

Виходячи з табл. 1.11, до основних пріоритетних напрямів діяльності суб'єктів господарювання слід віднести [123]:

підвищення рівня промислового розвитку всіх суб'єктів господарювання країни, що забезпечить зміну рівня попиту та їх платоспроможності;

використання фінансових ресурсів на інвестування оновлення основних засобів;

забезпечення незалежної сировинної спрямованості промислового виробництва;

встановлення чітких механізмів кредитування, особливо на довгострокову перспективу, та низькі ставки по кредитах;

забезпечення дієвої підтримки від держави, особливо при компенсації вартості імпортової техніки, та дієвість механізму фінансового лізингу;

забезпечення необхідної сучасної ринкової інфраструктури;

встановлення дієвих підходів щодо завоювання частки на ринку в умовах вільної конкуренції;

забезпечення фінансування основних фондів та їх оновлення;

забезпечення висококваліфікованих кадрів.

Запропоновано такі етапи аналізу пріоритетів діяльності суб'єктів господарювання, що подано на рис. 1.14.

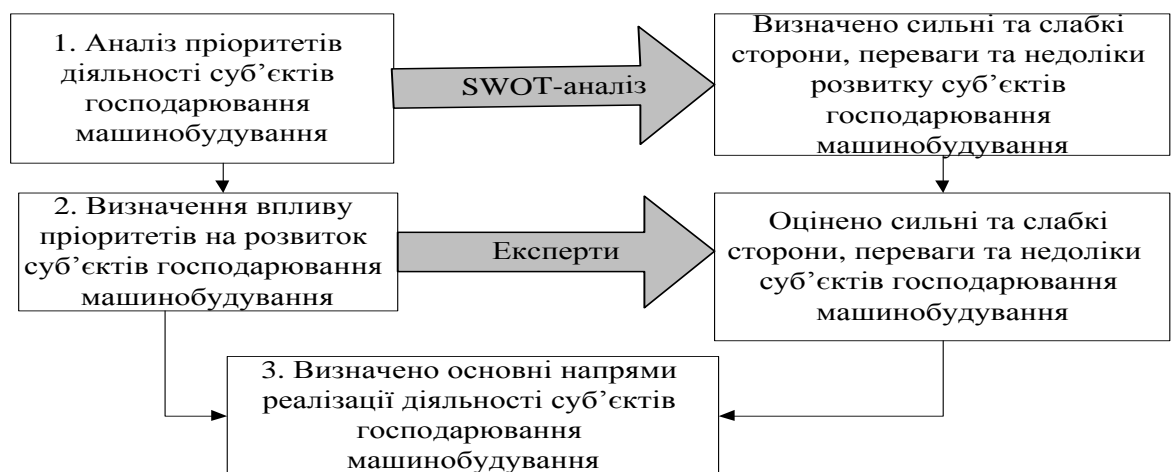

Рис. 1.14. Етапи аналізу пріоритетів діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Як видно на рис. 1.14, аналіз пріоритетів діяльності суб'єктів господарювання проведено завдяки SWOT-аналізу, відповідно до якого й визначено основні пріоритетні напрями діяльності цих суб'єктів господарювання.

Відповідно до проведеного дослідження, для визначення основних проблем та з'ясування пріоритетних напрямів діяльності суб'єктів господарювання машинобудування потрібно досліджувати не тільки якісні показники, але й проводити кількісні дослідження діяльності цих суб'єктів господарювання. Одним з таких, на думку науковців [46; 62; 76; 90; 277], є фінансова діагностика суб'єктів господарювання, тому постає питання щодо розгляду цього поняття та з'ясування системності процесу при проведенні фінансової діагностики.

1.3. Сутність фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Для того щоб дослідити роль фінансової діагностики в діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, треба спочатку проаналізувати проблеми та структуру машинобудування.

Машинобудування є однією з провідних галузей національної економіки України. Розвиток машинобудівної промисловості вимагає від суб'єктів господарювання дотримання певних рішень, що забезпечить ефективне функціонування всієї сфери фінансово-господарської діяльності суб'єктів господарювання. У сучасних умовах актуальним є питання розробки стратегії розвитку суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, що дозволить розширити їх функціонування в ринковому середовищі.

На сучасному етапі розвитку машинобудування має низку проблем: ліквідність і неплатоспроможність через недостатність власних фінансових

ресурсів; конкурентоспроможність продукції через втрату замовлень, скорочення грошових надходжень та частки ринку збуту продукції; застарілу матеріально-технічну базу та відсутність інвестицій для її оновлення; відновлення техніко-технологічного потенціалу, який характеризує як кількісні, так і якісні параметри роботи суб'єктів господарювання [142].

Належний рівень розвитку машинобудування залежить від конкурентоспроможності економіки країни, зростання ВВП, підвищення якості життя населення, що забезпечить конкурентні переваги перед економікою інших країн. Тобто однією з нагальних проблем, що постає перед сучасним розвитком машинобудування, є підвищення конкурентоспроможності до міжнародних ринків, а також залучення додаткових фінансових і матеріальних ресурсів. На економічний розвиток та функціонування суб'єктів господарювання впливають політичні фактори та глобалізаційні процеси в економіці України.

Розвиток промисловості в Україні відбувається хаотично, без дотримання певних пріоритетів. В умовах безперервних економічних змін і впливу економічної кризи інновації стають основним чинником, що сприяє розвитку й підвищенню результативності функціонування як окремих ринкових суб'єктів господарювання, так й економічної системи загалом. Водночас промислові суб'єкти господарювання значну увагу приділяють освоєнню та підготовці випуску нових видів продукції, упровадженню сучасних технологій, технічному переозброєнню виробництва, адже розвиток науково-технічної діяльності, розробка та впровадження інновацій є запорукою успішного функціонування та покращення стану машинобудівної галузі.

Головною метою розвитку машинобудування України залишається задоволення внутрішнього попиту на машинобудівну продукцію, розширення зовнішніх ринків збуту, сприяння машинобудівного комплексу конкурентоспроможності, ефективності, високотехнічного і сприятливого до інновацій [148].

Для більшості суб'єктів господарювання типовими є зниження

інноваційної активності, незначні обсяги фінансування господарської діяльності, відсутність державної підтримки, повільний розвиток окремих видів машинобудування, тіньові механізми господарювання, погіршення показників ефективності функціонування та показників фінансового стану господарювання, погіршення матеріально-технічної бази господарської діяльності, скорочення кількості працівників, відсутність дієвої моральної та матеріальної мотивації, скорочення соціальної інфраструктури суб'єктів господарювання, критичне зростання зношеності основних засобів. Запровадження ефективних інноваційних технологій дає змогу, з одного боку, суб'єктам господарювання отримати конкурентні переваги (покращення конкурентної ситуації на ринку, підвищення виробничого потенціалу), а з іншого – потребує часу й ресурсів [148].

Машинобудівництво України – це один з найбільш потужних секторів промисловості, що об'єднує понад 20 спеціалізованих галузей та більше 11 тис. суб'єктів господарювання. У машинобудуванні зосереджено майже 15% вартості основних засобів та понад 21% загальної кількості найманих працівників промисловості [70].

Машинобудування – галузь промисловості, що забезпечує засобами виробництва і знаряддями праці всі галузі промисловості і сектори економіки [116].

Машинобудування є індикатором і каталізатором промислового розвитку, продукція суб'єктів господарювання якої відіграє вирішальну роль у реалізації досягнень науково-технічного прогресу у всіх галузях вітчизняного господарства [116, с. 3].

Машинобудування об'єднує спеціалізовані підгалузі (автомобілебудування, сільськогосподарське, будівельно-дорожнє, тракторне машинобудування, суднобудування, хімічне, електротехнічне та енергетичне машинобудування тощо) та покликана забезпечувати економічну систему якістю і ефективною технікою.

Проблеми розвитку та стану машинобудівної галузі досліджують багато

вітчизняних вчених: Я. В. Кудря [132], Т. О. Жуковська [86], Р. М. Скриньковський [208], Н. Карачина [99], М. О. Хмелевський [244], І. О. Макаренко [150] та ін. Однак, зважаючи на постійну динаміку та зміни в машинобудуванні, постійне виникнення нових проблем, залишаються невирішеними питання сучасного стану суб'єктів господарювання України та факторів, що призвели до цього. Тому з'ясування основних проблем машинобудування можливе за такими напрямками [71]:

провести модернізацію діючих суб'єктів господарювання на інноваційній основі;

створити нові високопродуктивні виробництва, зокрема за участю іноземного капіталу;

постійно впроваджувати нові технології;

поліпшувати сервісне обслуговування продукції в період усього життєвого циклу до її утилізації;

розвивати випуск машин і технологічного устаткування, що забезпечить підвищення продуктивності праці, енерго- і ресурсозбереження;

проводити розробку технічних регламентів та інших нормативних документів у сфері технічного регулювання, гармонізованих з прогресивними міжнародними стандартами;

розвивати внутрішній ринок машинобудівної продукції;

проводити технічне переозброєння на основі використання устаткування вітчизняного виробництва;

забезпечувати державну підтримку експорту машинобудівної продукції;

прискорювати процеси структурної перебудови машинобудування в напрямі формування корпоративних науково-технічних комплексів, здатних до ефективного розвитку в умовах нестабільного ринку;

створювати умови для залучення в машинобудівну галузь кваліфікованих фахівців.

Діагностика фінансового стану як самостійний напрям набула активного розвитку тільки останнім часом, тому кількість наукових праць, що присвячені

цій проблемі, є незначною. Питанням вдосконалення методів діагностики в процесі управління суб'єктів господарювання приділено увагу в працях таких вітчизняних та іноземних вчених як: Т. Берднікова [21], А. Вартанов [34], В. Герасимчук [53], А. Градов [64], В. Забродський [88], Н. Кизим [102], Е. Коротков [117], Б. Літвак [140], О. Олексюк [170], Н. Радіонова [190], В. Раппопорт [193], В. Савчук [202], Р. Сайфулін [203], О. Стоянова [221], Н. Чумаченко [271], Г. Швиданенко [274], А. Шеремет [277] та ін.

Як складовій антикризового управління проблематиці діагностиці приділялась увага закордонних авторів, серед яких Е. Альтман [287], І. Ансофф [8], У. Бівер [289], І. Бланк [24], Л. Бляхман [26], С. Беляєв, Г. Іванов [93], В. Кошкін, Б. Кузін [134], А. Муравйов [168], Е. Уткін [230] та ін.

Однак закордонні вчені не досліджують особливості антикризового управління суб'єктів господарювання в умовах перехідної економіки, а більшість авторів розглядають особливості функціонування суб'єктів господарювання лише при настанні кризи або під час виходу з неї, не розглядаючи при цьому превентивну складову системи антикризового управління. У цьому контексті серед праць вітчизняних авторів виділяються дослідження М. Брюховецької, І. Булеєва [33], Л. Лігоненко [141], А. Матвійчука [154], Л. Ситника [206], О. Терещенка [223], І. Фаріон [234], А. Чернявського [269] та ін.

Подальший розвиток суб'єктів господарювання залежить від впливу низки факторів, а саме: зовнішніх – ринкових, політичних та внутрішніх: операційних (маркетингова політика, структура поточних витрат, виробничий менеджмент тощо), інвестиційних (інвестиційні вкладення, інвестиційна стратегія та інвестиційний менеджмент тощо) та фінансових (структура активів та зобов'язань, фінансова стратегія та фінансовий менеджмент тощо) діяльності.

За цих умов актуальності набуває створення такої системи підтримки прийняття рішення, яка б дозволяла вчасно ідентифікувати стан керованої

системи навіть за обмеженої інформації і непрямих ознаках посилення кризових тенденцій, а також створювати базу для прогнозування можливих наслідків. Ці задачі вирішуються в процесі фінансової діагностики як складової частини антикризового управління на суб'єктів господарювання.

Фінансова діяльність суб'єктів господарювання спрямована на забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів, співвідношення власних та залучених коштів, фінансової стійкості.

Фінансовий стан – це така різнобічна характеристика якості виробничої та фінансової діяльності суб'єктів господарювання, яка визначає рух, склад та ефективне використання фінансових ресурсів, реалізацію фінансових відносин за допомогою системи показників як на фіксований момент часу, так і в динаміці [49].

Суб'єкти господарювання під час здійснення фінансово-господарської діяльності можуть перебувати на різних етапах економічного розвитку, бути на стадії виникнення перших ознак кризи чи в умовах всеохоплюючої фінансової кризи (банкрутства), у кожному конкретному випадку доцільним є використання різних критеріїв оцінки їх фінансового стану, що відображається на структурі та кількості досліджуваних явищ і процесів. Вирішення багатьох проблем можливе лише за умови проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

У дослідженнях І. Бланка приділено суттєву увагу діагностиці банкрутства суб'єктів господарювання, що, на думку автора, є системою цільового фінансового аналізу [25, с. 486]. Залежно від цілей та методів проведення пропонується поділ діагностики банкрутства на систему експрес-діагностики та систему фундаментальної діагностики банкрутства.

Зимін Н. Є. визначає діагностику як аналітичну процедуру, що має на меті встановити «больові точки» фінансового механізму суб'єктів господарювання, передбачити на основі тенденцій, що спостерігаються, можливий розвиток подій, розробити необхідні рішення [92, с. 3].

Г. Савицька визначає діагностику як один із видів аналізу господарської

діяльності, що є способом встановлення характеру порушень нормального ходу економічних процесів на основі типових ознак, властивих лише цьому порушенню. Тобто автор виділяє такий напрям аналізу, як діагностика ризику банкрутства суб'єктів господарювання [198, с. 15].

А. Шеремет та Р. Сайфулін [275] пропонують діагностику кризових ситуацій проводити засобами аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання згідно з загальноприйнятими його напрямками.

В. Савчук [201, с. 9], ототожнюючи процес діагностики з аналізом, звертає увагу лише на інформування керівництва про наявні проблеми із зазначенням їх причин, що, є надто вузьким ретроспективним спрямуванням дослідження.

Схожої позиції дотримується О. Коніна, що розглядає діагностику як частину фінансового аналізу, основним завданням якої є ідентифікація ризику настання неплатоспроможності [111, с. 6].

П. Табурчук, В. Тумін і М. Саприкін діагностику банкрутства визначають як вид фінансового аналізу суб'єкта господарювання та підкреслюють здатність діагностики виявляти потенційно небезпечні збої в діяльності суб'єктів господарювання [4, с. 6].

С. Приймак вважає фінансову діагностику ключовим функціональним інструментом контролінгу, оскільки результати діагностики слугують інформаційною підтримкою ухвалення управлінських рішень в галузі фінансового та комерційного кредитування, інвестування, аквізицій, реорганізації, диверсифікації діяльності [184, с. 11].

Фінансова діагностика — це визначення поточного стану суб'єктів господарювання й динаміки їх змін, можливих шляхів вирішення питань за результатами розрахунків, оцінки та інтерпретації фінансових показників, що характеризують різні сторони діяльності [21, с. 475].

Сметанюк О. А., Приймак С. В. [209] у своїй праці пропонує таке розуміння поняття «фінансова діагностика»: це процес ідентифікації якості фінансового стану суб'єктів господарювання та визначення чинників, які

впливають на його фінансові параметри. Так діагностика ідентифікує якість фінансового стану, але вона не тільки визначає чинники, які впливають на фінансові параметри суб'єктів господарювання, а й виявляє причини, що зумовили зміну.

Автор зазначає, що поняття фінансова діагностика розглядається в сучасній фінансовій літературі багатьма науковцями, але між тим більш точного визначення, яке об'єднує і синтезує поняття, немає. Автором запропоновано на основі аналізу джерел [62; 76; 90; 111] еволюцію розвитку поняття фінансова діагностика, що представлено на рис. 1.15.

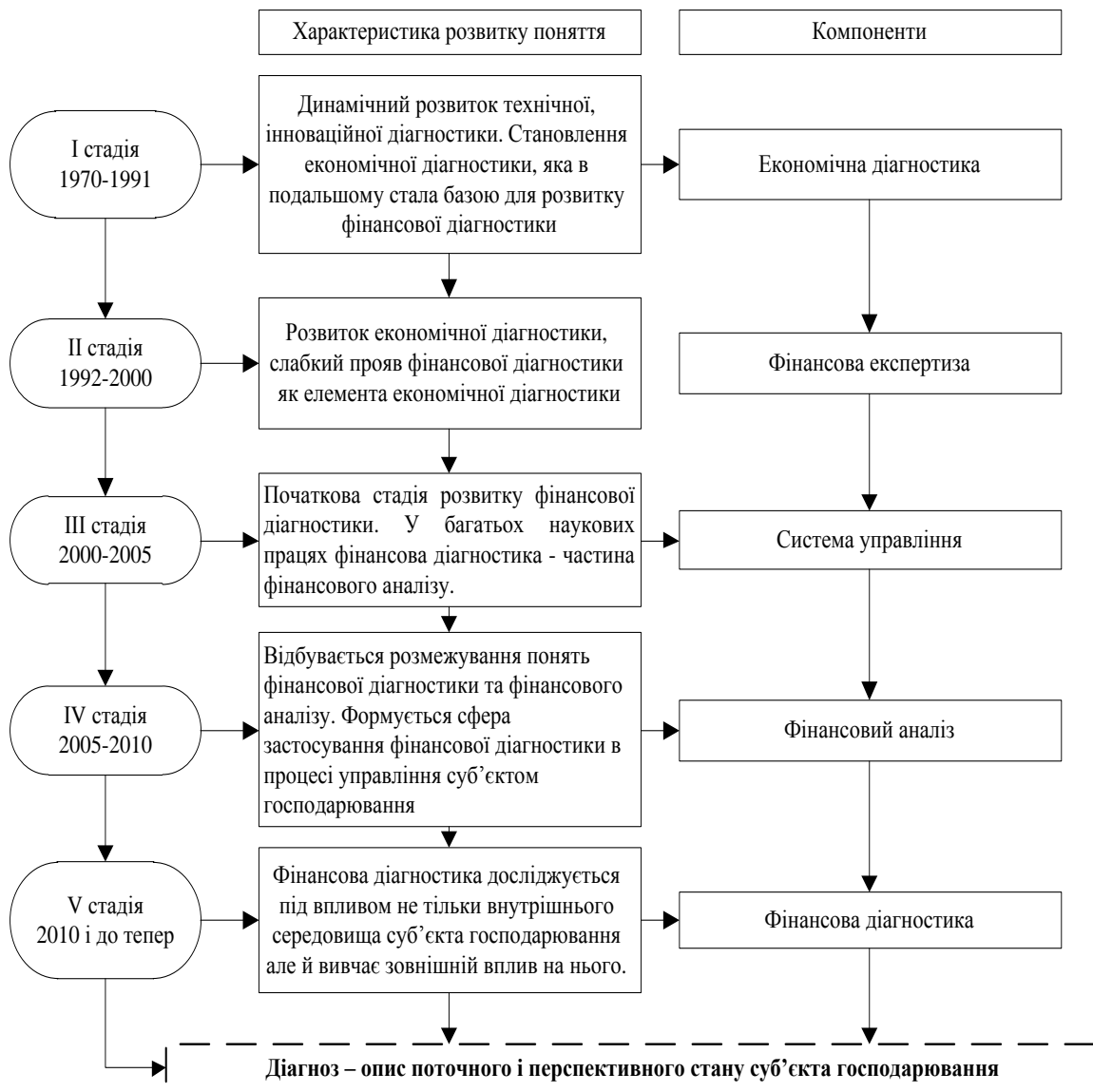

Рис. 1.15. Стадії розвитку поняття фінансова діагностика

Як видно з рис. 1.15, науковці, які висвітлюють питання застосування фінансової діагностики, незважаючи на тривалу її еволюцію та все більше визнання її ролі сучасною теорією і практикою, встановили, що на нинішньому етапі ще не склалося єдиного погляду на розуміння сутності фінансової діагностики, досить часто воно ототожнюється з економічним або фінансовим аналізом чи розглядається як їх складова частина. Запропоновано поняттю «фінансова діагностика» надати специфічну ознаку – діагноз, що виявить поточний та перспективний стан суб'єктів господарювання.

Зазначено, що аналізуючи наукові джерела фінансова діагностика [34; 202; 205] включає такі етапи:

спостереження і збір інформації про об'єкт дослідження. Джерелом такої інформації, може бути бухгалтерська і статистична звітність;

первинне опрацювання інформації. Кожен зацікавлений аналітик визначає фінансові показники, які характеризують фінансовий стан;

вироблення гіпотез. Визначені показники порівнюються з показниками таких типових суб'єктів господарювання.

Виходячи з дослідження особливостей визначення поняття фінансової діагностики різними науковцями, автор запропонував класифікацію цього поняття за виділеними ознаками (табл. 1.12).

Таблиця 1.12

Класифікація поняття «фінансова діагностика»

Критерій	Поняття	Джерело
За фінансовим станом	Фінансову діагностику розглядає як частину фінансового аналізу, що акумулює знання про побудову висновку про фінансовий стан об'єкта діагностування, причини і перспективи його зміни, про можливі відхилення від нормального режиму роботи і дослідження перспектив розвитку цього об'єкта діагностування.	О. М. Виборова [35, с. 12-13]
	Фінансова діагностика – метод аналізу стану виробничої системи й усунення в ній диспропорцій, що сприяють появі «вузьких місць», тобто «хвороб» виробничого організму.	Ф. Ф. Аунапу [10]

Критерій	Поняття	Джерело
	Діагностика – оцінка фінансового стану підприємства за допомогою поглибленого та експрес-аналізу, які виявляють проблемні зони підприємства і причини їх виникнення	Т. Г. Бень [20, с. 23-25].
	Фінансова діагностика – такий вид фінансового аналізу, що спрямований у першу чергу на виявлення якомога раніше різноманітних збоїв і недоліків у діяльності суб'єктів господарювання.	А. П. Ковальов [131]
	Фінансова експрес-діагностика банкрутства забезпечує раннє виявлення ознак кризового розвитку дає змогу вжити оперативних заходів для їх нейтралізації. Фундаментальна діагностика й дозволяє одержати найбільш розгорнуту картину кризового фінансового стану.	І. О. Бланк [23]
За поглибленим (глобальним) поняттям	Діагностика не тільки як дослідження минулого та теперішнього стану суб'єктів господарювання, а й передбачення ймовірного розвитку ситуації у внутрішньому та зовнішньому оточенні, а її наслідком є обґрунтування заходів щодо удосконалення системи управління, фінансового оздоровлення підприємства та зростання його ринкової привабливості.	Л. О. Лігоненко [141, с. 31]
	Процес дослідження діяльності суб'єкта господарювання з метою виявлення зовнішніх і внутрішніх факторів, для мінімізації їх негативного впливу в майбутньому та вироблення стратегії розвитку».	Т. Ю. Бондаренко, Д. П. Волков [31]
	Вчення про методи і принципи розпізнавання дисфункцій і постановку діагнозу об'єкту, що аналізується з метою підвищення ефективності його функціонування, підвищення його життєздатності в умовах вільної конкуренції.	М. М. Глазов [57]
	Розпізнавання стану суб'єктів господарювання через вивчення його діяльності за певний період з використанням відповідних джерел даних, спрямованих на визначення впливу факторів та запобігання кризовим ситуаціям».	Т. А. Городня та І. П. Мойсеєнко. [63, с. 47-49]
	Займатися діагностикою – це означає розглядати фінансовий стан суб'єктів господарювання так, щоб виявити в динаміці симптоми явищ, які можуть затримати досягнення поставленої мети і вирішення завдань, піддаючи небезпеці плановану діяльність».	Р. Р. Ацканов [2]
За економічним станом	Позиціонує фінансову діагностику з фінансово-економічним аналізом суб'єктів господарювання, науковці вважають, що система діагностики базується на використанні алгоритмів, технологій, методів і показників економічного аналізу, тобто поняття «економічна діагностика» і «економічний аналіз» є тотожні».	О. І. Олексюк [273, с. 89-91]

Критерій	Поняття	Джерело
	Діагностика – спосіб визначення характеру порушень у галузі господарської діяльності, в якій відбуваються відхилення від нормальної відносної динаміки різних процесів, що виражаються через темпи зміни відповідних показників.	Г. О. Швиданенко [274]
	Діагностика – визначення стану регіону, знаходження «регіональних» хвороб, «патологій», больових точок і вузьких місць.	О. Г. Дмитрієва [72]

Як видно з табл. 1.12, вітчизняні науковці дотримуються думки, що фінансова діагностика розглядається з одного боку. Так визначення поняття «фінансова діагностика» свідчать, що під час розроблення перспективних управлінських рішень вона дає змогу своєчасно виявити та усунути негативний розвиток у діяльності суб'єктів господарювання, знайти резерви покращення їх фінансового стану та підвищення платоспроможності, забезпечити сумісність обраної стратегії з можливостями суб'єктів господарювання, досягти оптимального співвідношення матеріальних, трудових та фінансових ресурсів, виявити ступінь управлінського ризику та шляхи його зменшення.

Зазначено, що загалом під фінансовою діагностикою слід розуміти визначення поточного стану суб'єктів господарювання й динаміки його змін, можливих шляхів розв'язання проблем за результатами розрахунків, оцінки та інтерпретації фінансових показників, що характеризують різні сторони діяльності суб'єктів господарювання.

Результат аналізу поняття «фінансова діагностика» представлений у Додатку Б, табл. Б.1. Відповідно до Додатка Б, табл. Б.1, морфологічна класифікація має різні компоненти в умовах визначення поняття фінансова діагностика. На погляд автора усі визначення поняття фінансової діагностики заслуговують на увагу, однак більшість визначень ототожнюють у собі категорії процесу та аналізу. На основі процесу здійснюється послідовність операцій, а аналізу – це процес розкладання цілого на частини. Тому, враховуючи викладені позиції науковців та проведений аналіз визначень поняття, запропоновано таке визначення фінансової діагностики: фінансова

діагностика – це процес аналізу фінансових показників діяльності суб'єкта господарювання, встановлення впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, відмінність якого від сучасних є врахування фінансових можливостей та досягнутих результатів суб'єкта господарювання для визначення діагностичного сценарію його стану та виявлення перспектив розвитку.

На рис. 1.16 у результаті дослідження, враховуючи викладені позиції науковців, автором розроблено структуру визначення змісту поняття фінансової діагностики.

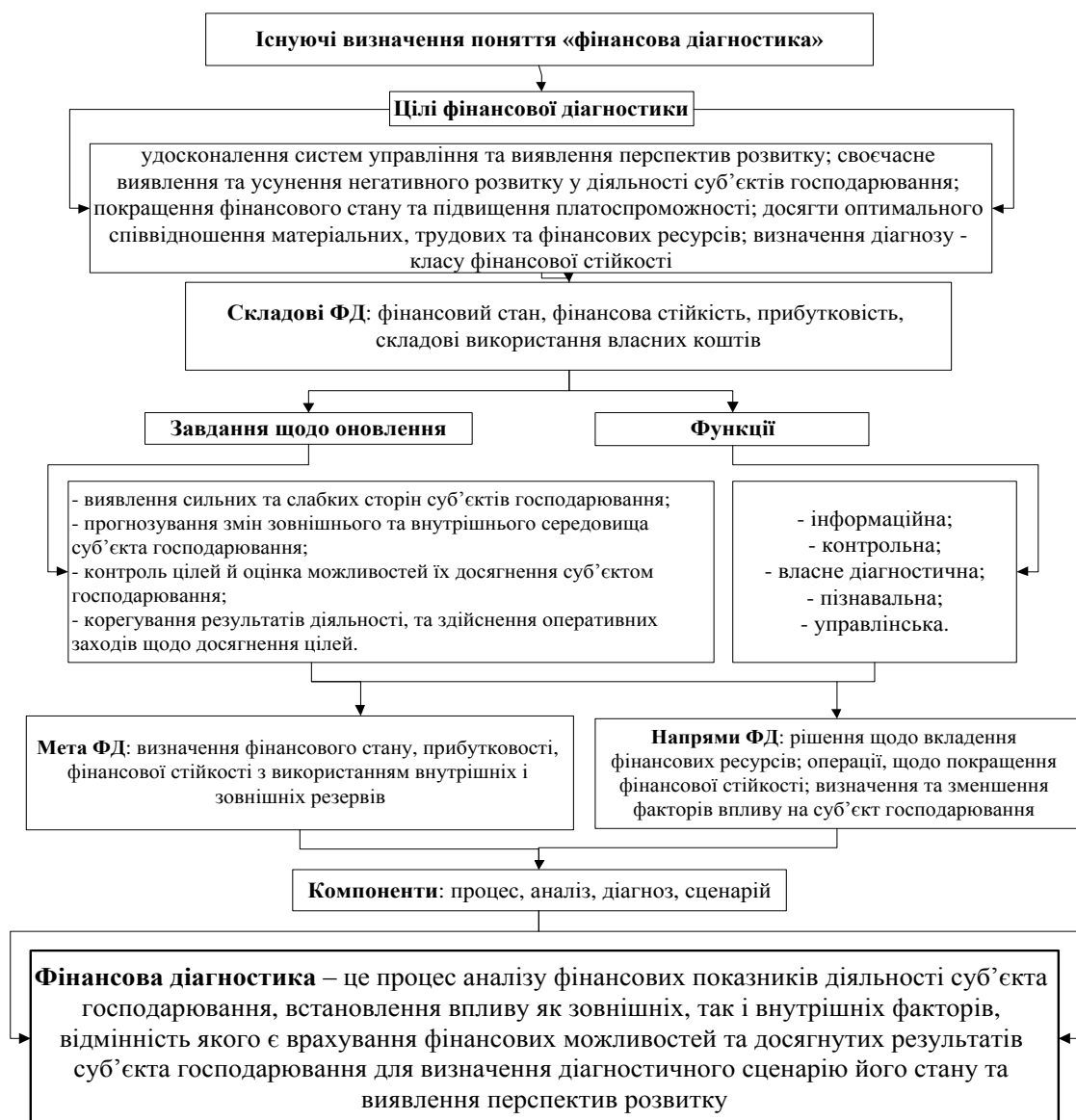

Рис. 1.16. Структурно-логічна схема процесу уточнення змісту визначення поняття «фінансова діагностика»

Як видно з рис. 1.16, уточнено поняття фінансова діагностика, визначено цілі та елементи, завдання та її функції. Автор зазначає: концепції діагностики на сучасному етапі ще не склалися і потребують подальшого глибокого вивчення та розвитку. Це зумовлюється тим, що оцінка ситуації, отримана на базі повної і достовірної інформації, є встановлення діагностичного сценарію стану суб'єктів господарювання та виявлення перспектив розвитку.

Отже, фінансова діагностика дає змогу на основі цілісної множини складових одержувати достовірну і повну інформацію, яка є базою для розроблення та ухвалення ефективних управлінських рішень. Тобто своєчасна фінансова діагностика дає змогу виявити стан фінансової стійкості та причини, що перешкоджають успішному розвитку суб'єктів господарювання промисловості, а самі результати фінансової діагностики є основою прогнозування альтернатив розвитку суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Висновки до розділу 1

1. Проаналізовано діяльність суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості. Відповідно до даних Державної служби статистики України [97], проаналізовано чистий прибуток (збиток) суб'єктів господарювання за видами промислової діяльності за 2017 рік; чистий прибуток (збиток) великих, середніх та малих суб'єктів господарювання за видами промислової діяльності в Україні за 2014–2017 рр.; обсяг реалізованої промислової продукції за видами економічної діяльності за період 2010–2017 рр.; фінансові результати суб'єктів господарювання до оподаткування за видами промислової діяльності за період 2010–2017 рр.; індекси обсягу виробництва промислової продукції за видами економічної діяльності за 2010–2017 рр.; результати від операційної діяльності промислових суб'єктів господарювання за період 2010–2017 рр.; витрати операційної діяльності промислових суб'єктів господарювання за період 2010–

2017 рр. Проведений аналіз засвідчує, що в сучасних реаліях машинобудівні суб'єкти господарювання України перебувають у скрутному становищі, це підтверджує значна кількість збиткових суб'єктів господарювання, зниження індексу промисловості, обсягу реалізації продукції та рентабельності промислових суб'єктів господарювання за період 2010–2017 рр.

2. Розраховано інтегральний показник за видами економічної діяльності промислових суб'єктів господарювання машинобудівної галузі України за 2010–2017 рр., а саме: промисловість, переробна промисловість, машинобудування, що узагальнить значення ознак, які всебічно описують розвиток машинобудування в Україні. Висновком з інтегрального показника було запропоновано основні напрями впровадження ефективного розвитку машинобудування в Україні.

3. Проведено SWOT-аналіз, зіставлені сильні та слабкі сторони, недоліки та переваги суб'єктів господарювання промисловості з метою визначення основних напрямів реалізації фінансової діагностики машинобудівних суб'єктів господарювання. Відповідно до проведеного SWOT-аналізу, виділено основні пріоритетні напрями реалізації фінансової діагностики: підвищення рівня промислового розвитку всіх суб'єктів господарювання країни, що забезпечить зміни рівня попиту та їх платоспроможність; забезпечення необхідної сучасної ринкової інфраструктури; встановлення дієвих підходів щодо завоювання частини на ринку в умовах вільної конкуренції; забезпечення фінансування основних фондів та їх оновлення; забезпечення висококваліфікованих кадрів.

4. З'ясовано, що ототожнення понять «фінансовий аналіз» та «фінансова діагностика» не є точним на сьогодні. Фінансова діагностика надає змогу продуктивного використання всіх методик та функцій фінансового аналізу для ухвалення певних управлінських рішень.

5. Визначено, що фінансова діагностика базується на таких принципах, як: стратегічна спрямованість, орієнтація на кількісні стандарти (нормативи); адекватність; превентивність; синхронність; інтегрованість; точність; прозорість; простота та економічність. За результатами діагностики можна

визначити: наскільки успішно суб'єкти господарювання здійснюють свою діяльність порівняно з конкурентами; які зміни у стані суб'єктів господарювання порівняно з попередніми періодами (погіршився або покращився); чи є прийнятними в нинішніх умовах показники роботи суб'єктів господарювання.

6. Виявлено на основі проведеного дослідження та аналізу, враховуючи викладені позиції науковців до змісту поняття фінансової діагностики було сформовано власне визначення: фінансова діагностика – це процес аналізу фінансових показників діяльності суб'єкта господарювання, встановлення впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, відмінність якого є врахування фінансових можливостей та досягнутих результатів суб'єкта господарювання для визначення діагностичного сценарію його стану та виявлення перспектив розвитку. З урахуванням поданого тлумачення в роботі поняття «фінансова діагностика» подальші дисертаційні дослідження спрямовані на формування дієвої системи діагностики, розроблення й удосконалення підходів та методів проведення фінансової діагностики з урахуванням як зовнішніх, так і внутрішніх факторів.

Отримані результати дослідження фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості опубліковано в [248, 250, 251, 254, 255, 256, 257, 258, 266].

Список використаних джерел [4, 7, 10, 12, 13, 16, 20, 23, 25, 27, 31, 34, 35, 36, 40, 42, 43, 46, 51, 55, 57, 58, 59, 60, 62, 63, 61, 65, 70, 71, 72, 80, 81, 87, 89, 90, 92, 102, 104, 105, 106, 111, 115, 116, 117, 125, 126, 127, 128, 131, 141, 142, 148, 153, 162, 167, 168, 170, 174, 183, 184, 190, 193, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 207, 209, 211, 214, 223, 224, 227, 229, 232, 234, 241, 247, 268, 270, 273, 274, 275, 277, 282].

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ ДІАГНОСТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ

2.1. Система фінансової діагностики оцінки стану розвитку суб'єктів господарювання

Згідно з викладеним у п. 1.3 фінансова діагностика сприяє вирішенню питань щодо руху фінансових ресурсів, їх формування і використання, поточного та довготермінового планування діяльності. Зазначено, що одним з основних завдань фінансової діагностики є визначення оптимального розміру коштів, тобто можливість суб'єктові господарювання поліпшити свій фінансовий стан або зберегти його на попередньому рівні.

Зменшення негативного впливу кризових явищ в економіці країни на господарську діяльність економічних суб'єктів значною мірою залежить від здатності суб'єктів господарювання діагностувати кризовий стан та вміння розробляти й реалізовувати ефективні стратегії, тобто проведення аналізу й оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання із застосуванням фінансової діагностики, що дозволить отримати попередні оцінки ризику банкрутства.

На думку науковців [40, 46, 55, 57], основними завданнями фінансової діагностики є проведення глибокого аналізу зовнішнього і внутрішнього середовища бізнесу, виділення основних факторів, що визначають фінансовий стан та його динамічні властивості; визначення на основі аналітичного аналізу інформації, реального стану суб'єкта господарювання та причин ускладнень при виявленні останніх; визначення тенденцій розвитку суб'єктів господарювання та оцінка можливостей реалізації тактичних та стратегічних цілей. Зазначено, що при дослідженні системи фінансової діагностики

машинобудівної галузі постає необхідність розгляду системи як економічної категорії. Забезпечення задовільного фінансового стану в суб'єктів господарювання реалізується через систему діагностики фінансового стану, тобто особливостей, фінансової стратегії та політики.

Проблемам діагностики фінансового стану присвячені праці багатьох науковців [209, 169, 184, 191, 157], проте в сучасних умовах залишається актуальним дослідження методико-теоретичних засад діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання. Автором згруповано види та підвиди діагностики, виділено їх зміст та завдання, що представлено в табл. 2.1 [282, 62, 106] для з'ясування системного характеру фінансової діагностики.

Таблиця 2.1

Характеристика видів фінансової діагностики суб'єктів господарювання

Вид діагностики	Зміст і завдання діагностики
Економічна діагностика	Оцінка стану суб'єктів господарювання за умови обмеженої інформації; оцінка режиму функціонування, ефективності - стабільності роботи суб'єктів господарювання; визначення можливих варіантів економічної динаміки, яка складалася, на основі показників, які характеризують діяльність суб'єктів господарювання; оцінка можливих наслідків управлінських рішень, враховуючи ефективність діяльності.
- стратегічна	Оцінка ефективності вибраної стратегії діяльності; дослідження стратегічної позиції суб'єктів господарювання з окремих напрямів його діяльності.
- кризового стану	Оцінка сильних і слабких сигналів, які отримує суб'єкт господарювання із зовнішнього середовища; виявлення параметрів кризового розвитку суб'єктів господарювання; створення особливої групи спостереження, які формують можливе «кризове поле», що створює небезпеку банкрутства.
- внутрішня	Контроль за зміною системи показників діяльності суб'єктів господарювання.
- зовнішня	Створення системи моніторингу поточної фінансової діяльності суб'єктів господарювання; створення необхідної аналітичної бази для вироблення управлінських рішень відносно проблем суб'єктів господарювання.
- експрес-діагностика	Здійснюється за ініціативи кредиторів суб'єктів господарювання з метою визначення власної позиції вибору найдоцільнішого типу поведінки щодо суб'єкта господарювання-боржника; здійснюється за ініціативи потенційних інвесторів з метою обґрунтування доцільності участі в санації суб'єкта господарювання.

Продовження таблиці 2.1

Вид діагностики	Зміст і завдання діагностики
- фундаментальна	Визначення об'єктів спостереження і виявлення чинників небезпеки банкрутства; здійснюється збір необхідної інформації та перевірка форм фінансової звітності (внутрігосподарський аудит); проведення деталізованого аналізу динаміки системи показників-індикаторів оцінки небезпеки банкрутства суб'єктів господарювання; попереднє оцінювання фінансового стану суб'єктів господарювання і динаміки його економічного розвитку суб'єктів господарювання, отриманих в процесі експрес-діагностики; підтвердження отриманої попередньої оцінки масштабів кризового фінансового стану суб'єктів господарювання; прогнозування розвитку окремих чинників, які генерують небезпеку банкрутства; оцінка й прогнозування здатності суб'єктів господарювання до нейтралізації небезпеки банкрутства за рахунок внутрішнього фінансового потенціалу.
Фінансова діагностика	Потрібна для оцінки фінансового добробуту суб'єктів господарювання, стану його майна, швидкості обертання всього капіталу та окремих його частин, доходності використання коштів, потребує швидких, але виважених управлінських рішень.
Діагностика фінансово-господарської діяльності суб'єктів	Має важливе значення в умовах вивчення потреби технічного Переозброєння суб'єктів господарювання, не потребує швидких управлінських рішень.
Бізнес-діагностика	Виявлення найважливіших проблем в діяльності суб'єктів господарювання; розробка програми коротко – і довготермінових заходів підвищення ефективності і фінансової результативності суб'єктів господарювання; поглиблення результатів оцінки кризових параметрів фінансового розвитку суб'єктів господарювання, отриманих в процесі експрес-діагностики; підтвердження отриманої попередньої оцінки масштабів кризового фінансового стану суб'єктів господарювання; прогнозування розвитку окремих чинників, які генерують небезпеку банкрутства; оцінка й прогнозування здатності суб'єктів господарювання до нейтралізації небезпеки банкрутства за рахунок внутрішнього фінансового потенціалу.
Діагностика банкрутства	Необхідна за умов кризового стану суб'єктів господарювання, потребує швидких, але виважених управлінських рішень.
Діагностика ліквідності суб'єктів господарювання	Комплексна система оцінки діяльності суб'єктів господарювання, що дозволяє приймати обґрунтовані економічні рішення шляхом взаємозалежного вивчення всіх аспектів діяльності суб'єктів господарювання: комерційного, виробничого, інвестиційного та фінансового.
Структурна діагностика	Передбачає дослідження суб'єктів господарювання та його підрозділів з позицій системного аналізу, при цьому особлива увага приділяється оцінці відповідності структури суб'єктів господарювання його стратегічним цілям та завданням поточної діяльності.

Продовження таблиці 2.1

Види діагностики	Зміст і завдання діагностики
Організаційна діагностика	Застосовується для аналізу взаємодії підрозділів суб'єктів господарювання у процесі виробництва та реалізації продукції, виконання робіт, надання послуг та виконання завдань, що передбачають досягнення соціального ефекту.
Функціональна діагностика	Використовується з метою оцінки діяльності окремих підрозділів суб'єктів господарювання за допомогою спеціально розроблених критеріїв. Дозволяє опосередковано оцінити внесок підрозділів, відділів та інших структурних одиниць суб'єктів господарювання у досягнення його цілей та обґрунтувати рішення щодо проведення реорганізації суб'єктів господарювання.
Систематична діагностика	Передбачає комплексний моніторинг стану суб'єктів господарювання за допомогою системи заздалегідь встановлених параметрів та оцінку відхилень від їх нормального рівня.
Кількісна діагностика	Передбачає застосування кількісних методів аналізу стану суб'єктів господарювання з метою оцінки його поточного стану та тенденцій розвитку.
Якісна діагностика	Застосовується у випадках, коли об'єкт діагностики складно оцінити кількісно та необхідно вдатися до експертних методів.
Ретроспективна діагностика	Здійснюється за звітний період (квартал, рік) та дає змогу повніше проаналізувати результати формування та використання рівня результативності порівняно із попереднім і поточним її аналізом, оскільки ґрунтується на завершених результатах.

За даними табл. 2.1, діагностика виступає як обґрунтована і достовірна процедура, від якої залежить подальший напрям дій суб'єкта господарювання, що забезпечить визначення оцінки стану функціонування та розробці комплексу заходів, спрямованих на поліпшення або попередження несприятливих подій для суб'єктів економічного процесу в ринковому середовищі з метою встановлення діагностичного сценарію.

Діагностика є системою підтримки при ухваленні управлінських рішеннях з метою забезпечення комплексного виявлення, аналізу, ліквідації проблем фінансового стану в суб'єктів господарювання та прогнозування методів покращення ситуації, тому потрібно розглянути визначення поняття системи для підтвердження системності фінансової діагностики.

Система – це сукупність певних елементів або підсистем і зв'язків між

ними, якій притаманні такі ознаки цілісності, як організованість, наявність інтегративних функцій і властивостей, саморух і загальна мета [174].

Економічна система – це сукупність усіх видів економічної діяльності людей у їх взаємодії, спрямованих на виробництво, обмін, розподіл і споживання товарів і послуг та регулювання такої діяльності відповідно до мети суспільства. До елементів економічної системи віднесено продуктивні сили, техніко-економічні відносини, виробничі відносини, або відносини власні, господарський механізм [174].

Існують різні підходи до визначення поняття система. Так, система – це деякий спосіб розумової діяльності (системи числення) [42, с. 43-44]. Ці підходи почалися з систем письма та обчислення, що розвилися до інформаційних систем сучасності.

Система – це класифікація (періодична система елементів Д. І. Менделєєва) [60, с. 14]. Основна проблема класифікацій полягає в тому, щоб вони були суттєвими і систематизували об'єкти з погляду ознак.

Соціальне вживання терміна «система» обумовлено несхожістю і різноманітністю людських суспільств, формування їх складових: правової, управлінської, соціальної та інших систем. Система – це деяке явище суспільства (економічна система, правова система) [10, с. 12].

Система – це сукупність встановлених норм життя, правил поведінки [80, с. 343]. Йдеться про деякі нормативні системи, які властиві різним сферам життя людей і суспільства.

Розглядаючи розмаїття визначень терміна система, встановлено, що система фінансової діагностики – це набір складових, що дозволяє оцінити як внутрішнє, так і зовнішнє середовище, з метою встановлення діагностичного сценарію – визначення та описання поточного і перспективного стану суб'єкта господарювання, його основних проблем та шляхів їх вирішення.

Зазначено, що система діагностики фінансового стану встановлює поточне фінансове положення суб'єктів господарювання на ринку та розглядається через призму таких складових, як: стратегічна, кризовий стан,

зовнішня, внутрішня, експрес-діагностика та фундаментальна діагностика.

Система фінансової діагностики суб'єктів господарювання може проводитися за всіма аспектами діяльності. Автор виділяє набір ознак притаманний системі фінансової діагностики: цілеспрямованість, цілісність, структурність, надійність, комунікативність, ієрархічність. Саме формування системи фінансової діагностики забезпечить: визначення фінансового стану суб'єктів господарювання; виявлення тенденцій і закономірностей розвитку досліджуваного суб'єктів господарювання; виявлення резервів, які суб'єкти господарювання використовують для поліпшення фінансового стану. З огляду на необхідність вирішення цих цілей, спрямованих на підвищення адаптаційної здатності і стійкості щодо мінливих впливів зовнішнього середовища, доцільною є побудова системи підтримки ухвалення рішення стосовно формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, що встановить необхідність системи при діагностиці фінансового стану суб'єктів господарювання з урахуванням як зовнішніх, так і внутрішніх факторів впливу.

Для аналізу ієрархії формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування є метод, запропонований, Т. Сааті – метод аналізу ієрархій (MAI) [197], який є найбільш доцільним, оскільки дозволяє врахувати різні точки зору експертів-респондентів у процесі формування системи фінансової діагностики.

Аналіз ієрархії формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування проведено у два етапи: 1) визначити пріоритети кожного експерта-респондента, встановити середні оцінки та рівень їх узгодженості; 2) оцінити пріоритети в процесі проведення загального аналізу та визначити консенсусну оцінку.

Метод аналізу ієрархій уможливить визначення пріоритетів експертів-респондентів, базуючись на їх порівняннях та аналізі, тобто має місце перехід від суб'єктивно-якісної до об'єктивно-кількісної оцінки. Методом аналізу ієрархій проводиться попарне порівняння за шкалою Т. Сааті [197] (табл. 2.2.).

Шкала оцінювання за методикою Т. Сааті

Рівень значущості	Визначення	Пояснення
1	Однакова значущість	Два об'єкти (дії) мають однаковий вклад щодо досягнення мети
3	Незначне переважання значущості одного об'єкту (дії) над іншим	Існують думки щодо переважання одного об'єкту над іншим, проте вони є недостатньо переконливими
5	Суттєва або сильна значущість	Існують достовірні дані або логічні судження щодо переважання одного об'єкта над іншим
7	Очевидна або дуже сильна значущість	Існують переконливі свідчення щодо переважання одного об'єкта над іншим
9	Абсолютна значущість	Існують свідчення щодо переважання одного об'єкта над іншим, які є у значній мірі переконливими
2, 4, 6, 8	Проміжні значення між суміжними рівнями значущості	Ситуація, коли необхідним є компромісне рішення

Шкала балів за методикою Т. Сааті [197] цілими непарними числами від 1 до 9 включно.

Матриця оцінок заповнюється з використанням правила [197]:

$$a_{ij} = \frac{1}{a_{ji}}, \quad (2.1)$$

де a_{ij} – елемент матриці i -го рядка j -го стовпця.

Вектор спрямованості розраховується за формулою (2.2) [197]:

$$x_1, x_2, \dots, x_n = \frac{\sum_{j=1}^n a_{1j}}{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n a_{ji}}, \dots, \frac{\sum_{j=1}^n a_{nj}}{\sum_{i=1}^n \sum_{j=1}^n a_{ji}}, \quad (2.2)$$

де a_{ij} – елемент матриці i -го рядка j -го стовпця.

На підставі формули (2.2) можна зробити висновок, що елементи вектора спрямованості відповідають головним пріоритетам, які впливають на формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

У процесі дослідження проведено опитування експертів-спеціалістів у сфері фінансів та економіки. До експертної групи увійшли науковці, які проводять дослідження у сфері регулювання економічних відносин, управління персоналом, фінансів, фінансів суб'єктів господарювання, системного аналізу, бухгалтерського обліку; магістри, спеціалісти та бакалаври з економіки та фінансів, що вивчають фінансові послуги; професійні учасники ринку – ті, хто управляє активами, фінансові аналітики, банківські службовці, професійні оцінювачі, представники сфери державного регулювання та державного управління діяльності суб'єктів господарювання.

Метою методу аналізу альтернатив є формування системи фінансової діагностики як однієї найбільш ефективної та оптимальної методики аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання. На рис. 2.1 автором запропоновано ієрархію, яка дозволила продемонструвати варіативність ознак, що впливатиме на формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування.

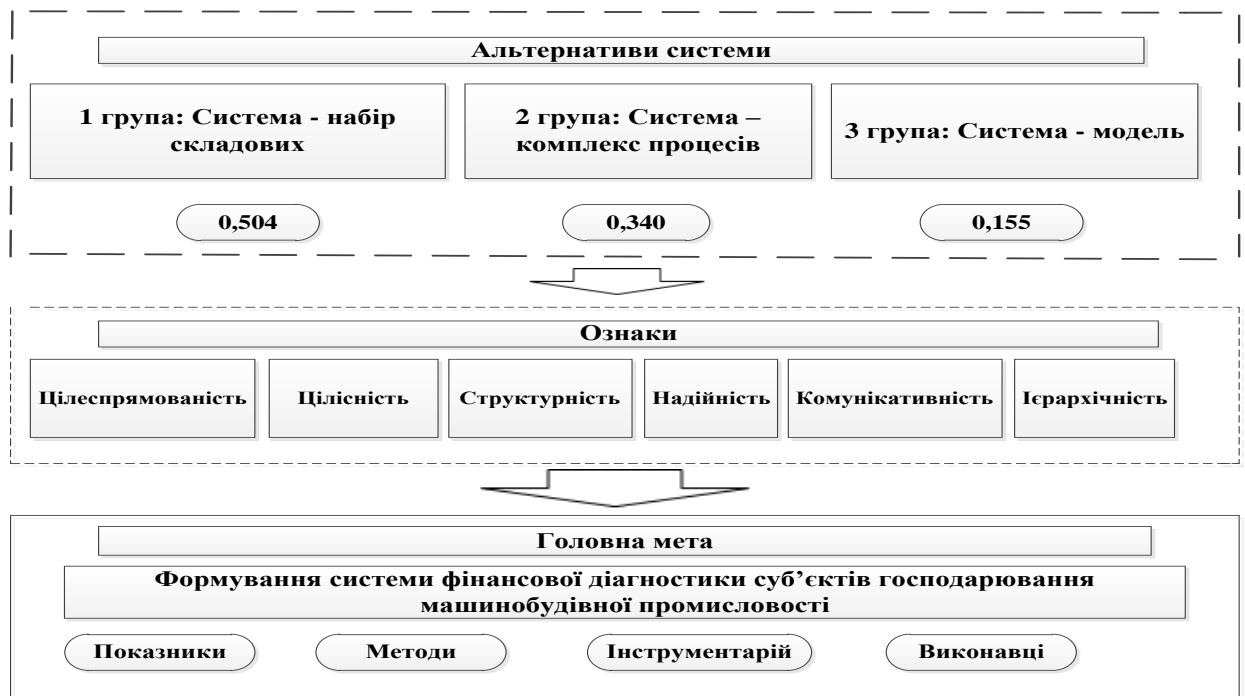

Рис. 2.1. Вибір альтернатив формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Як видно з рис. 2.1, процес проведення фінансової діагностики необхідно називати системою, через те що фінансова діагностика має ознаки системи, а формування цієї системи є однією з головних цілей дослідження. Система фінансової діагностики має свою цілеспрямованість, також вона цілісна та має свою структуру, яка відповідає ієрархічним ознакам, а все це забезпечує надійність та дієвість цієї системи. Ознаками ієрархії альтернатив формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування обрано: цілеспрямованість, цілісність, структурність, надійність, комунікативність, ієрархічність.

Альтернативами ієрархії формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання виділено три групи в діагностиці фінансового стану суб'єктів господарювання, що визначено на основі проведеного морфологічного аналізу поняття «система», а саме: 1 група – система як реальний і абстрактний об'єкт, тобто набір складових призначень для вирішення складної організаційної, технічної та економічної задач; 2 група, визначає систему як об'єкт дослідження і управління, тобто комплекс процесів, явищ і зв'язків; 3 група – система поєднується з поняттям модель, тобто розглядається як інструмент або спосіб дослідження процесів і явищ. Першочергово визначено глобальні пріоритети впливу на формування системи фінансової діагностики (табл. 2.3) та надано оцінку кожному пріоритету від 1 до 9 залежно від значущості ознаки.

Таблиця 2.3

**Визначення пріоритетів системи при формуванні фінансової
діагностики суб'єктів господарювання**

Глобальні пріоритети	Цілеспрямованість	Цілісність	Структурність	Надійність	Комунікативність	Ієрархічність
Цілеспрямованість	1	2	5	1/4	1/6	4
Цілісність	1/2	1	1/3	5	1/4	3
Структурність	1/5	3	1	3	1/2	1/6
Надійність	4	1/5	1/3	1	1/5	1/2
Комунікативність	6	4	2	5	1	2
Ієрархічність	1/4	1/3	6	2	1/2	1

Оцінка пріоритетів, що подана в табл. 2.3, свідчить про те, що при формуванні системи фінансової діагностики експерти перевагу віддають надійності та комунікативності. У табл. 2.4 подано розрахункові дані щодо глобального вектора та вектора пріоритетів при формуванні системи фінансової діагностики.

Таблиця 2.4

Значення головного власного вектора та вектора пріоритетів при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання

Ознака	Головний власний вектор	Вектор пріоритетів
Цілеспрямованість	1,092	0,156
Цілісність	0,923	0,132
Структурність	0,731	0,105
Надійність	0,546	0,078
Комунікативність	2,798	0,401
Ієрархічність	0,889	0,127

Визначення впливу ознак у системі при формуванні фінансової діагностики суб'єктів господарювання подано в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Визначення впливу на формування системи при оцінці фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування

Альтернативи	1 група	2 група	3 група	Головний власний вектор	Вектор пріоритетів	λ	IC
Ознака: цілеспрямованість							
1 група	1	1	3	1,442	0,406	3,031	0,268
2 група	1	1	5	1,710	0,481		
3 група	1/3	1/5	1	0,404	0,114		
Ознака: цілісність							
1 група	1	4	5	2,714	0,683	3,026	0,242
2 група	1/4	1	2	0,793	0,200		
3 група	1/5	1/2	1	0,464	0,117		
Ознака: структурність							
1 група	1	2	5	2,15	0,570	3,021	0,180
2 група	1/2	1	4	1,260	0,333		
3 група	1/5	1/4	1	0,368	0,097		

Продовження таблиці 2.5

Альтернативи	1 група	2 група	3 група	Головний власний вектор	Вектор пріоритетів	λ	IC
Ознака: надійність							
1 група	1	2	4	2	0,584	3,054	0,120
2 група	1/2	1	1	0,794	0,232		
3 група	1/4	1	1	0,630	0,184		
Ознака: комунікативність							
1 група	1	2	1	1,260	0,413	3,054	0,120
2 група	1/2	1	1	0,794	0,260		
3 група	1	1	1	1	0,327		
Ознака: ієрархічність							
1 група	1	1	2	1,260	0,376	3,050	0,690
2 група	1	1	4	1,587	0,474		
3 група	1/2	1/4	1	0,149	0,149		

Згідно з проведеними розрахунками в табл. 2.5, на формування системи впливають: надійність, комунікативність та ієрархічність.

Визначено розмірність виділених ознак при $n = 6$ (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Розрахунок значення виділених пріоритетів використання фінансової діагностики

Значення	Ознака					
	Цілеспрямованість	Цілісність	Структурність	Надійність	Комунікативність	Ієрархічність
OC	0,03	0,02	0,02	0,05	0,05	0,05

На підставі даних табл. 2.6 визначено ймовірність реалізації відповідних сценаріїв головного вектора пріоритетів впливу ознак на формування системи фінансової діагностики, яка представлена у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Пріоритети альтернатив формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Пріоритети формування системи фінансової діагностики	Альтернативи		
	1 група: Система-набір складових	2 група: Система-комплекс процесів	3 група: Система-модель
	0,504	0,340	0,155

Як видно з табл. 2.7, при оцінці факторів пріоритету вибору експерти-респонденти віддали перевагу 1 групі: Система – це набір складових елементів.

Оскільки думки експертів-респондентів щодо значущості факторів є суб'єктивними, то проведено оцінювання однорідності (узгодженості) їхніх суджень за допомогою визначення відношення узгодженості (ВУ):

$$ВУ = IO / M(IO); IO = (\lambda_{max} - n)/(n - 1), \quad (2.3)$$

де IO – індекс однорідності суджень;

$M(IO)$ – середнє значення індексу однорідності (стандартне табличне значення);

λ_{max} – максимальне власне число матриці попарних порівнянь порядку n .

За формулою (2.3) матриця є однорідною, а думки експертів узгодженими, якщо значення $ВУ \leq 0,10$.

Аналіз суджень експертів довів їх узгодженість, оскільки коефіцієнт ВУ матриці порівнянь важливості цілей ієрархії становить $\leq 0,1$. Отже, їхні судження можуть використовуватися в подальшому дослідженні.

Методом аналізу ієрархій Т. Сааті встановлено, що найбільш пріоритетним є 1 група – 50%, 2 група – 34%, 3 група – 16%. Зазначено, що виділені групи альтернатив системи включають взаємопов'язані, взаємодіючі та взаємозалежні частини – ознаки. Тому, проаналізувавши формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування альтернативою, експерти виділили 1 групу, що в цілому більш повно дає визначення щодо системності фінансової діагностики поєднує та включає елементи системи, а саме, зв'язки, мету, спостерігача, а іноді й мови відображення системи, все це допомагає конкретно сформулювати проблеми, визначити завдання, намітити основні етапи системного дослідження. Тобто, під системою слід розуміти таке поєднання елементів, яке в сукупності набуває нової якості: у елементів цієї якості немає, а в системі воно з'являється. Система фінансової діагностики, що виділена в 1 групі, залежить від особливостей кожного суб'єкта господарювання (рівня розвитку, структури, величини,

виробничого потенціалу та ефективності його використання тощо). Метою системи фінансової діагностики є своєчасне виявлення та запобігання як зовнішнім, так і внутрішнім небезпекам і загрозам, забезпечення захищеності діяльності та досягнення фінансової стійкості. Запропоновано запровадити систему фінансової діагностики у вигляді безперервного спостереження й відслідковування фактичних показників та їх порівняння з оціночними (плановими) і розробленням відповідних організаційних заходів. Організація фінансового контролю базується на побудові системи моніторингу фінансової діяльності суб'єктів господарювання.

Система моніторингу фінансової діяльності – це здійснення постійного спостереження за найважливішими поточними результатами цієї діяльності в умовах нестабільної кон'юнктури фінансового ринку з одночасним розробленням декількох альтернативних варіантів рекомендацій для прийняття остаточного управлінського рішення [60].

У процедурі формування системи фінансової діагностики виділяються такі три етапи [277, с. 201–248]: 1 – побудова системи стандартів фінансової діяльності суб'єкта. Як такі стандарти виступають розроблені під час формування фінансової політики критерії за окремими аспектами фінансової діяльності; цільові стратегічні фінансові нормативи; показники фінансових стійкості; 2 – діагностування стану фінансової діяльності, яке полягає в порівнянні досягнутих результатів фінансової діяльності з чинними стандартами. У процесі такого порівняння визначаються розміри відхилень і з'ясовуються причини, що зумовлюють ці відхилення; 3 – підготовка необхідних рішень з поточного коригування фінансової діяльності. У процесі коригування проектується заходи щодо її нормалізації та підвищення ефективності.

З метою ефективного внутрішнього фінансового контролю необхідні відображення основних пріоритетів фінансової діяльності суб'єкта господарювання та одночасно підтримка нормального рівня поточних фінансових операцій. Автором на основі аналізу ієрархії та досліджень

науковців запропонував алгоритм процесу формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування, яка базується на таких принципах, як: стратегічна спрямованість, орієнтація на кількісні стандарти (нормативи); адекватність; превентивність; синхронність; інтегрованість; точність; простота та економічність, що представлено на рис. 2.2.

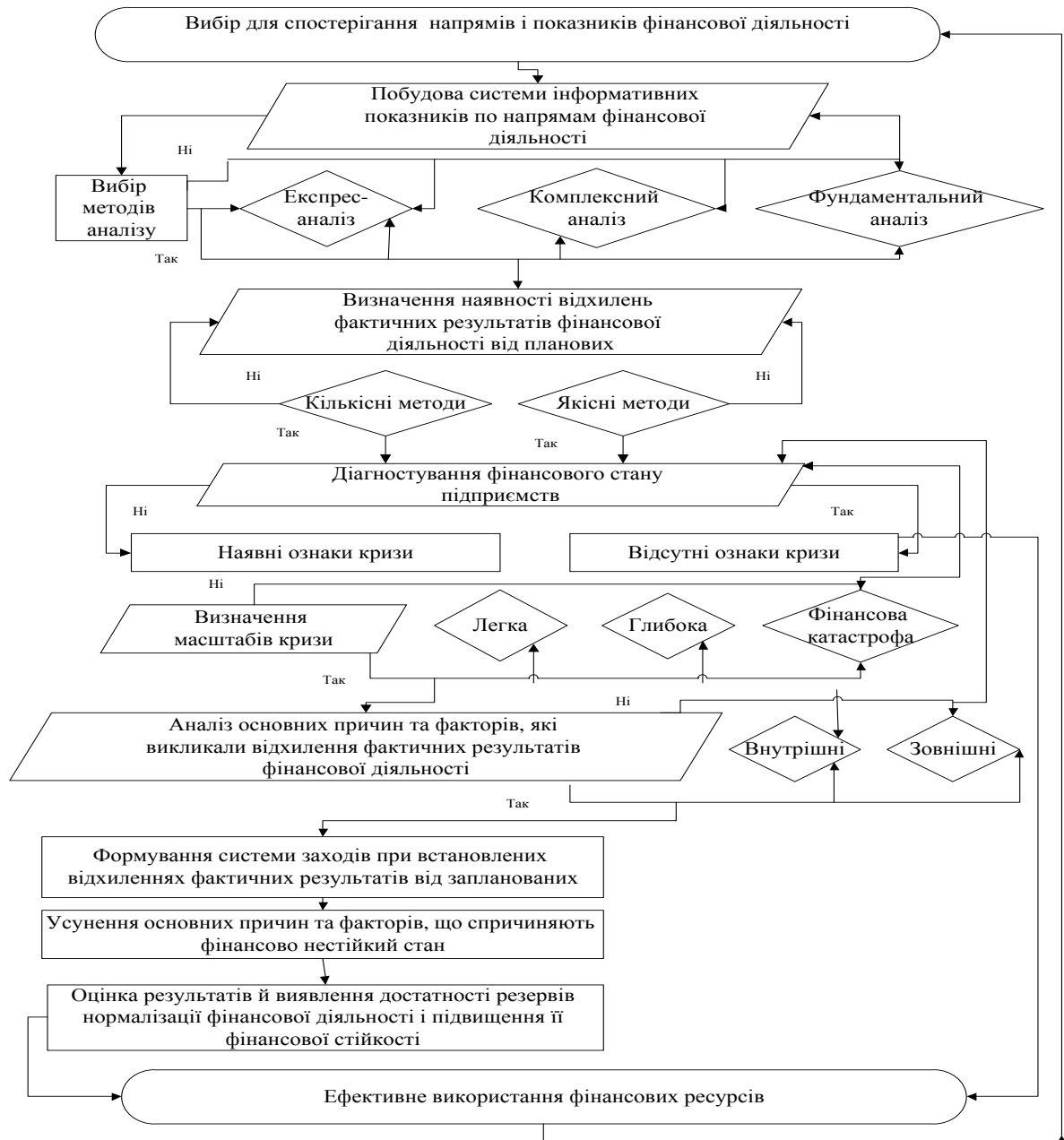

Рис. 2.2. Алгоритм дій при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування

Як видно з рис. 2.2, основу запропонованої системи становить діагностика фінансового стану об'єкта і його ризиків, застосування необхідних превентивних і антикризових заходів, а також здійснення контролю на всіх етапах роботи системи та оцінка її ефективності. Головним принципом системи є запобігання, тобто завчасне, випереджувального характеру реагування на найменші відхилення поточної діяльності від кількісних критеріїв, які характеризують негативні тенденції, що формуються в суб'єктів господарювання. Характерною рисою системи є реагування на так звані «слабкі» сигнали зовнішнього та внутрішнього середовища суб'єктів господарювання, які є першими ознаками негативної зміни ситуації, з метою розробки превентивних заходів, які нівелюють дію можливих ускладнень в процесі реалізації.

При побудові системи фінансової діагностики основним є формування бази вихідних звітних показників на основі принципів синхронності, інтегрованості, простоти та економічності, а головне – адекватності методам аналізу, оскільки саме ця інформаційна база використовується далі для визначення аналітичних даних.

Проте, незважаючи на наукові дослідження [129, 146, 166, 193] цієї проблеми, виникає низка важливих питань із методології та методики проведення діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання, які потребують подальшого розроблення, глибокого вивчення та формування нових ідей, підходів та інструментів дослідження.

Отже, питання, формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості є актуальним. Наукова думка зосереджує свою увагу на економічній діагностиці суб'єктів господарювання в наш час більшість науковців наголошують на необхідності фінансової діагностики в суб'єктів господарювання, як сформованої системи показників, із застосуванням різних методів. Стає доцільним наступним кроком дослідити і визначити складові системи фінансової діагностики та кількісні методи її проведення на суб'єктах господарювання машинобудівної промисловості.

2.2. Складові системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

З метою вирішення проблеми формування системи фінансової діагностики постає необхідність у вдосконаленні процесу управлінських рішень, що встановить основні результати діяльності суб'єктів господарювання. Діагностика фінансового стану – це така система управління ухваленням рішень, яка спрямована на виявлення й прогнозування стратегічних та тактичних цілей суб'єктів господарювання.

Відповідно до сфери ухвалення управлінських рішень діагностика і її інструментарій мають різну спрямованість – це, з одного боку, прийоми і методи економічного аналізу, а з іншого – економіко-математичний апарат, пов'язаний з теорією розпізнавання та розв'язанням задач в умовах невизначеності середовища.

У розвитку економіки, а саме системи функціонування суб'єктів господарювання, постає необхідність у застосуванні різних методів економічного та фінансового аналізу для оцінки та виявлення рівня розвитку суб'єктів господарювання в певний період часу при прийнятті рішень.

Питання оцінки та аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання розглядалися в працях науковців і практиків, зокрема: М. Баканова [12], І. Балабанова [13], О. Волкової [43], В. Ковальова [105], М. Крейніної [125], О. Муравйова [168], Н. Русак, В. Русак [196], Г. Савицької [199], Е. Хелферта [246] та ін.

Вагомий внесок у розробку теоретичних та методичних засад оцінки фінансового стану вітчизняних суб'єктів господарювання внесли вчені-економісти: Л. Ушвицький [231], В. Івахненко [95], Л. Лахтіонова [138], В. Мец [164], О. Орлов [173], О. Павловська [179], М. Чумаченко [270] та ін.

Питанням удосконалення методів діагностики в процесі управління суб'єктом господарювання приділено увагу в працях таких вітчизняних та

іноземних вчених, як: А. Варганова [34], В. Забродського, Н. Кизима [102], Е. Короткова [117], О. Олексюка [170], Н. Родіонова [190], В. Раппорта [193], В. Савчука [202], З. Соколовської [211], Г. О. Швиданенко [274], А. Шеремета [277] та ін.

На основі узагальнення літературних джерел та дослідження практики функціонування суб'єктів господарювання встановлено перелік ключових чинників, які доцільно враховувати при виборі відповідних методів фінансової діагностики [61, с. 102-134]: цілі, завдання та об'єкт діагностики, інформаційне забезпечення, кваліфікація задіяних у діагностиці фахівців, технічне та програмне забезпечення, стабільність середовища функціонування, досвід та традиції діагностики, ресурсне забезпечення, горизонт та спрямування діагностики, рівень її деталізації, призначення фінансової діагностики, описові характеристики суб'єктів господарювання, параметри застосування методів фінансової діагностики.

Необхідною складовою фінансового менеджменту будь-якого суб'єкта господарювання є діагностика фінансового стану, яка передбачає здійснення повного аналізу результатів його господарської діяльності при раціональному використанні реальних ресурсів, своєчасному погашенню зобов'язань і дотримання рівня рентабельності [55, с. 190].

Автором у в п. 2.1. з'ясовано, що система фінансової діагностики – це набір складових. Постає необхідність в обґрунтуванні системи показників та встановлення цих складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, узагальнення основних методичних підходів до проведення системи фінансової діагностики.

Узагальнюючи представлені в економічній літературі дослідження, на підставі аналізу частоти використання вченими того або іншого конкретного показника, врахування Методичних рекомендацій щодо виявлення ознак неплатоспроможності суб'єктів господарювання та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджених Наказом Міністерства економіки України №14 від 19.01.2006

(у редакції наказу МЕУ від 26 жовтня 2010 року № 1361) [162], автором виділено такі відносні показники фінансової діагностики: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт інвестування, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, коефіцієнт рентабельності власного капіталу, коефіцієнт рентабельності продажу, коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу, коефіцієнт рентабельності активів, ресурсовіддача, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт оборотності активів, відношення нерозподіленого прибутку до суми активів.

Зазначено, що виділені показники характеризують результат поточного, інвестиційного й фінансового розвитку суб'єктів господарювання та є складовими системи фінансової діагностики машинобудівних підприємств, які представлено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

**Відносні показники системи фінансової діагностики суб'єктів
господарювання**

Показник	Зміст показника
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	Характеризує можливість суб'єктів господарювання виконати зовнішні зобов'язання за рахунок власних активів
Коефіцієнт фінансової залежності	Показує ступінь залежності суб'єктів господарювання від зовнішніх зобов'язань
Коефіцієнт фінансування	Характеризує здатність суб'єктів господарювання відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо - і довгостроковій перспективі
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Характеризує суму власного оборотного капіталу на одну грошову одиницю власного капіталу
Коефіцієнт інвестування	Характеризує частку джерел власних коштів суб'єкту господарювання в покритті поза обігових активів
Коефіцієнт забезпечення оборотними коштами	Показує яка частина оборотних активів фінансується за рахунок власного капіталу
Ресурсовіддача	Характеризує обсяг реалізованої продукції, яка припадає на 1 гривню коштів, вкладених в суб'єктів господарювання
Коефіцієнт поточної ліквідності	Дає змогу встановити, якою мірою оборотні активи покривають поточні зобов'язання
Коефіцієнт швидкої ліквідності	Вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів

Показник	Зміст показника
Коефіцієнт оборотності активів	Відображає швидкість обороту сукупного капіталу суб'єктів господарювання, тобто показує, скільки разів за аналізований період відбувається повний цикл виробництва й обіг, що приносить відповідний ефект у вигляді прибутку, або скільки грошових одиниць реалізованої продукції принесла кожна одиниця активів
Коефіцієнт рентабельності власного капіталу	Вказує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожен гривню залучених власних коштів
Коефіцієнт рентабельності продажу	Показує, яку суму операційного прибутку одержує суб'єктів господарювання з кожної гривні проданої продукції
Коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу	Показує, наскільки ефективно суб'єктів господарювання використовує свої активи для одержання прибутку, тобто який прибуток приносить кожна гривня, вкладена в активи
Коефіцієнт рентабельності активів	Показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку. Високе значення показника свідчить про хорошу роботу суб'єктів господарювання.
Відношення нерозподіленого прибутку до суми активів	Дає загальну вартісну оцінку активів, які перебувають на балансі суб'єктів господарювання

Аналіз складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості розглядається не лише з погляду аналізу ліквідності та фінансової незалежності, а й системи показників, які характеризують економічний та фінансовий стан діяльності, що наведені в табл. 2.8.

З метою встановлення складу системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, автором запропоновано з використання методу аналізу ієрархій Т. Сааті (MAI) [197] – встановити послідовність і склад показників щодо проведення фінансової діагностики, що є діагнозом фінансового стану суб'єктів господарювання.

Аналіз проведено у два етапи: 1) визначити пріоритети кожного експерт-респондента, встановити середні оцінки та рівень їх узгодженості; 2) оцінити пріоритети в процесі проведення загальної дискусії та визначити консенсусну оцінку. Метод аналізу ієрархій уможливіть визначення пріоритетів учасників, базуючись на їхніх «нечітких» порівняннях та аналізі, тобто має місце перехід від суб'єктивно-якісної до об'єктивно-кількісної оцінки. Методом аналізу

ієрархій проводиться попарне порівняння важливості класів цілей за шкалою Т. Сааті [197], приклад якого подано в табл. 2.2.

У процесі дослідження проведено опитування експертів-спеціалістів у сфері фінансів. До експертної групи увійшли науковці (кандидати та доктори наук), які проводять дослідження у сфері регулювання економічних відносин, управління персоналом, фінансів, фінанси суб'єктів господарювання, системного аналізу, бухгалтерського обліку; магістри, спеціалісти та бакалаври з економіки та фінансів, що вивчають фінансові послуги; професійні учасники ринку – ті, хто управляє активами, фінансові аналітики, банківські службовці, професійні оцінювачі, аудиторські організації, ревізійні комісії; представники сфери державного регулювання та державного управління діяльності суб'єктів господарювання.

Метою методу аналізу ієрархій є ієрархія і вибір альтернатив складу системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання як основа для встановлення діагностичного сценарію. На рис. 2.3 запропоновано ієрархію, яка дала змогу продемонструвати варіативність показників, що впливатиме на склад системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування.

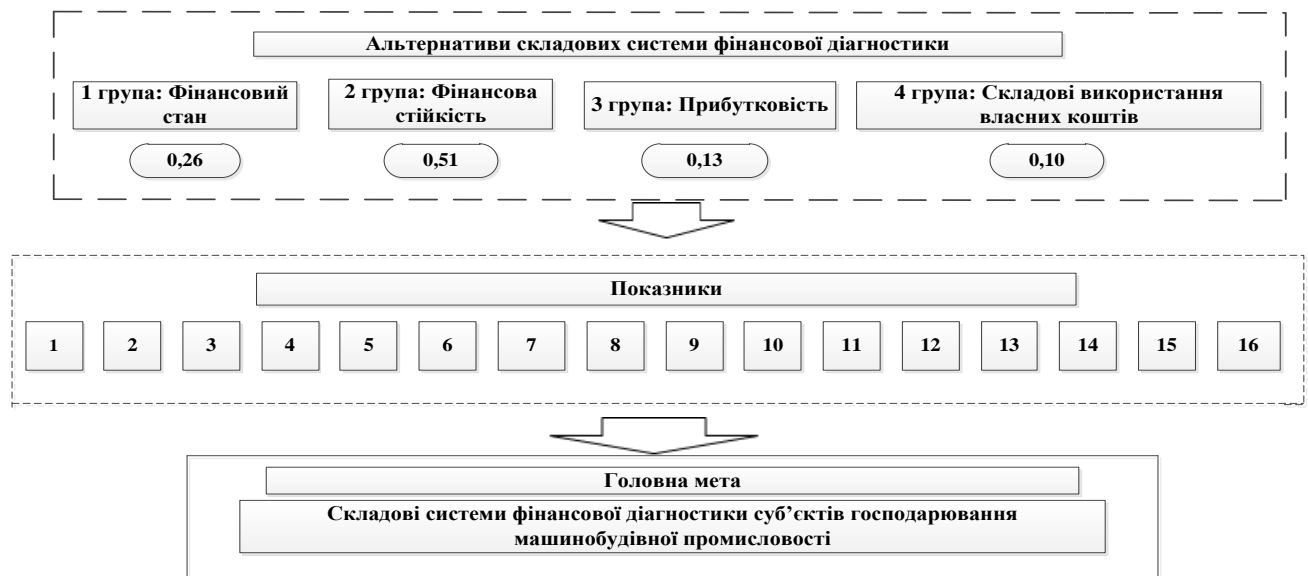

Рис. 2.3. Вибір складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Як видно з рис. 2.3., другий рівень ієрархії – показники, складові системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання: 1 – коефіцієнт автономії, 2 – коефіцієнт фінансової залежності, 3 – коефіцієнт фінансової незалежності, 4 – коефіцієнт фінансування, 5 – коефіцієнт маневреності власного капіталу, 6 – коефіцієнт інвестування, 7 – коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами, 8 – коефіцієнт рентабельності власного капіталу, 9 – коефіцієнт рентабельності продажу, 10 – коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу, 11 – коефіцієнт рентабельності активів, 12 – ресурсовіддача, 13 – коефіцієнт поточної ліквідності, 14 – коефіцієнт швидкої ліквідності, 15 – коефіцієнт оборотності активів, 16 – відношення нерозподіленого прибутку до суми активів.

Ієрархії складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування поділено на чотири групи, що визначені на основі проведеного морфологічного аналізу показників і цих складових системи фінансової діагностики, а саме:

1 група: фінансовий стан – коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт інвестування;

2 група: фінансова стійкість, визначає коефіцієнт рентабельності власного капіталу, ресурсовіддача, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт рентабельності продажу, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт інвестування, коефіцієнт оборотності активів, відношення нерозподіленого прибутку до суми активів, рентабельність активів, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами;

3 група: прибутковість – коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт оборотності активів, відношення нерозподіленого прибутку до суми активів;

4 група: складові використання власних коштів – коефіцієнт

рентабельності активів, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами. Першочергово визначено глобальні пріоритети впливу на формування системи фінансової діагностики (див. табл. 2.3) та надано оцінку кожному пріоритету від 1 до 9 залежно від значущості ознаки, що представлено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Визначення пріоритетів складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання

Умовні позначення показників	Показники														
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	1	1/2	1/2	1/4	1/2	1/2	1/5	1/4	1/3	1/4	1/3	1/4	1/2	1/5	1/3
2	2	1	1/3	1/2	1/3	1/4	1/2	1/3	1/5	1/2	1/2	1/5	1/2	1/2	1/5
3	2	3	1	1/2	1/5	1/3	1/2	1/2	1/2	1/5	1/4	1/2	1/3	1/2	1/2
4	4	2	2	1	1/2	1/2	1/3	1/2	1/3	1/2	1/5	1/2	1/4	1/5	1/2
5	2	3	5	2	1	1/3	1/2	1/3	1/2	1/3	1/4	1/3	1/5	1/2	1/2
6	2	4	3	2	3	1	1/3	1/4	1/2	1/3	1/3	1/2	1/2	1/2	1/4
7	5	2	2	3	2	3	1	1/2	1/2	1/2	1/5	1/2	1/2	1/4	1/3
8	4	3	2	2	3	4	2	1	1/3	1/2	1/2	1/3	1/2	1/2	1/2
9	3	5	2	3	2	2	2	3	1	1/3	1/2	1/4	1/3	1/4	1/2
10	4	2	5	2	3	3	2	2	3	1	1/2	1/2	1/4	1/2	1/2
11	3	2	4	5	4	3	5	2	2	2	1	1/3	1/2	1/3	1/2
12	4	5	2	2	3	2	2	3	4	2	3	1	1/2	1/2	1/4
13	2	2	3	4	5	2	2	2	3	4	3	2	1	1/2	1/2
14	5	2	2	5	2	2	4	2	4	2	3	2	2	1	1/3
15	3	5	2	2	2	4	3	2	2	2	2	4	2	3	1

На підставі даних табл. 2.9 визначено реалізації головного вектора пріоритетів впливу показників на складові системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, яка представлена в табл. 2.10.

**Пріоритетність вибору складових системи фінансової діагностики
суб'єктів господарювання**

Пріоритети складових системи фінансової діагностики	Альтернативи складових системи фінансової діагностики			
	1 група: Фінансовий стан	2 група: Фінансова стійкість	3 група: Прибутковість	4 група: Складові використання власних коштів
	0,26	0,51	0,13	0,10

Як видно з табл. 2.10, при оцінці показників пріоритету вибору експерти-респонденти віддали перевагу 2 групі. Зважаючи на думки експертів щодо значущості показників, проведено оцінювання однорідності (узгодженості) їхніх суджень шляхом визначення відношення узгодженості (ВУ). Аналіз суб'єктивних суджень експертів довів їх узгодженість, оскільки коефіцієнт ВУ матриці порівнянь важливості цілей ієрархії становить $\leq 0,1$. Отже, їхні судження можуть використовуватися в подальшому дослідженні.

Методом аналізу ієрархій Т. Сааті встановлено, що найбільш пріоритетним є 2 група: Фінансовий стан – 26 %, 2 група: фінансова стійкість – 51 %, 3 група: прибутковість – 13 %, 4 група: складові використання власних коштів – 10 %. Запропонована ієрархія складових системи фінансової діагностики охоплює весь спектр проблем, пов'язаних з фінансовою стійкістю, оскільки полягає не тільки в оптимізації структури фінансових ресурсів, але й визначає діагноз. Наступним етапом дослідження було проведено аналіз з фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості як основної складової системи фінансової діагностики.

Дослідженню питань поліпшення фінансового стану, зокрема створення умов для фінансово стійкої діяльності суб'єктів господарювання присвячено наукові праці як вітчизняних, так і зарубіжних учених, зокрема: Л. А. Богданівської [27], О. М. Гончаренка [59], О. Є. Журавльової [87], М. Я. Коробова [115], О. Р. Кривицької [128], В. В. Ковальова [104],

Г. В. Савицької [200], Ю. М. Тютюнника [227], А. М. Поддєрьогіна [183], С. З. Мошенського [167], Г. І. Башняна [16], Н. М. Гапака [51], О. Загородної [90] та ін.

Більшість науковців характеризує поняття «фінансова стійкість» як такий стан суб'єктів господарювання, за якого формується оптимальна структура капіталу, при якій обсяг його власних коштів достатній для погашення всіх його зобов'язань і суб'єкти господарювання мають змогу для розширення своєї діяльності, зберігаючи при цьому стійкий фінансовий стан у мінливому економічному середовищі. Так, М. Я. Коробов стверджує, що фінансова стійкість суб'єктів господарювання – це розміщення фінансових ресурсів, а також відповідність параметрів діяльності суб'єктів господарювання критеріям позитивної характеристики фінансового стану [115].

В. М. Кремень розглядає фінансову стійкість як спроможність суб'єктів господарювання завдяки власним коштам забезпечувати діяльність або запаси і витрати, це здатність господарюючого суб'єкта функціонувати і розвиватися, зберігати рівновагу своїх активів і пасивів у мінливих умовах внутрішнього і зовнішнього середовищ [126, с. 100].

Науковець Н. А. Мамонтова вважає, що фінансова стійкість – це такий стан суб'єктів господарювання, за якого забезпечується стабільна фінансова діяльність, постійне перевищення доходів над витратами, вільний обіг грошових коштів, ефективне управління фінансовими ресурсами, безперервний процес виробництва і реалізації продукції, розширення й оновлення виробництва [229, с. 197].

О. Р. Кривицька фінансову стійкість розглядає як результат формування достатнього для розвитку суб'єктів господарювання обсягу прибутку, що є визначальною ознакою його економічної незалежності [128].

Аналіз наукових джерел свідчить, що фінансова стійкість суб'єктів господарювання – це такий стан, коли забезпечується безперервність кругообігу грошових коштів, а також підтримання збалансованості між власними та залученими коштами, спрямованість суб'єктів господарювання

вчасно розраховуватися із кредиторами.

Також слід відзначити, що фінансова стійкість є невід'ємною частиною фінансового стану, проте однією з проблем оцінки й аналізу фінансової стійкості суб'єктів господарювання є її розмежування з іншими характеристиками фінансового стану суб'єктів господарювання.

Фінансова стійкість ґрунтується на фінансовій незалежності. Фінансова стійкість є однією з найважливіших засад діяльності суб'єктів господарювання, бо показує, як суб'єкт господарювання розпоряджається своїми фінансовими ресурсами і як це може відобразитися на його діяльності в майбутньому. Тому для оцінки фінансової стійкості суб'єктів господарювання необхідно аналізувати взаємозв'язок між активом та пасивом балансу, тобто використання коефіцієнтів, які розраховуються на основі пасиву балансу, так і коефіцієнтів, які відображають взаємозв'язок між джерелам формування коштів суб'єктів господарювання та структурою вкладень.

Головним інструментом оцінки фінансової стійкості суб'єктів господарювання є фінансові показники (коефіцієнти), які мають причинно-наслідковий зв'язок з результативним узагальнюючим показником, тобто проводиться аналіз за певний проміжок часу та простежується тенденція до зменшення або до збільшення показника.

Зрозуміло, що фінансова діагностика має на меті попередження кризових ситуацій та оцінку фінансово-економічної діяльності суб'єктів господарювання. Виділяючи методи процесу діагностики, а саме фінансову стійкість, постає необхідність в умовному їх розділенні: кількісні та якісні. До кількісних методів відносять регресійні моделі прогнозування ймовірності настання криз та банкрутства, а також комплексні методики коефіцієнтного аналізу фінансового стану. Якісними методами, за допомогою яких оцінюють ступінь безпечності діяльності суб'єктів господарювання, є метод Аргенті та SWOT-аналізу [283].

Експертне дослідження має на меті підвищення обґрунтованості задач, що не можуть бути повною мірою описані математично, оскільки є «слабо

структурованими». Найбільш поширені види експертизи – ранжування, множинні і парні порівняння, сортування, бальні оцінки [232, с. 17-18].

Існує багато підходів та інструментів до проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання. Методичні підходи до проведення діагностики фінансової стійкості поділяються на державні (обов'язкові) та наукові (рекомендаційні). Діагностичні цілі визначаються характером суб'єктів оцінювання. Ефективність функціонування суб'єктів господарювання оцінюється на основі фінансових показників, які вказують на рівень стійкості їх фінансового стану. Система фінансової діагностики базується на встановленні негативного впливу різноманітних чинників на діяльність суб'єктів господарювання з метою забезпечення їх фінансової стійкості, що є умовою для досягнення високих фінансових результатів.

Метою побудови ієрархічної моделі множини методичних підходів до оцінки фінансової діагностики суб'єктів господарювання на основі дедуктивної логіки отримано множину підходів, які відображають основні методи для оцінки складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості. Ці методичні підходи мають певну залежність, а тому обумовлюють залежність методичних підходів одне від одного.

Аналізуючи наукові джерела [153, 154, 223, 58, 224, 247, 127, 214, 241, 36, 7, 234, 81], встановлено множину оціночних складових системи фінансової діагностики, аналіз яких проводиться взаємопов'язаними методами: (1) SWOT-аналіз; (2) модель компанії Дюпон; (3) скорингова модель; (4) кластерний аналіз; (5) метод дискримінантного аналізу.

Окреслені методи згруповані залежно від значущості та цілісності аналізу. На цьому етапі дослідження з сукупності вказаних складових функціонального спрямування оціночних показників до проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання побудовано направлений граф зв'язків між ними (представлений на рис. 2.4). Напрямок зв'язку зображено у вигляді стрілок, які виходять з фактора-наслідка та вказують на його залежність від фактора-причини [156].

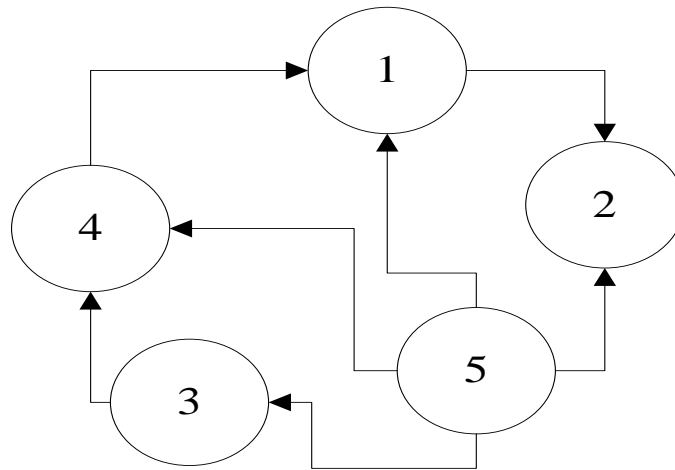

Рис. 2.4. Взаємозв'язок між методами щодо оцінки складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання

У результаті аналізу направленої графу (див. рис. 2.4) побудовано матрицю досяжності. Заповнення матриці бінарними складовими системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання здійснюється за низкою правил [149]:

$$d_{ij} = \begin{cases} 1, \text{ якщо з } i \text{ можна потрапити в } j; \\ 0, \text{ в протилежному випадку.} \end{cases} \quad (2.4)$$

У табл. 2.11 подано результати визначення взаємозв'язку методів щодо оцінки складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, що має вигляд матриці досяжності направленої графу.

Таблиця 2.11

Результати оцінки зв'язку методів щодо оцінки складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання

Методи	1	2	3	4	5
SWOT-аналіз	1	1	0	0	0
Модель компанії Дюпон	0	1	0	0	0

Методи	1	2	3	4	5
Скорингова модель	0	0	1	1	0
Кластерний аналіз	1	0	0	1	0
Метод дискримінантного аналізу	1	1	1	1	1

Матриця досяжності направленої графа, що представлена в табл. 2.11, дає змогу розділити множину вершин N на підмножину рівнів ієрархії. З цією метою всі вершини поділяються на досяжні та попередні.

Вершину h_i називають досяжною з вершини h_j , якщо в орієнтованій графі існує шлях від h_j до h_i . Ця множина позначається $R h_i$. Вершина h_j вважається попередньою до h_i , якщо можливе досягнення h_i із h_j . Ця множина позначається $A h_i$.

Множина вершин

$$A h_i = R h_i \quad A h_i, \quad (2.5)$$

для яких виконується умова недосяжності з решти вершин множини N , що залишилися, може бути позначена як рівень ієрархії. Ця умова перевіряється в декількох ітераціях шляхом поступового виключення вищих рівнів [149].

У результаті аналізу направленої графу побудовано матрицю досяжності, заповнення її бінарними елементами здійснено за рядками. На основі матриці досяжності (табл. 2.11) за обраним методом проводиться процедура визначення рівнів. Результати першої ітерації визначення рівнів ієрархії методів представлено в табл. 2.12.

При першій ітерації критеріальна рівність виконується для елемента методу дискримінантного аналізу, тому що за оцінкою експертів він є найпріоритетнішим. Дискримінантна модель – встановлення класу фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, який міститься на першому рівні ієрархії.

Визначення першого рівня ієрархії методів

hi	R(hi)	A(hj)	R(hi)XA(hj)
1	1,2	1,4,5	1
2	2	1,2,5	2
3	3,4	3,5	3
4	1,4	3,4,5	4
5	1,2,3,4,5	5	5

У загальному вигляді структура ієрархії методів щодо оцінки складових системи фінансової діагностики представлена на рис. 2.5.

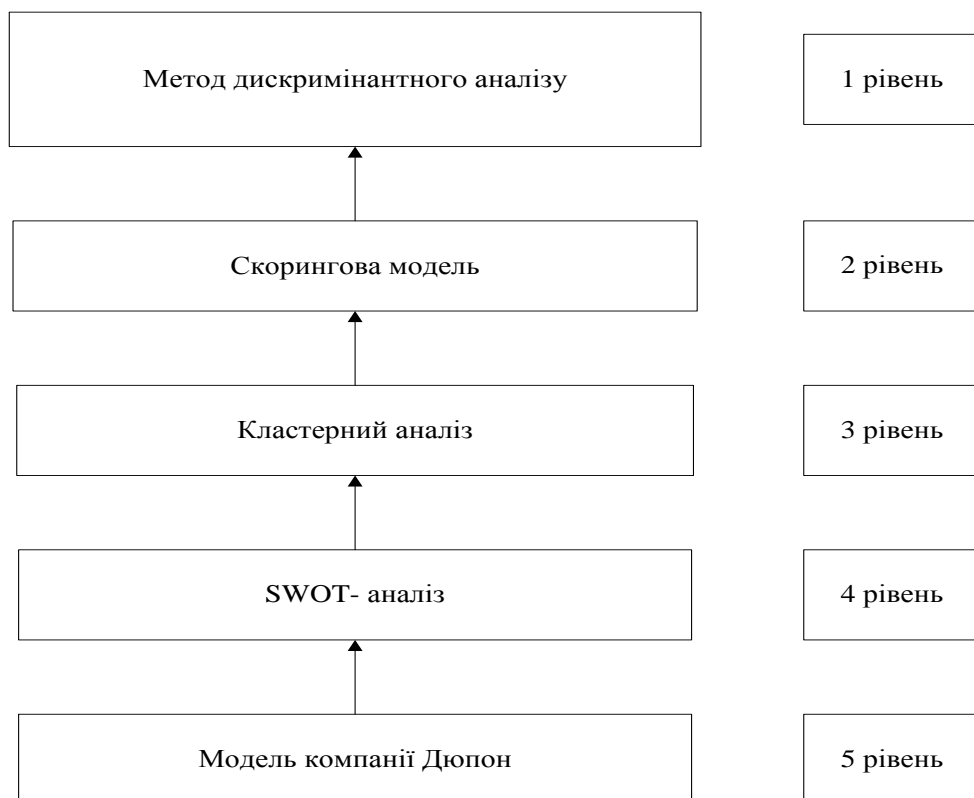

Рис. 2.5. Ієрархія методів оцінки складових системи фінансової діагностики

На рис. 2.5 видно, що ієрархія аналізу складових системи фінансової діагностики є 5-рівневою. Основною метою при визначенні методів для оцінки складових системи фінансової діагностики є встановлення результатів господарської діяльності суб'єктів господарювання з окремих напрямів (операційної, фінансової, інвестиційної).

На найвищому рівні ієрархії – метод дискримінантного аналізу за оцінкою експертів та можливий при дослідженні попередніх складових системи щодо проведення фінансової діагностики.

На 2–3 рівнях розташовано такі методи щодо оцінки складових функціонального спрямування показників, а саме: скорингова модель і кластерний аналіз, що полягають в обґрунтуванні управлінських рішень та формуванні ефективної стратегії розвитку суб'єктів господарювання.

На наступному рівні (4) визначено SWOT-аналіз суб'єктів господарювання, що відноситься до якісних методів, який було проведено в п. 1.2 дослідження.

На 5 рівні розташовано метод – модель компанії Дюпон, завдяки якому проводиться аналіз та оцінка рентабельності власного капіталу суб'єктів господарювання промисловості.

На основі проведеного дослідження встановлено, що система фінансової діагностики виявляє та попереджає причини порушень з можливістю прогнозування показників фінансового стану суб'єктів господарювання. Визначено основні методи оцінки складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання. Побудовано ієрархію методів оцінки складових системи фінансової діагностики та встановлено, що на найвищому рівні метод дискримінантного аналізу, доцільність використання якого узагальнити усі складові виникнення та перебігу кризових явищ.

Залежно від методики формування узагальнюючого висновку стосовно наявності кризи та загрози банкрутства, зазначені методи щодо оцінки складових системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання можна об'єднати у дві великі групи:

які передбачають формування узагальнюючого висновку суб'єктивним шляхом, тобто узагальнення проводиться особою, що здійснює діагностику самостійно (індивідуально), враховуючи всі особливості конкретного суб'єктів господарювання;

які передбачають отримання узагальнюючого висновку завдяки певній обробки результатів дослідження з окремих напрямів та на базі застосування різних методик, тобто застосування спеціально розроблених методів агрегування індивідуальних результатів дослідження, що суттєво полегшує формування узагальнюючого діагностичного висновку.

Отже, стає зрозумілим, що аналіз складових системи фінансової діагностики охоплює весь спектр проблем, пов'язаних з фінансовою стійкістю, оскільки полягає не тільки в оптимізації структури фінансових ресурсів, але й визначає діагноз розвитку суб'єктів господарювання. Наступним етапом дослідження є поетапне застосування п'яти методів які були розглянуті на 22 суб'єктах господарювання машинобудування України та визначені рівні фінансової стійкості цих суб'єктів господарювання як основної складової системи фінансової діагностики. Першим методом було застосовано модель компанії Дюпон на 22 суб'єктах господарювання машинобудування України, які були відібрані за масштабом виробництва та регіональною ознакою.

2.3. Аналіз рентабельності власного капіталу суб'єктів господарювання та їх кластеризація за фінансовими показниками

Автором запропоновано проаналізувати основну складову фінансової діагностики – стійкість суб'єктів господарювання за допомогою визначення рентабельності власного капіталу, що дасть змогу засвідчити ефективність регулювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Проведено факторний аналіз рентабельності власного капіталу на прикладі 22 суб'єктів

господарювання машинобудівної промисловості з різних областей України за 2014-2017 рр, з метою формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Модель компанії Дюпон використовується в аналізі фінансових коефіцієнтів для визначення потенціалу компанії в збільшенні коефіцієнта рентабельності власного капіталу (ROE). Показник рентабельність власного капіталу показує, яким чином ефективність діяльності трансформується у вигоди власників. З'ясування причин, що забезпечують зміну рентабельності, необхідно, тому що позитивна динаміка цього показника свідчить про привабливість суб'єктів господарювання для інвестора, а негативна тенденція – засвідчує наявність проблем.

Автором запропоновано встановити залежність коефіцієнта рентабельності власного капіталу від ресурсовіддачі, коефіцієнта фінансової залежності та рентабельності продажу, що представлено у вигляді:

$$R_{ROE} = R_{NPM} \times P_{від} \times K_{зал}, \quad (2.6)$$

де R_{ROE} – коефіцієнт рентабельності власного капіталу;

R_{NPM} – коефіцієнт чистої рентабельності продажу;

$P_{від}$ – ресурсовіддача;

$K_{зал}$ – коефіцієнт фінансової залежності.

З метою проаналізувати рентабельність власного капіталу суб'єктів господарювання використано метод ланцюгових підстановок. За формулою (2.7) загальна зміна рентабельності власного капіталу визначається:

$$\Delta R_{ROE(зар)} = R^1_{ROE} - R^0_{ROE}, \quad (2.7)$$

де $\Delta R_{ROE(зар)}$ – загальна зміна рентабельності власного капіталу, індекс 1 та 0 відповідно, вказують на значення показника у звітному та базисному періодах.

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу завдяки змінам

показника чистої рентабельності продажу визначається за формулою:

$$\Delta R_{ROE(R_{NPM})} = R^1_{NPM} \times P^0_{\text{від}} \times K^0_{\text{зал}} - R^0_{NPM} \times P^0_{\text{від}} \times K^0_{\text{зал}}, \quad (2.8)$$

де $\Delta R_{ROE(R_{NPM})}$ – зміна рентабельності власного капіталу завдяки змінам рентабельності продажу.

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу завдяки змінам показника ресурсовіддачі визначається за формулою:

$$\Delta R_{ROE(P_{\text{від}})} = R^1_{NPM} \times P^1_{\text{від}} \times K^0_{\text{зал}} - R^1_{NPM} \times P^0_{\text{від}} \times K^0_{\text{зал}}, \quad (2.9)$$

де $\Delta R_{ROE(P_{\text{від}})}$ – зміна рентабельності власного капіталу завдяки змінам показника ресурсовіддачі.

Зміна коефіцієнта рентабельності власного капіталу за рахунок змін коефіцієнта фінансової залежності визначається за формулою:

$$\Delta R_{ROE(K_{\text{зал}})} = R^1_{NPM} \times P^1_{\text{від}} \times K^1_{\text{зал}} - R^1_{NPM} \times P^1_{\text{від}} \times K^0_{\text{зал}}, \quad (2.10)$$

де $\Delta R_{ROE(K_{\text{зал}})}$ – зміна рентабельності власного капіталу завдяки змінам коефіцієнта фінансової залежності.

Сума значення зміни показника рентабельності власного капіталу завдяки кожному з факторів (рентабельності продажу, ресурсовіддачі та коефіцієнта фінансової залежності) визначає загальне значення коефіцієнта:

$$\Delta R_{ROE(\text{заг})} = \Delta R_{ROE(R_{NPM})} + \Delta R_{ROE(P_{\text{від}})} + \Delta R_{ROE(K_{\text{зал}})}, \quad (2.11)$$

де $\Delta R_{ROE(\text{заг})}$ – сума значення зміни показника рентабельності власного капіталу.

Результати проведеного аналізу впливу факторних показників моделі компанії Дюпон на динаміку рентабельності власного капіталу суб'єктів господарювання за 2014–2017рр. представлено в табл. 2.13.

**Вплив факторних показників моделі Дюпон на динаміку
рентабельності власного капіталу за 2014–2017 рр. по підприємствах
промисловості**

Показник	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	$\Delta R_{ROE}(R_{NPM})$			$\Delta R_{ROE}(P_{від})$			$\Delta R_{ROE}(K_{зал})$		
ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод													
R_{ROE}	-0,09	-0,18	-0,09	-0,09	-0,23	0,15	0,02	0,15	-0,04	-,002	-0,02	-0,01	0
R_{NPM}	-0,21	-0,75	-0,16	-0,12									
$P_{від}$	0,23	0,12	0,25	0,31									
$K_{зал}$	1,87	2,11	2,33	2,51									
ПАТ Дружківський машинобудівний завод													
R_{ROE}	-0,77	-0,43	0,11	0,10	-10,08	0,78	0,76	10,51	0	0	-0,23	0	0
R_{NPM}	-7,83	-87,97	0	0									
$P_{від}$	0,02	0,001	0	0									
$K_{зал}$	6,29	8,91	6,77	6,76									
ПАТ Одеський машинобудівний завод													
R_{ROE}	-2,71	-4,02	1,38	0,59	0,63	2,15	0,62	-0,76	-1,47	-1,47	-0,95	4,79	-0,86
R_{NPM}	-0,66	-0,57	-0,27	-0,39									
$P_{від}$	0,25	0,33	0,58	0,42									
$K_{зал}$	16,73	21,7	-8,83	-3,61									
ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»													
R_{ROE}	0,10	-0,05	-0,05	-0,08	-0,16	0,02	-0,02	0,02	-0,01	-0,02	-0,01	-0,01	0
R_{NPM}	0,16	-0,09	-0,05	-0,07									
$P_{від}$	0,46	0,28	0,45	0,57									
$K_{зал}$	1,40	1,68	1,91	2,07									
ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування													
R_{ROE}	0,58	-2,52	0,20	0,41	-1,14	2,76	1,81	-0,25	0,96	-1,4	-1,83	-0,88	-0,4
R_{NPM}	0,11	-0,11	0,005	0,05									
$P_{від}$	0,51	0,73	6,56	1,98									
$K_{зал}$	10,2	32,9	6,13	4,26									
ПАТ Коростенський машинобудівний завод													
R_{ROE}	-0,29	-0,06	-0,30	-0,44	0,22	-0,15	-0,30	-0,02	-0,14	-0,09	-0,001	-0,10	-0,10
R_{NPM}	-0,15	-0,03	-0,09	-0,08									
$P_{від}$	0,74	0,95	0,89	1,19									
$K_{зал}$	2,50	2,55	3,76	4,82									
ПАТ Бериславський машинобудівний завод													
R_{ROE}	8,65	0,93	0,51	-0,14	19,56	-0,69	-0,55	-12,80	0,09	0	-14,52	0,24	-0,04
R_{NPM}	-0,32	-1,04	-0,28	0,03									
$P_{від}$	1,17	0,64	0,86	1,41									
$K_{зал}$	-23,22	-1,41	-2,13	-2,99									
ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»													
R_{ROE}	-0,27	-1,06	0,15	0,03	-0,29	1,38	-0,14	0,07	-0,004	0	-0,57	-0,15	0,01
R_{NPM}	-0,11	-0,23	0,07	0,01									
$P_{від}$	0,93	0,81	0,80	0,72									
$K_{зал}$	2,63	5,67	2,94	4,77									

Продовження таблиці 2.13

Показник	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	$\Delta R_{ROE}(R_{NPM})$			$\Delta R_{ROE}(P_{Від})$			$\Delta R_{ROE}(K_{Зал})$		
ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування													
R_{ROE}	-0,03	-0,09	-0,02	-0,01	-0,17	-0,17	-0,20	0,11	0,25	0,04	-0,002	-0,0003	0
R_{NPM}	-0,09	-0,61	-1,72	-1,6									
$P_{Від}$	0,28	0,13	0,01	0,01									
$K_{Зал}$	1,16	1,19	1,21	1,20									
ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування													
R_{ROE}	-0,20	-1,36	4,27	-11,94	-0,33	-0,71	-5,54	-0,15	0,78	-0,29	-0,72	5,72	-12,03
R_{NPM}	-0,04	-0,10	-0,15	0,04									
$P_{Від}$	0,97	1,23	0,78	0,98									
$K_{Зал}$	5,71	11,55	37,35	-344,19									
ПАТ Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»													
R_{ROE}	-0,02	-0,83	-0,06	-3,65	-0,56	0,68	-0,42	0,09	0,10	0,10	-0,33	-0,01	-2,82
R_{NPM}	-0,01	-0,28	-0,05	-0,39									
$P_{Від}$	0,73	0,62	0,21	0,37									
$K_{Зал}$	2,84	4,76	5,82	25,34									
ВАТ Генічеський машинобудівний завод													
R_{ROE}	-0,04	-0,09	-0,16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
R_{NPM}	0	0	0	0									
$P_{Від}$	0	0	0	0									
$K_{Зал}$	1,04	1,13	1,04	1,0									
ПАТ Северодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування													
R_{ROE}	0,09	0,11	0,57	0,40	0,06	0,18	0,14	-0,05	0,13	0,25	0,02	0,17	-0,1
R_{NPM}	0,03	0,05	0,13	0,05									
$P_{Від}$	0,65	0,43	0,62	1,31									
$K_{Зал}$	4,41	5,24	7,33	5,73									
ПАТ Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування													
R_{ROE}	0,01	-0,03	-0,004	0,11	-0,03	-0,04	0,008	-0,001	0,07	0,08	-0,005	0,0002	0,03
R_{NPM}	0,01	-0,03	-0,07	0,06									
$P_{Від}$	0,81	0,85	0,05	1,19									
$K_{Зал}$	1,06	1,24	1,18	1,48									
ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування													
R_{ROE}	0,002	0,01	0,01	0,01	-0,003	0	-0,005	0,002	0,003	-0,005	-0,001	0,004	0,001
R_{NPM}	0,01	0,003	0,003	0,004									
$P_{Від}$	0,23	0,71	1,48	0,62									
$K_{Зал}$	1,65	1,11	1,97	2,39									
ПАТ Радомишльський машинобудівний завод													
R_{ROE}	0,004	-0,002	-0,01	-0,02	-0,01	-0,06	-0,01	0,0002	0,05	0	-0,0001	0,0001	0
R_{NPM}	0,01	-0,001	-0,21	-0,36									
$P_{Від}$	0,43	0,25	0,04	0,05									
$K_{Зал}$	1,07	1,09	1,08	1,0									
ПАТ Монастирищенський машинобудівний завод													
R_{ROE}	0,02	-0,03	-0,003	-0,42	-0,07	0,04	-1,59	0,01	-0,0002	1,31	-0,002	0,001	-0,14
R_{NPM}	0,01	-0,02	-0,002	-0,94									
$P_{Від}$	1,25	1,04	1,10	0,19									
$K_{Зал}$	1,81	1,89	1,54	2,37									

Показник	2014р.	2015р.	2016р.	2017р.	$\Delta R_{ROE(R_{NPM})}$			$\Delta R_{ROE(P_{Від})}$			$\Delta R_{ROE(K_{Зал})}$		
ПАТ Гребінківський машинобудівний завод													
R_{ROE}	0,01	0,02	0,04	0,04	0	0	0	0,01	0,01	0,01	0,003	0,01	-0,01
R_{NPM}	0,01	0,01	0,01	0,01									
$P_{Від}$	0,49	0,90	1,28	1,54									
$K_{Зал}$	1,37	1,73	2,30	1,79									
ПАТ Куп'янський машинобудівний завод													
R_{ROE}	-0,16	-0,07	0,01	-0,81	0,14	0,06	0,004	-0,01	0,0003	0,01	-0,03	-0,001	0,45
R_{NPM}	-0,11	-0,01	0,001	-0,08									
$P_{Від}$	0,54	0,95	1,01	1,05									
$K_{Зал}$	2,68	5,51	4,58	9,94									
ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод													
R_{ROE}	0,23	0,17	0,11	-0,01	8,47	0	0	-8,24	0	-0,01	-0,22	0	0
R_{NPM}	-0,15	-5,67	0	0,09									
$P_{Від}$	0,89	0,04	0	0,25									
$K_{Зал}$	-1,71	-0,74	-0,65	-0,49									
ПАТ Харківський тракторний завод													
R_{ROE}	2,96	-0,97	1,50	-0,72	-4,85	-5,87	-1,65	1,25	3,90	-0,26	-0,02	4,44	-0,31
R_{NPM}	0,67	-0,42	-2,99	0,28									
$P_{Від}$	0,98	0,49	0,21	0,59									
$K_{Зал}$	4,54	4,66	-2,41	-4,27									
ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»													
R_{ROE}	0,51	-1,09	0,35	0,43	-0,84	1,53	0,61	-0,06	-0,08	0,03	-0,61	-0,13	-0,54
R_{NPM}	-0,15	0,09	-0,05	-0,14									
$P_{Від}$	0,61	0,72	0,62	0,64									
$K_{Зал}$	-5,75	-15,18	-10,89	-4,92									

Після проведених розрахунків показника рентабельності власного капіталу знайдено його зміни по обраним підприємствах за період 2014–2017 рр. (табл. 2.14)

Таблиця 2.14

Зміни рентабельності власного капіталу суб'єктів господарювання за 2014–2017 рр. по підприємствах промисловості

Суб'єкт господарювання	$\Delta R_{ROE(зар)1}$	$\Delta R_{ROE(зар)2}$	$\Delta R_{ROE(зар)3}$
ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод	-0,1	0,1	0
ПАТ Дружківський машинобудівний завод	0,2	0,78	0,76
ПАТ Одеський машинобудівний завод	-1,08	5,47	-0,79

Продовження таблиці 2.14

Суб'єкт господарювання	$\Delta R_{ROE(\text{зар})1}$	$\Delta R_{ROE(\text{зар})2}$	$\Delta R_{ROE(\text{зар})3}$
ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»	-0,15	0	-0,04
ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування	-3,22	2,84	0,01
ПАТ Коростенський машинобудівний завод	0,20	-0,39	-0,49
ПАТ Бериславський машинобудівний завод	-7,76	-0,36	-0,59
ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»	-0,79	1,23	-0,13
ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування	-0,06	-16,75	0,24
ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування	-1,2	5,79	-17,86
ПАТ Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»	-0,8	0,77	-3,6
ВАТ Генічеський машинобудівний завод	0	0	0
ПАТ Северодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут	0,03	0,48	0,29
ПАТ Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного	-0,04	0,03	0,12
ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування	-0,002	0,007	-0,009
ПАТ Радомишльський машинобудівний завод	-0,01	-0,01	-0,01
ПАТ Монастирищенський машинобудівний завод	-0,06	0,04	-0,42
ПАТ Гребінківський машинобудівний завод	0,01	0,02	0
ПАТ Куп'янський машинобудівний завод	0,1	0,06	0,46
ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод	0,01	0	-0,01
ПАТ Харківський тракторний завод	-3,62	2,47	-2,22
ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	-1,51	1,44	0,1

Як видно з табл. 2.13 та 2.14, рентабельність власного капіталу вказує на ефективність його використання, тобто скільки прибутку згенеровано на кожному гривню залучених коштів у наступних аналізованих суб'єктів господарювання, а саме: ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», ПАТ «Харківський тракторний завод», ПАТ Самбірський дослідно-

експериментальний машинобудівний завод, ПАТ Куп'янський машинобудівний завод, ПАТ Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування, ПАТ Генічеський машинобудівний завод, ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування, ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування, ПАТ Бериславський машинобудівний завод, ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування, ПАТ Одеський машинобудівний завод, ПАТ Дружківський машинобудівний завод, ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод, що характеризувались відносним зменшенням чистого прибутку та є збитковими за 2017 рік. Всі інші суб'єктів господарювання, характеризувалися зниженням цього показника, але змогли отримати прибуток 2017 року.

Що стосується показника ефективності діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості (рентабельності продажу), то слід відзначити такі аналізовані суб'єкти господарювання, у яких є позитивні зрушення, а саме: ПАТ «Харківський тракторний завод», ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод, ПАТ Гребінківський машинобудівний завод, ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування, ПАТ Сєверодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування, ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування, тобто дані вказують на отримання суми операційного прибутку з кожної гривні проданої продукції. Інші суб'єкти господарювання характеризувалися зниженням цього коефіцієнта, що може бути викликано зростанням витрат на виробництво і реалізацію продукції на ринках збуту або падінням загального обсягу продажів. Кількісний вираз їх у % щодо загальної кількості близько – 70%.

Щодо показника коефіцієнта фінансової залежності, який є індикатором фінансової стійкості, зазначено, що на деяких суб'єктів господарювання він збільшується, а саме: ПАТ Куп'янський машинобудівний завод, ПАТ

Гребінківський машинобудівний завод, ПАТ Монастирищенський машинобудівний завод, ПАТ Радомишльський машинобудівний завод, ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування, ПАТ Український науково-дослідний та конструкторний інститут хімічного машинобудування, ПАТ Сєверодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування, ПАТ Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма», ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування, ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», ПАТ Коростенський машинобудівний завод, ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря», ПАТ Дружківський машинобудівний завод, ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод. Це вказує на здатність проводити діяльність в довгостроковій перспективі та збільшувати свої фінансові можливості. Всі інші аналізовані суб'єкти господарювання, нормативне значення коефіцієнта фінансової залежності яких є нижчим, необхідно залучати додаткові кошти кредитних організацій, банків або інших суб'єктів господарювання. З метою зниження фінансової залежності необхідно суб'єктам господарювання працювати у напрямі збільшення обсягу власного капіталу суб'єкта господарювання.

Оцінено рентабельність власного капіталу відібраних суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості з метою виявлення факторів, що мають вплив на отриманий результат. Для аналізу коефіцієнта рентабельності власного капіталу, запропоновано використати модель Дюпона, як один з основних методів аналізу власного капіталу суб'єкта господарювання.

При проведенні аналізу встановлено, що виділені фактори рентабельності власного капіталу за рівнем значення та тенденціям до змін можуть мати різну характеристику отриманих даних.

Виділено основні особливості щодо аналізу рентабельності власного капіталу суб'єкта господарювання:

коефіцієнт рентабельності визначає результат діяльності за аналізований

період, він не відображає ймовірність та заплановану ефективність довгострокових інвестицій, тобто якщо суб'єкти господарювання переходять на нові технології або нові види продукції, які потребують більших вкладень, показники рентабельності можуть тимчасово знижуватись;

проблема ризику – багато суб'єктів господарювання ухвалюють управлінські рішення щодо вибору, як правильно отримати прибуток при великих ризиках або одним з показників ризику саме і виступає коефіцієнт фінансової залежності: чим вище його значення, тим ризикованіше з позиції інвесторів та кредиторів у діяльності суб'єктів господарювання;

проблема оцінки – чисельник і знаменник показника рентабельності відображається в грошових одиницях різних купівельних спроможностей.

У сучасних умовах актуальною для суб'єктів господарювання є аналіз прибутковості та виявлення резервів щодо її підвищення, а в умовах економії фінансових ресурсів розробка шляхів підвищення прибутковості на суб'єктів господарювання стає більш нагальним завданням. Оцінка прибутковості суб'єктів господарювання є важливою складовою фінансової діяльності суб'єктів господарювання. Проте при розрахунку рентабельності неможливо врахувати престижність суб'єктів господарювання, торгівельну марку, якість управління персоналом, саме тому ринкову ціну акцій часто збільшують за їх облікову вартість.

За результатами проведеного аналізу рентабельності власного капіталу автором запропоновано послідовність дій при оцінці впливу факторів для ефективного функціонування суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості, що представлено на рис. 2.6.

Як видно з рис. 2.6, факторний аналіз рентабельності власного капіталу суб'єктів господарювання, як і оцінка часткових коефіцієнтів, що входять до моделі Дюпон, для кожного з суб'єктів господарювання необхідно здійснювати в динаміці, перш ніж аналізувати тенденції змін. Результатом такого аналізу має стати прийняття управлінських рішень, що стосуються як операційної, так і фінансової діяльності.

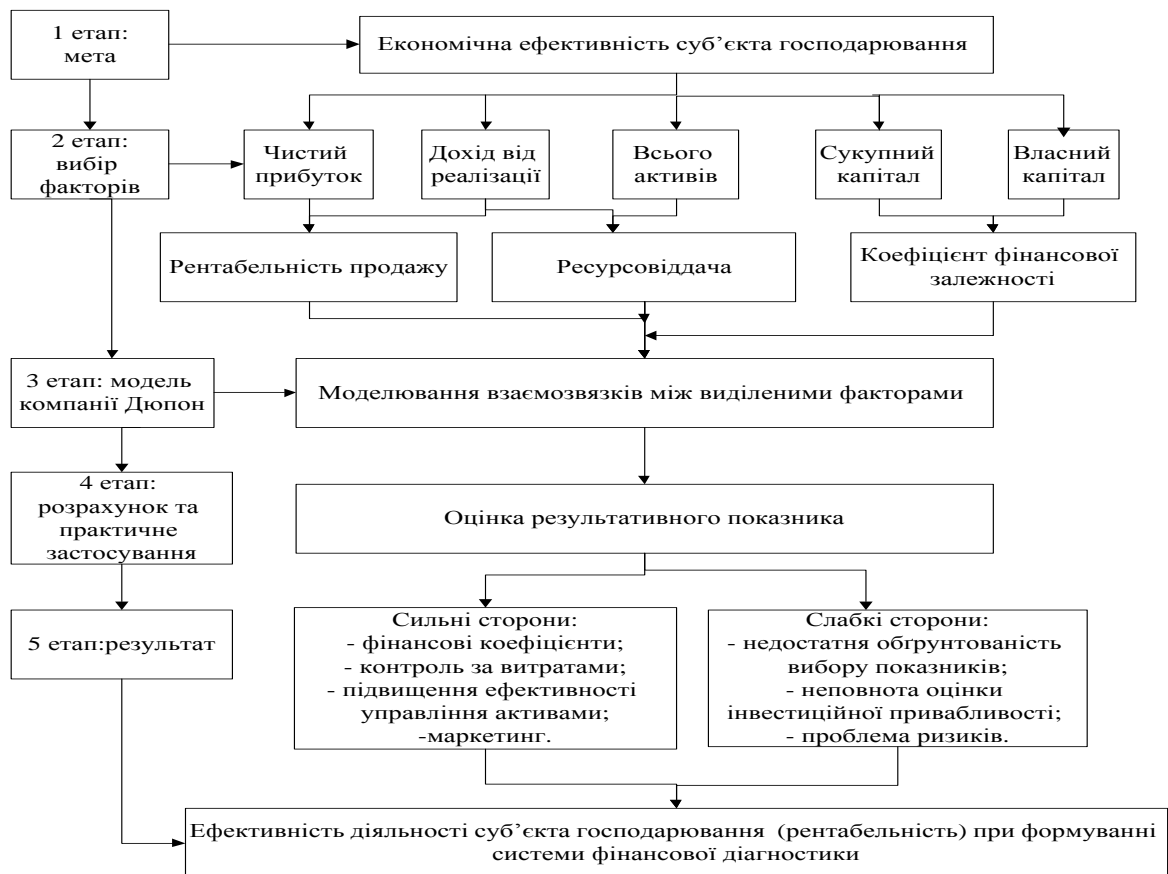

Рис. 2.6. Послідовність дій оцінки впливу факторів при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості

Перспективи поданих досліджень у сфері застосування моделі Дюпон для аналізу ефективності управління машинобудівними суб'єктами господарювання пов'язані із накопиченням фактичної інформації про прибутковість їх діяльності, структуру капіталу і активів, винайденням додаткових факторів, що можуть збільшити економічну достовірність висновків та використання цих даних при формуванні фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Наступним етапом дослідження запропоновано на основі фінансових показників діяльності суб'єктів господарювання, що відображають вплив усіх факторів як зовнішнього, так і внутрішнього середовища оцінити та сформувати кластери з метою визначення рівня фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, основної складової системи фінансової діагностики.

Відповідно до літературних джерел [67, 46, 92, 275, 184, 209, 62, 40] виділено показники, а саме: коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт інвестування, які виступають індикаторами при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

Головною метою фінансового аналізу суб'єктів господарювання є не тільки результат фінансових відносин, але й виконання своїх зобов'язань. Аналіз за виділеними коефіцієнтами засвідчив, що частина суб'єктів господарювання не виконує нормативних значень за фінансовими показниками. На це можуть впливати як зовнішні, так і внутрішні фактори, що є результатом неефективного управління формуванням, розміщенням і використанням ресурсів суб'єктів господарювання.

Наступним етапом формування системи фінансової діагностики є алгоритм процесу побудови кластерів відповідно до показників діяльності суб'єктів господарювання для оцінки їх фінансової стійкості (рис. 2.7).

На основі даних Додатка Ж (табл. Ж.1) побудована дендрограма показників (дерево класифікацій), яка представлена на рис. 2.7.

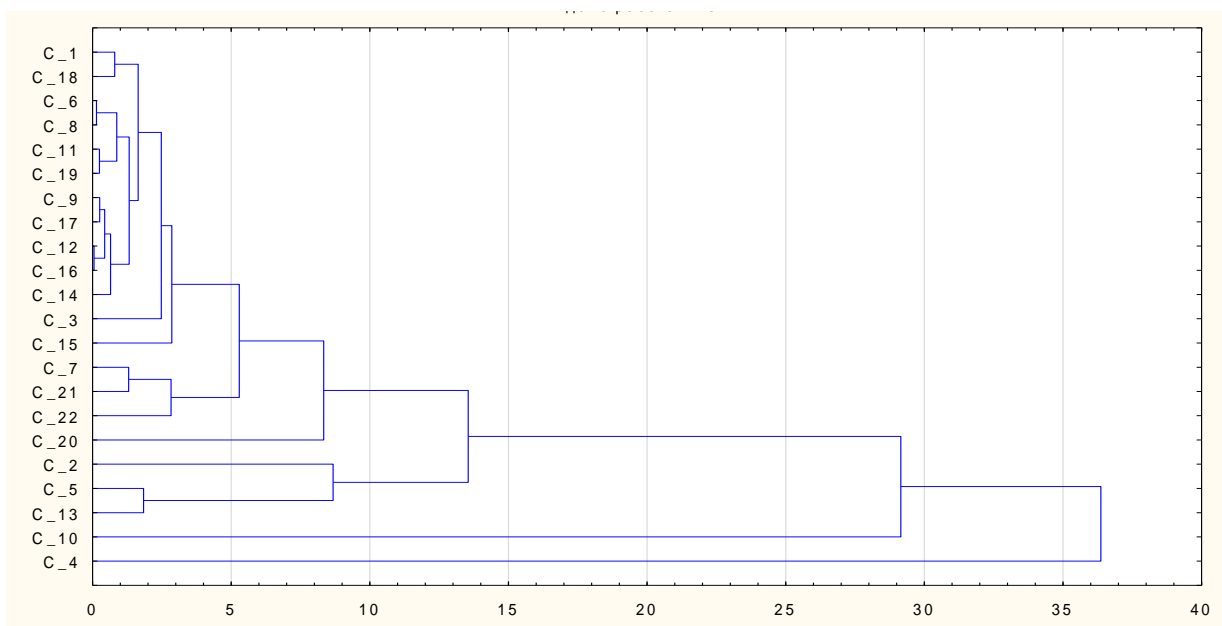

Рис. 2.7. Групування на основі показників діяльності при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання

При побудові дендрограми як міри відстані використана Евклідова відстань, а способом вимірювання був метод оцінки відстані до центру кластера [74]. Виділено 3 кластери серед суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, що представлені в табл. 2.15.

Таблиця 2.15

Результати кластеризації суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Кластер	Номери суб'єктів господарювання кластеру	Клас фінансової стійкості
1	2,5,13,10,4	високий
2	15,7,21,20	середній
3	1,18,6,8,11,19,9,17,12,16,14,3,22	низький

Отримана кластеризація, яка наведена в табл. 2.15, дала змогу зрозуміти автору, що суб'єкти господарювання, які були обрані для вибірки, розподілилися на 3 кластери за своїми показниками діяльності, що співвідносяться з трьома класами фінансової стійкості суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості, для кожного кластера відібрано свій сценарій дій для покращення стану суб'єкта господарювання.

Після застосування 3 методів, які поєднуються в процес формування і реалізації системи фінансової діагностики та з'ясування складових цієї системи, стає доцільним розроблення інструментарію формування системи фінансової діагностики. Мета цього інструментарію (рис. 2.8) базується на результатах аналізу інтегрального показника розвитку суб'єктів господарювання, аналізу показників моделі компанії Дюпон, кластерного аналізу, SWOT-аналіз суб'єктів господарювання. Фінансовий інструментарій має 4 етапи проведення, а також поділяється на кількісну та якісну складову. Кількісна складова стосується фінансових показників, якісна залежить від думок фахівців. Тому застосування фінансового інструментарію формування і реалізації системи фінансової діагностики охоплює не тільки показники діяльності, але й психологічну складову суспільства.

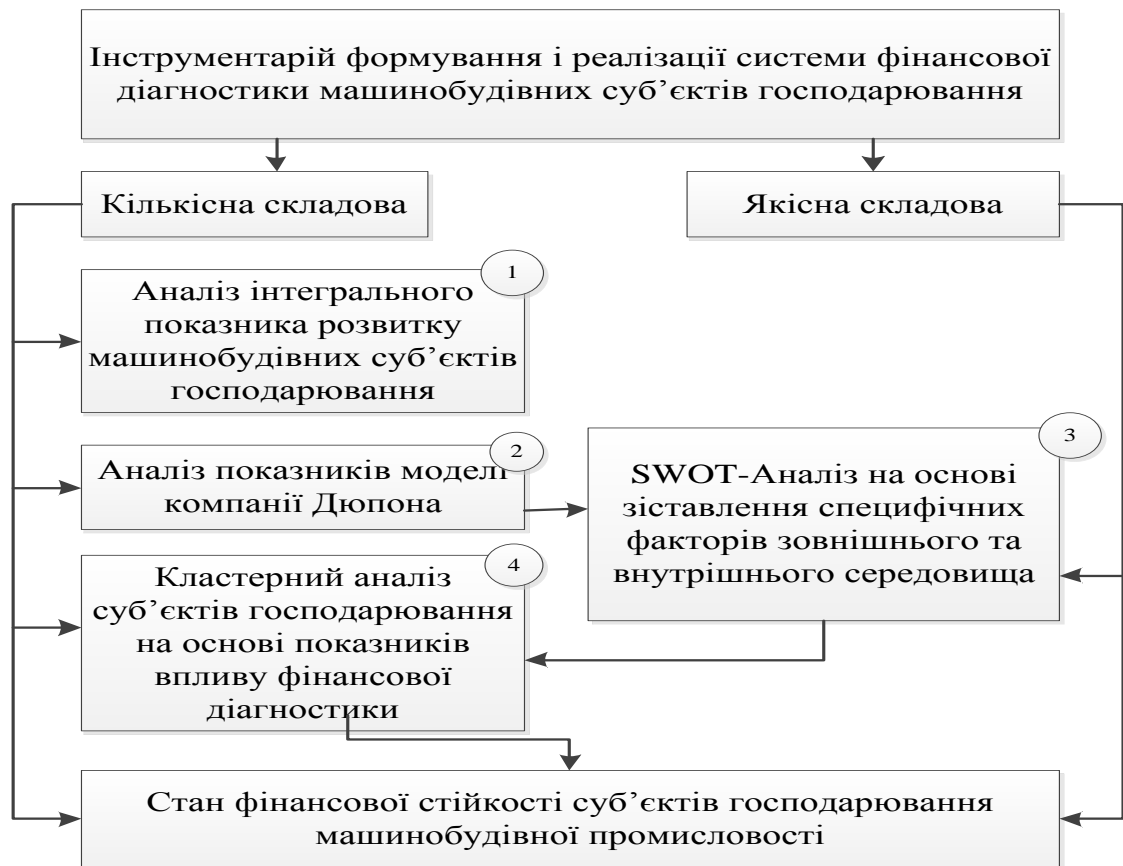

Рис. 2.8. Розроблений інструментарій формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання

Як видно з рис. 2.8, результати застосування розробленого інструментарію формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, за умов якісної та кількісної складової, забезпечать виявлення стану фінансової стійкості суб'єктів господарювання як основної складової системи фінансової діагностики.

Отже, основною метою діагностики діяльності суб'єктів господарювання на засадах використання фінансових показників є виявлення проблем у їх фінансовій стійкості. Найбільш поширеними проблемами цього часу є: дефіцит коштів для погашення зобов'язань, низька платоспроможність, збитковість, високі витрати діяльності, зниження фінансової незалежності, нарощення кредиторської заборгованості, виникнення значних обсягів безнадійної дебіторської заборгованості тощо. У кожному конкретному випадку доцільно

виявляти причини теперішніх проблем та приймати зважені й обґрунтовані управлінські рішення щодо їх подолання.

Тож, коли вже застосовано три методи аналізу в системі фінансової діагностики, а саме: аналіз показників моделі компанії Дюпон, SWOT-аналіз, кластерний аналіз машинобудівних суб'єктів господарювання на основі показників, стає зрозумілим, що більшість систем фінансової діагностики охоплює весь спектр проблем, пов'язаних з фінансовою стійкістю. Тому подальші дослідження будуть спрямовані на аналіз та оцінку фінансової стійкості машинобудівних суб'єктів господарювання.

Висновки до розділу 2

1. Визначено складові системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, а саме: 1 група: фінансовий стан – коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт інвестування; 2 група: фінансова стійкість, визначає коефіцієнт рентабельності власного капіталу, ресурсовіддача, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт рентабельності продажу, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт фінансування, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт інвестування, коефіцієнт оборотності активів, відношення нерозподіленого прибутку до суми активів, рентабельність активів, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами; 3 група: прибутковість – коефіцієнт рентабельності сукупного капіталу, коефіцієнт поточної ліквідності, коефіцієнт оборотності активів, відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; 4 група: складові використання власних коштів – коефіцієнт рентабельності активів, коефіцієнт швидкої ліквідності, коефіцієнт автономії, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами. Встановлено, що складові

системи фінансової діагностики охоплює весь спектр проблем, пов'язаних з фінансовою стійкістю, оскільки полягає не тільки в оптимізації структури фінансових ресурсів, але й визначає діагноз.

2. Аналіз основних організаційно-методичних аспектів діагностики розвитку промислових суб'єктів господарювання показав, що за наявності всіх переваг застосування розглянутих методик та підходів дозволяє своєчасно дослідити та проаналізувати поведінку суб'єктів господарювання в сучасних умовах господарювання, але вони не можуть отримати достатньо точний та об'єктивний результат, що зумовлено нестабільністю діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання, розходженням в обліку окремих показників, впливом інфляції на їх формування, невідповідністю балансової і ринкової вартості окремих активів та іншими чинниками. Тобто в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки, враховуючи розвиток різних форм власності, виникає необхідність більш системного підходу до аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання, який визначається результатами його виробничої, комерційної і фінансової діяльності, що ґрунтується на необхідності розробки нових моделей діагностики, визначення класу фінансової стійкості з урахуванням специфіки їх господарської діяльності.

3. Проведено факторний аналіз рентабельності власного капіталу з використанням показників діяльності суб'єктів господарювання за 2014–2017 рр. Виявлено вплив факторів на отриманий результат, а саме: ресурсовіддачі, рентабельності продажу та фінансової залежності. Запропоновано послідовність дій при оцінці впливу факторів на отримання ефективного функціонування суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

4. Проведено кластерний аналіз на основі індикаторів: коефіцієнта фінансової незалежності, коефіцієнта фінансування, коефіцієнта маневреності власного капіталу, коефіцієнта інвестування для формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання. У результаті цього було виділено три кластери, до яких віднесено досліджувані суб'єкти

господарювання за своїми показниками діяльності, що співвідноситься з трьома класами фінансової стійкості суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості для кожного кластера відібраний свій сценарій дій для покращення стану суб'єкта господарювання.

5. Запропоновано інструментарій формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, застосування якого, за умов якісної та кількісної складової, забезпечить аналіз фінансової стійкості суб'єктів господарюванням машинобудівної промисловості.

Висновки та результати досліджень, представлені в розділі, оприлюднені в публікаціях за списком літератури: [249, 259, 263, 267].

Список використаних джерел: [3, 15, 18, 40, 46, 62, 67, 69, 92, 97, 98, 107, 108, 149, 151, 158, 172, 184, 187, 209, 270, 273, 275, 279].

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІНАНСОВОЇ
ДІАГНОСТИКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ ПРОМИСЛОВОСТІ

3.1. Побудова скорингової моделі класифікації суб'єктів господарювання

Глобальна криза усіх сфер діяльності суб'єктів господарювання, а саме машинобудівної промисловості, призвела до зниження рівня розвитку машинобудування, що є одним з показників економічного та промислового розвитку України. Ефективність діяльності суб'єктів господарювання залежить від рівня прибутковості, конкурентоспроможності, а також від участі інвесторів.

Своєчасне прийняття інвестиційних рішень щодо діяльності суб'єктів господарювання залежить від оцінки фінансового стану. Існують різні методики оцінки фінансового стану, що всебічно характеризують скорочення обсягів фінансування, зменшення попиту населення, курсову нестабільність та надмірне оподаткування.

За допомогою фінансової діагностики виробляються стратегія і тактика розвитку суб'єктів господарювання, обґрунтовуються плани й управлінські рішення, здійснюється контроль за їхнім виконанням, оцінюється його ліквідність, платоспроможність та зміцнюється фінансова стабільність.

Постає питання розробки нового найбільш ефективного, оптимального та дієвого методологічного інструментарію діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання.

Питання методики проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання вивчали такі провідні фахівці економісти і науковці, як: Г. А. Семенов [205], П. І. Бідюк [22], Е. С. Васильчук [39], М. О. Кизим [102], О. Г. Піскунов [181], Г. М. Котенко [123], О. В. Гребенікова [66],

К. О. Соломянова-Кирильчук [212], О. А. Гарасюк [52], Т. Г. Рзаєва [194], В. І. Фучеджи [242], О. Г. Мельник [158], Д. А. Жукова [85] та ін.

Метою реалізації моделі діагностики фінансового стану є пошук напрямів підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання, як основної складової системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

На цей час існує декілька підходів до оцінки й прогнозування неплатоспроможності суб'єктів господарювання, а саме: експертні методики, економіко-математичні методи, штучні інтелектуальні системи, методи оцінки фінансового стану [102].

Оцінка ефективності діяльності фінансового стану суб'єктів господарювання є комплексним показником, що дозволяє здійснити якісну та кількісну оцінку, а також спрогнозувати його зміни. Цей показник є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин суб'єктів господарювання, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів суб'єктів господарювання. Потрібно зазначити, що головною метою фінансового аналізу є своєчасне виявлення та усунення недоліків у фінансовій діяльності та прийняття як короткострокових, так і довгострокових рішень щодо управління суб'єктами господарювання.

Як зазначає Г. А. Семенов, прогнозування фінансового стану суб'єктів господарювання залежить від визначення поняття фінансового аналізу, відповідно до якого фінансовий аналіз є процесом, який заснований на аналізі даних про фінансовий стан суб'єктів господарювання і результатах його діяльності в минулому з метою оцінки майбутніх умов і результатів його діяльності [205].

Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання може проводитися на основі різних методик (горизонтальний, вертикальний аналіз, аналіз відносних показників, факторний та порівняльний аналіз) тобто відповідно за різними математичними та статистичними моделями (дескриптивні, що базуються на

інформації бухгалтерської звітності; предикативні, особливістю якої є математичні та статистичні моделі для прогнозування розвитку суб'єктів господарювання, доходів та витрат; нормативні, використовуються для порівняння фактичних результатів діяльності суб'єктів господарювання з нормативними) [102].

Розрізняють таку класифікацію методів оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання: коефіцієнтний (розрахунок системи коефіцієнтів, що характеризують різні особливості діяльності суб'єктів господарювання та враховують чинники як внутрішнього, так і зовнішнього впливу на фінансовий стан суб'єктів господарювання); комплексний (комплексна оцінка фінансового стану показників дохідності і рентабельності діяльності суб'єктів господарювання, що аналізуються в динаміці); інтегральний (на базі узагальнюючих показників за рівнем платоспроможності та результатами господарської та фінансової діяльності суб'єктів господарювання).

Існують методики аналізу ймовірності банкрутства суб'єктів господарювання та методики комплексного оцінювання фінансово-економічного стану, що характеризуються побудовою інтегрального показника, розроблені закордонними та вітчизняними вченими: Двофакторна модель Е. Альтмана; Універсальна дискримінантна функція О. Терещенка; П'ятифакторна модель Е. Альтмана; Модель Р. Таффлера і Г. Тішоу; Модель Р. Ліса; Модель Спрінгейта; Модель Чессера; Модель Дж. Фулмера; Модель Ж. Лего; Модель Ж. Конана і М. Гольдера; Дискримінантна функція Беєрмана; Модель Р. С. Сайфулліна і Г. Г. Кадикова (рейтингове число); Модель Давидової-Белікова (R-модель, модель вчених Іркутської державної економічної академії); Модель О. П. Зайцевої; Логіко-економічна модель А. М. Турило та С. В. Святенко; Модель К. О. Солом'янової-Кирильчук та О. В. Гребенікової (на основі української державної методики) [102].

Дослідивши та проаналізувавши зазначені методики комплексного оцінювання фінансово-економічного стану, проаналізувавши наукові джерела, автор виділив наступні показники, які застосовані у моделях зазначених

методик: коефіцієнт оборотності активів (відображає ефективність використання активів через кількість оборотів активів за період); відношення нерозподіленого прибутку до суми активів (відображає долю капіталізованого прибутку в структурі джерел фінансування активів); рентабельність продаж (характеризує ефективність виробничої та комерційної діяльності суб'єктів господарювання); рентабельність власного капіталу (визначає ефективність використання капіталу); рентабельність активів (операційна рентабельність продаж – оцінка діяльності суб'єктів господарювання порівнянно з іншими суб'єктами господарювання галузі без врахування витрат за обслуговуванням фінансових інструментів та платежів за податками) [85].

На основі аналізу наукових джерел [205, 22, 39, 102, 181, 123, 66, 212, 52, 242, 158], встановлено множину показників реалізації діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання щодо підвищення фінансової стійкості: (1) коефіцієнт оборотності активів; (2) відношення нерозподіленого прибутку до суми активів; (3) рентабельність продажів; (4) рентабельність власного капіталу; (5) рентабельність активів.

Автором окреслено зв'язок між основними показниками реалізації системи фінансової діагностики суб'єкта господарювання залежно від значущості та цілісності аналізу, що представлено на рис. 3.1.

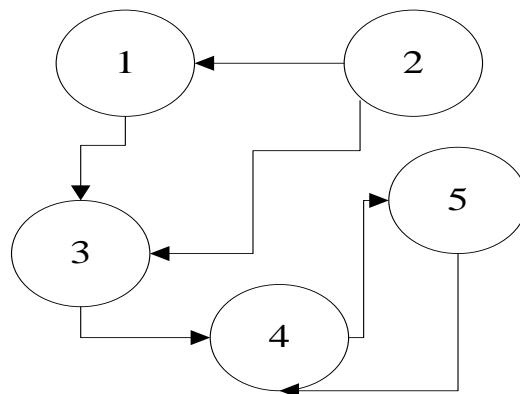

Рис. 3.1. Зв'язок між основними показниками реалізації системи фінансової діагностики суб'єкта господарювання щодо підвищення його фінансової стійкості

На цьому етапі дослідження з сукупності вказаних оціночних показників функціонального спрямування до реалізації моделі діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання щодо підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання побудовано направлений граф зв'язків між ними. Напрямок зв'язку зображено у вигляді стрілок, які виходять з фактора-наслідку та вказують на його залежність від фактора-причини.

У загальному вигляді структура ієрархії показників реалізації моделі фінансової діагностики фінансового стану щодо підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості представлена на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Ієрархія показників реалізації системи фінансової діагностики з підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання

На рис. 3.2., враховуючи ознаки значущості, видно, що ієрархія показників реалізації моделі фінансової діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання є 4-рівневою. Основною метою при визначенні моделі діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання є встановлення послідовності використання оціночних показників щодо підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання.

На основі проведеного дослідження встановлено перелік показників для реалізації моделі діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання щодо підвищення фінансової стійкості. Побудовано ієрархію показників реалізації моделі діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання та визначено, що на найвищому рівні перебуває відношення нерозподіленого прибутку до суми активів, використання якого забезпечить своєчасне виявлення та попередження банкрутства. Виділено показники підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання, що вплине не лише на загальний фінансовий стан суб'єктів господарювання, але і на його діяльність у цілому.

За розглянутими підходами оцінено рівень фінансового стану суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості з метою побудови рейтингу, для визначення рівня фінансової стійкості. Аналіз стану й розвитку суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості свідчить про кризовий стан, пов'язаний із зменшенням обсягів виробництва, втратою конкурентної позиції на внутрішньому та зовнішньому ринках. Ефективність і рівень розвитку суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості є одним з суттєвіших показників економічного та промислового розвитку.

На сучасному етапі розвитку суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості постає необхідність у створенні умов і механізмів, що унеможливить вплив економічних ризиків. Тому оцінка рівня фінансового стану та визначення основних проблем суб'єктів господарювання машинобудування дозволить сформулювати основні напрями їх розвитку.

Дослідження проблем оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання машинобудування, методологічних принципів, методик його визначення та покращення фінансового стану знайшли відображення в роботах А. М. Поддєрьогіна [183], І. О. Бланка [23], Д. В. Клинової, Т. В. Пепи, Б. М. Данилишина [69], Т. Т. Дуда [75], В. В. Венге, В. О. Точиліна [226], А. Д. Шеремета [277] та ін. Проте постає необхідність вирішення завдань з покращення фінансового стану суб'єктів господарювання машинобудування.

Останнім часом функціонування суб'єктів господарювання машинобудування здійснюється в умовах динамічних змін зовнішнього середовища під впливом посилення глобалізаційних процесів в економіці, політичних факторів й наслідків фінансових криз.

Машинобудування – галузь промисловості, що забезпечує засобами виробництва і знаряддями праці всі галузі промисловості та сектори економіки. Машинобудування є провідною галуззю всієї промисловості, її серцевиною, продукція суб'єктів господарювання яка відіграє вирішальну роль у реалізації досягнень науково-технічного прогресу у всіх галузях народного господарства [69, с. 3].

У роботі Б. М. Данилишина, Д. В. Клинового, Т. В. Пепа досліджено стан галузі машинобудування в умовах ринкового способу господарювання, визначено проблеми та тенденції розвитку галузі, обґрунтовано стратегічні цілі і пріоритети подальшого розвитку машинобудування [69].

Т. Т. Дуда, І. В. Троць [75] у своїй статті досліджували стан машинобудування із застосуванням рейтингових оцінок фінансового стану суб'єктів господарювання.

На фінансовий стан суб'єктів господарювання впливають: скорочення обсягів фінансування, зокрема через обмеження кредитування внаслідок встановлення більш жорстких умов отримання кредитів, підвищення відсоткових ставок на кредити внаслідок погіршення ліквідності банківських установ; зменшення попиту населення у зв'язку зі зниженням купівельної спроможності завдяки як подоланню реальних доходів населення, так і згортанню споживчого кредитування на тлі підвищення вартості обслуговування раніше отриманих валютних кредитів; курсова нестабільність, надмірне оподаткування, високий регулятивний тиск [283].

Проте, на думку Н. І. Приходько, зміст поняття «фінансовий стан» не можна характеризувати як результат взаємодії певних фінансових відносин. Основою поняття має бути не комплексність, а реальна можливість забезпечення як свого розвитку, так і погашення певних зобов'язань [186].

І. О. Бланк вважає, що фінансовий стан – це рівень збалансованості окремих структурних елементів активів та капіталу суб'єктів господарювання, а також рівень ефективності їх використання [23, с. 487].

Отже, фінансовий стан характеризує набором показників, які дозволяють визначити та оцінити різні сторони діяльності суб'єктів господарювання. Фінансова діагностика базується на проведенні аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання. Фінансова діагностика – це процес дослідження фінансового стану та основних результатів фінансової діяльності суб'єктів господарювання з метою виявлення резервів збільшення його ринкової вартості та забезпечення ефективного розвитку.

Є такі системні проблеми в розвитку машинобудування: низька ефективність виробництва, відсутність досвіду конкурентної ринкової поведінки, нестача нових технологій та труднощі з виходом на ринки високоякісної продукції.

З огляду на сучасні проблеми галузі можна виділити шляхи стимулювання розвитку машинобудування через підвищення конкурентоспроможності продукції, пошук нових ефективних стратегій виходу суб'єктів господарювання на зовнішні ринки, оскільки для отримання кращих фінансових результатів внутрішнього ринку недостатньо.

На цей час суб'єкти господарювання значну увагу приділяють упровадженню нових технологій, технічному переозброєнню виробництва, що є запорукою успішного функціонування та покращення стану машинобудівної галузі.

З метою визначення перспектив розвитку суб'єктів господарювання машинобудування, їх фінансового стану та рівня фінансової стійкості, на основі досліджуваних методик науковців запропоновано застосувати рейтингову оцінку, що дасть змогу розподілити аналізовані суб'єкти господарювання за класами, сформулювати основні напрями розвитку суб'єктів господарювання машинобудування.

Як зазначає Т. Д. Костенко, рейтинг – це оцінка віднесення суб'єктів

господарювання до визначеного класу, розряду чи категорії залежно від ступеня стійкості фінансового стану [118].

Повне визначення поняття «рейтинг» наводить Ю. Л. Логвиненко [143, с. 324], а саме: це значення певної відносної оцінки, що дає у визначений момент чи протягом певного періоду часу, яку суб'єкт рейтингування в результаті реалізації процесу рейтингування присвоює досліджуваному об'єкту та вважає найоптимальнішим для його позиціонування за обраним критерієм чи набором критеріїв серед інших подібних за основними параметрами суб'єктів господарювання.

В. В. Лук'янова та Т. В. Головач визначають рейтинговий метод оцінювання ризику як систему оцінних коефіцієнтів певних напрямів діяльності кількох об'єктів ризику з подальшим визначенням рангу кожного об'єкта оцінювання стосовно рівня ризику [145, с. 282].

Розглядаючи показники фінансового стану, виникає розбіжності в рівні їх критичних оцінок, тому, проаналізувавши деякі праці вчених–економістів [105, 110, 115, 138,] рекомендовано оцінювати фінансову стійкість (стабільність) із застосуванням інтегральних показників, використавши скорингові моделі.

Скорингові моделі достатньо точно оцінюють ризик банкрутства, тобто диференціюють суб'єктів господарювання за ступенем ризику на основі фактичного рівня показників фінансової стійкості та бального рейтингу кожного показника.

З метою формування рейтингу суб'єктів господарювання автором запропоновано застосувати для розрахунку скорингову модель з використанням чотирьох показників, на основі яких здійснено розподіл суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості за класами:

I клас – суб'єкти господарювання з запасом фінансової стійкості, що дозволяє запевнити у поверненні позикових засобів;

II клас – проблемні суб'єкти господарювання;

III клас – суб'єкти господарювання з високим ризиком банкрутства. Стосовно цього класу є ризикованість втрати коштів та відсотків у кредиторів

та інвесторів [118, с. 164–165].

Так опис скорингової моделі суб'єктів господарювання машинобудування подано в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

**Класи рівня фінансової стійкості суб'єктів господарювання
машинобудування за скоринговою моделлю**

Показник	Ознака оцінки показника	Класи рівня фінансової стійкості		
		I клас	II клас	III клас
Рентабельність сукупного капіталу, %	Значення показника	2,0 і вище	1,99-1	нижче 1
	Бали за показником	20	19,9-10	9,99-0
Коефіцієнт поточної ліквідності	Значення показника	2,0 і вище	1,99-1	нижче 1
	Бали за показником	20	19,9-10	9,99-0
Коефіцієнт оборотності активів	Значення показника	2,0 і вище	1,99-0,5	нижче 0,5
	Бали за показником	20	19,9-5	4,99-0
Відношення нерозподіленого прибутку до суми активів	Значення показника	0,7 і вище	0,69-0,2	нижче 0,2
	Бали за показником	7	6,99-2	1,99-0
Сума балів показників за класом	Бали	30 і вище	29,99-20	нижче 20

У табл. 3.1 на основі вивчення деяких скорингових моделей запропоновано для кожного виділеного показника класи щодо скорингової моделі класифікації суб'єктів господарювання машинобудування. Виділено основні етапи проведення порівняльної рейтингової оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання машинобудування: збір та аналітична обробка вихідної інформації; розрахунок підсумкового показника рейтингової оцінки; розрахунок для суб'єктів господарювання машинобудування показника, який характеризує ступінь відповідності фактичних значень обраних для дослідження фінансових коефіцієнтів еталонному показнику (ф. 3.1).

Суб'єкти господарювання із мінімальним значенням показника R матимуть найбільш стійкий фінансовий стан, тобто фактичні значення його

фінансових показників найбільш наближені до еталонного. Цей показник підтверджує коректність віднесення суб'єктів господарювання до певного класу фінансової стійкості.

$$R_j = \overline{1 - \frac{K_i^f}{K_i^e}} \min, \quad (3.1)$$

де K_i^f – фактичний рівень i -го показника, що використовується для оцінки фінансового стану;

K_i^e – еталонне значення i -го показника;

n – кількість планових показників для здійснення оцінки.

Побудовано рейтинг суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості з використанням скорингової моделі класифікації їх за класом фінансової стійкості та подано в табл. 3.4.

Як видно з табл. 3.2, отримані дані свідчать, що до 3 класу увійшло 13 суб'єктів господарювання машинобудування, а саме: ПАТ «Дрогобицький машинобудівний завод», ПАТ «Одеський машинобудівний завод», ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»», ПАТ «Сніжнянський завод хімічного машинобудування», ПАТ «Коростенський завод хімічного машинобудування», ПАТ «Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»», ВАТ «Генічеський машинобудівний завод», ПАТ «Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування», ПАТ «Радомишльський машинобудівний завод», ПАТ «Куп'янський машинобудівний завод», ПАТ «Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод», ПАТ «Харківський тракторний завод», ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»», це вказує на найвищий ризик у діяльності.

До 2 класу віднесено 4 суб'єкти господарювання. Щодо цього класу є ризикованість втрати коштів та процентів у кредиторів. Отже, отримані дані свідчать про наявність проблем у розвитку суб'єктів господарювання.

Таблиця 3.2

Оцінка за рейтинговою шкалою суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Суб'єкт господарювання	Рентабельність сукупного капіталу, %		Коефіцієнт поточної ліквідності		Коефіцієнт оборотності активів		Відношення нерозподіленого прибутку до суми активів		Сума балів	Клас
	значення	бали	значення	бали	значення	бали	значення	бали		
ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод	-8,74	0	1,44	14,4	0,25	2,5	-0,06	0	16,9	3
ПАТ Дружківський машинобудівний завод	-4,82	0	1,88	18,8	1,2	12	0,12	1,2	32	1
ПАТ Одеський машинобудівний завод	-18,47	0	0,68	6,8	0,58	5,8	-0,96	0	12,6	3
ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»	-2,70	0	2,10	20	0,45	4,5	10,31	7	31,5	1
ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування	-7,66	0	0,67	6,7	6,56	20	-0,76	0	26,7	2
ПАТ Коростенський машинобудівний завод	-2,45	0	1,14	11,4	0,89	8,9	-0,21	0	20,3	2
ПАТ Бериславський машинобудівний завод	-66,19	0	1,50	15	0,86	8,6	-0,75	0	23,6	2
ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»	-18,70	0	0,83	8,3	0,8	8	0,12	1,2	17,5	3
ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування	-1,88	0	1,25	12,5	0,01	0	0,03	0	12,5	3
ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування	-11,73	0	0,04	0	0,78	7,8	-0,12	0	7,8	3
ПАТ Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»	-17,28	0	0,85	8,5	0,21	2,1	0,16	1,6	12,2	3
ВАТ Генічеський машинобудівний завод	-8,05	0	1,52	15,2	0	0	-0,75	0	15,2	3
ПАТ Северодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування	2,06	20	0,45	4,5	0,62	6,2	-0,01	0	30,7	1
ПАТ Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування	-2,38	0	0,97	9,7	0,05	0	-0,04	0	9,7	3
ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування	0,21	2,1	0,86	8,6	1,48	14,8	-1,35	0	25,5	2
ПАТ Радомишльський машинобудівний завод	-0,02	0	0,50	5	0,04	0	0,71	7	12	3
ПАТ Монастирищенський машинобудівний завод	-1,62	0	1,28	12,8	1,1	11	0,63	6,3	30,1	1
ПАТ Гребінківський машинобудівний завод	0,99	9,9	1,26	12,6	1,28	12,8	0,02	0	35,3	1
ПАТ Куп'янський машинобудівний завод	-1,19	0	0,93	9,3	1,01	10	-0,18	0	19,3	3
ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод	-22,47	0	0,32	3,2	0	0	-2,9	0	3,2	3
ПАТ Харківський тракторний завод	-0,63	0	0,11	1,1	0,21	2,1	-0,72	0	3,2	3
ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	0,03	0	0,67	6,7	0,62	6,2	-0,24	0	12,9	3

Відповідно до межі балів до першого класу віднесено п'ять суб'єктів господарювання з запасом фінансової стійкості.

Аналізуючи отримані показники та розвиток галузі машинобудування, автор виділив основні напрями діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості:

забезпечення комплексного розвитку машинобудування;

прискорення інноваційного розвитку, тобто застосування новітніх технологій;

забезпечення розвитку інфраструктури внутрішнього ринку;

пошук джерел фінансування;

забезпечення необхідними фінансовими механізмами та інструментами, що підвищить рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання машинобудування;

підвищення контролю з боку держави та монополістів і посередників, що забезпечить зниження вартості матеріалів, комплектуючих виробів та енергоресурси, тобто формування ефективного механізму контролю;

диверсифікація виробництва.

Щоб підвищити ефективність функціонування суб'єктів господарювання машинобудування, запропоновано збільшити інноваційну активність та фінансову стійкість завдяки внутрішньогосподарському виробничому процесу.

На основі виділених напрямів розвитку машинобудування автором запропоновано реалізацію системи фінансової діагностики шляхом проведення багаторівневого комплексу діагностичних заходів (див. рис. 3.3.), що забезпечать прийняття тих чи інших рішень для попередження негативних ситуацій і, як наслідок, підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудування.

На рис. 3.3 запропонований порядок дій при проведенні фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Як видно з рис. 3.3, на першому етапі формування індикаторів розвитку щодо дослідження суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

запропоновано аналіз сучасної методологічної бази, що дозволить виділити основні методичні підходи проведення фінансової діагностики на промислових суб'єктах господарювання. Побудова обґрунтованої системи показників проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості передбачає скорочення інформаційного простору та є підґрунтям для подальшого дослідження.

Другий етап: розробка системи індикаторів впливу при дослідженні поточного стану суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості становить аналіз їх обґрунтованих показників.

Рис. 3.3. Порядок дій при проведенні фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

На третьому етапі: розробка методичних рекомендацій щодо проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, виділення причини зниження (збільшення) індикаторів при визначенні класу фінансової стійкості.

На основі проведеного дослідження розроблено скорингову модель класифікації суб'єктів господарювання машинобудування за рейтинговою шкалою, яка є часткою системи фінансової діагностики та за допомогою якої було класифіковано 22 суб'єкти господарювання машинобудівної промисловості на 3 класи за їх рівнем розвитку та показниками.

Скорингова модель дозволить своєчасно виявляти, виправляти відхилення показників та розробляти певні заходи, які дозволять уникнути негативних явищ у діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

Отже, подальші дослідження вирішення завдання з покращення фінансової стійкості як основної складової системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної галузі були спрямовані на застосування методу дискримінантного аналізу на цих суб'єктах господарювання, який саме віднесено до найвищого рівня щодо поетапного аналізу складових системи фінансової діагностики.

3.2. Удосконалення аналізу фінансової складової системи фінансової діагностики

Розробка системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості в сучасних умовах ринкової економіки набуває надзвичайно важливого значення для дослідження суб'єктів господарювання, адже вони є повністю самостійними господарюючими суб'єктами та не можуть існувати ізольовано, а в процесі своєї діяльності взаємодіють з іншими

суб'єктами економічних відносин – власниками, працівниками, банком, кредиторами, постачальниками – і несуть повну відповідальність за результати своєї виробничо-господарської діяльності перед ними.

Діагностика суб'єктів господарювання розглядається як процес розпізнавання і виявлення на основі визначених ознак (ключових оціночних показників, вивчення окремих результатів, неповної інформації) проблем у функціонуванні об'єкта дослідження з метою оцінки наявних тенденцій і виявлення можливих перспектив його розвитку та аналіз варіантів найкращого розв'язання виявлених проблем [131].

Фінансова діагностика є невід'ємною складовою системи управління кожного суб'єкта господарювання, оскільки вона спрямована на ідентифікацію минулого, поточного та майбутнього стану, а також на розробку управлінських рішень, спрямованих на ліквідацію проблем та використання шансів середовища функціонування [169].

Фінансова діагностика функціонування суб'єктів господарювання як система дозволяє визначити основні завдання [122]:

оцінка особливостей функціонування суб'єктів господарювання в невизначеному зовнішньому середовищі, виявлення ключових факторів впливу, виділення проблем;

підготовка і обґрунтування конкретних практичних заходів для підвищення ефективності діяльності суб'єкта господарювання в конкурентних умовах через покращення (відновлення) стану функціонування, спрямованого на стабільний розвиток.

Як зазначено в п. 1.3, метою фінансової діагностики діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості є оцінка і виявлення резервів стабілізації, поліпшення фінансової стійкості та майбутнього розвитку. Отже, основним засобом реалізації цієї мети є організація раціональної фінансово-економічної політики суб'єктів господарювання.

Якість управління фінансовою стійкістю промислових суб'єктів господарювання залежить від своєчасних та адекватних умов господарювання,

оцінювання, аналізу та прогнозування її рівня, доцільно впроваджувати діагностування як складову процесу управління фінансовою стійкістю на основі фінансової діагностики, що передбачає оцінювання її рівня, величини відхилення від його оптимального рівня, аналіз причин виникнення таких відхилень та розроблення заходів щодо забезпечення необхідного запасу міцності фінансової стійкості суб'єкта господарювання.

Запропоновано оцінити вплив показників діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості для визначення фінансової стійкості та інвестиційної привабливості завдяки застосуванню методу дискримінантного аналізу – останнього рівня ієрархії оцінки складових системи фінансової діагностики.

Висунуто гіпотезу про визначення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості як опис багатовимірного стану щодо складової виробничо-економічної системи. Віднесення суб'єкта господарювання до того чи іншого класу фінансової стійкості є найважливішою процедурою у фінансовій діагностиці. Для доведення гіпотези запропоновано застосувати математичний метод дискримінантного аналізу, що дасть змогу урахувати велику кількість характеристик, а також урахувати особливості об'єкта дослідження [160]. Цей метод здійснює класифікацію досліджуваних одиниць залежно від значень обраної сукупності показників відповідно до побудованої метричної шкали.

Множина M , що містить N ($N=22$) одиниць об'єктів спостереження (відібраних суб'єктів господарювання машинобудівної галузі України). Кожна i -та одиниця множини M характеризується сукупністю p ($p=4$) значень змінних (ознак) дискримінації x_{ij} ($i=1,2 \dots, N; j=1,2 \dots, p$). Множина M об'єктів включає q ($q=6$) повчальних підмножин M_k (суб'єктів господарювання з кризовим станом або нестійким фінансовим станом, нормальною фінансовою стійкістю) розміром $n_k = 22$ кожне (k – номер підмножини, $k = 1,2$).

Запропоновано встановити правило (дискримінантну функцію $F(X)$) розподілу об'єкта підмножини M_0 (об'єктів, що підлягають дискримінації) за

підмножинами M_k . Отже, сформульовано правило класифікації, відповідно до якого суб'єктів господарювання можна буде віднести до класу з кризовим станом або нестійким фінансовим станом, нормальною фінансовою стійкістю.

Найбільшого поширення набула лінійна форма дискримінантної функції [233]:

$$F_i = a_1 x_{i,1} + a_2 x_{i,2} + \dots + a_p x_{i,p}, \quad (3.2)$$

де x_i – транспортований вектор дискримінантних змінних;
 $x_{i,j}$ – значення j -ої ознаки у i -го об'єкту спостереження.

Дискримінантний аналіз проводиться при виконанні таких основних обмежень [233]:

- множина об'єктів розбита на дві або більше підмножин;
- у кожній підмножині принаймні два об'єкти;
- число об'єктів спостереження має перевищувати число дискримінантних змінних не менше ніж на дві одиниці;
- лінійна незалежність дискримінантних змінних;
- коваріаційні матриці для генеральних сукупностей припускаються рівними між собою для різних класів;
- нормальний закон розподілу дискримінантних змінних.

У процесі дослідження отримано такі основні обмеження при виконанні дискримінантного аналізу:

число початкових підмножин розбито на три – з кризовим станом, нестійким фінансовим станом, нормальною фінансовою стійкістю суб'єктів господар;

кожна з підмножин містить 22 об'єкти-суб'єктів господарювання;
число об'єктів спостереження (22 суб'єкти господарювання машинобудівної промисловості) перевищує число змінних (4 змінні) дискримінантів;

розрахунок коефіцієнтів кореляції для дискримінантних змінних показав

наявність зв'язку, тому можна прийняти гіпотезу;

гіпотезу про нормальність розподілу дискримінантних змінних за критерієм Колмогорова підтверджено.

Оскільки наведені обмеження задовольняють критерії, використання дискримінантного аналізу для класифікації нових спостережень є доцільним.

Як дискримінантні змінні автором використано коефіцієнти (рентабельність активів; коефіцієнт швидкої ліквідності; коефіцієнт автономії; коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами), що комплексно характеризують фінансово-господарський стан суб'єктів господарювання та є актуальними в рамках дослідження щодо визначення класу фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості та забезпечить своєчасне виявлення ступеня їх залежності від зовнішніх джерел фінансування. Саме конкретизація отриманих даних щодо класу фінансової стійкості визначить спрямування методичних рекомендацій відповідно до умов функціонування та розвитку суб'єктів господарювання. Систему таких показників розраховано, за допомогою фінансової звітності суб'єктів господарювання, що наведена в додатках до дослідження та представлена в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Показники фінансового стану суб'єктів господарювання
машинобудівної промисловості за 2017 рік**

Суб'єкт господарювання	Показники			
	R _a	K _{шл}	K _a	K _{звок}
ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод	-0,04	0,8	0,43	0,64
ПАТ Дружківський машинобудівний завод	0,02	1,26	0,15	1646,37
ПАТ Одеський машинобудівний завод	-0,16	0,19	-0,11	-1,84

Продовження таблиці 3.3

Суб'єкт господарювання	Показники			
	R _a	K _{шл}	K _a	K _{звок}
ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»	-0,03	1,53	0,52	2,63
ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування	0,03	0,48	0,16	-130,5
ПАТ Коростенський машинобудівний завод	-0,08	0,33	0,27	0,04
ПАТ Бериславський машинобудівний завод	-0,24	0,25	-0,47	-2,15
ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»	0,05	0,68	0,34	0,14
ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування	-0,02	0,56	0,83	0,36
ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування	-0,11	0,10	-0,03	-2,75
ПАТ Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»	-0,01	0,25	0,17	-0,17
ВАТ Генічеський машинобудівний завод	-0,08	0,01	0,86	0,35
ПАТ Сєверодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування	0,08	0,42	0,14	-21,59
ПАТ Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування	0,01	0,71	0,85	0,84
ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування	0,01	0,8	0,51	0
ПАТ Радомишльський машинобудівний завод	-0,01	0,41	0,92	0
ПАТ Монастирищенський машинобудівний завод	-0,01	0,55	0,65	-0,30
ПАТ Гребінківський машинобудівний завод	0,02	0,87	0,43	0,56
ПАТ Куп'янський машинобудівний завод	0,01	0,16	0,22	-0,12
ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод	-0,18	0,28	-1,54	-48,68
ПАТ Харківський тракторний завод	-0,62	0,05	-0,42	-17,56
ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	-0,03	0,43	-0,09	-1,82

Як видно з табл. 3.3, отримані дані дозволили зрозуміти, що в ПАТ Дружківський машинобудівний завод коефіцієнт забезпеченості власними оборотним коштами фінансується за рахунок власних коштів суб'єктів господарювання, тоді як ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного

машинобудування, ПАТ Сєверодонецький науково-дослідний та конструкторний інститут хімічного машинобудування, ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод, ПАТ Харківський тракторний завод, вказує на неплатоспроможність і некредитоспроможність. Коефіцієнт автономії свідчить, що у ПАТ Одеський машинобудівний завод, ПАТ Бериславський машинобудівний завод, ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування, ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод, ПАТ Харківський тракторний завод, ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» кризовий стан, тобто є залежними від зовнішніх кредиторів. Рентабельність активів вказує на ефективність роботи у ПАТ Дружківський машинобудівний завод, ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування, ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес», ПАТ Сєверодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування, ПАТ Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування, ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування, ПАТ Гребінківський машинобудівний завод, ПАТ Куп'янський машинобудівний завод, що свідчить про попит на їх продукцію.

Для побудови дискримінантної моделі виокремлено показники:

k_1 – рентабельність активів;

k_2 – коефіцієнт швидкої ліквідності;

k_3 – коефіцієнт автономії;

k_4 – коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами.

У результаті проведеного дослідження отримано три дискримінантні функції, що відповідають кожному класу фінансової стійкості, в які потрапили досліджувані підприємства (див. п. 3.1.), які виділив автор.

До першого класу – нормальна фінансова стійкість віднесено 5 суб'єктів господарювання з вибірки, у результаті отримана така дискримінантна модель 1:

$$F = -6,44542 - 1,37780 \times k_1 + 8,01482 \times k_2 + 3,69167 \times k_3 + 0,00201 \times k_4, \quad (3.3)$$

До другого класу – з нестійким фінансовим станом віднесено 4 суб'єкти господарювання з вибірки, у результаті чого отримана така дискримінантна модель 2:

$$F = -2,94901 - 3,62056 \times k_1 + 5,79360 \times k_2 + 3,34356 \times k_3 - 0,00131 \times k_4, \quad (3.4)$$

До третього класу – з кризовим фінансовим станом віднесено 13 суб'єктів господарювання з вибірки, що свідчить про нестабільне перевищення доходів над витратами, неспроможність вільно маневрувати грошовими коштами та нездатність забезпечити безперервний процес виробництва і реалізації продукції машинобудівної промисловості, а також затрати на його розширення і оновлення. У результаті отримана така дискримінантна модель 3:

$$F = -4,5055 - 19,3264 \times k_1 + 3,3679 \times k_2 - 3,0308 \times k_3 - 0,0018 \times k_4, \quad (3.5)$$

Отримана система дискримінантних функцій (ф. 3.3, 3.4, 3.5) використовується для визначення класу фінансової стійкості (нормальний, нестійкий, кризовий). Перевірка результатів за лямбдою Уїлкса свідчить про якісну дискримінацію, оскільки значення індикатора становить 0,2187206 (0 – ідеальний поділ, 1 – відсутність поділу). Значення толерантності змінних свідчать про сильну обумовленість матриць. F – критерій (Фішера) дорівнює 4,5529, що майже втричі перевищує нормативне значення і вказує на значущість отриманих результатів. Значення квадрату відстаней Махаланобіса та апостеріорна ймовірність підтверджують високу якість функції класифікації. Отже, автором сформовано таке правило класифікації суб'єктів господарювання машинобудівної галузі:

$F > 2$ – суб'єктів господарювання віднесено до класу – нормальна

фінансова стійкість;

$F < 2$ – суб'єктів господарювання віднесено до класу – з нестійким фінансовим станом;

$F > -2$ – суб'єктів господарювання віднесено до класу – з кризовим фінансовим станом.

Слід зазначити, що результати класифікації суб'єктів господарювання отримано за дискримінантною моделлю визначення класу фінансової стійкості, які здебільшого збігаються з результатом застосування в п. 3.1 скорингової моделі класифікації суб'єктів господарювання машинобудування. Це підтверджує висунуту автором гіпотезу про достатню точність моделі визначення класу фінансової стійкості.

Отже, розроблено дискримінантні моделі діагностування фінансової стійкості суб'єктів господарювання України, застосування яких передбачає використання публічної фінансової звітності і сприяє своєчасному виявленню ступеня незалежності суб'єктів господарювання від зовнішніх джерел фінансування. Автором проведено апробацію результатів дослідження на суб'єкті господарювання машинобудівної промисловості ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»», що підтвердило їх якість.

При дослідженні дискримінантних моделей автором проаналізовано деякі сучасні моделі, проте використання цих моделей не має ані змістовного, ані прагматичного значення, тому що вони розроблені для конкретних суб'єктів господарювання. Усе це вказало на необхідність критичного розгляду ситуації суб'єктів господарювання завдяки отриманню трьох дискримінантних моделей для встановлення класу фінансової стійкості цих суб'єктів господарювання, що узагальнило визначення рівня фінансової стійкості при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

На основі проведеного дослідження визначено клас фінансової стійкості, запропоновано алгоритм процесу побудови дискримінантної моделі, визначено клас фінансової стійкості суб'єктів господарювання (рис. 3.4.).

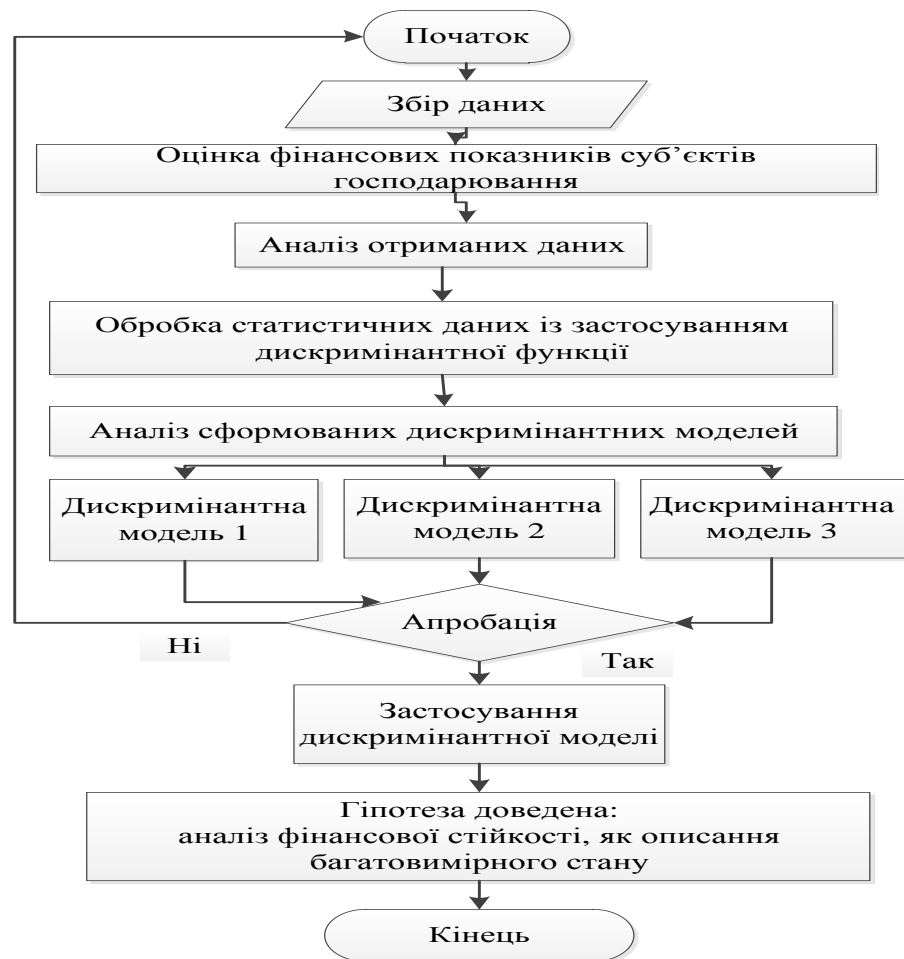

Рис. 3.4. Алгоритм процесу побудови дискримінантної моделі визначення класу фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Як видно з рис. 3.4, результатом дослідження є отримання для кожного класу фінансової стійкості дискримінантної моделі, що комплексно описує стан суб'єктів господарювання та дозволяє провести їх класифікацію за класами.

Запропоновано: для поєднання проведеного дослідження та об'єднання отриманих результатів аналізу діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості об'єднати отримані дані, що дасть змогу підтвердити або спростувати системність та комплексність застосування та виявити дієвість методичних підходів щодо аналізу та оцінки складових системи фінансової діагностики. Результати проведеного дослідження застосування комплексу методів дозволило більш ефективно та продуктивно

визначити вузькі місця діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, аніж застосування цих методів окремо один від одного, результати їх застосування подано в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Результати застосування комплексу методів фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудування

Метод	Суб'єкти господарювання з запасом фінансової стійкості	Суб'єкти господарювання з нестійким фінансовим станом	Суб'єкти господарювання з кризовим фінансовим станом
Модель компанії Дюпон	2, 4, 12, 13, 18, 19	1, 5, 14, 20	3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 16, 17, 21, 22
Кластерний аналіз	2, 4, 5, 13, 10	7, 15, 20, 21	1, 3, 6, 8, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 19, 22
Скорингова модель	2, 4, 13, 17, 18	5, 6, 7, 15	1, 3, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 19, 20, 21, 22
Метод дискримінантного аналізу	2, 4, 13, 17, 18	5, 6, 8, 12	1, 3, 7, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 19, 20, 21, 22
Узагальнений результат	2, 4, 13	-	3, 9, 11, 16, 21, 22

З табл. 3.4, де подано результати застосування методів щодо оцінки та аналізу складових системи фінансової діагностики діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, можна бачити, що більшість суб'єктів господарювання перебувають у кризовому фінансовому стані, що свідчить про необхідність термінового прийняття управлінських рішень щодо зміни та покращення фінансового стану суб'єктів господарювання в майбутньому.

Також поєднання всіх методів дослідження оцінки та аналізу складових системи фінансової діагностики підтверджується гіпотеза, про те що ці методи потрібно застосовувати в комплексі, що дозволить зрозуміти проблеми діяльності суб'єктів господарювання. Кожний з методів окремо не дає змоги

оцінити в повному обсязі складові показники системи фінансової діагностики та може дати неповний результат щодо рівня фінансового стану суб'єктів господарювання.

Тож, діагностика суб'єктів господарювання проводиться з метою оцінювання всіх сфер діяльності, виявлення вузьких місць, перспектив розвитку, негативних чинників, що впливають на процес функціонування суб'єктів господарювання, та розроблення заходів у їх діяльності.

Потрібно визначити напрями підвищення фінансової стійкості як основної складової системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості, а саме: автором запропоновано питання керівникам суб'єктів господарювання, загальною кількістю десять щодо оцінки напрямів підвищення фінансової стійкості на цих суб'єктах господарювання, з метою визначення економічного стану та очікуваних перспектив їх розвитку (Додаток В).

Аналіз напрямів підвищення фінансової стійкості проведено шляхом опитування на суб'єктах господарювання машинобудівної промисловості різних областей України, а саме: Харківської, Львівської, Донецької, Одеської, Житомирської, Херсонської, Запорізької, Луганської, Черкаської та Київської.

На перше питання: «За якими показниками оцінюється успішність діяльності суб'єктів господарювання?», керівники віддали перевагу рентабельності виробництва (продажу), рентабельності активів та прибуток.

Стратегічно важливими активами для суб'єктів господарювання вважають: клієнтська база, система партнерських зв'язків з основними контрагентами та ділова репутація. Питання розширення клієнтської бази завжди було найголовнішою проблемою суб'єктів господарювання, тому що без реалізації товарів виробництва не може бути розвитку, більшість суб'єктів господарювання постійно вживають заходи щодо розроблення стратегії співпраці з постійними клієнтами на свою продукцію. Також однією з проблем є партнерські відносини з іншими суб'єктами господарювання, і тому стійкі та міцні відносини з партнерами з постачання сировини та матеріалів, реалізацією продукції є запорукою стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

Щодо змін конкурентної позиції суб'єктів господарювання на зовнішніх ринках у рамках ЄС керівниками зазначено, що під впливом кризової ситуації в економіці країни стан не змінився, на продукцію машинобудування на ринках Європейського союзу практично не має попиту.

Стосовно до поточного обсягу іноземних інвестицій (за відсутності іноземних замовлень оцінено експортний попит) на виробництво продукції, слід зазначити, що рівень недостатній (нижче норми). Аналіз напрямів свідчить, що вибираючи цілі керівники вважають для суб'єктів господарювання найважливішим – це підвищення рівня рентабельності та вихід на міжнародні ринки для реалізації своєї продукції.

На підставі отриманих результатів щодо напрямів підвищення фінансової стійкості, можна стверджувати, що суб'єкти господарювання розробили послідовність дій для змін в економічному стані та бачать перспективу її розвитку, що представлено на рис. 3.5.

Рис. 3.5. Послідовність дій для підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання промисловості

Як видно з рис. 3.5, забезпечення діяльності суб'єктів господарювання машинобудування базується на впровадженні фінансової діагностики, тобто певної сукупності заходів різної спрямованості, які об'єднуються за окремими напрямками їх реалізації. Оцінка напрямів базувалась на: Блок 1 – загальна характеристика суб'єктів господарювання; Блок 2 – становище суб'єктів господарювання на ринку; Блок 3 – інновації. Тому, основними результатами є дії, а саме: встановлення основних показників для оцінки успішності діяльності суб'єктів господарювання; виявлення стратегічних активів; встановлення конкурентних позицій; встановлення цілей; встановлення управлінських нововведень; виявлення відповідальних за реалізацію проєктів на суб'єктів господарювання. Отже, автор виділяє такі напрями при оцінці фінансової стійкості суб'єктів господарювання промисловості: стимулювання; конкурентоспроможність; платоспроможність; формування альтернативних напрямків розвитку; збільшення ефективності діяльності.

Стає доцільним після проведення опитування на підставі отриманих даних табл. 3.6. провести дослідження на одному з суб'єктів господарювання, а саме на ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», яке за всіма методами аналізу потрапило до групи суб'єктів господарювання з кризовим фінансовим станом та дуже низьким рівнем фінансової стійкості.

За результатами проведеного дослідження щодо застосування комплексу методів з метою оцінки та аналізу складових системи фінансової діагностики діяльності суб'єктів господарювання промисловості, висувається задача, що для підвищення рівня фінансової стійкості на ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» потрібно встановити ступінь його залежності від зовнішніх кредиторів та інвесторів.

З метою вирішення цього питання за фактичними даними щодо відносних показників фінансової стійкості ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», а саме: коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу, коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень, коефіцієнт

довгострокового залучення коштів, коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел, застосовано метод таксономічного аналізу рівня фінансової стійкості (див. п.п.1.1.). Знайдено послідовність його побудови для ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» із визначення елементів матриці спостережень X [149] для з'ясування фінансової залежності суб'єкта господарювання від зовнішніх кредиторів та інвесторів. У табл. 3.5 подано розрахунок середніх значень як середньоарифметичної за кожним відносним показником фінансової стійкості.

Таблиця 3.5

**Динаміка показників фінансової стійкості ПАТ Харківський
електротехнічний завод «Укрелектромаш»**

Період, рік	Показники						
	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнт фінансового ризику	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел
2007	0,55	1,81	0,81	0,20	0,43	0,25	0,75
2008	0,22	4,49	3,49	-0,54	0,90	0,58	0,42
2009	0,19	5,30	4,30	-0,76	1,30	0,69	0,30
2010	0,04	234,7	233,7	-79,36	1,18	0,99	0,01
2011	0,002	411,7	410,7	-138,80	0,94	0,99	0,01
2012	-0,13	-7,83	-8,83	2,75	0,26	-56,16	57,16
2013	-0,20	-5,11	-6,11	3,69	0,14	-0,61	-1,61
2014	-0,17	-5,75	-6,75	3,77	0,19	-1,14	2,41
2015	-0,07	-15,18	-16,18	6,76	0,23	4,03	-3,03
2016	-0,09	-10,89	-11,89	4,66	0,29	15,54	-14,54
2017	-0,20	-4,92	-5,92	2,46	0,28	-0,69	-1,69

Як видно з табл. 3.5, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт фінансового ризику, коефіцієнт маневреності власного капіталу у 2008–2015 рр. свідчать про велику частину позикових коштів у

фінансуванні ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш».

Усі показники фінансової стійкості ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» ділилися на стимулятори та дестимулятори щодо властивостей кожного показника, що подано в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

Розподіл відносних показників фінансової стійкості на стимулятори та дестимулятори ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»

Показники	Розподіл
Коефіцієнт автономії	Стимулятор
Коефіцієнт фінансової залежності	Дестимулятор
Коефіцієнт фінансового ризику	Дестимулятор
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Стимулятор
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	Дестимулятор
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	Стимулятор
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	Стимулятор

Як видно з табл. 3.6, коефіцієнт автономії обрано стимулятором, що цей показник характеризує частку власних коштів підприємства при проведенні господарської діяльності. Коефіцієнт фінансової залежності обрано дестимулятором, тому що вказує на залежність суб'єкта господарювання від позикових коштів у своєму фінансуванні. Коефіцієнт фінансового ризику показує співвідношення залучених коштів і власного капіталу, тому віднесено до дестимулятора. Коефіцієнт маневреності власного капіталу вказує, яка частка власного капіталу перебуває в обігу та яку обрано стимулятором. Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень обрано дестимулятором тому що, показує яка частина необоротних активів суб'єкта господарювання профінансована зовнішніми інвесторами, тобто залежність від зовнішніх інвесторів. Оскільки, коефіцієнт довгострокового залучення коштів та коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел, характеризують структуру пасивів підприємства, тому їх обрано стимулятором.

Відповідно до поділу відносних показників фінансової стійкості на стимулятори та дестимулятори є основою для побудови показника еталону розвитку, який визначає точку розподілу ознак на стимулятори й дестимулятори, який є точкою P_0 з координатами: $z_{01}, z_{02}, \dots, z_{0n}$. Для стимуляторів значення z_n обиралися максимальне, а для дестимуляторів – мінімальне.

Вектор-еталон фінансової стійкості має вигляд $P_0 = (55; -0,27; -0,30; 7,82; 0,25; 17,39; 15,20)$.

З метою подальшого розрахунку виконано процедуру стандартизації, що дала змогу вирівняти значення ознак. У табл. 3.7 наведено стандартизовану матрицю відносних показників фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 3.7

**Стандартизована матриця відносних показників фінансової стійкості ПАТ
Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»**

Період, рік	Показники						
	Коефіцієнт автономії	Коефіцієнт фінансової залежності	Коефіцієнт фінансового ризику	Коефіцієнт маневреності власного капіталу	Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел
2007	55	0,03	0,01	-0,01	0,77	-0,08	0,20
2008	22	0,08	0,06	0,03	1,61	-0,18	0,11
2009	19	0,10	0,08	0,04	2,32	-0,21	0,08
2010	4	4,24	4,30	4,47	2,11	-0,31	0,003
2011	0,20	7,44	7,56	7,82	1,67	-0,31	0,003
2012	-13	-0,14	-0,16	-0,16	0,46	17,39	15,20
2013	-20	-0,09	-0,11	-0,21	0,25	0,19	-0,43
2014	-17	-0,10	-0,12	-0,21	0,34	0,35	0,57
2015	-7	-0,27	-0,30	-0,38	0,41	-1,25	-0,81
2016	-9	-0,20	-0,22	-0,26	0,52	-4,81	-3,87
2017	-20	-0,09	-0,11	-0,14	0,5	0,21	-0,45

У табл. 3.8 наведені значення квадрата різниці між показниками й координатами вектора-еталона і значення C_{io} , та результати розрахунків коефіцієнтів таксономії рівня фінансової стійкості.

Таблиця 3.8

Розрахункові значення для визначення інтегрального показника рівня фінансової стійкості ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»

Період, рік	C_{io}	C_o	S_o	C_o	di	Коефіцієнт таксономії
2007	24,33	60,57	16,84	94,25	0,26	0,74
2008	41,08				0,44	0,56
2009	43,58				0,46	0,54
2010	56,58				0,60	0,40
2011	60,60				0,64	0,36
2012	68,43				0,73	0,27
2013	78,93				0,84	0,16
2014	75,85				0,80	0,20
2015	67,16				0,71	0,29
2016	70,84				0,75	0,25
2017	78,92				0,84	0,16

За результатами розрахунку на рис. 3.6 представлено інтегральний показник рівня фінансової стійкості ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» за 2007–2017 рр.

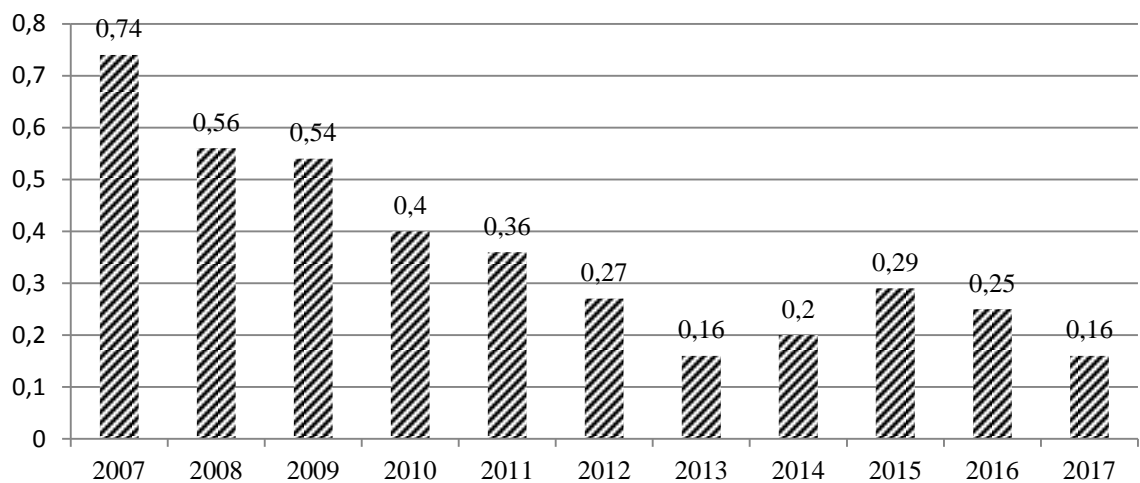

Рис. 3.6. Динаміка інтегрального показника рівня фінансової стійкості ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» за 2007–2017 рр.

Як видно з рис. 3.6, результати розрахунку коефіцієнта таксономії вказують на зниження рівня, а це свідчить також про зниження фінансової стійкості, що підтверджує кризовий стан ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» за 2007–2017 рр.

Використання запропонованої методики визначення таксономічного рівня фінансової стійкості ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» за 2007-2017 рр. дозволило отримати результати аналізу, які мають практичну цінність у вирішенні актуальних проблем при прогнозуванні фінансової стійкості з метою розроблення заходів щодо її підвищення.

Висувається гіпотеза, що для підвищення рівня фінансової стійкості на ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» потрібно таксономічний рівень фінансової стійкості порівняти з співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, що відобразить процес взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів впливу на досягнення його фінансової рівноваги. Тому важливо підтвердити наявність зв'язку між таксономічним рівнем фінансової стійкості Y , співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги $X1$. З метою перевірки цієї гіпотези за фактичними даними щодо таксономічного рівня фінансової стійкості та фактичним значенням відповідного показника співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги розраховується коефіцієнт кореляції, який виступає кількісною мірою взаємозв'язку названих змінних.

Зазначено, що на результати оцінювання зв'язку між досліджуваними величинами суттєво впливає значення статистичної вибірки. Для вибірки даних обрано ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» як суб'єкт господарювання, що за всіма методами дослідження має нестійкий фінансовий стан, тобто фактичні значення його показників найбільш наближені до критичних.

З метою наявності кореляційного зв'язку між факторними $X1$ (співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за товари,

роботи, послуги) та результативною Y (таксономічний рівень фінансової стійкості) ознаками запропоновано визначити лінію регресії за лінійною моделлю.

За допомогою кореляційно-регресійного аналізу, досліджено вплив на таксономічний рівень фінансової стійкості (Y) фактору (X_1) співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги за 2007–2017 рр. ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», що представлено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

Залежність між дебіторською, кредиторською заборгованістю за товари, роботи, послуги та таксономічним рівнем фінансової стійкості ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»

Рік	Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги, X_1	Таксономічний рівень фінансової стійкості, Y	D^2
2007	1,83	0,74	4
2008	3,64	0,56	1
2009	2,04	0,54	1
2010	1,0	0,4	0
2011	0,76	0,36	2,25
2012	0,25	0,27	16
2013	0,26	0,16	0,25
2014	0,43	0,2	0
2015	0,93	0,29	1
2016	0,76	0,25	2,25
2017	0,72	0,16	6,25

Результати розрахунку, що представлені в табл. 3.9, свідчать про зв'язок між досліджуваними ознаками X_1 та Y , тобто коефіцієнт кореляції Спірмена $r=0,05$, тоді як критичне значення критерію Спірмена при цьому числі ступенів свободи становить 0,845.

Співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості характеризує ступінь незавершеності кругообігу оборотного капіталу, тоді як

таксономічний рівень фінансової стійкості характеризує результат його поточного, інвестиційного та фінансового розвитку.

На рис. 3.7 на підтвердження залежності таксономічного рівня фінансової стійкості з співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги представлено лінію регресії за лінійною моделлю щодо зв'язку між факторною X (співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги) та результативною Y (таксономічним рівнем фінансової стійкості) ознаками.

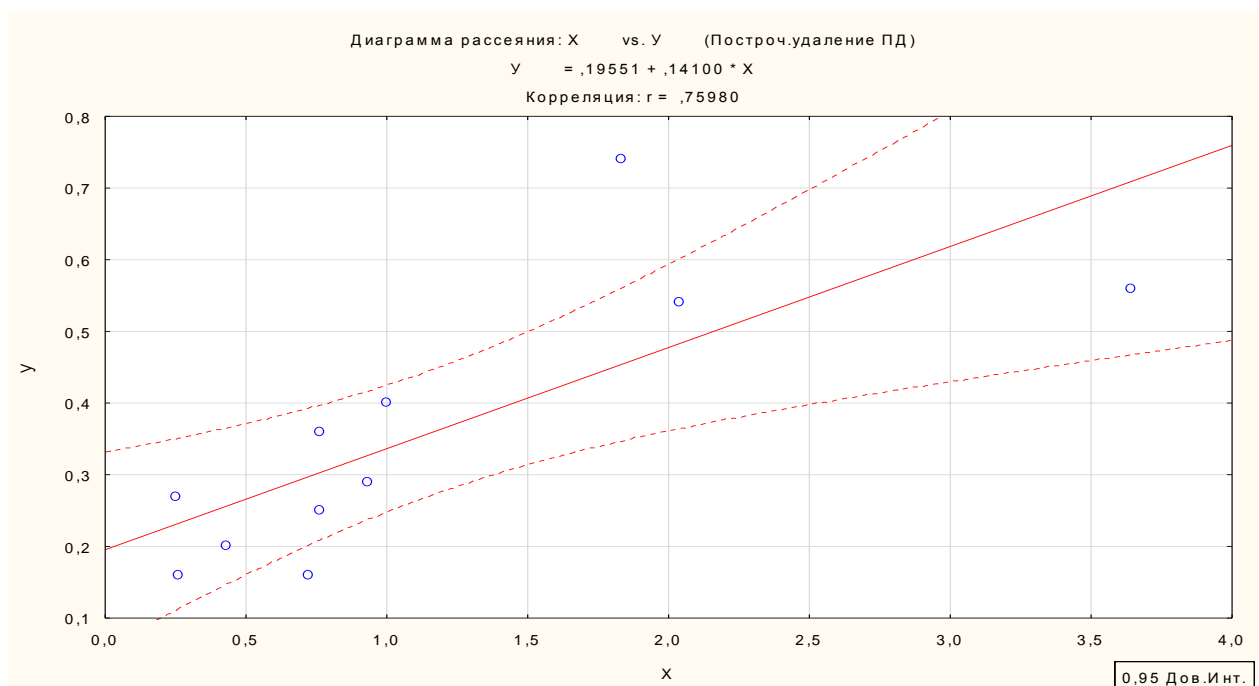

Рис. 3.7. Лінія регресії щодо зв'язку між співвідношенням дебіторської, кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги й таксономічним рівнем фінансової стійкості

Як видно з рис. 3.7, зв'язок між показниками має вигляд:

$$Y = 0,19551 + 0,14100 \times X, \quad (3.6)$$

де Y – таксономічний рівень фінансової стійкості (результативна ознака);
 a – параметр рівняння, який характеризує початковий рівень (0,19551);

b – параметр рівняння, який характеризує середній абсолютний приріст (0,14100);

X_1 – співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги (факторна ознака).

Коефіцієнт кореляції Пірсона набуває значень у рамках ± 1 , тому характеризує не лише щільність, а й напрям зв'язку. Dodatne значення свідчить про прямий зв'язок, а від'ємне – про обернений [59]. Результати висунутої гіпотези про наявність зв'язку між показниками таксономічного рівня фінансової стійкості Y та співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги X_1 як досліджуваними змінними величинами між якими заздалегідь передбачається зв'язок, підтверджено лінійним коефіцієнтом кореляції Пірсона $r = 0,75980$, що свідчить про щільний прямий зв'язок між факторами.

Отже, дослідження напрямів підвищення фінансової стійкості вказує на необхідність у додатковому фінансуванні і кредитуванні, збільшення доходу та зменшення дебіторської заборгованості, збільшення фінансування інноваційної діяльності, розвиток інноваційно активних суб'єктів господарювання з урахуванням основних проблем машинобудівної галузі. Фінансова стійкість показує, як суб'єкт господарювання розпоряджається своїми фінансовими ресурсами і як може відобразитися на його діяльності в майбутньому, зважаючи на економічне середовище, в якому воно функціонує.

Постає необхідність у проведенні більш детального визначення щодо основних недоліків та перспектив розвитку суб'єктів господарювання, що залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності та рівня фінансової стійкості. Однією з найважливіших проблем залишається незадовільний фінансовий стан суб'єктів господарювання. Насамперед це залежить від недостатності обігових коштів, відсутності реальних джерел фінансування, недостатнє технічного переоснащення виробництва, нерозвиненої інфраструктури ринку.

3.3. Забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання в системі фінансової діагностики

Основою стабільного функціонування суб'єктів господарювання є фінансова стійкість, тобто суб'єкт господарювання має забезпечувати такий стан фінансових ресурсів, при якому виконує свої фінансові зобов'язання перед державою, партнерами, працівниками.

На фінансову стійкість впливають чинники як внутрішнього, так і зовнішнього середовища: якість виробництва продукції та попит на неї; конкурентне становище суб'єктів господарювання на ринку; рівень матеріально-технічної оснащеності виробництва і застосування передових технологій; налагодженість економічних зв'язків із діловими партнерами; ритмічність кругообігу коштів; ефективність господарських і фінансових операцій; рівень ризику в процесі здійснення виробничої і фінансової діяльності [49, с. 187]. Тобто, істотний вплив на фінансову стійкість суб'єктів господарювання мають економічні та соціально-політичні чинники, зокрема зовнішньоекономічна політика держави; фінансові; демографічні чинники та науково-технічний прогрес. До внутрішніх чинників, від яких залежить фінансова стійкість суб'єктів господарювання, належить управління прибутком суб'єктів господарювання, структура його позитивних і власних коштів.

Фінансова стійкість суб'єктів господарювання залежить від їх фінансового потенціалу, який визначається обсягом власних, позичених і залучених фінансових ресурсів суб'єкта господарювання, якими воно може розпоряджатися для здійснення поточних та перспективних витрат [236, с. 57]. Відповідно до цього ефективність управління фінансовою стійкістю суб'єктів господарювання залежить від раціонального управління його фінансовим потенціалом. Фінансово стійкі суб'єкти господарювання практично не залежать від коливань ринкової кон'юнктури і менше ризикують опинитися на межі банкрутства. З огляду на це, суб'єкту господарювання необхідно формувати

ефективну систему управління фінансовою стійкістю на основі застосування методів прогнозування, планування, регулювання, контролю та аналізу фінансової стійкості. Чинниками і факторами забезпечення фінансової стійкості машинобудівного суб'єкта господарювання як відкритої соціально-економічної системи є не тільки його внутрішній потенціал, спрямований на досягнення цілей економічного розвитку, а й зовнішні економічні умови, які значно впливають на продуктивну силу (ефективність) фінансово-економічного потенціалу будь-якого суб'єкта економіки [229].

Запропоновано встановити вибір альтернативних дій з метою ухвалення рішення щодо такого стану суб'єкта господарювання, при якому обсяг його власних коштів був достатній для погашення зобов'язань у довготерміновому періоді. Варто зазначити, що поняття «рішення», з одного боку, означає процес вибору, а з іншого – результат вибору, тобто відповідне розпорядження до дії щодо коштів вкладених в підприємницьку діяльність, які повинні окупатися за рахунок грошових надходжень від діяльності, а отриманий прибуток забезпечить самофінансування та незалежність суб'єктів господарювання від зовнішніх залучених джерел формування активів. Рішення як процес характеризується тим, що такий процес, здійснюється в декілька етапів, де кожен попередній етап обов'язковий для виконання і виконання наступного та починається якщо виконаний попередній.

Тому перспективи наукових дослідження спрямовані на розроблення оцінно-аналітичної системи та механізмів управління фінансово-економічною стійкістю, які одночасно враховуватимуть аспекти внутрішнього потенціалу суб'єктів господарювання та даватимуть змогу прогнозувати їх реакцію на зовнішні дестабілізуючі фактори.

На рис. 3.8 представлено етапи прийняття рішень щодо підвищення класу фінансової стійкості, що забезпечить подальші потреби суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості у підвищенні фінансової стійкості.

Рис. 3.8. Етапи прийняття рішень щодо підвищення класу фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Як видно з рис. 3.8, у прийнятті рішення щодо впровадження напрямів підвищення класу фінансової стійкості автор виділив шість етапів та охарактеризував, відповідно до проведеного аналізу на ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» (Додаток 3), яке має кризовий фінансовий стан.

Слід зазначити, що метод ухвалення рішень має декілька етапів [112]. Така особливість цього класу привела до появи різноманітного інструментарію у вигляді теоретичних рекомендацій, математичних методів і комп'ютерних

програм, призначених для підвищення ефективності управлінських рішень.

Отже, метод прийняття рішень може істотно впливати на рівень фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, будь-яке управлінське рішення спричиняє позитивні або негативні наслідки, і тому фінансова діагностика неможлива без застосування цього методу. Застосування того або іншого методу починається з моделювання проблемної області. Аналізуючи визначення проблемної області для забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання, на рис. 3.9 автор визначив проблеми під час використання методу ухвалення рішення суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

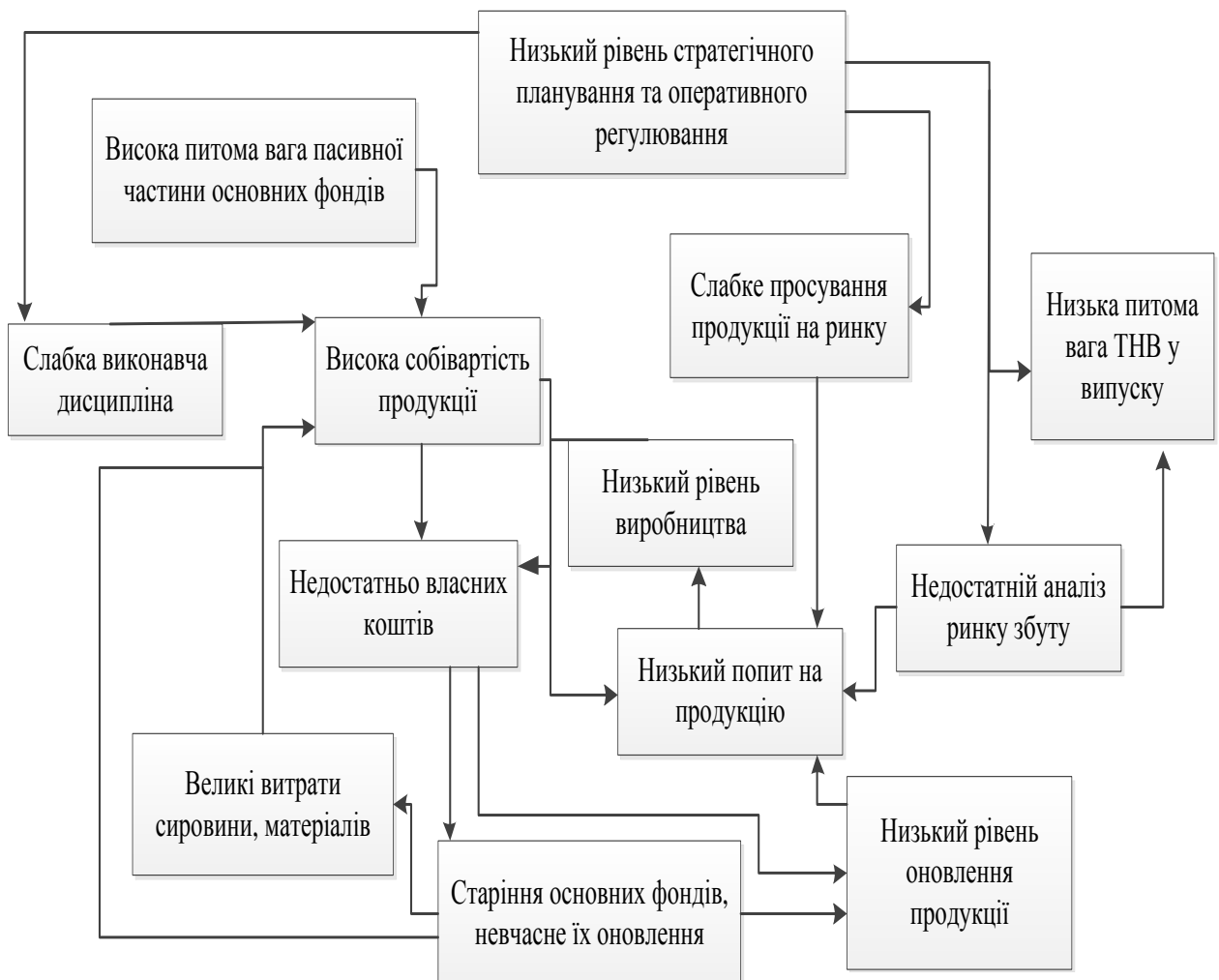

Рис. 3.9. Визначення проблемної області забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Як видно з рис. 3.9, виділено множину проблем при забезпеченні фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості: (1) низький рівень стратегічного планування та оперативного регулювання; (2) висока питома вага пасивної частини основних фондів; (3) слабе просування продукції на ринку; (4) слабка виконавча дисципліна; (5) висока собівартість продукції; (6) низький рівень виробництва; (7) низька питома вага ТНВ в випуску; (8) недостатньо власних коштів; (9) низький попит на продукцію; (10) недостатній аналіз ринку збуту; (11) великі витрати сировини матеріалів; (12) старіння основних фондів, невчасне їх оновлення; (13) низький рівень оновлення продукції.

Напрямок зв'язку зображено у вигляді стрілок, які виходять з фактора-наслідку та вказують на його залежність від фактора-причини. У результаті аналізу направленої графу (див. рис. 3.9) побудовано матрицю досяжності. Заповнення матриці проблемами забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості здійснюється за рядком правилом [149]:

$$d_{ij} = \begin{cases} 1, \text{ якщо з } i \text{ можна потрапити в } j; \\ 0, \text{ в протилежному випадку.} \end{cases} \quad (3.7)$$

У табл. 3.12 подано результати визначення взаємозв'язку проблем забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, що має вигляд матриці досяжності направленої графа.

Матриця досяжності направленої графа, що представлена в табл. 3.10, дає змогу розділити множину вершин N на підмножину рівнів ієрархії. З цією метою всі вершини поділяються на досяжні та попередні. Вершину h_i називають досяжною з вершини h_j , якщо в орієнтованій графі існує шлях від h_j до h_i . Ця множина позначається $R h_i$. Вершина h_j вважається попередньою до h_i , якщо можливе досягнення h_i із h_j . Ця множина позначається $A h_i$.

$$A h_i = R h_i \quad A h_i \quad (3.8)$$

Множина вершин, для яких виконується умова недосяжності з решти вершин множини N , що залишилися, може бути позначена як рівень ієрархії. Ця умова перевіряється в декількох ітераціях шляхом поступового виключення визначених вищих рівнів [149].

Таблиця 3.10

Результати оцінки зв'язку проблем забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Проблеми забезпечення фінансової стійкості		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	Низький рівень стратегічного планування та оперативного регулювання	1	0	1	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0
2	Висока питома вага пасивної частини основних фондів	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
3	Слабке просування продукції на ринку	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
4	Слабка виконавча дисципліна	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Висока собівартість продукції	0	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	0	0
6	Низький рівень виробництва	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
7	Низька питома вага ТНВ у випуску	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
8	Недостатньо власних коштів	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	1
9	Низький попит на продукцію	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0
10	Недостатній аналіз ринку збуту	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
11	Великі витрати сировини матеріалів	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
12	Старіння основних фондів, невчасне їх оновлення	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1
13	Низький рівень оновлення продукції	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1

У результаті аналізу направленої графу побудовано матрицю досяжності, заповнення матриці бінарними елементами здійснено за рядками. На основі матриці досяжності (табл. 3.10) проводиться процедура визначення рівнів ієрархії. Результати першої ітерації визначення рівнів ієрархії представлено в табл. 3.11.

Визначення першого рівня ієрархії проблем забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання

hi	R(hi)	A(hj)	R(hi)XA(hj)
1	1,3,4,7,10	1	1
2	2,5	2	1
3	3,9	1,3	2
4	4,5	1,4	2
5	5,8,9	2,4,5,11,12	5
6	6,8	6,9	4
7	7	1,7,10	3
8	8,11,12	5,6,8	5
9	6,9	3,5,9,13	5
10	7,10	1,10	2
11	5,11	11,12	4
12	5,11,12,13	8,12	4
13	9,13	8,12,13	5

Як видно з табл. 3.11, при першій ітерації критеріальна рівність виконується для елемента (1) низький рівень стратегічного планування й оперативного регулювання та (2) висока питома вага пасивної частини основних фондів, які розташовані на першому рівні ієрархії. При другій ітерації критеріальна рівність виконується для проблем (3) слабкого просування продукції на ринку; (4) слабка виконавча дисципліна та (10) недостатній аналіз ринку збуту.

Під час третьої ітерації рівність була виконана для елемента (7) низька питома вага ТНВ у випуску. При четвертій ітерації рівність виконана для елементів (6) низький рівень виробництва; (11) великі витрати сировини матеріалів; (12) старіння основних фондів, невчасне їх оновлення. При п'ятій ітерації рівність виконано для елементів (8) недостатньо власних коштів; (9) низький попит на продукцію; (13) низький рівень оновлення продукції та (5) висока собівартість продукції.

Загальний вигляд структури ієрархії проблем забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості подано на рис. 3.10.

Рис. 3.10. Ієрархія проблем забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості при формуванні системи фінансової діагностики

Як видно з рис. 3.10, на найвищому рівні ієрархії перебувають проблеми: низький рівень стратегічного планування та оперативного регулювання та висока питома вага пасивної частини основних фондів, рішення якого можливе при дослідженні попередніх проблем забезпечення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості при формуванні системи фінансової діагностики.

Запропонований інструментарій ухвалення рішень полегшить процес структуризації проблеми і дозволить сформулювати відносно незалежні підсистеми для забезпечення фінансової стійкості, а також допоможе виявити першочергові завдання, що висувуються перед суб'єктами господарювання на поточному етапі діяльності.

Відповідно до визначеної послідовності дій при розмежуванні проблемної області забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості, реалізованої на ПАТ Харківський

електротехнічний завод «Укрелектромаш» (довідка № 168/2018 від 10.08.2018) дозволило розробити напрями підвищення його фінансової стійкості (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

Напрями підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості

Позитивні тенденції	Негативні тенденції
В активі балансу	
1. Збільшення грошових коштів на рахунках, збільшення дебіторської заборгованості, зростання обсягів запасів за допомогою збільшення виручки. 2. Зростання вартості основних засобів. 3. Зменшення дебіторської заборгованості, якщо вона була зайвою (більше 20–40% оборотного капіталу). 4. Зменшення запасів через збільшення обсягів виручки. 5. Зменшення незавершеного виробництва.	1. Зростання грошових коштів на рахунках від суми оборотного капіталу. 2. Зростання дебіторської заборгованості від суми оборотного капіталу. 3. Зменшення грошових коштів на розрахунковому рахунку нижче 10% від суми оборотного капіталу. 4. Зменшення виробничих запасів на складах за рахунок збільшення обсягів виручки.
В пасиві балансу	
1. Збільшення статутного капіталу 2. Збільшення нерозподіленого прибутку 3. Збільшення фондів суб'єктів господарювання 4. Збільшення резервного капіталу 5. Збільшення доходів майбутніх періодів 6. Скорочення кредиторської заборгованості 7. Зменшення позикових засобів	1. Збільшення кредиторської заборгованості 2. Збільшення кредитних обсягів 3. Збільшення позикових засобів 4. Скорочення суми нерозподіленого прибутку 5. Зменшення резервного капіталу 6. Зменшення спеціальних фондів суб'єктів господарювання

На основі дослідження (табл. 3.12) розроблено рекомендації щодо підвищення фінансової стійкості:

зупинка нерентабельних виробництв;

виведення зі складу суб'єкта господарювання витратних об'єктів або зняття непродуктивних витрат на об'єкти, які не вдалося продати;

удосконалення організації праці й оптимізація чисельності зайнятих на суб'єктах господарювання;

основні заходи для забезпечення фінансової стійкості в тривалому періоді: підвищення конкурентних переваг продукції; збільшення грошового компоненту в розрахунках; збільшення оборотності активів.

При розробці напрямів підвищення фінансової стійкості необхідно враховувати вплив зовнішніх і внутрішніх чинників. До таких чинників віднесено фінансово-кредитний механізм країни, ступінь розвиненості фінансового ринку в країні, а також виробничі та фінансові можливості суб'єктів господарювання.

Особлива увага при розробці напрямів підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання приділяється виявленню грошових доходів, мобілізації внутрішніх ресурсів, максимальному зниженню собівартості продукції, правильному розподілу і використанню прибутку, визначенню потреби в обігових коштах, раціональному використанню капіталу суб'єктів господарювання [239].

Головним завданням є виявлення напрямів удосконалення фінансового стану за рахунок мобілізації внутрішніх резервів суб'єктів господарювання промисловості – явних і прихованих. Пошук резервів, які можуть бути використані для покращення фінансового стану та фінансової стійкості суб'єктів господарювання, проводиться шляхом ґрунтовного аналізу всіх складових їх діяльності [202].

Зазначені напрями визначили основні покращання фінансової стійкості в суб'єктів господарювання та формування їх фінансової стратегії. Фінансовий стан – це реальна і потенційна фінансова спроможність забезпечити певний рівень фінансування певної діяльності, саморозвитку та погашення зобов'язань перед іншими суб'єктами господарювання й державою.

Заходи, спрямовані на покращання фінансового стану, можливі завдяки: вивченню попиту на продукцію, що випускається, з метою розширення ринку; аналізу складових собівартості продукції і визначення шляхів її зниження; переорієнтації на випуск іншої продукції; вивченню руху дебіторської заборгованості з метою її зменшення; вивчення можливості одержання

довгострокових кредитів; контроль за фінансовим станом суб'єктів господарювання і дотриманням виробленої фінансової стратегії.

Ще одним напрямом покращання фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості є збільшення грошових коштів на поточному рахунку, що збільшить коефіцієнт абсолютної ліквідності та дозволить брати довго - і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним суб'єктам господарювання, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі. Збільшення грошових коштів можна забезпечити завдяки реалізації зайвих виробничих фондів, здавання їх в оренду.

Наступним напрямом покращання може стати виробництво і розробка нових видів продукції, яка зацікавить споживачів, а також отримання ліцензій на виробництво товарів, що дасть змогу стабілізувати й покращити фінансовий стан.

Отже, напрями щодо підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості розробляються з урахуванням обсягів грошових коштів на рахунках, дебіторської заборгованості, статутного капіталу, нерозподіленого прибутку, збільшення фондів суб'єктів господарювання та резервного капіталу.

Також одним з таких напрямів є визначення запасу фінансової стійкості, що дає змогу обґрунтувати прийняття управлінських рішень. Основна мета аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності будь-якого суб'єкта господарювання машинобудівної промисловості протистояти негативній дії зовнішніх і внутрішніх факторів, які впливають на його фінансовий стан.

Дослідження такого аналізу повинно вказати на спроможність суб'єктів господарювання здійснювати фінансово-господарську діяльність, отримувати прибуток в умовах економічної самостійності, готовності до погашення своїх боргів, а також щодо вірогідності збереження такого стану суб'єктів господарювання. З метою отримання таких результатів постає необхідність

визначення запасу фінансової стійкості як основи обґрунтування шляхів забезпечення стабільності функціонування суб'єктів господарювання в ринковому економічному середовищі.

Автором запропоновано застосувати на суб'єкті господарювання ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», який віднесено до групи суб'єктів господарювання з кризовим фінансовим станом, оптимальний план перерозподілу складових запасу фінансової стійкості при формуванні системи фінансової діагностики.

Під час формування системи фінансової діагностики на суб'єкті господарювання ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» пропонується встановити оптимальний план поділу виробничих витрат і витрат на збут залежно від зміни обсягу діяльності суб'єкта господарювання на змінні (пропорційні) й постійні (непропорційні) та використати категорію маржинального доходу.

Для досягнення поставленої мети:

сформовано умови оптимального плану розподілу виробничих витрат і витрат на збут;

встановлено розміщення обсягу діяльності суб'єкта господарювання на змінні (пропорційні) й постійні (непропорційні) та використання категорії маржинального доходу, за яких досягнуто оптимальність плану.

З метою доведення оптимального плану розподілу виробничих витрат і витрат на збут у ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» на змінні й постійні та використання категорії маржинального доходу висувається гіпотеза стосовно необхідності розміщення його чистого доходу від реалізації продукції 42742 тис. грн, маржинального доходу 854 тис. грн та постійних витрат 7154 тис. грн за 2017 рік для визначення суми виручки, яка необхідна для покриття всіх витрат ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш», щоб отримати оптимальний план розподілу запасу фінансової стійкості .

Перевірка гіпотези проводилась з розв'язанням транспортної задачі

лінійного програмування [96]. Мета: встановити оптимальний план розподілу фінансових ресурсів для визначення запасу фінансової стійкості на ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш».

Зазначається, що $(m - 3)$ складові діяльності ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» (A_1, A_2, A_3), у яких розміщені суми фінансових ресурсів (a_1, a_2, a_3) . Ці суми взаємопов'язані в систему з n пунктів (B_1, B_2, B_3) з обсягом попиту відповідно (b_1, b_2, b_3) . Передбачається, що можливе транспортування з кожного пункту постачання в кожний пункт споживання, тобто від наявних даних до даних, які буде змінено. При цьому виконувалася умова, що загальний обсяг складових у ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» для визначення запасу фінансової стійкості дорівнював загальному обсягу сум, необхідних для розподілу, тобто складових фінансової стійкості. C_{ij} – суми розподілу від кожного A_i -го складової до B_j -го змінених складових ($i = 1, m; j = 1, n$). Використовуючи вимоги до постановки транспортної задачі лінійного програмування [96], запропоновано матрицю вартості, яка має вигляд:

$$C_{ij} = \begin{matrix} & 1 & 3 & 2 \\ & 2 & 1 & 3 \\ & 3 & 2 & 1 \end{matrix} .$$

Для досягнення мети визначено план, за яким всі суми запасу фінансової стійкості обсягом 50750 тис. грн. (табл. 3.15) розподілені між усіма складовими для забезпечення задоволення фінансових інтересів інвесторів та отримання запасу фінансової стійкості: $\sum_{i=1}^m a_i = \sum_{j=1}^n b_j$.

Математична постановка задачі повинна відповідати таким значенням цільової функції [96]:

$$Z = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n C_{ij} \times X_{ij} \rightarrow \min, \quad (3.9)$$

При обмеженнях:

за обсягом сум за складовими запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання:

$$\sum_j x_{ij} = a_i; i = 1, m; \quad (3.10)$$

по обсягу розміщення до змінених сум складових запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання:

$$\sum_i x_{ij} = b_j; j = 1, n; \quad (3.11)$$

невід'ємність змінних: $x_{ij} \geq 0; i=1, m; j=1, n$.

Використовуючи наведені формули, запропоновано варіант розрахунку оптимального плану розподілу запасу фінансової стійкості (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

Оптимальний план розподілу складових запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання

Складові запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання	Варіативність складових запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання, тис. грн			Наявні суми запасу фінансової стійкості, тис. грн
	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	Маржинальний дохід, тис. грн	Постійні витрати, тис. грн	
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн	1 42742	3 -	2 -	42742
Маржинальний дохід, тис. грн	2 -	1 854	3 -	854
Постійні витрати, тис. грн	3 903	2 3206	1 3045	7154
Потреба змін сум запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання, тис. грн	43645	4060	3045	50750

Як видно, у табл. 3.13, запропонований варіант розподілу складових запасу фінансової стійкості на ПАТ Харківський електротехнічний завод

«Укрелектромаш» доводить збалансованість між наявністю та потребою в оптимальному плані розміщення. Встановлено, що при такому оптимальному плані в зазначеному варіанті загальний дохід, що матиме вплив на зміну запасу фінансової стійкості, буде становити:

$$Z = 42742 \times 1 + 854 \times 1 + 903 \times 3 + 3206 \times 2 + 3045 \times 1 = 55762 \text{ тис. грн} \rightarrow \min.$$

Отже, для перевірки гіпотези знайдено значення потенціалів:

$$A3B1 : \quad v1 + u3 = 3 \quad v1 = 3 - 0 = 3$$

$$A3B2 : \quad v2 + u3 = 2 \quad v2 = 2 - 0 = 2$$

$$A3B3 : \quad v3 + u3 = 1 \quad v3 = 1 - 0 = 1$$

$$A1B1 : \quad v1 + u1 = 1 \quad u1 = 1 - 3 = -2$$

$$A2B2 : \quad v2 + u2 = 1 \quad u2 = 1 - 2 = -1$$

Знайдено оцінки всіх варіантів розподілу :

$$A1B2 : \quad \Delta_{12} = c_{12} - (u1 + v2) = 3 - (-2 + 2) = 3$$

$$A1B3 : \quad \Delta_{13} = c_{13} - (u1 + v3) = 2 - (-2 + 1) = 3$$

$$A2B1 : \quad \Delta_{21} = c_{21} - (u2 + v1) = 2 - (-1 + 3) = 0$$

$$A2B3 : \quad \Delta_{23} = c_{23} - (u2 + v3) = 3 - (-1 + 1) = 3$$

Автором запропоновано з метою підвищення запасу фінансової стійкості розподіл наявних сум з метою отримання в 55762 тис. грн. більше запасу фінансової стійкості, ніж вона була. На рис. 3.11 автором представлено процес розрахунку оптимального плану розподілу складових запасу фінансової стійкості ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш».

Рис. 3.11. Послідовність розрахунку оптимального плану розподілу складових запасу фінансової стійкості

Отже, як видно з рис. 3.11, автором доведено, що при формуванні системи фінансової діагностики необхідно фінансові ресурси суб'єкта господарювання перерозподілити з метою отримання запасу фінансової стійкості, що дозволить зовнішнім суб'єктам аналізу визначити фінансові можливості цього суб'єкта господарювання на перспективу.

У результаті проведеного дослідження щодо формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання автором виявлено, що в більшості випадків вона ґрунтується на системі показників фінансової стійкості – основної складової системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання і включає встановлення класу фінансової стійкості та оптимальний план розподілу запасу фінансової стійкості для покращення розвитку суб'єкта господарювання в майбутньому.

З метою конкретизації заходів, які необхідно спрямувати на забезпечення стабільного розвитку суб'єктів господарювання в зовнішньому середовищі, запропоновано методичний підхід щодо формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, тобто встановлення таких організаційно-економічних проблем та прийняття рішень, за яких використання комплексу методів дало б змогу своєчасно виявляти заходи щодо підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання.

Автором доведено, що велика кількість фінансово нестійких суб'єктів господарювання в машинобудівній промисловості пояснюється не тільки об'єктивними причинами, геополітичною ситуацією в країні, а й суб'єктивними, зокрема неефективним керівництвом суб'єктом господарювання, яке повинно бути спрямоване на своєчасне визначення та розроблення, реалізацію необхідних заходів для усунення загрозливих впливів з боку зовнішнього та внутрішнього середовища.

Розроблений методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості, який поєднує в собі проведене дослідження та результати застосування методів аналізу діяльності цих суб'єктів господарювання, подано на рис. 3.12.

Складові запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання	Варіативність складових запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання, тис. грн.			Наявні суми запасу фінансової стійкості, тис. грн.
	Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	Маржинальний дохід, тис. грн.	Постійні витрати, тис. грн.	
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	42742	—	—	42742
Маржинальний дохід, тис. грн.	—	854	—	854
Постійні витрати, тис. грн.	903	3206	3045	7154
Потреба змін сум запасу фінансової стійкості суб'єкта господарювання, тис. грн.	43645	4060	3045	50750

Рис. 3.12. Методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання промисловості

Отже, запропонований методичний підхід на рис. 3.12. щодо формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання є системою запропонованих методів, яка досліджує рівень забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами для здійснення господарської діяльності, раціональності їх розміщення та ефективності використання, спроможності суб'єктів господарювання фінансувати свою діяльність, фінансовими взаємовідносинами з іншими інвесторами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Проведене дослідження щодо формування системи фінансової діагностики дало змогу сформувати комплексну взаємодію методів та провести аналіз складових цієї системи. Саме цим зумовлюється необхідність і практична значущість діагностики й оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання, якій належить суттєва роль у забезпеченні стабільної і ефективної роботи суб'єктів господарювання.

Доведено, що фінансова діагностика є основою для аналізу діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості та перспектив їх розвитку і є процесом формування та використання фінансових ресурсів з метою проведення їх операційної та інвестиційної діяльності, оцінкою фінансової стійкості, швидкості обертання всього капіталу, дохідності використання коштів.

Висновки до розділу 3

1. Проведено рейтингову оцінку розподілу суб'єктів господарювання за класами з використанням скорингової моделі. Результати отриманого дослідження свідчать, що до 3 класу увійшло 13 суб'єктів господарювання машинобудування – 59 % з досліджених, що вказує на найвищий ризик у їх діяльності. До 2 класу увійшло 4 суб'єкти господарювання – 18 % з досліджених, що вказує про існування деяких проблем. До 1 класу увійшло 5

суб'єктів господарювання – 23 % з досліджених. Таким чином, отримані дані свідчать про наявність проблем у розвитку та ефективному функціонуванні суб'єктів господарювання машинобудування. Виділено основні напрями розвитку суб'єктів господарювання машинобудування: забезпечення комплексного розвитку машинобудування; прискорення інноваційного розвитку, тобто застосування новітніх технологій; забезпечення розвитку інфраструктури внутрішнього ринку; пошук джерел фінансування; забезпечення необхідними фінансовими механізмами та інструментами, що підвищить рівень інноваційної активності суб'єктів господарювання машинобудування; підвищення контролю з боку держави на монополістів і посередників, що забезпечать зниження вартості матеріалів, комплектуючих виробів та енергоресурси, тобто формування ефективного механізму контролю; диверсифікація виробництва.

2. Проведено аналіз фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості із застосуванням дискримінантного аналізу. Розроблено три дискримінантні моделі діагностування фінансової стійкості 22 суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості. Їх застосування передбачає використання публічної фінансової звітності і сприяє своєчасному виявленню ступеня незалежності суб'єктів господарювання від зовнішніх джерел фінансування. Проведено апробацію результатів дослідження на діючому суб'єкті господарювання машинобудівної промисловості, що підтвердило їх якість.

3. Виділено напрями підвищення фінансової стійкості суб'єктів господарювання: своєчасний та всебічний аналіз їх фінансового стану; використання тих показників, які є інформаційною основою для прийняття управлінських рішень; моніторинг рівня економічної безпеки; розширення інвестиційної діяльності; підвищення рівня конкурентоспроможності; зменшення ризику неплатоспроможності; підвищення ліквідності та рентабельності (використання факторингу); фінансове планування; оптимальний розподіл прибутку.

4. Розраховано оптимальний план розподілу виробничих витрат і витрат на збут залежно від зміни обсягу діяльності суб'єкта господарювання на змінній постійній та використанні категорії маржинального доходу для визначення суми виручки, яка необхідна для покриття всіх витрат суб'єктів господарювання, щоб отримати оптимальний план розподілу складових запасу фінансової стійкості при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

5. Запропоновано методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, який включає систему запропонованих методів аналізу складових системи фінансової діагностики. Методичний підхід є системою запропонованих методів, яка досліджує рівень забезпеченості необхідними фінансовими ресурсами для здійснення господарської діяльності, раціональності їх розміщення та ефективності використання, спроможності суб'єктів господарювання фінансувати свою діяльність, фінансовими взаємовідносинами з іншими інвесторами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Висновки та результати дослідження, представлені в розділі, оприлюднені в таких публікаціях за списком літератури: [248, 252, 253, 262, 263, 264, 265].

Список використаних джерел: [11, 22, 23, 39, 49, 52, 66, 69, 75, 79, 85, 96, 102, 118, 122, 123, 131, 137, 143, 145, 149, 158, 160, 169, 170, 178, 181, 183, 186, 191, 192, 194, 202, 204, 205, 212, 225, 226, 233, 236, 239, 242, 277, 283].

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено важливе науково-практичне завдання з удосконалення теоретичних положень, методичного забезпечення і розроблення практичних рекомендацій з формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості. Основні висновки і результати, одержані в процесі дослідження, полягають у такому.

1. Здійснено оцінку розвитку промисловості України з використанням таксономічного показника розвитку за видами економічної діяльності у динаміці за 2010–2017 рр. Аналіз кількісних значень таксономічного показника розвитку свідчить про необхідність впровадження напрямів покращення ефективного розвитку машинобудування, що в цілому підвищить інвестиційну привабливість та ресурсний потенціал суб'єктів господарювання. Проведено SWOT-аналіз стану та фінансової діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, що дозволило виділити основні пріоритетні напрями реалізації їх фінансової діагностики.

2. Уточнено, враховуючи пропозиції науковців та практичний досвід діагностування фінансової діяльності підприємств, визначення змісту поняття «фінансова діагностика» з урахуванням особливостей діяльності суб'єктів господарювання через визначення класу фінансової стійкості. Удосконалене визначення фінансової діагностики полягає у її розумінні як процесу аналізу фінансових показників діяльності суб'єкта господарювання, визначенні впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів, відмінністю якого є врахування фінансових можливостей та досягнутих результатів суб'єкта господарювання для визначення діагностичного сценарію його стану та виявлення перспектив розвитку.

3. Розглядаючи розмаїття визначень змісту терміну система, використовуючи метод аналізу ієрархії Т. Сааті, встановлено, що процес проведення фінансової діагностики необхідно розглядати і формувати як систему. Система фінансової діагностики характеризується цілеспрямованістю,

цілісністю, структурою, яка відповідає ієрархічним ознакам, що забезпечує її надійність та дієвість. Доведено, що пріоритетним є визначення системи фінансової діагностики як набір складових, призначеного для вирішення складного завдання визначення фінансової стійкості суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

4. Визначено складові системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, а саме: фінансовий стан; фінансова стійкість; прибутковість; використання власних коштів. Встановлено, що складові системи фінансової діагностики охоплюють спектр проблем, пов'язаних з фінансовою стійкістю, оскільки полягають не тільки в оптимізації структури фінансових ресурсів, але й визначають діагноз фінансового розвитку суб'єктів господарювання. З урахуванням множини методичних підходів до оцінки складових та проведення фінансової діагностики суб'єктів господарювання запропоновано ієрархію методів оцінки показників, яка полягає у використанні: інтегрального показника розвитку суб'єктів господарювання; методу компанії Дюпон; методу SWOT-аналізу; кластерного аналізу суб'єктів господарювання; скорингової моделі; методу дискримінантного аналізу.

5. Визначено рентабельність власного капіталу суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості з використанням показників діяльності 22 суб'єктів господарювання за період 2014-2017 рр. Виявлено вплив факторів на отриманий результат. Визначено факторні показники впливу моделі компанії Дюпон на динаміку рентабельності власного капіталу суб'єктів господарювання.

6. Розроблено інструментарій формування і реалізації системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, який полягає в послідовному застосуванні методів аналізу суб'єктів господарювання та застосуванні SWOT-аналізу, які становлять дві складові діагностування – кількісну та якісну, їх використання дасть змогу визначити необхідний обсяг фінансових ресурсів суб'єкту господарювання для забезпечення його стійкого функціонування і розвитку.

7. Визначено взаємозв'язок показників діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання щодо підвищення їх фінансової стійкості. Побудовано скорингову модель класифікації суб'єктів господарювання машинобудування, за якою здійснено їх рейтингування та визначено клас фінансової стійкості цих суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості.

8. Розроблено дискримінантні моделі діагностування фінансової стійкості суб'єктів господарювання за класами фінансової стійкості, застосування яких передбачає використання публічної фінансової звітності і сприяє своєчасному виявленню ступеня залежності суб'єктів господарювання від зовнішніх джерел фінансування.

9. Запропоновано методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання, який передбачає використання комплексу запропонованих методів, що загалом дозволяє визначити ступінь забезпеченості суб'єктів господарювання необхідними фінансовими ресурсами для здійснення господарської діяльності, раціональності їх розміщення та ефективності використання, визначення спроможності фінансувати свою діяльність згідно з сформованими фінансовими взаємовідносинами з іншими суб'єктами галузі, платоспроможністю та фінансовою стійкістю.

Упровадження методичного підходу забезпечить отримання запасу фінансової стійкості та дозволить своєчасно визначати фінансові можливості суб'єктів господарювання.

Практичне значення одержаних результатів підтверджено довідками про провадження в діяльність Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 01-23/2057 від 20.05.2018 р.), ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» (довідка № 168/2018 від 10.08.2018 р.), ТОВ «ІНТЕРПРОФІТ АГРО» (довідка № 12 від 30.06.2017 р.) та в навчальний процес у Харківському національному економічному університеті імені Семена Кузнеця (довідка № 18/86-39-198 від 18.09.2018 р.).

Дискримінантну модель діагностування фінансової стійкості промисловості, сутність якої полягає в урахуванні комплексу факторів, що визначають фінансову діяльність суб'єктів господарювання, яка забезпечує їх групування за класом фінансової стійкості, використано в діяльності Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 01-23/2057 від 20.05.2018 р.).

У діяльності ПАТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» (довідка № 168/2018 від 10.08.2018 р.), де автором з використанням методичного забезпечення, поданого в дисертації, розроблено пропозиції щодо оцінки майбутнього та поточного стану фінансової діяльності суб'єкта господарювання промисловості відповідно до зміни зовнішніх та внутрішніх умов його функціонування, а також методичний підхід до формування системи фінансової діагностики дозволив виявити додаткові можливості використання фінансових ресурсів підприємства.

Діагностичний інструментарій формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання використовується на ТОВ «ІНТЕРПРОФІТ АГРО» (довідка № 12 від 30.06.2017 р.).

Результати дослідження щодо формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості використовуються в навчальному процесі кафедри фінансів Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, освітньої програми «Фінанси і кредит» при викладанні навчальної дисципліни «Управління фінансовою санацією та антикризова фінансова діагностика» (довідка № 18/86-39-198 від 18.09.2018 р.).

Можливими напрямками продовження досліджень за тематикою дисертації є вдосконалення теоретико-методичного забезпечення стійкого розвитку підприємств реального сектору економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акимова Т. А. Теория организации : Учб. пособие для вузов. / Т. А. Акимова. – М : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. - 367 с.
2. Альгин В. А. Финансовая диагностика развития компаний: фундаментальная оценка на основе BSC / В. А. Альгин // Аудит и финансовый анализ. – 2006. – № 3. – С. 16-22
3. Амоша А. И. Неоиндустриализация и новая промышленная политика Украины [Электронный ресурс]. / А. И. Амоша, В. П. Вишневский, Л. А. Збаразская // Економіка промисловості. – 2012. – № 1 – 2 (57-58). – С. 3-36. – Режим доступа : http://dspace.nbuu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/41254/st_57_01.pdf.
4. Азрилиян А. Н. Большой экономический словарь / под ред. А. Н. Азрилияна. – М. : Институт новой экономики, 1997. – 856 с.
5. Андерсон Т. Введение в многомерный статистический анализ / Т. Андерсон. – М.: Физматиз, 1963. – 500 с.
6. Андросова О. Ф. Нормативно-критеріальне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства / О. Ф. Андросова, А. О Губарь // Економічний простір. – 2011. – № 46. – С. 186 – 200.
7. Анохин П. К. Узловые вопросы теории функциональных систем. / П. К. Анохин. – М.: Наука, 1980. – 197 с.
8. Ансофф И. Стратегическое управление: Сокр. пер. с англ. / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1989. – 519 с.
9. Ареф'єва О.В. Стратегічне забезпечення життєвого циклу підприємства / О.В. Ареф'єва, О.І. Кондратюк // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 3 (81). – С. 43-49.
10. Аунапу Ф. Ф. Диагностика производственных систем. / Ф. Ф. Аунапу. – Иркутск : ИЦНТИ, 1975. – 39 с.
11. Ачкасова С. А. Оцінка стресостійкості страхових компаній [Електронний ресурс] / автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон.

наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / С. А. Ачкасова. – Х., 2013. – 23 с. – Режим доступу : <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7221/1/%D0%90%D1%87%D0%BA%D0%B0%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%A1%D0%90.pdf>.

12. Баканов М. И. Теория экономического анализа / М. И. Баканов, М. В. Мельник, А. Д. Шеремет. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 536 с.

13. Балабанова О. І. Організаційно-економічні механізми управління розвитком підприємств сфери послуг / О. І. Балабанова. // Ефективна економіка. – 2009. – № 3. – С. 8–12.

14. Балацкий О. Ф. Прогнозирование социально-экономического потенциала территории: методические подходы / О. Ф. Балацкий, А. М. Телиженко // Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка. – 2008. – № 2. – С. 5–14.

15. Барташевська Ю. М. Розвиток машинобудування України: стан, проблеми, перспективи / Ю. М. Барташевська // Європейський вектор економічного розвитку. – 2010. – №1. – С.19–25.

16. Башнянин Г. І. Фінасова стійкість суб'єктів господарювання та шляхи її покращення / Г. І. Башнянин, І. В. Лінтур // Економіка і суспільство. – 2015. – Вип. 1. – С. 65–68.

17. Баязитов Т. М. Финансовая стратегия и цели организации / Т. М. Баязитов, В. В. Солодов // Управление корпоративными финансами. – 2005. – № 10. – С. 15–25.

18. Безкоровайна Л. В. Організаційно-економічний механізм ефективної операційної діяльності підприємств : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.06.01 / Л. В. Безкоровайна. – Харків, 2006. – 20 с.

19. Бендат Д. С. Измерение и анализ случайных процессов / Д. С. Бендат, А. Г. Пирсол; пер. с англ. Г. В. Матушевского, В. Е. Привальского; под ред. И. Н. Коваленко. – М. : Мир, 1971. – 408 с.

20. Бень Т. Г. Інтегральна оцінка фінансового стану підприємства / Т. Г. Бень, С. Б. Довбня // Фінанси України. – 2002. – № 6. – С. 53–60.

21. Бердникова Т. Б. Анализ и диагностика финансово–хозяйственной деятельности предприятия. / Т.Б. Бердникова. – М.: ИНФРА–М, 2011. – 215 с.
22. Бідюк П. І. Система підтримки прийняття рішень для аналізу фінансових даних / П. І. Бідюк, Н. В. Кузнецова, О. М. Терентьев // Наукові вісті НТУУ «КПІ». – 2011. – № 1. – С. 48–61.
23. Бланк И. А. Финансовый менеджмент: Учебный курс. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2002. – 58 с.
24. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: Учебный курс / И. А. Бланк. – К. : Ника Центр, Эльга, 2001. – 528 с.
25. Бланк І. О. Основи фінансового менеджменту. / И.А. Бланк. – К. : Ніка-Центр, 2007. – 487 с.
26. Бляхман Л. С. Основы функционального и антикризисного менеджмента / Бляхман Л. С. – СПб.: Изд–во Михайлова В. А., 1999. – 380 с.
27. Богданівська Л. А. Аналіз господарської діяльності в промисловості / Л. А. Богданівська, Г. Г. Виноградов. – М. : Економіка, 2001. – 286 с.
28. Бодді Д. Основы менеджменту: / Д. Бодді, Р. Пейтон. Під ред. Ю. Н. Каптуревского. – СПб : Питер, 1999. – 816 с.
29. Болч Б. Многомерные статистические методы для экономики / Б. Болч, К. Дж. Хуань. – М. : Статистика, 1970. – 325 с.
30. Богдан Ю. М. Аналіз та оцінка фінансового потенціалу машинобудівного підприємства [Електронний ресурс] / Ю. М. Богдан. – Режим доступу : <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/45513/04-Bogdan.pdf?sequence=1>.
31. Бондаренко Т. Ю. Діагностика операційної діяльності в стратегічному управлінні машинобудівними підприємствами / Т. Ю. Бондаренко, Д. П. Волков // Вісник ЖДТУ. – 2011. – № 1 (55). – С. 177–179.
32. Бородкин К. В. Комплексные методы финансовой диагностики / К. В. Бородкин. – Воронеж : ВГТУ, 2002. 183 с.
33. Булеев И. П. Антикризисное управление предприятием /

- И. П. Булеев, Н. Е. Брюховецкая. – Донецк: ИЭП НАН Украины, 1999. – 234 с.
34. Вартанов А. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства / А. Вартанов, З. Соколовська, І. Сокиринська // Фінанси України. – 2003. – № 1. – С. 88–95 с.
35. Вартанов А. С. Экономическая диагностика деятельности предприятия: организация и методология / А. С. Вартанов. – М. : Финансы и статистика, 1991. – 80 с.
36. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. / В. О. Василенко. – К. : ЦУЛ, 2003. – 342 с.
37. Василенко Л. П. Фінанси підприємства: навч. посібник. Ч. 2. / Л. П. Василенко, Л. В. Гут. – Чернівці: ЧТЕІ КНТЕУ, 2005. – 239 с.
38. Василик О. Д. Теорія фінансів: Підручник. / О. Д. Василик. – К. : НІОС, 2003. – 416 с.
39. Васильчук Е. С. Проблемы и методы прогнозирования финансовой несостоятельности предприятий / Е. С. Васильчук, П. С. Замалаев // Бизнес–Информ. – 2012. – № 5. – С. 175–178.
40. Васина А. А. Финансовая диагностика и оценка проектов. / А. А. Васина. – СПб. : Питер, 2008. – 448 с.
41. Веснін В. Р. Основи менеджменту: підручник / Інститут міжнародного права та економіки. / В. Р. Веснін. – М. : Тріада ЛТД, 1997 – 384 с.
42. Волкова В. Н. Основы теории систем и системного анализа / В. Н. Волкова, А. А. Денисов. – СПб. : Изд-во СПб.ГТУ, 2001. – 512 с.
43. Волкова В. Н. Теория систем. / В. Н. Волкова. – М. : Высшая школа, 2006. – 165 с.
44. Внукова Н. Н. Финансово–кредитные методы антикризисного управления предприятием / Н. Н. Внукова, К. В. Сыпко, Ю. В. Худокормова // Проблемы і перспективи розвитку банківської системи України: Зб. наук. пр. – Суми, 2000. – Т. 3. – С. 79–85.
45. Внукова Н. М. Формування системи кількісних показників оцінки

фінансового стану підприємств-емітентів / Н. М. Внукова, Н. І. Зінченко // Фінанси підприємств. – 2006. – № 12. – С.112–120.

46. Воронкова А. Е. Діагностика стану підприємства: теорія і практика : монографія / за заг. ред. проф. А. Е. Воронкової. – Х. : ІНЖЕК, 2006. – 448 с.

47. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств. / О.І. Гадзевич. – К. : Кондор, 2007. – 180 с.

48. Гайдес М.А. Общая теория систем (системы и системный анализ). / М.А. Гайдес. – В. : Глобус-пресс, 2005. – 201 с.

49. Гайдис Н. М. Фінансовий аналіз : навч.- метод. посіб / Н. М. Гайдис. – Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2006. – 414 с.

50. Галушак М. П. Прогнозування соціально-економічних процесів : навч. посібн. / М. П. Галушак. – Тернопіль : ТДТУ, 2009. – 101 с.

51. Гапак Н. М. Особливості визначення фінансової стійкості підприємств / Н. М. Гапак, С. А. Капштан // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія : Економіка. – 2014. – Вип. (42). – С. 191–196.

52. Гарасюк О. А. Удосконалення сутності поняття «банкрутство» та прогнозування ймовірності банкрутства підприємств на основі використання сучасних методик (на прикладі ПрАт «Криворіжаглобуд») [Електронний ресурс] / О. А. Гарасюк, В. І. Троян // Економіка. Управління. Інновації – 2013. – №1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2013_1_11_.pdf.

53. Герасимчук В.Г. Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність / В.Г. Герасимчук. – Київ : Вища школа, 1995. – 167 с.

54. Герчикова И. Н. Менеджмент: учебник / И. Н. Герчикова. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – М. : Банки и биржи: ЮНИТИ, 1995. – 480 с.

55. Гетьман О. О. Економічна діагностика: навч. посіб. / О. О. Гетьман, В. М. Шаповал. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 307 с.

56. Гилка У. Л. Специфіка застосування методів фінансово-економічного аналізу / У. Л. Гилка // Галицький економічний вісник. – 2007. – № 3 (14). – С. 143–147.

57. Глазов М. М. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия / М. М. Глазов. – СПб. : Андреевский издательский дом, 2006. – 448 с.

58. Глухов В. В. Математические методы и модели для менеджмента / В. В. Глухов, М. Д. Медников, С. В. Коробко.– СПб. : Издательство «Лань», 2000. – 480 с.

59. Гончаренко О. М. Методичні аспекти оптимального управління стійкістю підприємства / О. М. Гончаренко // Вісник соціально-економічних досліджень : збірник наукових праць Одеського державного економічного університету. – 2010. – Вип. 39. – С. 39–43.

60. Горбань О. М. Основні теорії систем та системного аналізу. / О. М. Горбань, В. Є. Бахрушин. – Запоріжжя : ГУ «ЗІДМУ», 2004. – 235 с.

61. Городня Т. А. Диагностика управління обіговим капіталом підприємства [Електронний ресурс] / Т.А. Городня, Є.П. Пацкан // Науковий вісник НЛТУ України, 2010 – Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/diagnostika-upravlinnya-obigovim-kapitalom-pidприємства>.

62. Городня Т. А. Диагностика фінансового стану підприємства / Т. А. Городня, І. В. Явтуховська // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23. – С. 207–212.

63. Городня Т. А. Економічна та фінансова діагностика : навч. посіб. / Т. А. Городня, І. П. Мойсеєнко.– Львів : «Магнолія 2006», 2008. – 282 с.

64. Градов А. П. Стратегия экономического управления предприятием. / А.П. Градов. – Санкт–Петербург : СПбГУ, 1993. – 375 с.

65. Граждан В. Д. Теория управления : учеб. пособ. / В. Д. Граждан. – М. : ГАРДАРИКИ, 2005. – 416 с.

66. Гребенікова О. В. Аналіз методів прогнозування банкрутства і обґрунтування системи показників визначення кризового стану підприємств машинобудування / О. В. Гребенікова, К. О. Соломянова-Кирильчук // Открытые информационные и компьютерные интегрированные технологии :

сб.науч.трудов // Нац.аэрокосм.ун-т «ХАИ». – Х., 2007. – Вып. 34. – С. 219–226.

67. Гусева Ю. Ю. Розроблення моделі діагностики фінансового стану машинобудівних підприємств з використанням дискримінантного аналізу // Ю. Ю. Гусева, О. В. Гребенікова / Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі : Проблеми теорії та практики. – 2008. – № 3 (3). – С. 15–24.

68. Даль В. И. Толковый словарь живого великорусского языка. [Електронний ресурс]. – [Режим доступу] : <http://vidahl.agava.ru/P007.NTM#1305>

69. Данилишин Б. М. Развитие продуктивных сил і регіональна економіка України / Б. М. Данилишин, Д. В. Клиновий, Т. В. Пепа; за наук. ред. Б. М. Данилишина. – Ніжин : ТОВ Вид-во „Аспект-Поліграф”, 2007. – 688 с.

70. Державна програма активізації розвитку економіки на 2013 – 2014 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 лютого 2013 р. № 187 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=246812864&cat_id=246812855.

71. Дзюба М. І. Аналіз стану машинобудівних підприємств України на зовнішніх та внутрішніх ринках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mev-nu.at.ua/load/1_formuvannja_ta_ocinka_efektivnosti_funkcionuvannja_mekhanizmiv_upravlinnja_dijalnistju_pidpriemstv/2-1-0-91.

72. Друкер П. Энциклопедия менеджмента : [пер. с англ.] / П. Друкер. – М. : Издательский дом «Вильяме», 2004. – 432 с.

73. Друкер П. Энциклопедия менеджмента: [пер. с англ.] / П. Друкер. – М. : Издательский дом «Меморі», 2008. – 432 с.

74. Дубров А. М. Многомерные статистические методы / А. М. Дубров, В. С. Мхитарян, Л. И. Трошин. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 350 с.

75. Дуда Т. Т. Порівняльна рейтингова оцінка фінансового стану машинобудівних підприємств Хмельниччини [Електронний ресурс] / Т. Т. Дуда, І. В. Троц // Економічний вісник Донбасу. – 2013. – № 2. – С. 63–69.

– Режим доступу: [http://alma-mater.luguniv.edu.ua/electron versions.htm](http://alma-mater.luguniv.edu.ua/electron%20versions.htm).

76. Егоров П. В. Диагностика управления финансовой деятельностью предприятия: монография / П. В. Егоров, В. Г. Андреева. – Донецк : ООО «Юго-Восток, Лтд», 2005. – 202 с.

77. Евдокимов Ф.И. Экономическая безопасность – необходимое звено в планировании деятельности предприятия / Ф.И. Евдокимов // Экономика. Право. – 2002. – №2. – С. 153-159.

78. Евланов Л. Экспертные оценки в управлении / Л. Евланов, В. Кутузов. – М. : Экономика, 1978. – 133 с.

79. Електронна енциклопедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%96%D0%B4%D185%D1%96%D0%B4>.

80. Ермолаев В. Ю. Толковый словарь понятий и терминов / под ред. Л. Н. Гумилева. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1989. – 537 с.

81. Євдокимова Н. М. Економічна діагностика: навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Н. М. Євдокимова, А. В. Кірієнко.– К. : КНЕУ, 2005. – 110 с.

82. Ємельянова А. А. Системний аналіз в управлінні: навч. посіб. / А. А. Ємельянова. – М. : Фінанси і статистика, 2003. – 368 с.

83. Єршова Н. Ю. Оцінка стану підприємств промисловості на основі статистичного аналізу / Н. Ю. Єршова // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Економічна серія. – Х.: ХНУ. – 2008. – № 802. – С. 68–72.

84. Жлуктенко В. І. Теорія ймовірностей і математична статистика: навч.-метод. посібник [для студ. економ. вищ. навч. заклад.]: у 2-х ч. – Ч. II. Математична статистика / В. І. Жлуктенко, С. І Наконечний, С. С. Савіна.– Київ: Київ. нац. економ. ун-т, 2001. – 336 с.

85. Жукова Д. А. Методичне забезпечення аналізу фінансово-економічного стану машинобудівних підприємств / Д. А. Жукова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2015. – №3 (19). – С. 60–69.

86. Жуковська Т. О. Сутність та особливості формування економічно ефективної системи мотивування персоналу промислових підприємств в умовах скорочення видатків / Т. О. Жуковська // Інноваційна економіка. – 2013. – № 8. – С. 104–107.

87. Журавльова О. Є. Фінансова стійкість підприємства: теорія і практика / О. Є Журавльова // Формування ринкової економіки : збірник наукових праць. – 2010. – Вип. 22. – С. 523–536.

88. Забродский В. Экспертная система диагностики деятельности предприятия / В. Забродский, Л. Трескунова, Л. Янов. // Бизнес–информ. – 1998. – №21 – 22. – С.88–102.

89. Загорна Т. О. економічна діагностика: навч. посібник / Т. О. Загорна. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 400 с.

90. Загородна О. Діагностика фінансового стану і стійкості функціонування підприємства / О. Загородна, В. Серединська // Економічний аналіз. – 2010. – Вип. 7. – С. 262–265.

91. Загородній А. Г. Фінансово-економічний словник / А. Г. Загородній, Г. Л. Вознюк.– Львів : Видавництво Національного університету „Львівська політехніка”, 2005. – 714 с.

92. Зимин Н. Е. Анализ и диагностика финансового состояния предприятий : учеб. пособие / Н. Е. Зимин. – М. : Инфра-М, 2002. – 321 с.

93. Иванов Г. П. Антикризисное управление: от банкротства к финансовому оздоровлению / Г. П. Иванов, С. Г. Беляев, В. И. Кошкин, А. И. Семенихин. – М. : Закон и право, 1995. – 317 с.

94. Іванюта І. Д. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики: навч. посібник [для студ. економ. спеціал. вищ. навч. заклад.] / І. Д. Іванюта, В. І. Рибалка, І. А. Рудоміно-Дусятська. – Київ : Слово, 2003. – 271 с

95. Івахненко В. М. Курс економічного аналізу : навч. посіб. [3-тє вид., перероб. і доп.]. / В. М. Івахненко. – К. : Знання-Прес, 2002. – 190 с.

96. Іксанов О. М. Транспортна задача, її властивості та методи розв'язування

: навч. посіб. / О. М. Іксанов, В. І. Шевченко. – К. : ТВІМС, 2010. – 84 с.

97. Інформація Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>

98. Карачина Н. П. Машинобудування України: сучасний стан, тенденції та перспективи розвитку за умов економічної кризи / Н. П. Карачина // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 647. – С. 64–70.

99. Карачина Н. П. Оцінювання економічної поведінки машинобудівних підприємств регіону / Н. П. Карачина // Регіональна економіка. – 2011. – № 2. – С. 60–68. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2011_2_9

100. Карпенко Г. В. Шляхи удосконалення фінансового стану підприємства / Г. В. Карпенко // Економіка та держава. – 2008. – № 12. – С. 61–62.

101. Карпінський Б. А. Закон збалансованості фінансової системи та його місце в трансформації економіки держави / Б. А. Карпінський // Економічні проблеми ринкової трансформації України. Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції, Львів, 3–4 грудня 2002 року. – Львів, ЛБІ НБУ, 2002. – С. 106–107.

102. Кизим Н. А. Оценка и прогнозирование неплатежеспособности предприятий : монография / Н. А. Кизим, И. С. Благун, Ю. С. Копчак. – Х. : Издательский Дом «ИНЖЭК», 2004. – 144 с.

103. Кобзарь А. И. Прикладная математическая статистика. Для инженеров и научных работников. / Кобзарь А.И. – М. : ФИЗМАТ ЛИТ, 2006. – 816 с.

104. Ковалев В. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия : учебник / В. В. Ковалев, О. Н. Волкова. – Москва : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. – 424 с.

105. Ковалев В. В. Финансовый анализ: методы и процедуры : [науч. изд.] / В. В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2003. – 560 с.

106. Коваленко В. В. Теоретичні підходи у визначенні сутності діагностики підприємства / В. В. Коваленко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. – №2. – С. 17–20.

107. Ковальчук М. Б. Розвиток експортного потенціалу машинобудівних підприємств: проблеми законодавчого забезпечення та підвищення конкурентоспроможності / М. Б. Ковальчук // Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України. – 2008. – № 6 (74). – С. 83–92.

108. Ковальчук С. В. Інноваційна парадигма формування економічної стратегії підприємств: монографія / С. В. Ковальчук, О. В. Гродовський. – Хмельницький: ХНУ, 2010. – 199 с.

109. Колганов А. Экономическая компаративистика. Сравнительный анализ экономических систем / А. Колганов, А. Бузгалин. – М. : ИНФРА-М, 2005. – С. 41–42.

110. Колісник М. К. Стан підприємств машинобудування в Україні і можливі шляхи виходу з кризи за допомогою стратегії інтеграції / М. К. Колісник, К. Е. Сміх // Регіональна економіка. – 2009. – №4. – С. 163–173.

111. Кони́на О. В. Финансовая диагностика : учеб. пособие / О. В. Кони́на. – Волгоград : Деловой мир, 1998. – 265 с.

112. Кононенко А. Ф. Принятие решений в условиях неопределенности / А. Ф. Кононенко, А. Д. Халезов, В. В. Чумаков. – М. : ВЦ АН СССР, 1991. – 211 с.

113. Кобышева Л.К. Основы теории нечетких множеств : [учебн. пособие] / Л.К. Кобышева, Д.М. Назаров. – СПб. : Питер, 2011. – 192 с.

114. Корн А. В. Методические основы стратегического финансового анализа / А. В. Корн // Управление корпоративными финансами. – 2006. – № 6 (18). – С. 342–351.

115. Коробов М. Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств : навч. посіб. / М. Я. Коробов. – [3-тє вид., перероб. і доп.]. – К.: Т-во «Знання», КОО, 2002. – 294 с.

116. Король К. В. Економічний стан та проблеми розвитку галузі машинобудування в Україні // К. В. Король / Економічний вісник Донбасу. – 2014. – №1 (35). – С. 157–162.
117. Коротков Э. М. Концепция менеджмента / Э. М. Коротков. – М. : Дека, 1997. – 304 с.
118. Костенко Т. Д. Економічна діагностика: практикум / Т. Д. Костенко, А. А. Герасимов, В. С. Рижиков, О. К. Добикіна, С. В. Касьянюк. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 186 с.
119. Костенко Т. Д. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства. / Т. Д. Костенко, Є. О. Підгора. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 398 с.
120. Костирко Л. А. Діагностика потенціалу фінансово-економічної стійкості підприємства : монографія / Л. А. Костирко. – [2-ге вид., перероб. і доп.]. – Х. : Фактр, 2008. – 336 с.
121. Кость Я. О. Державний аудит в системі фінансової діагностики підприємства / Я. О. Кость // Проблеми економіки підприємств в сучасних умовах : міжнар. наук.-практ. конф., 19–20 берез. 2009 р. – К., 2009. – С. 5–6.
122. Кость Я. О. Процес фінансової діагностики підприємства та етапи його реалізації / Я. О. Кость // Таврійський економічний журнал. – 2008. – № 1 (1). – С. 69–72.
123. Котенко Г. М. Виявлення переваг та недоліків методів оцінки фінансового стану підприємства / Г. М. Котенко // Коммунальное хозяйство городов. Серия : Экономические науки. – 2008. – Вып. 83. – С. 203–212.
124. Крамаренко Т.О. Фінансовий менеджмент : [підручник] / Т. О. Крамаренко, О. Є. Чорна. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 468 с.
125. Крейнина М. Н. Финансовый менеджмент / М. Н. Крейнина. – М. : Дело и сервис, 2001. – 210 с.
126. Кремень В. М. Оценка финансовой устойчивости предприятия / В. М. Кремень, С. Я. Щепетков // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – № 1.

– С. 107–116.

127. Крепкий Л. М. Экономическая диагностика предприятия. Методология, методика, организация, диагнозы и пути совершенствования. / Л. М. Крепкий. – М. : ЗАЛ «Издательство «Экономика», 2006. – 215 с.

128. Кривицька О.Р. Планування прибутку підприємства при визначенні стратегії його розвитку / О. Р. Кривицька // Фінанси України. – 2005. – № 3. – С. 138–146.

129. Кривов'язюк І. В. Моніторинг, контролінг і діагностика підприємств: систематизація та узагальнення процесів / І. В. Кривов'язюк // Облік, контроль і аналіз в управлінні підприємницькою діяльністю: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, Черкаси, 16–18 квітня 2008 р. – Черкаси: ЧДТУ, 2008. – С. 212–214.

130. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией. Учебник для ВУЗов / М. И. Круглов. – М. : Русская Деловая Литература, 1998. – 768 с.

131. Кубышкин И. Использование финансового анализа для управления компанией / И. Кубышкин // Финансовый директор. – 2005. – № 4. – С. 25–35.

132. Кудря Я. В. Нормативно–методичне забезпечення ефективного виробництва машинобудівними корпораціями в Україні: організаційно–управлінська компонента / Я. В. Кудря // Економіка та держава. – 2010. – № 3. – С. 53–56.

133. Кузенко Т. Б. Управление финансовой безопасностью на предприятии / Т. Б. Кузенко // // Бізнес Інформ. – 2007. – № 12 (1). – С. 27–29

134. Кузин В.И. Стратегия и тактика антикризисного управления фирмой. / В.И. Кузин. – Спб.: Специальная литература, 1996. – 510 с.

135. Кузнецова Л. Структурні зміни у промисловості України: критерії прогресивності / Л. Кузнецова // Економіст. – 2005. – № 8. – С. 50–55.

136. Ларин А. А. Теоретические основы управления. Ч.1: Процессы, системы и средства управления. Учебное пособие / А. А. Ларин – М. : РВСН, 1997. – 237с.

137. Латишева О. В. Основні тенденції розвитку, перспективи та

можливості забезпечення сталого розвитку машинобудівних підприємств в Україні / О. В. Латишева // Економічний вісник Донбасу. – 2017. – № 1 (47). – С. 82–88.

138. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз сільськогосподарських підприємств: навч. посіб. / Л. А. Лахтіонова. – К. : КНЕУ, 2005. – 365 с.

139. Лащик І. І. Аналіз методик діагностики кризового стану та ймовірності банкрутства підприємств: переваги, недоліки, напрями, вдосконалення / І. І. Лащик, І. І. Грибик, Н. П. Любомудрова. // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2009. – №5 (46). – С. 54-59.

140. Литвак Б.Г. Разработка управленческого решения / Б.Г. Литвак. – М.: Издательство «Дело». – 2000. – 392 с.

141. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством в умовах економіки знань та інтелектуалізації менеджменту / Л. О. Лігоненко // Економічний форум. – 2016. – № 1. – С. 161–170

142. Ліснічук О. А. Матриця санаційної спроможності та вибір стратегій санації для машинобудівних підприємств України / О. А. Ліснічук // Вісник ЖДТУ. – 2012. – №3(61). – С. 321–324.

143. Логвиненко Ю. Л. Сутність рейтингування підприємств та його значення в ринкових умовах / Ю. Л. Логвиненко // Вісник Національного університету «Львівська політехніка» : Проблеми економіки та управління. – Львів : Львівська політехніка. – 2009. – № 640. – С. 319–327.

144. Лук'яненко І. Г. Економетрика: підр. / І. Г. Лук'яненко, Л. І. Краснікова Л. І. – К. : Товариство «Знання», КОО, 1998. – 494 с.

145. Лук'янова В. В. Економічний ризик / В. В. Лук'янова, Т. В. Головач : навч. посіб.–К. : Академ-видав, 2007. – 464 с.

146. Лук'янова В. В. Сучасний стан теоретичних основ діагностики діяльності підприємства / В. В. Лук'янова. // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 3. – С. 52-58.

147. Лукашин Ю. П. Адаптивные методы краткосрочного прогнозирования временных рядов / Ю. П. Лукашин. – М. : Финансы и

статистика. – 2002. – 416 с.

148. Любохинець О. В. Тенденції розвитку машинобудівного комплексу України / О. В. Любохинець // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. – 2013. – Вип. 9(2). – С. 131–137.

149. Лямец В. И. Системный анализ. Вводный курс / В. И. Лямец, А. Д. Тевящев. – Х. : ХТУРЭ, 1998. – 252 с.

150. Макаренко І. О. Надання неаудиторських послуг в Україні: необхідність гармонізації нормативної бази / І. О. Макаренко // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. Сер. : Бухгалтерський облік, контроль і аналіз. – 2016. – Вип. 2–3. – С. 240–252.

151. Малащук Д. В. Україна на світовому ринку машинобудівної продукції / Д. В. Малащук // Зовнішня торгівля: право та економіка. – 2007. – № 1 (30). – С. 35–46.

152. Маляр Ю. М. Удосконалення оцінки фінансового стану підприємства на основі використання інтегрального показника / Ю. М. Маляр, Т. Є. Рубан // Научные труды ДонНТУ. – 2004. – № 82. – С. 189–195.

153. Матвійчук А. Діагностика банкрутства підприємств / А. Матвійчук // Економіка України. – 2007. – № 4. – С. 20-28.

154. Матвійчук А.В. Прогнозування розвитку фінансових показників із використанням апарата нечіткої логіки / А.В. Матвійчук. // Фінанси України. – 2006. – №1. – С. 107–115

155. Матвійчук А. Моделювання фінансової стійкості підприємств із застосуванням теорії нечіткої логіки, нейронних мереж і дискримінантного аналізу / А. Матвійчук // Вісник НАН України. – 2010. – №9. – С. 24-46.

156. Мельник О.Г. Інноваційні системи економічної діагностики підприємств на засадах індикаторів. Теоретико-методологічні та методичні засади: Монографія // О. Г. Мельник, І. Б. Олексів, Н. Ю. Подольчак, Р. В. Шуляр / За наук. ред. д.е.н., проф., заслуженого працівника народної освіти України О. Є. Кузьміна. – Л.: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – 212 с.

157. Мельник О. Г. Методи діагностики виробничо-господарської діяльності підприємства / О. Г. Мельник // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи встановлення і проблеми розвитку. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». – Львів: Видавництво Національного університету «Львівська політехніка». – 2009. – № 647. – С. 120–124.

158. Мельник О. Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій : монографія / О. Г. Мельник. – Львів : Видавництво «Львівської політехніки», 2010. – 344 с.

159. Мескон М. Х. Основы менеджмента: [пер. с англ.] / М. Х. Мескон, М. Альберт., Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1997. – 307 с.

160. Местецкий Л. М. Математические методы распознавания образов: Курс лекций / Л. М. Местецкий. – М. : МГУ, 2004 – 85 с.

161. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану неплатоспроможних підприємств та організацій. Затверджено Наказом Агенства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 37 від 21.03.1997 р. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>

162. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Наказом Міністерства економіки України №14 від 19.01.2006 р. (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26 жовтня 2010 року № 1361)

163. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства. Затверджено Наказом Міністерства економіки України № 10 від 17.01.2001 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_2001_01.html

164. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посібник. / В. О. Мец. – К. : КНЕУ, 1999. – 132 с.

165. Мирончук В. М., Балацька О. Ю. Дискримінантна модель оцінювання фінансового стану державних підприємств України / В. М. Мирончук, О. Ю. Балацька // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – Вип. 11. – С. 753–756. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/158.pdf>

166. Міценко Н. Г. Фінансовий аналіз як метод діагностики фінансового стану підприємства / Міценко Н.Г., Сорока У. П.// Науковий вісник. – 2005. - № 15.2. – С. 192–196.

167. Мошенський С. З. Економічний аналіз / С. З. Мошенський, О. В. Олійник ; за ред. Ф. Ф. Бутинця. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – Житомир : ПП «Рута», 2007. – 704 с

168. Муравьев А. И. Теория экономического анализа: проблемы и решения. / А. И. Муравьев. - М. : Финансы и статистика, 2010. – 260 с.

169. Найденко О. Є. Фінансові аспекти досягнення конкурентоспроможності підприємства / О. Є. Найденко // Збірник тез Другої міжвузівської науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Проблеми формування і розвитку фінансово-кредитної системи України». – Харків : «ШТРИХ», 2009. – С. 227–229.

170. Олексюк О. С. Системи підтримки прийняття фінансових рішень на мікрорівні: монографія / О. С. Олексюк. – К. : Наукова думка, 1998. – 507 с.

171. Опарін В. Фінансова система України (теоретико-методологічні аспекти): монографія. / В. Опарін. – К. : КНЕУ, 2006. – 240 с.

172. Організація та управління інноваційною діяльністю: підручник / за ред.. проф. П. Г. Перерви, проф. С.А. Меховича, проф. М. І. Погорелова. – Харків : НТУ «ХПІ», 2008. – 1025 с.

173. Орлов О. А. Маржинальная прибыль в экономических расчетах на промышленных предприятиях // О. А. Орлов, Е. Г. Рясных. – К. : Издательский дом «Скарби», 2003. – 132 с.

174. Орлова И. В. Экономико-математические методы и модели : компьютерное моделирование : [учебн. пособие] / И. В. Орлова,

В. А. Половников. – М. : Вузовский ученик, 2014. – 389 с.

175. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [//http://ukrstat.gov.ua/](http://ukrstat.gov.ua/).

176. Офіційний сайт державної служби зайнятості. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>.

177. Офіційний сайт Національного банку України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.

178. Офіційний сайт Національного університету цивільного захисту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nuczu.edu.ua/files/books/L_MOND/L_MOND%2022.pdf.

179. Павловська О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / О. В. Павловська, М. Д. Білик, Н. М. Притуляк. – К.: КНЕУ, 2005. – 592 с.

180. Папехін Р. С. Индикаторы финансовой безопасности предприятий. / Р. С. Папехін. – Волгоград: Волгоградское научное изд-во, 2007 – 16 с.

181. Піскунов О. Г. Еволюція підходів до комплексної оцінки фінансового стану підприємства / О. Г. Піскунов, Н. Г. Метеленко, Т. П. Лободзинська // Економічний вісник Нац. Технік ун-ту України «Київський політехнічний інститут». – 2009. – № 6. – С. 80–88.

182. Погосова М. Ю. Діагностування фінансової безпеки промислового підприємства // автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / М. Ю. Погосова; УБС НБУ. – К., 2010 – 21 с.

183. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. – [6-те вид., перероб. та допов.]. – К. : КНЕУ, 2006. – 552 с.

184. Приймак С. В. Діагностика фінансового стану підприємства в системі контролінгу : автореф. дис. канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / С. В. Приймак; ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України». – Київ, 2007. – 21 с.

185. Присенко Г. В. Прогнозування соціально-економічних процесів :

навч. посібн. / Г. В. Присенко, Є. І. Равікович. – К. : КНЕУ, 2005. – 378 с.

186. Приходько Н. І. Поняття фінансового стану підприємства: деякі аспекти його визначення // Н. І. Приходько. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: vlp.com.ua/files/seksia_4.pdf

187. Про схвалення Концепції Загальнодержавної цільової економічної програми розвитку промисловості на період до 2020 року від 17 липня 2013 р. № 603–р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/603-2013-%D1%80>

188. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи : [монографія] / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 323 с.

189. Проноза П. В. Напрямки зміни фінансової стійкості та їх реалізація на підприємствах машинобудівної промисловості / П. В. Проноза, В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток фінансово-економічного становища на різних рівнях управління: підприємство, регіон, держава». – Дніпропетровськ : НО «Перспектива», 2015. – Ч. 2. – С. 87–90

190. Радіонова Н. Й. Аналіз фінансової ефективності підприємства / Н. Й. Радіонова // Перспективи розвитку економіки в ринкових умовах. – Мукачево : Мукачівський державний університет, 2013. – С. 285–287.

191. Раєвнева О. В. Моделювання фінансової діагностики стану підприємства / О. В. Раєвнева, С. О. Степуріна // Економіка і регіон. Науковий вісник Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка. – Полтава : ПолтНТУ, 2005. – № 3(6). – С. 74–80.

192. Рак Ю. І. Проблема покращення фінансового стану підприємства машинобудівного комплексу в умовах виходу з фінансово-економічної кризи / Ю. І. Рак // Дні науки – 2012: Збірник матеріалів регіональної науково-практичної конференції: В 3 т.- Красноармійськ: КП ДонНТУ, 2012. – Т 3. – 198. – С. 74–78.

193. Раппопорт В. Ш. Диагностика управления: практический опыт и

рекомендации. / В. Ш. Раппопорт. – М. : Экономика, 1988. – 127 с.

194. Рзаєва Т. Г. Зарубіжні методики визначення ймовірності банкрутства підприємства / Т. Г. Рзаєва, І. В. Стасюк // Вісник Хмельницького нац.ун-ту. – 2010. – № 3. – Т.1. – С. 177–181.

195. Руда Р. В. Оцінка фінансового стану підприємства: сутність та необхідність / Р. В. Руда // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2010. – № 1 (9). – С. 61-65.

196. Русак Н. А. Финансовый анализ субъекта хозяйствования / Н. А. Русак, В. А. Русак. – Мн. : Вышэйшая школа. 1997. – 358 с.

197. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий / Т. Саати ; пер. с англ. Р. Г. Ваченадзе. – М. : Радио и связь, 2004. – 278 с.

198. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятий / Г. В. Савицкая. – Мн. : Новое знание, 2001. – 688 с.

199. Савицкая Г. В. Анализ эффективности деятельности предприятия: методологические аспекты / Г. В. Савицкая. – М. : Новое знание, 2003. – 160 с.

200. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємств / Г. В. Савицька. – [3-тє вид., випр. і доп.]. – К. : Знання, 2007. – 668 с.

201. Савчук В. П. Финансовый менеджмент предприятий: прикладные вопросы с анализом деловых ситуаций / В. П. Савчук. – К. : Максимум, 2001. – 600 с.

202. Савчук В. П. Диагностика предприятия: поддержка управленческих решений / В. П. Савчук. – М. : БИНОМ Лаборатория знаний, 2004. – 175 с.

203. Сайфулин Р. С. Экономико–математические методы в анализе хозяйственной деятельности. / Р.С. Сайфулин. – М.: Финансы, 1978. – 63 с.

204. Саломатина Л. Н. Адаптационные механизмы в управлении развитием промышленных предприятий [Электронный ресурс] / Л. Н. Саломатина // Економіка Промисловості. – 2009. – № 2 – 3. – С. 82 –85. – Режим доступу : http://econindustry.org/arhiv/html|2011|_st_54_10/pdf.

205. Семенов Г. А. Диагностика фінансово-економічного стану підприємства / Г. А. Семенов, О. В. Ярошевська // Вісник економічної науки

України. – 2011. – № 1. – С. 136–141.

206. Ситник Л. С. Організаційно–економічний механізм антикризового управління підприємством / Л. С. Ситник. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2000. – 504 с.

207. Ситніченко В. Стратегія розвитку машинобудування на основі системи збалансованих показників [Електронний ресурс] / В. Ситніченко. – Режим доступу : <http://www.ukrtest.com/raznoe/publikacii/11.pdf>.

208. Скриньковський Р. М. Діагностика факторів інноваційного розвитку підприємства / Р. М. Скриньковський, Г. Павловські, Н. Р. Костюк, О. О. Коропецький // Проблеми економіки. – 2017. – № 1. – С. 250–257.

209. Сметанюк О. А. Методика діагностики кризи підприємства за оцінкою показників фінансового стану в умовах організаційних змін / О. А. Сетанюк // Вісник Хмельницького національного університету (Вісник Технологічного університету Поділля). – Хмельницький : ХНУ, 2005. – № 6. – Т. 1. – С. 128–131.

210. Смолін І. В. Моделі стратегічного управління та умови їх застосування / І. В. Смолін // Статистика України. – 2003 – №4 – С. 52–55.

211. Соколовская З. Н. Моделирование экономического анализа деятельности предприятия : монография / З. Н. Соколовская. – Одесса. : 1996. – 280 с.

212. Соломянова-Кирильчук К. О. Методичний підхід щодо діагностики неплатоспроможності машинобудівних підприємств України / К. О. Соломянова-Кирильчук, О. В. Гребенікова // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2008. – №1 (1). – С. 132–139.

213. Сопільник О. В. Технологія прийняття управлінських рішень : навч. посіб. / О. В. Сопільник. – Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2002. – 108 с.

214. Сопов І. Підходи до діагностики фінансового потенціалу підприємства / І. Сопов // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – № 1. – С. 68–75.

215. Социально-экономическая статистика: учеб. для вузов / Под ред. проф. Банекатова. – М. : ЮНИТИ ДАНА. – 2002. – 703 с
216. Статистичний щорічник України за 2005 / Державний комітет статистики України; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Консультант, 2006. – 591 с.
217. Статистичний щорічник України за 2006 / Державний комітет статистики України; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Консультант, 2007. – 552 с.
218. Статистичний щорічник України за 2007 / Державний комітет статистики України; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Консультант, 2008. – 572 с.
219. Статистичний щорічник України за 2008 / Державний комітет статистики України; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Консультант, 2009. – 566 с.
220. Статистичний щорічник України за 2009 / Державний комітет статистики України; за ред. О. Г. Осауленка. – К. : Консультант, 2010. – 567 с.
221. Стоянова Е.С. Экспертная диагностика и аудит финансово-хозяйственного положения предприятия / Е.С. Стоянова, Е.А. Стоянов. –М.: Перспектива, 1993. – 89 с.
222. Терещенко О.О. Ймовірність дефолту підприємств та витрати на залучення капіталу / О.О. Терещенко // Вісник Інституту економіки та прогнозування. – 2013. – С. 65–71.
223. Терещенко О. О. Антикризове фінансове управління на підприємстві : монографія / О. О. Терещенко.– К. КНЕУ, 2004. – 268 с.
224. Терещенко О. О. Дискримінантна модель інтегральної оцінки фінансового стану підприємства / О. О. Терещенко // Економіка України. – 2003. – № 8. – С. 38–44.
225. Топтунова Л. М. Дослідження однофакторної і багатофакторної регресії, аналіз часових рядів у системі STATISTICA 6 : навч. посіб. [для студ. екон. спец. вищ. навч. закл.] / Л. М. Топтунова, Л. В. Васильєва, О. А. Кльованік. – Краматорськ : ДДМА, 2008. – 122 с.
226. Точилін В. О. Стан та напрямки розвитку внутрішнього ринку металопродукції України [Електронний ресурс]. / В. О. Точилін, В. В. Венгер // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. – 2013. – Т. 18. – Вип. 3/1. – С. 64 – 67. –

Режим доступу : http://www.visnyk-onu.od.ua/journal/2013_18_3_1/18.pdf.

227. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз / Ю. М. Тютюнник. – К. : Знання, 2012. – 815 с
228. Толковый словарь иностранных слов Л. П. Крысина. – М. : Русский язык, 1998. – 842 с.
229. Усатюк К. К. Фінансова стійкість підприємства / К. К. Усатюк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2011. – С. 196–200.
230. Уткин Э.А. Антикризисное управление / Э.А. Уткин. – М. : Ассоциация авторов и издателей «Тандем», Изд-во «ЭКМОС», 1997. – 400 с.
231. Ушвицкий Л. И. Теория управления / Л. И. Ушвицкий. – М. : Финансы и статистика, 2005. – 380 с.
232. Ушвицкий Л. Методика определения проблемного состояния предприятия / Л. Ушвицкий, А. Алексеева // Проблемы теории и практики управления. – 2006. – № 8. – С. 17–23.
233. Факторный, дискриминантный и кластерный анализ : пер. с англ. / Дж.Щ.Ким, Ч. У. Мьюллер, У. Р. Клекка и др.; под ред. И. С. Енюкова. – М. : Финансы и статистика, 1989. – 215 с.
234. Фаріон І. Д. Діагностика і економічний аналіз у сфері послуг : курс лекцій / Л. І. Савчук, С. М. Жукевич / за ред. д.е.н., проф. І. Д. Фаріона– Т. : Економічна думка, 2005. – 260 с.
235. Фаріон І. Д., Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / І. Д. Фаріон, Т.Д. Захарків. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 455 с.
236. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : навч. посіб. / О. С. Федонін. – К.: Вид-во КНЕУ, 2006. – С. 261.
237. Финансовый менеджмент: учебник для вузов / Г. Б. Поляк, И. А. Акодис, Т. А. Краева и др.; под ред. проф. Г. Б. Поляка. – М. : Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 518 с.
238. Філімоненков О. С. Дема Д. І. Фінанси підприємств: Підручник. – К.: Алерта, 2009. – 496 с.
239. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / Г. Г. Кірейцев,

Н. Г. Виговська, О. М. Петрук. – Житомир : ЖІТІ, 2001. – 432 с.

240. Фінансовий менеджмент : навч. посібник / Г. Г. Кірейцев, Н. Г. Виговська, О. М. Петрук. - Житомир: ЖІТІ, 2005. – 345 с.

241. Фомин Я. А. Диагностика кризисного состояния предприятия : учеб. пособ. для вузов / Я. А. Фомин. – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2003. – 349 с.

242. Фучеджи В. І. Характеристика методів та моделей діагностики кризового стану підприємства / В. І. Фучеджи // Менеджмент та підприємство в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку :зб. наук. пр. / Видавництво «Львівської політехніки»; відповід. редак. О. Є. Кузьмін. – Львів, 2010. – Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка», № 691. – С. 240–245.

243. Халафян А. А. STATISTICA 6.0. Статистический анализ данных. 3-е изд. Учебник / А. А. Халафян. – М. : ООО «Бином-Пресс», 2007. – 512 с.

244. Хмелевський М. О. Модель функціонування системи інвестування підприємств дорожньої галузі з використанням державно–приватного партнерства / М. О. Хмелевський, Є. С. Цюман // Вісник Національного транспортного університету. – 2013. – № 27. – С. 322–327.

245. Хоменко Я. В. Стратегія сталого економічного зростання регіонів України: [монографія] /Я. В. Хоменко. - Донецьк: ТОВ «ДРУК - ІНФО», 2008. – 389 с.

246. Хэлферт Э. Техника финансового анализа / Э. Хэлферт. – М. : Аудит, ИО «ЮНИТИ», 1996. – 280 с.

247. Чепурко В. В. Моделі ситуативної діагностики фінансового стану аграрних підприємств / В. В.Чепурко // Фінанси України. – 2000. – № 6. – С. 79–90.

248. Чернишов В. В. Аналіз напрямів впровадження системи фінансової діагностики підприємств машинобудівної промисловості [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Інфраструктура ринку. – 2018. – № 17. – С. 248–257. – Режим доступу : http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/43.pdf.

249. Чернишов В. В. Аналіз стратегічних пріоритетів формування фінансової діагностики машинобудівних підприємств [Електронне видання] /

В. В. Чернишов // *Modern Economics*. – 2018. – № 8. – С. 206–217. – Режим доступу : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/8-2018/UKR/chernyshev.pdf>.

250. Чернишов В. В. Аналіз фінансової діагностики в машинобудівній промисловості / В. В. Чернишов // Матеріали Всеукраїнської заочної конференції викладачів, студентів, аспірантів та молодих учених «Фінансові механізми сталого розвитку економіки: теоретичний та практичний аспекти» (м. Дніпропетровськ , 23-24 квітня 2015 р.). – Дніпропетровськ : НМАУ, 2015. – С. 166 – 170.

251. Чернишов В. В. Аналіз функціонування фінансової системи на макрорівні / В. В. Чернишов // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Пошук ефективних механізмів промислового розвитку в контексті сучасної економічної теорії» (м. Київ, 24-25 квітня 2015 р.). – Київ : ГО, 2015. – Ч. 2. – С. 79 – 82.

252. Чернишов В. В. Основні етапи оцінки фінансової діагностики суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] / В. В. Чернишов // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 11. – С. 545–548. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/114.pdf>.

253. Чернишов В. В. Реалізація моделі діагностики фінансового стану щодо напрямів підвищення фінансової стійкості підприємства [Електронний ресурс] / В. В. Чернишов // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С. 482–485. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/102.pdf>.

254. Чернишов В. В. Аналіз основних коефіцієнтів системи фінансової діагностики / В. В. Чернишов // Матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної конференції «Тенденції розвитку організаційного та проектного менеджменту» (м. Львів, 6-7 грудня 2013 р.). – Львів : ЛЕФ, 2013. – Ч.2. – С. 117 – 119.

255. Чернишов В. В. Аналіз розвитку промислових підприємств України / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. «Формування та ефективність використання фінансових ресурсів в економічній

діяльності» (м. Чернігів, 11–12 квітня 2014 р.). – Чернігів : ЧНТУ, 2014. – С. 63 – 66.

256. Чернишов В. В. Аналіз та тенденції розвитку поняття фінансової діагностики в економіці України / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики» (м. Харків, 10-11 травня 2012 р.). – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2012. – С. 220 – 222.

257. Чернишов В. В. Визначення поняття системи у сучасних умовах / В. В. Чернишов // Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика сучасної економіки» (м. Черкаси, 10 листопада 2012 р.). – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – С. 356 – 358.

258. Чернишов В. В. Класифікація та властивості систем в економіці / В.В. Чернишов // Інноваційна економіка. – 2012. – № 12 (38). – С. 295-299.

259. Чернишов В. В. Комплексна оцінка факторів, що впливають на фінансову діяльність підприємства / В. В. Чернишов // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 8. – Ч. 1.– С. 125-129. – (Серія : Економічні науки).

260. Чернишов В. В. Методи проведення фінансової діагностики промислового підприємства / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-економічна безпека держави в умовах інтеграційних процесів» (м. Львів, 25-26 квітня 2014 р.). – Львів : ЛЕФ, 2014. – Ч.1. – С. 84 – 86.

261. Чернишов В. В. Методичні аспекти проведення фінансової діагностики промислового підприємства / В. В. Чернишов // Вісник Одеського національного університету. – 2014. – Том 19. – Вип. 2/4. – С. 100-104.

262. Чернишов В. В. Оцінка рівня фінансового стану підприємств машинобудування [Електронне ресурс] / В. В. Чернишов // Економіка та суспільство. – 2016. – Вип. 6. – С. 237–241. – Режим доступу : http://economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/40.pdf.

263. Чернишов В. В. Побудова обґрунтованої системи показників

фінансової діяльності підприємств машинобудівної промисловості / В. В. Чернишов // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2014. – № 3 (65). – С. 179–185.

264. Чернишов В. В. Розробка напрямів підвищення фінансової стійкості підприємств машинобудівної промисловості та дослідження їх перспективної діяльності / В. В. Чернишов // Економічні студії. – 2015. – № 2 (06). – С. 177 – 183.

265. Чернишов В. В. Финансовая диагностика и роль в ней метода принятия решений при обеспечении финансовой безопасности предприятия / В. В. Чернишов // Бізнес Інформ. – 2012. – № 6. – С. 135–138.

266. Чернишов В.В. Фінансова діагностика як система забезпечення фінансової стійкості підприємства / В. В. Чернишов // Економіка розвитку. – 2012. – № 1 (61). – С. 111-114.

267. Чернишов В. В. Складові фінансово-економічної безпеки підприємства / В. В. Чернишов, Є. О. Малишко // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (м. Харків, 30-31 травня 2019 р.). – Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2019. – С. 238 – 239.

268. Черномазюк А. Г. Сучасні тенденції розвитку вітчизняного машинобудування та його ресурсні детермінанти / А. Г. Черномазюк, В. В. Стадник // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – № 2 (6). – С.91–99.

269. Чернявский А. Д. Антикризисное управление: Учеб. пособие. / А. Д. Чернявский. – К.: МАУП, 2000. – 204 с.

270. Чумаченко Н. Г. Теория управленческих решений: учеб. пособ. для вузов. / Н. Г. Чумаченко, Р. И. Заботина. – К. : Вища школа, 1981. – 268 с.

271. Чумаченко Н. Г. Принятие решений в управлении производством / Н. Г. Чумаченко, А. П. Савченко, В. Г. Коренев. – К. : Техника, 1978. – 192 с.

272. Шапуров О. О. Стан і тенденції розвитку машинобудування / О. О. Шапуров // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – №. 3. – С. 57–63.

273. Швиданенко Г. О. Бізнес-діагностика підприємства: навч. посібник / Г. О. Швиданенко, А. І. Дмитренко, О. І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2008. – 344 с.
274. Швиданенко Г. О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства : монографія / Г. О. Швиданенко, О. І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2002. – 192 с.
275. Шеремет А. Д. Методика фінансового аналізу / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулін, Е. В. Негашев. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 208 с.
276. Шеремет А. Д. Теория экономического анализа / А. Д. Шеремет. – М. : Инфра-М, 2002. – 333 с.
277. Шеремет А. Д. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: учеб. / А. Д. Шеремет. – М. : ИНФРА-М, 2008. – 367 с.
278. Шкільнюк О. М. Основні напрями та пріоритети інноваційної діяльності в машинобудуванні України / О. М. Шкільнюк // Формування ринкових відносин в Україні. – 2007. – № 5. – С. 100–105.
279. Шклярук С. Г. Финансовая система: структура, механизм функционирования, оптимизация : монография. / Шклярук С. Г. – К.: Нора-принт, 2003. – 568 с.
280. Шуремов Е. Инструменты финансового анализа – критерии выбора / Е. Шуремов. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://aup.ru/articles/finance/7.htm>.
281. Экономическая энциклопедия [гл. ред. Л. И. Абалкин] / Ин-т экон. РАН. – М. : Экономика, 1999. – 1055 с.
282. Юрик Н. Є. Розробка єдиних методичних і теоретичних підходів до діагностики рівня кризового стану підприємства машинобудівної галузі / Н. Є. Юрик // Вісник хмельницького національного університету. – Т. 1. – 2010. – №3. – С. 245–247.
283. Якименко О. С. Методи діагностики фінансового стану промислових підприємств / О. С. Якименко // Науковий-виобничий журнал Бізнес-навігатор. – 2012. – №1(27). – С.113–119.

284. Aliev R. A. Fundamentals of the Fuzzy Logic-Based Generalized Theory of Decisions / R.A. Aliev. – Berlin : Springer, 2013. – 350 p.
285. Al-Kassar T. A. Financial performance evaluation and bankruptcy prediction (failure) / T. A. Al-Kassar, J.S. Soileau // Arab Economic and Business Journal. – 2014. – №9 (2). – P. 147-155. 222
286. Altman E. Corporate Financial Distress and Bankruptcy: Predict and Avoid Bankruptcy, Analyze and Invest in Distressed Debt / E. Altman, E. Hotchkiss ; [3rd Ed.]. – Hoboken : John Wiley and Sons, Ltd, 2006. – 368 p.
287. Altman E. I. Financial Ratios, Discriminate Analysis and the Prediction of Corporate Bankruptcy // Journal of Finance. – 1968. – № 4. – P. 589 – 609
288. Altman E. I. Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy / E. I. Altman // The Journal of Finance. – 1968. – №23. – P. 589-609.
289. Beaver W. Financial Ratios as Predictors of Failure // Empirical Research in Accounting, Selected Studies 1966, Supplement to: Journal of Accounting Research. Vol. 4 (1966). P. 71. – 111
290. Beaver W. H. Financial Ratios as Predictors of Failure, Empirical Research in Accounting Selected Studies / W. H. Beaver // Supplement to Journal of Accounting Research. – 1966. – №4. – P. 71-111.
291. Bede B. Mathematics of Fuzzy Sets and Fuzzy Logic / B. Bede. – Berlin : Springer, 2013. – 400 p. 238. Buckley J. Simulating Continuous Fuzzy Systems / J. Buckley, L. Jowers. – Berlin : Springer, 2006. – 197 p.
292. Burns A. F. Measuring business cycles. / A. F. Burns, W. C. Mitchell. – New York : National Bureau of Economic Research, 1946. P. 3. –112 p
293. Clustering of the self-organizing map reveals profiles of farm profitability and upscaling weights / [M. Sulkava, A.-M. Sepponen, M. Yli-Heikkilä, A. Latukka] // Neurocomputing. – 2015. – Vol. 147. – P. 197-206.
294. Cochrane John H. Time Series for Macroeconomics and Finance / John H.Cochrane. – Chicago: Graduate School of Business University of Chicago, 2005. – 136 p.

295. Decision Rules, Trees and Tests for Tables with Many-valued Decisions– comparative Study / [M. Azad, B. Zielosko, M. Moshkov et al.] // *Procedia Computer Science*. – 2013. – Vol. 22. – P. 87-94.
296. Frisch R. Correlation and scatter in statistical variables / Frisch Ragnar // *Nordic Statistical Journal*– 1929. – №1 – P. 36–102.
297. Helmut L. Applied Time Series Econometrics. Augmented Dickey–Fuller (ADF) Tests / Lütkepohl Helmut, Krätzig Markus. – Cambridge University Press. 2004. – 350 p.
298. Jenkins G.M. Time Series Analysis, Forecasting and Control / G. M. JENKINS, G.E.P. BOX. – San Francisco. : Holden –Day, 1970. – 382 p.
299. Ratzenb V. An analysis of the economic potential of the creative industries in Vienna / V. Ratzenb, K. Demel. – Vienna: MA 27 EU-Strategy and Economic Development Chamber of Commerce, 2004. – 49 p.
300. Sarlin P. Exploiting the self-organizing financial stability map / P. Sarlin // *Engineering Applications of Artificial Intelligence*. – 2013. – Vol. 26. – P. 1532- 1539.

ДОДАТКИ

Додаток А

Показники діяльності промислових суб'єктів господарювання України

Таблиця А.1

Фінансовий результат діяльності суб'єктів господарювання України за 2014-2017 роки

Показник	2014 рік					2015 рік					2016 рік				
	Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток	
		У % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	У % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат		У % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	У % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат		У % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	У % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат
Україна	-590066,9	65,5	202705	34,5	792771	-373516	73,3	352980	26,7	726496	29705	73	396745,4	27	367040,4
по великих суб'єктах господарювання	-204546,2	49,4	64677,4	50,6	269224	-152552,4	56,2	91019,4	43,8	243572	46850	65,8	139545	34,2	92695
по середніх суб'єктах господарювання	-206223,2	61,4	92790,5	38,6	299014	-102769,2	70,6	172571	29,4	275340	15061,8	75,5	157901,7	24,5	142839,9
по малих суб'єктах господарювання	-179297,5	65,7	45236,6	34,3	224534	-118194,4	73,5	89390,4	26,5	207585	-32206,8	72,8	99298,7	27,2	131505,5
у тому числі по мікросуб'єктах господарювання	-102300,7	66,1	17358,4	33,9	119659	-60119	73,3	30994,9	26,7	91113,9	-37341,4	71,9	35325,8	28,1	72667,2

Продовження додатку А

Продовження таблиці А.1

Показник	2017 рік				
	Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат
1	2	3	4	5	6
Україна	168752,8	72,4	515460,6	27,6	346707,8
по великих суб'єктах господарювання	119619,7	72,8	221383,4	27,2	101763,7
по середніх суб'єктах господарювання	70105	76,1	186142,5	23,9	116037,5
по малих суб'єктах господарювання	-20971,9	72,3	107934,7	27,7	128906,6
у тому числі по мікросуб'єктах господарювання	-29245,5	71,4	39234,5	28,6	68480

Чистий прибуток (збиток) суб'єктів господарювання за видами промислової діяльності за 2010-2016 рр.

Показник	2010 рік					2011 рік					2011
	Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		
		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	
Промисловість	-14193	58,5	33302,1	41,5	47494,6	31961,6	60,8	82204,1	39,2	50242,5	↑
Переробна промисловість	-14114	59,3	21548,9	40,7	35662,8	4294,9	62,7	37630,1	37,3	33335,2	↑
Машинобудування	37,3	59,1	6481,9	40,9	6444,6	10639,6	65,6	13112	34,4	2472,4	↑
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	516,1	56,9	2944,6	43,1	2428,5	1701,7	64,3	2570,5	35,7	868,8	↑
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	1399,6	62,5	2204,1	37,5	804,5	7780	64,9	8435,5	35,1	655,5	↑

Продовження додатку А
Продовження таблиці А.2

	2012 рік					2012	2013 рік					2013
	Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток			Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		
		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат			у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	
Промисловість	2592,4	60,7	67565,4	39,3	64973	↓	-4181,1	62,3	64470,8	37,7	68651,9	↓
Переробна промисловість	-11572	62,5	35573,2	37,5	47145,1	↓	-10920	64,2	30327,5	35,8	41247,9	↑
Машинобудування	9268,8	65,2	12468,6	34,8	3199,8	↓	2768,6	64,2	7178,8	35,8	4410,2	↓
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	1429,3	63,4	2357,7	36,6	928,4	↓	759,9	63,5	2393,9	36,5	1634	↓
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	6393,6	61,5	7874,1	38,5	1480,5	↓	1303,1	61,6	3061,7	38,4	1758,6	↓

Продовження додатку А

Продовження таблиці А.2

	2014 рік							2015 рік							2016 рік									
	Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		2014		Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		2015		Чистий прибуток (збиток)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		2016				
		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат				у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат				у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат
Промисловість	-178731	62,4	59910,7	37,6	238642	↓	-188267,9	72,6	75334,3	27,4	263602,2	↓	-24725	72,5	117203	27,5	141927	↑						
Переробна промисловість	-142547	64,4	34597,8	35,6	177145	↓	-127625,3	74,8	54392,5	25,2	182017,8	↑	-35229	74,9	61667,8	25,1	96897,2	↑						
Машинобудування	-22380,2	63,7	7622,2	36,3	30002,4	↓	-15374	74	12946,4	26	28320,4	↑	-732,2	76,9	11773,7	23,1	12505,9	↑						
Виробництво машин і устаткування, не віднесені до інших угруповань	-4425,7	64,7	3189,9	35,3	7615,6	↓	-3606,5	75,5	4898,6	24,5	8505,1	↑	483,4	78,8	4768,3	21,2	4284,9	↑						
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	-11501,5	60,6	2780,4	39,4	14281,9	↓	-7961,2	69,9	5568,6	30,1	13529,8	↑	-2149,9	69,9	4128,5	30,1	6278,4	↑						

Обсяги реалізованої промислової продукції (робіт, послуг) за видами економічної діяльності, % до продуктивної промисловості за 2010-2017 рр.

Показник	2010 рік		2011 рік		2012 рік		2013 рік		2014 рік	
	млн.грн	у % до підсумку	млн.грн	у % до підсумку	млн.грн	у % до підсумку	млн.грн	у % до підсумку	млн.грн	у % до підсумку
Промисловість	1043110,80	100,00	1305308,00	100,00	1367925,50	100,00	1322408,40	100,00	1428839,10	100,00
Переробна промисловість	703340,00	67,40	852537,40	65,30	871146,60	63,70	817734,30	61,80	903735,30	63,30
Машинобудування	97056,90	9,30	130847,90	10,10	140539,30	10,30	113926,60	8,60	101924,70	7,10
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	30608,70	2,90	37622,80	2,90	37567,80	2,80	34782,40	2,60	33524,80	2,30
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	44001,60	4,20	64980,50	5,00	72953,40	5,30	49803,10	3,80	39260,80	2,70

Продовження додатку А
Продовження таблиці А.3

Показник	2015 рік		2016 рік		2017 рік		Темпи приросту, %						
	млн.грн	у % до підсумку	млн.грн	у % до підсумку	млн.грн	у % до підсумку	2011/2010 рр.	2012/2011 рр.	2013/2012 рр.	2014/2013 рр.	2015/2014 рр.	2016/2015 рр.	2017/2016 рр.
Промисловість	1776603,70	100,00	2128866,80	100,00	2625862,70	100,00	25,14	4,80	-3,33	8,05	24,34	19,83	23,35
Переробна промисловість	1139213,20	64,10	1297662,50	61,00	1627504,30	61,98	21,21	2,18	-6,13	10,52	26,06	13,91	25,42
Машинобудування	115261,70	6,50	130290,20	6,10	168281,90	6,41	34,82	7,41	-18,94	-10,53	13,09	13,04	29,16
виробництво машин і устаткування, не віднесені до інших угруповань	41998,00	2,40	49562,00	2,30	59767,70	2,28	22,92	-0,15	-7,41	-3,62	25,27	18,01	20,59
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	40452,30	2,30	41987,80	2,00	51744,00	1,97	47,68	12,27	-31,73	-21,17	3,03	3,80	23,24

Фінансові результати діяльності промислових суб'єктів господарювання за 2010-2017 рр.

Показник	2010 рік					2011 рік					2011/2010 рр.
	Фінансовий результат (сальдо)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		Фінансовий результат (сальдо)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		
		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	
Промисловість	1828081,60	59,10	3438959,10	40,90	1610877,50	3601540,20	63,90	4997346,60	36,10	1395806,40	97,01
Переробна промисловість	2391035,70	60,30	3274235,50	39,70	883199,80	3156834,20	65,00	4177096,20	35,00	1020262,00	32,03
машинобудування	640195,60	64,10	800359,00	35,90	160163,40	1059774,00	69,00	1298624,60	31,00	238850,60	65,54
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	376844,30	65,60	475872,90	34,40	99028,60	652465,60	67,40	839896,50	32,60	187430,90	73,14
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	87910,40	61,20	92014,80	38,80	4104,40	155301,90	69,80	160586,40	30,20	5284,50	76,66

Продовження додатку А

Продовження таблиці А.4

Показник	2012 рік					2012/2011 рр.	2013 рік					2013/2012 рр.
	Фінансовий результат (сальдо)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток			Фінансовий результат (сальдо)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		
		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат			у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	
Промисловість	2572206,60	64,90	4190321,30	35,10	1618114,70	-28,58	2602755,20	65,50	4897027,10	34,50	2294271,90	1,19
Переробна промисловість	2827579,20	65,70	3970650,50	34,30	1143071,30	-10,43	2845301,30	66,20	4370914,40	33,80	1525613,10	0,63
машинобудування	664503,20	69,40	1192494,50	30,60	527991,30	-37,30	714797,60	68,40	1445798,90	31,60	731001,30	7,57
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	582057,50	66,50	728414,50	33,50	146357,00	-10,79	637542,20	66,70	993860,90	33,30	356318,70	9,53
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	-156373,30	69,70	170380,70	30,30	326754,00	-200,69	-160721,40	65,30	190880,30	34,70	351601,70	2,78

Продовження додатку А

Продовження таблиці А.4

Показник	2014 рік					2014/2013 рр.	2015 рік					2015/2014 рр.
	Фінансовий результат (сальдо)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток			Фінансовий результат (сальдо)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		
		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат			у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	
Промисловість	618680,10	65,40	5907965,90	34,60	5289285,80	-76,23	602044,20	74,60	6270459,30	25,40	5668415,10	-2,69
Переробна промисловість	621833,80	66,30	4902981,80	33,70	4281148,00	-78,15	829439,50	75,70	5662233,80	24,30	4832794,30	33,39
машинобудування	635194,60	68,00	2150002,00	32,00	1514807,40	-11,14	1043655,90	74,90	3021136,50	25,10	1977480,60	64,30
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	700917,90	69,40	1572715,00	30,60	871797,10	9,94	789245,10	77,00	2143177,40	23,00	1353932,30	12,60
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	-188729,70	68,20	362070,80	31,80	550800,50	17,43	68912,50	73,90	515366,80	26,10	446454,30	-136,51

Продовження додатку А

Продовження таблиці А.4

Показник	2016 рік					2016/2015 рр.	2017 рік					2017/2016 рр.
	Фінансовий результат (сальдо)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток			Фінансовий результат (сальдо)	Суб'єкти господарювання, які одержали прибуток		Суб'єкти господарювання, які одержали збиток		
		у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат			у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	у % до загальної кількості суб'єктів господарювання	фінансовий результат	
Промисловість	619569,90	73,10	7170187,00	26,90	6550617,10	2,91	87461,7	71,8	232213,1	28,2	144751,4	-1255,43
Переробна промисловість	2101920,00	74,30	5809011,10	25,70	3707091,10	153,41	24253,9	74	108850,5	26	84596,6	-193,51
машинобудування	1396344,80	76,30	2579604,80	23,70	1183260,00	33,79	9770	77,7	18965,6	22,3	9195,6	475,99
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	674616,30	76,90	1771089,40	23,10	1096473,10	-14,52	1711,9	77,9	6110,3	22,1	4398,4	12,69
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	289089,60	69,80	330878,80	30,20	41789,20	319,50	5168	72,8	8347	27,2	3179	-472,36

Індекси промислової продукції за видами діяльності за 2010-2017 рр.

Показник	Роки							
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Промисловість	112,2	108	99,3	95,7	89,9	87	102,8	100,4
Переробна промисловість	116,3	109,7	98	92,7	90,7	87,4	104,3	104,8
Машинобудування, крім ремонту та монтажу машин і устаткування	142,4	115,4	96,7	80,8	79,4	85,9	102	107,9
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	133,9	109,9	97,3	93,5	88,7	87,5	102,3	106,6
Виробництво машин і устаткування загального призначення	122,4	99,9	99,9	109,6	87,6	89,3	88,9	92,8

Рентабельність операційної діяльності суб'єктів господарювання машинобудування за 2010-2017 рр.

Показник	2010 рік			2011 рік			2011/2010 Результат від операційної діяльності	2011/2010 Витрати операційної діяльності
	Результат від операційної діяльності, млн.грн	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %	Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %		
Промисловість	48602,30	1371650,40	3,50	81805,40	1742908,80	4,70	68,32	27,07
Переробна промисловість	22103,80	965426,30	2,30	35358,40	1200123,60	2,90	59,97	24,31
машинобудування	10026,10	143600,10	7,00	17788,60	191449,20	9,30	77,42	33,32
виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	2892,30	52544,50	5,50	3203,40	56754,40	5,60	10,76	8,01
виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	5415,30	59708,00	9,10	11621,30	95784,20	12,10	114,60	60,42

Продовження додатку А

Продовження таблиці А.6

	2012 рік			2012/2011 Результат від операційної діяльності	2012/2011 Витрати операційної діяльності	2013 рік			2013/2012 Результат від операційної діяльності	2013/2012 Витрати операційної діяльності
	Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %			Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %		
Промисловість	37056,20	1067284,90	3,50	-54,70	-38,76	46273,40	1527700,70	3,00	24,87	43,14
Переробна промисловість	14032,50	684039,50	2,10	-60,31	-43,00	20496,50	957214,10	2,10	46,06	39,94
Машинобудування	11353,60	107011,40	10,60	-36,17	-44,10	9236,50	139902,90	6,60	-18,65	30,74
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших груповань	1712,00	30761,50	5,60	-46,56	-45,80	2447,00	44910,00	5,40	42,93	45,99
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	8205,10	56561,40	14,50	-29,40	-40,95	4379,30	60586,90	7,20	-46,63	7,12

Продовження додатку А

Продовження таблиці А.6

Показник	2014 рік			2014/2013 Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності 2014/2013	2015 рік			2015/2014 Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності 2015/2014
	Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %			Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %		
Промисловість	26645,90	1654486,80	1,60	-42,42	8,30	18387,90	2114857,80	0,90	-30,99	27,83
Переробна промисловість	-6795,60	1090124,50	-0,60	-133,15	13,89	9138,00	1399668,90	0,70	-234,47	28,40
Машинобудування	-3405,70	144838,10	-2,40	-136,87	3,53	5553,50	163778,90	3,40	-263,06	13,08
Виробництво машин і устаткування, не віднесених до інших угруповань	-668,00	48483,80	-1,40	-127,30	7,96	2016,40	62808,10	3,20	-401,86	29,54
Виробництво автотранспортних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	-904,50	56595,70	-1,60	-120,65	-6,59	3251,60	59201,20	5,50	-459,49	4,60

Продовження додатку А

Продовження таблиці А.6

Показник	2016 рік			2015/2014 Результат від операційної діяльності	2015/2014 Витрати операційної діяльності	2017 рік			2016/2015 Результат від операційної діяльності	2016/2015 Витрати операційної діяльності
	Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %			Результат від операційної діяльності	Витрати операційної діяльності	Рівень рентабельності (збитковості), %		
Промисловість	96856,90	2331111,20	4,20	426,74	10,23	185977,6	2727535,5	6,8	92,01	17,01
Переробна промисловість	44447,70	1460228,20	3,00	386,41	4,33	81032,7	1750480,3	4,6	82,31	19,88
Машино- будування	13293,50	165276,00	8,00	139,37	0,91	18220,8	185867,5	9,8	37,07	12,46
Виробництво машин і устатковуння, не віднесених до інших угруповань	5260,60	64137,90	8,20	160,89	2,12	5356,9	68895,5	7,8	1,83	7,42
Виробництво автотранс-портних засобів, причепів і напівпричепів та інших транспортних засобів	3935,00	57073,10	6,90	21,02	-3,59	8413	66715,4	12,6	113,80	16,89

Додаток Б

Монографічний аналіз поняття «фінансова діагностика»

Таблиця Б.1

Визначення поняття фінансова діагностика

Поняття	Автор											Ключові слова
	Раєвсва О. В., Степурина С. О.	Найденко О. Є.	Євдокимова Н.М.	Загорна Т. О.	Бланк І. О.	Данилочкин Н. Г.	Воронкова А. Е.	Швиданенко Г. О.	Гетьман О. О.	Костирко Л. А.	Разом	
Розпізнавання стану об'єкта, що відповідає традиційній термінології економічного аналізу	+			+							2	Економічний аналіз
Комплекс заходів по оцінці стратегічного потенціалу суб'єктів господарювання		+							+		2	Стратегічний потенціал
Метод пізнання фінансового механізму суб'єктів господарювання, процесів формування та використання фінансових ресурсів для їх операційної та інвестиційної діяльності			+	+							2	Фінансовий механізм, процес
1. Систематичний збір, відображення, аналіз і опрацювання даних спеціальними методами в різних аспектах виробничо-господарської діяльності суб'єктів господарювання. 2. Функція, яка через інформацію пов'язує дослідників з ринками, споживачами, конкурентами, зі всіма елементами зовнішнього середовища та безпосереднього оточення. 3. Процес дослідження об'єкта діагнозу з метою отримання висновку про стан об'єкта діагнозу. 4. Аналіз величини і співвідношення параметрів організаційно-виробничої системи та ринкового середовища, а також зміни цих співвідношень з метою визначення причин і місця (зі ієрархічними рівнями системи) виникнення проблеми.				+				+		+	3	Систематизація, функція, процес, аналіз
Вихідна точка дослідження системи управління, яка передбачає регулярну оцінку параметрів за даними фінансової звітності на базі стандартних процедур аналізу.				+	+				+		3	Система управління, аналіз
Фінансова експертиза, яка проводиться з метою виявлення ранньої стадії збоїв і недоліків у діяльності суб'єктів господарювання, потенційно небезпечних з точки зору загострення неплатоспроможності							+				1	Фінансова експертиза

Продовження додатку Б
Продовження таблиці Б.1

Поняття	Автор											Ключові слова
	Расневна О. В., Степурина С. О.	Найденко О. Є.	Євдокимова Н.М	Загорна Т. О.	Бланк І. О.	Данилочкін Н. Г.	Воронкова А. Е.	Швиданенко Г. О.	Гетьман О. О.	Костирко Л. А.	Разом	
Різновид управлінської діяльності, спрямованої на встановлення й вивчення ознак, оцінку внутрішнього стану управління суб'єктів господарюванням і виявлення проблем ефективного функціонування й розвитку системи управління, а також формування шляхів їх вирішення.				+			+			+	3	Оцінка
Процес розпізнавання і визначення негативних (кризових явищ) у діяльності суб'єктів господарювання на основі локальних змін, встановлених залежностей, а також особливо значних явищ поточної підприємницької діяльності.				+				+			2	Процес
Оцінка економічних показників роботи суб'єктів господарювання на основі вивчення окремих результатів, неповної інформації з метою виявлення окремих результатів, можливих перспектив його розвитку і наслідків ухвалення поточних управлінських рішень.		+							+		2	Оцінка
1. Функція управління, яка забезпечує зворотний інформаційний зв'язок з об'єктами фінансового управління. 2. Аналітична база, яка є фундаментом для оцінювання потенціалу та нормування фінансових показників стратегічних фінансових планів. 3. Система, що базується на формуванні спеціально інформації, яка використовується для прийняття управлінських рішень. 4. Кількісне вимірювання динаміки потенціалу фінансово-економічної стійкості і вартості суб'єктів господарювання при виборі альтернатив фінансової стратегії суб'єктів господарювання.			+	+			+			+	4	Функція управління, аналіз, система, кількісне вимірювання
Разом	1	2	2	7	1	1	2	2	3	3	23	

Додаток В

Аналіз напрямів упровадження системи фінансової діагностики на суб'єктах господарювання машинобудівної промисловості

Анкета

Шановний керівнику!

Оцінка мотиваційних напрямів впровадження фінансової діагностики на суб'єктах господарювання з метою з'ясування думок керівників цих суб'єктів господарювання щодо змін економічного стану та очікуваних перспектив розвитку

Респондент:

Посада експерта, що відповідає на запитання

Назва суб'єктів господарювання, код ЄДРПОУ: _____

Дата створення суб'єктів господарювання: _____

Загальні статистичні дані про суб'єктів господарювання станом на початок 201_ року (за даними балансу):

Територія: _____

Організаційно-правова форма господарювання: _____

Вид економічної діяльності (за КВЕД), основний: _____

Величина активів за балансом на початок 201_ року, тис.грн: _____

Структура активів суб'єктів господарювання: оборотні - ___%, матеріальні - ___%; нематеріальні - ___%; інші - ___%

Середня кількість працівників за 201_ рік, осіб: _____

1. За якими **показниками** оцінюється **успішність діяльності** суб'єктів господарювання керівництвом (варіантів може бути кілька):

- 1) прибуток
- 2) дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)
- 3) рентабельність виробництва (продаж)
- 4) рентабельність активів
- 5) збільшення клієнтської бази

2. Як змінився обсяг виробництва продукції за минулі три роки?

- 1) збільшився
- 2) не змінився
- 3) зменшився

3. Які з активів Ви вважаєте стратегічно важливими для Вашого суб'єкта господарювання:

- 1) технологічне обладнання
- 2) висококваліфікований персонал
- 3) клієнтська база
- 4) система партнерських зв'язків з основними контрагентами
- 5) торгова марка (бренд)
- 6) ділова репутація

4. Як Ви оцінюєте виробничі потужності, враховуючи поточний обсяг замовлень на продукцію та очікувані зміни попиту в наступні три роки?

- 1) більш ніж достатньо
- 2) достатньо
- 3) недостатньо

5. Як змінилася конкурентна позиція суб'єктів господарювання на зовнішніх ринках у рамках ЄС за минулі три роки?
- 1) поліпшилась
 - 2) не змінилась
 - 3) погіршилась
 - 4) немає експорту
6. Як Ви оцінюєте поточний обсяг іноземних замовлень (за відсутності іноземних замовлень оцініть експортний попит) на виробництво продукції?
- 1) більш ніж достатній (вище норми)
 - 2) достатній (нормальний для сезону)
 - 3) недостатній (нижче норми)
 - 4) немає експорту
7. Як змінилась конкурентна позиція суб'єктів господарювання на внутрішньому ринку за минулі три роки?
- 1) поліпшилась
 - 2) не змінилась
 - 3) погіршилась
8. Оцініть **важливість цілей**, які Ви вважаєте найважливішими для суб'єктів господарювання
- 1) збільшення обсягу продаж
 - 2) отримання прибутку
 - 3) підвищення рівня рентабельності виробництва
 - 4) зниження витрат
 - 5) посилення позицій на внутрішньому (українському) ринку
 - 6) вихід на міжнародні ринки
9. Які з наведених нижче **управлінських нововведень** **упроваджувалися** на Вашому суб'єкті господарювання протягом останніх трьох років:
- 1) розробка (перегляд) стратегії суб'єктів господарювання
 - 2) моделювання (формалізація) бізнес-процесів суб'єктів господарювання
 - 3) оновлення системи бюджетування
 - 4) впровадження системи збалансованих показників суб'єктів господарювання
 - 5) впровадження системи управління якістю (ISO)
 - 6) розробка нової системи управлінського обліку
 - 7) нові принципи стимулювання персоналу і оплати праці
 - 8) впровадження нових принципів підбору, навчання і кар'єрного росту персоналу
 - 9) відкриття нових філіалів, створення дочірніх суб'єктів господарювання
10. Хто **відповідає за реалізацію проєкту** на Вашому суб'єкті господарювання:
- 1) керівник суб'єктів господарювання
 - 2) керівник планового підрозділу суб'єктів господарювання
 - 3) бухгалтер
 - 4) особа, що призначена менеджером проєкту.

Розрахунок коефіцієнта конкордації

Фактор	Ранг					Сума квадратів різниць
	1	2	3	4	5	
Недоліки при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання						
Відсутність короткострокових і довгострокових кредитів	1	3	5	1,5	1	72,25
Висока собівартість послуг суб'єктів господарювання	2	5,5	1	4	7	0,25
Висока інфляція	7	5,5	5	4	6	56,25
Несприятливе бізнес-середовище	4,5	3	5	1,5	3,5	6,25
Недооцінка машинобудування, як основної галузі промисловості в Україні	4,5	7	2	6	3,5	9
Відсутність стабільного фінансування	4,5	1	5	4	3,5	4
Зростання фінансової кризи	4,5	3	5	7	3,5	9
Коефіцієнт конкордації						0,27
Переваги при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання						
Наявність висококваліфікованих ІТ-спеціалістів	4	3	7	5,5	2	2,25
Вдосконалена територіальна організація машинобудівного комплексу	1	3	4	1,5	6,5	16
Розширення попиту на внутрішньому ринку	6,5	5	4	5,5	2	9
Ефективне використання матеріальних ресурсів	4	6,5	1	3	4,5	1
Оптимізація митних зборів	2	1	4	5,5	4,5	9
Наявність оборотних коштів	4	6,5	4	1,5	2	4
Традиції та досвід машинобудівної продукції	6,5	3	4	5,5	6,5	30,25
Коефіцієнт конкордації						0,12
Фактор	Ранг					Сума квадратів різниць
	1	2	3	4	5	
Слабкі сторони при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання						
Вплив держави на діяльність суб'єктів господарювання	2	5	3	2,5	6,5	1
Низька рентабельність суб'єктів господарювання	6,5	3,5	3	5,5	4	6,25
Недостатній обсяг інвестицій в машинобудування	6,5	6,5	5,5	2,5	1,5	6,25
Недостатня питома вага реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої продукції галузі	4	6,5	7	5,5	1,5	20,25
Недостатня ефективність державного управління	1	3,5	5,5	7	6,5	12,25
Ризик банкрутства	4	1,5	3	2,5	4	25
Зношеність активної частини основних фондів	4	1,5	1	2,5	4	49
Коефіцієнт конкордації						0,19
Сильні сторони при формуванні системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання						
Запровадження проектів оновлення виробництва машинобудування	5	4	2,5	1	3,5	16
Достатній рівень конкуренції на внутрішньому ринку	5	4	6	3	3,5	21,5
Розширення інноваційного та науково-технічного потенціалу суб'єктів господарювання машинобудування	5	7	2,5	6	1	21,5
Підвищення економічної стратегії та соціальної політики	2	1	6	3	3,5	15,5
Підвищення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання	5	4	6	3	3,5	21,5
Наявність конкурентоспроможної техніки (продукції)	5	4	2,5	6	6,5	24
Розширення корпоративної культури	1	4	2,5	6	6,5	20
Коефіцієнт конкордації						0,11

Додаток Д

Узагальнена звітність суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості
за 2014-2017 роки

Таблиця Д.1.1

ПАТ «Дрогобицький машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0
первісна вартість	1001	3	3	3	3
накопичена амортизація	1002	3	3	3	3
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1291	1305	1305	1304
Основні засоби:	1010	10401	9621	8894	8156
первісна вартість	1011	41002	40696	40589	40226
знос	1012	30601	31075	31695	32070
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:		0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	71	821	821	821
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	11763	11747	11020	10281
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	14872	15399	15736	15700
Виробничі запаси	1101	3350	4061	4360	4358
Незавершене виробництво	1102	377	324	362	251
Готова продукція	1103	8632	8501	8474	8551
Товари	1104	2513	2513	2540	2540
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	216	429	204	204
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	33	56		
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	16094	12885	12779	12283
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	103	148	133	190
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	103	148	133	190
Витрати майбутніх періодів	1170	7929	7929	9421	9896
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0
Усього за розділом II	1195	39247	36846	38273	38273
III. Необоротні активи, утримувані для					
Баланс	1300	51010	48593	49293	48554

ПАТ «Дрогобицький машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	120	120	120	120
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	23886	23886	23886	23886
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	3300	-949	-2873	-4657
Неоплачений капітал	1425	()	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()	()
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	27306	23057	21133	19349
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	1969	1969	1969	1969
Векселі видані	1605	0	0	0	
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	
за товари, роботи, послуги	1615	3072	3108	3082	3027
за розрахунками з бюджетом	1620	4755	5659	7973	9295
за у тому числі з податку на прибуток	1621	107	951	2069	2069
за розрахунками зі страхування	1625	1947	2640	3131	3487
за розрахунками з оплати праці	1630	207	338	283	147
за одержаними авансами	1635	3996	3996	3996	3996
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	7758	7826	7726	7284
Усього за розділом III	1695	23704	25536	28160	29205
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними	1700	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	51010	48593	49293	48554

ПАТ «Дружківський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	680	558	453	330
первісна вартість	1001	1083	1083	1082	1082
накопичена амортизація	1002	403	525	629	820
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	24888	9575	12975	10380
первісна вартість	1011	51227	11975	16050	12840
знос	1012	26339	2400	3075	2460
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	66	66	66	66
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2141	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	34220	46071	30780	24624
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	61995	56270	44274	52602
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	1955	165	169	120
Виробничі запаси	1101	5	165	169	120
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	1949	0	0	0
Товари	1104	1	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	501684	2204774	2072162	1657730
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	13	13	12	11
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1735088	0	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	748	217	15	15
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	15	15
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	1501	0	0	0
Усього за розділом II	1195	2486510	2467945	2140022	1712018
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	2548505	2524215	2184296	1747437

ПАТ «Дружківський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	51884	51884	51884	51884
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	3753	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	-3424	-3424	-3424	-3424
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	356555	234897	270298	216238
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	405015	283357	322511	258009
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	29944	27777	25445	20356
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	122617	122715	133851	143851
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	152561	150492	159296	
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	186842	182787	180026	144021
за розрахунками з бюджетом	1620	35767	40830	65490	52392
за у тому числі з податку на прибуток	1621	31189	31188	31188	24950
за розрахунками зі страхування	1625	0	7705	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	293	4	0	0
за одержаними авансами	1635	193805	188418	25449	23449
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	1036	662	648	563
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1573186	1669960	1430876	1144701
Усього за розділом III	1695	1990929	2090366	1702489	1361991
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	2548505	2524215	2184296	1747437

ПАТ «Одеський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	28	27	26	26
первісна вартість	1001	30	29	29	29
накопичена амортизація	1002	2	2	3	3
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	36	154	1354
Основні засоби:	1010	28182	27338	28681	28756
первісна вартість	1011	49731	50106	52684	54204
знос	1012	21549	22768	24003	25448
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	1070	1070	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	28210	28471	29931	30136
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	18959	20855	19929	20269
Виробничі запаси	1101	9664	9448	8491	10386
Незавершене виробництво	1102	2505	4100	3725	3621
Готова продукція	1103	6229	5772	4810	6034
Товари	1104	561	1535	2903	228
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	5721	1697	3281	4176
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	912	1107	570	657
у тому числі з податку на прибуток	1136	359	0	0	359
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1005	1184	13724	15256
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1854	1291	3485	2146
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	1854	1291	3485	2146
Витрати майбутніх періодів	1170	3	36	31	44
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	71	78	529	426
Усього за розділом II	1195	28776	26924	29367	42974
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	56986	55395	59298	73110

ПАТ «Одеський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	8420	8420	8420	8420
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	16193	16193	16193	27936
Додатковий капітал	1410	21701	25288	25288	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	343	343	343	842
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-43250	-47698	-56959	-57455
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	0
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	3407	2546	-6715	-20257
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	2419	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	15579	13396	16905	18879
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	17998	13396	16905	18879
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	11882	24	1780	14769
за розрахунками з бюджетом	1620	48	113	314	363
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	114	75	152	138
за розрахунками з оплати праці	1630	259	478	544	641
за одержаними авансами	1635	166	364	665	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	319	161
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	23112	38399	45334	58416
Усього за розділом III	1695	35581	39453	49108	74488
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	56986	55395	59298	73110

ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	507	119	431	2708
первісна вартість	1001	2996	2909	3269	5486
накопичена амортизація	1002	2489	2790	2838	2778
Незавершені капітальні інвестиції	1005	4910	3543	5488	6454
Основні засоби:	1010	185096	274610	220819	207143
первісна вартість	1011	283956	295243	289117	345077
знос	1012	98860	20633	68298	137934
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	13306	7285	9819	9587
Відстрочені податкові активи	1045	5490	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	11141	0	0	0
Усього за розділом I	1095	220546	285653	236653	225988
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	125188	185828	214694	230079
Виробничі запаси	1101	62820	61939	82315	93737
Незавершене виробництво	1102	40132	78434	127302	132182
Готова продукція	1103	22236	45455	5077	3280
Товари	1104	0	0	0	880
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	512319	759840	820387	862184
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	12113	3670	523	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	12113	3670	523	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	79931	104298	105762	2980
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	7023	494	964	307
Готівка	1166	0	1	0	0
Рахунки в банках	1167	7023	493	964	307
Витрати майбутніх періодів	1170	0	6	13	15
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	1330	3658	1730	1176
Усього за розділом II	1195	866277	1117461	1295857	1302893
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	1908	2151	1737	1192
Баланс	1300	1088731	1405265	1534247	1530073

ПАТ «Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3353	3353	3353	3353
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	102682	200055	169752	157235
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	17425	17425	17425	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	656046	618099	611243	578724
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	0
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	779506	838932	801773	739312
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	13085	6656	3760
Пенсійні зобов'язання	1505	18632	19451	20114	20360
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	684	41	47	54
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	10	433	270	123
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	19326	33010	27087	24297
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	61176	160356	246010	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	193449	336670	415012	485007
за розрахунками з бюджетом	1620	6389	2491	3399	15871
за у тому числі з податку на прибуток	1621	2210	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	2122	3087	4640	6183
за розрахунками з оплати праці	1630	3917	5069	6231	11694
за одержаними авансами	1635	129	334	1062	7530
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	7588	6117	11474	16963
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	11328	18129	16538	222307
Усього за розділом III	1695	286098	532253	704366	765555
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	1088731	1405265	1534247	1530073

ПАТ «Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	826	1533	207	196
первісна вартість	1001	1757	2612	1757	1789
накопичена амортизація	1002	931	1079	1550	1593
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	81
Основні засоби:	1010	1876	2066	1232	1170
первісна вартість	1011	4009	4619	4899	4835
знос	1012	2133	2553	3667	3665
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	22	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	2702	3621	1439	1447
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	7993	4497	8	282
Виробничі запаси	1101	61	109	8	8
Незавершене виробництво	1102	7932	4388	0	274
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	170	0	723	220
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	26	28	131	148
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	108	0	17
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	74	1837	23	460
Готівка	1166	2	0	1	0
Рахунки в банках	1167	72	1837	22	460
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	8
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	280	23	23
Усього за розділом II	1195	8365	6785	981	1261
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	2420	0
Баланс	1300	11067	10406	2420	2708

ПАТ «Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1944	1944	1944	1944
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	279	279	279
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-859	-1907	-1828	-1588
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	0
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	1085	316	395	635
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	68	1	67	1
за розрахунками з бюджетом	1620	4	13	24	64
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	17	57
за розрахунками зі страхування	1625	5	12	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	149	272	82	94
за одержаними авансами	1635	9701	9787	1137	1676
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	180
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	55	5	715	58
Усього за розділом III	1695	9982	10090	2025	2073
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	11067	10406	2420	2708

ПАТ «Коростенський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	58	33	8	
первісна вартість	1001	174	174	174	174
накопичена амортизація	1002	116	141	166	174
Незавершені капітальні інвестиції	1005	155	130	130	578
Основні засоби:	1010	3867	3360	3273	3093
первісна вартість	1011	13860	12760	12946	13085
знос	1012	9993	9400	9673	9992
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	602	602	602	602
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	4682	4125	4013	4273
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	4380	5178	8017	6825
Виробничі запаси	1101	2487	2529	3253	3554
Незавершене виробництво	1102	1004	1599	2695	2071
Готова продукція	1103	863	755	1522	840
Товари	1104	26	295	547	360
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	3445	4213	3166	2236
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	19	3	2	54
у тому числі з податку на прибуток	1136	2	2	2	2
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	469	251	19	36
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	6	7	48	42
Готівка	1166	1	1	1	3
Рахунки в банках	1167	5	6	47	39
Витрати майбутніх періодів	1170	5	9	4	4
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	610	240
Усього за розділом II	1195	9595	9917	11980	9896
III. Необоротні активи, утримувані для					
Баланс	1300	14933	14340	16291	14467

ПАТ «Коростенський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	162	162	162	162
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	7498	7498	7498	7498
Додатковий капітал	1410	73	73	73	73
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	41	41	41	41
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-1799	-2150	-3446	-4772
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	5975	5624	4328	3002
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	366	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	4013	5385	5740	7608
за розрахунками з бюджетом	1620	575	218	412	277
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	120	142	191	86
за розрахунками з оплати праці	1630	711	732	1192	1067
за одержаними авансами	1635	2487	1330	3515	1289
за розрахунками з учасниками	1640	386	386	386	386
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	300	523	527	752
Усього за розділом III	1695	8958	8716	11963	11465
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	14933	14340	16291	14467

ПАТ «Бериславський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	429	352	847	420
первісна вартість	1001	793	836	1575	1811
накопичена амортизація	1002	364	484	728	1391
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	24686	22251	49952	51019
первісна вартість	1011	61718	59924	91144	99158
знос	1012	37032	37673	41192	48139
Інвестиційна нерухомість:	1015	62	60	59	57
первісна вартість	1016	134	134	137	134
знос	1017	72	74	75	77
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	893	893	893	893
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	305	295	60	12
Відстрочені податкові активи	1045	273	66	48	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	26648	23917	51859	52401
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	34410	39998	49011	66010
Виробничі запаси	1101	8998	9878	12893	20144
Незавершене виробництво	1102	8712	14564	18104	13850
Готова продукція	1103	16679	15543	18002	31994
Товари	1104	21	13	12	22
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	2563	103	2226	5021
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	706	2122	4680	20
у тому числі з податку на прибуток	1136	691	676	676	20
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	16128	8633	2403	2252
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1938	1587	2195	11364
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	853	308	1383	1828
Готівка	1166	4	1	2	0
Рахунки в банках	1167	849	307	1381	1828
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	205
Усього за розділом II	1195	56598	52751	61898	86700
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	83246	76668	113757	139101

ПАТ «Бериславський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3978	3978	3978	3978
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	93	0	0	0
Додатковий капітал	1410	14921	0	28114	28200
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	424	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-23001	-58311	-85454	-78754
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	0
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	-3585	-54333	-53362	-46576
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	378	517	637	636
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	64704	94814	114949	117788
Довгострокові забезпечення	1520	1223	543	854	1552
Довгострокові забезпечення витрат	1521	1223	543	854	1552
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	66305	95874	116440	119976
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	804	2010
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	3613	7243	5830
за товари, роботи, послуги	1615	1096	1405	1863	7130
за розрахунками з бюджетом	1620	548	184	133	1140
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	0	255	316	590
за розрахунками з оплати праці	1630	0	521	1137	2229
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	5458	6218	5126	3485
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	13424	22931	34057	43016
Усього за розділом III	1695	20526	35127	50679	65430
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	83246	76668	113757	139101

ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	253	201	146	442
первісна вартість	1001	935	942	942	1292
накопичена амортизація	1002	682	741	796	850
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	46756	44541	41890	42500
первісна вартість	1011	132163	133953	129494	133335
знос	1012	85407	89412	87604	90835
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	8676	8676	8664	8664
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	209	193	163	16838
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	55894	53611	50863	68444
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	29197	35026	62070	113863
Виробничі запаси	1101	7243	8991	24362	34549
Незавершене виробництво	1102	18094	21240	30624	65388
Готова продукція	1103	3860	4795	7084	13926
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	5783	2446	4698	24680
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	83	29	1042	10
у тому числі з податку на прибуток	1136	81	29	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	18857	20712	38483	37352
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	98	1630	4970	6679
Готівка	1166	4	8	10	10
Рахунки в банках	1167	94	1622	4960	6669
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	1425	2347	6276	16345
Усього за розділом II	1195	56067	63772	124011	224536
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	111961	117383	174874	292980

ПАТ «Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	7198	7198	35990	35990
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	184	184	1048	1048
Емісійний дохід	1411	0	0	864	864
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	697	697	697	697
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	34562	12610	21756	23712
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	42641	20689	59491	61447
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	10739	19959	24777	18930
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	10739	19959	24777	18930
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	10555	5191	5409	0
Векселі видані	1605	0	0	10950	10950
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	18998	19697	20479	33887
за розрахунками з бюджетом	1620	1840	2655	1114	3521
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	2765	3798	974	1543
за розрахунками з оплати праці	1630	5407	5460	3803	5785
за одержаними авансами	1635	9044	31218	38639	146229
за розрахунками з учасниками	1640	3	3	3	3
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	256	256	256	256
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	9713	8457	8979	10429
Усього за розділом III	1695	58581	76735	90606	212603
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	111961	117383	174874	292980

ПАТ «Сніжнянський завод хімічного машинобудування»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	774	1428	1117	893
первісна вартість	1001	1332	2194	1670	1336
накопичена амортизація	1002	558	766	553	442
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	128771	120459	120647	96517
первісна вартість	1011	406848	392326	385514	308411
знос	1012	278077	271867	264867	211893
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	262	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	129545	122149	121764	97411
II. Оборотні активи					0
Запаси	1100	16858	23284	18662	14929
Виробничі запаси	1101	8201	7402	6112	4889
Незавершене виробництво	1102	3935	5661	6431	5144
Готова продукція	1103	4722	10221	6119	4895
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	10175	10167	10097	8077
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	3222	1110	620	496
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	7018	3552	2272	1817
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2243	2188	330	264
Готівка	1166	1	1	2	1
Рахунки в банках	1167	2242	2187	328	262
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	342	2638	1591	1272
Усього за розділом II	1195	41239	44087	33738	26990
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	170784	166236	155502	124401

ПАТ «Сніжнянський завод хімічного машинобудування»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	58003	58003	58003	58003
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	72063	66530	65694	61026
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	472	472	472	472
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	22399	18442	4397	1218
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	152937	143447	128566	120719
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	3122	7000	6893	5514
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	4262	683	5088	4070
за розрахунками з бюджетом	1620	500	284	1541	1233
за у тому числі з податку на прибуток	1621	394	101	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	186	371	3107	2486
за розрахунками з оплати праці	1630	442	804	2467	1974
за одержаними авансами	1635	7493	11807	6985	5588
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	1824	1822	295	236
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	18	18	560	448
Усього за розділом III	1695	17847	22789	26936	21549
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	170784	166236	155502	124401

ПАТ «Коростенський завод хімічного машинобудування»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	214	162	109
первісна вартість	1001	0	262	262	262
накопичена амортизація	1002	0	48	100	153
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	33894	38876	41335	35983
первісна вартість	1011	81653	90014	94402	93559
знос	1012	47759	51138	53067	57576
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	40986	41081	43488	38083
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	21026	17054	16440	20692
Виробничі запаси	1101	4515	5113	5017	4191
Незавершене виробництво	1102	7169	4850	4219	10846
Готова продукція	1103	9342	7091	7144	5655
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	397	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	277	3924	1731	692
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	5778	1687	827	2192
у тому числі з податку на прибуток	1136	493	493	493	335
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	885	846	92	78
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	8322	1838	148	660
Готівка	1166	3	2	1	1
Рахунки в банках	1167	6316	1836	147	659
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	3138	2736	3199	2944
Усього за розділом II	1195	42499	30622	23068	29034
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	83485	71703	66556	67117

ПАТ «Коростенський завод хімічного машинобудування»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	11250	11250	11250	11250
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	2507	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	858	-5044	-13032	-11445
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	14615	6206	-1782	-195
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	40369	40950
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	35436	38232	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	7632	10229	8030	2039
за розрахунками з бюджетом	1620	122	123	141	140
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	98	266	141	117
за розрахунками з оплати праці	1630	463	581	591	520
за одержаними авансами	1635	23443	15552	17038	17847
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1676	514	2028	5699
Усього за розділом III	1695	68870	65497	68338	67312
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	83485	71703	66556	67117

ПАТ «Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	5645	5233	4763	3973
первісна вартість	1011	28929	28846	27703	24844
знос	1012	23284	23613	22940	20871
Інвестиційна нерухомість:	1015	384	361	457	221
первісна вартість	1016	646	646	862	419
знос	1017	262	285	405	198
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	50	50	50	50
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	153	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	46	46	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	6278	5690	5270	4244
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	10575	9919	10590	10299
Виробничі запаси	1101	5817	2004	1882	1752
Незавершене виробництво	1102	2406	4478	4112	5453
Готова продукція	1103	1942	3029	4242	2574
Товари	1104	410	408	354	303
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	1897	1619	2852	1552
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	0	0	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	25	108	1199	1245
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	8	14	7	493
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	493
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	422
Усього за розділом II	1195	12644	11737	14722	14511
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	18922	17427	19992	18755

ПАТ «Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	212	212	212	212
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	6462	3450	3226	528
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	0
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	6674	3662	3438	740
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного	1534	0	0	0	0
інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	4948	6971	7792	8166
за розрахунками з бюджетом	1620	595	1279	2793	5557
за у тому числі з податку на прибуток	1621	9	14	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	716	1069	999	451
за розрахунками з оплати праці	1630	292	1504	1930	978
за одержаними авансами	1635	4673	1202	2026	1439
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	419	224	321	242
Доходи майбутніх періодів	1665	234	30	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	371	1486	693	1182
Усього за розділом III	1695	12248	13765	16554	18015
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними	1700	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	18922	17427	19992	18755

ВАТ «Генічеський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7137	7137	7137	7137
Основні засоби:	1010	646	633	307	307
первісна вартість	1011	1242	1229	674	674
знос	1012	596	596	367	367
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	7783	7770	7444	7444
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	1631	1619	0	0
Виробничі запаси	1101	0	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	0	0	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4	12	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1	1	0	0
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	1	1	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0
Усього за розділом II	1195	1636	1632	0	0
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	9419	9402	7444	7444

ВАТ «Генічеський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10033	10033	10033	10033
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	2704	2704	2704	2704
Емісійний дохід	1411	2704	2704	2704	2704
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-3651	-4408	-5580	-5580
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	9086	8329	7157	7157
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	34	238	120	120
за розрахунками з бюджетом	1620	100	119	159	159
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	90	86	0	0
за розрахунками з оплати праці	1630	104	54	0	0
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	5	576	8	8
Усього за розділом III	1695	333	1073	287	287
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	9419	9402	7444	7444

**ПАТ «Сєвєродонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного
машинобудування»**

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	268	265	275	279
первісна вартість	1001	306	309	325	340
накопичена амортизація	1002	38	44	50	61
Незавершені капітальні інвестиції	1005	766	796	769	2
Основні засоби:	1010	8769	10561	12327	12471
первісна вартість	1011	13428	16163	19141	21021
знос	1012	4659	5602	6814	8550
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	9803	11622	13371	12752
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	2171	2152	498	635
Виробничі запаси	1101	199	322	312	347
Незавершене виробництво	1102	1800	1755	0	0
Готова продукція	1103	172	75	186	256
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	215	158	227	6718
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	438	67	268	1921
у тому числі з податку на прибуток	1136	49	60	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	5	2	0	1
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1	97	339	4096
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	1	97	339	4096
Витрати майбутніх періодів	1170	5	7	9	12
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	12	15	44	24
Усього за розділом II	1195	3064	3981	5824	13598
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	12867	15603	19195	26350

**ПАТ «Сєвєродонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного
машинобудування»**

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2813	2813	2813	2813
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	43	37	31	251
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	63	128	-227	1538
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	0
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	2919	2978	2617	4602
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3840	3840	3840	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	3840	3840	3840	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	173	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	700	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	377	0	1676	9850
за розрахунками з бюджетом	1620	16	15	61	388
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	36	357
за розрахунками зі страхування	1625	33	35	23	27
за розрахунками з оплати праці	1630	61	60	75	116
за одержаними авансами	1635	65	88	27	396
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	144	293	404
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	4683	8443	10583	10196
Усього за розділом III	1695	6108	8785	12738	21748
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними	1700	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	12867	15603	19195	26350

**ПАТ «Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного
машинобудування»**

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	9	4	2	2
первісна вартість	1001	223	29	29	18
накопичена амортизація	1002	214	25	27	16
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	1194	2710	2448	1661
первісна вартість	1011	3401	5062	5145	3648
знос	1012	2207	2352	2697	1987
Інвестиційна нерухомість:	1015	3361	3364	3440	4336
первісна вартість	1016	6236	6333	6504	8224
знос	1017	2875	2969	3064	3888
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	48	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	4612	6078	5890	5999
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	624	605	2594	58
Виробничі запаси	1101	81	62	61	58
Незавершене виробництво	1102	518	518	2533	0
Готова продукція	1103	25	25	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	642	396	360	646
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	93	93	17	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	93	93	17	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	252	0	3	1628
Поточні фінансові інвестиції	1160	100	100	0	100
Гроші та їх еквіваленти	1165	79	19	208	1419
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	79	19	208	1419
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	40	0	296	110
Усього за розділом II	1195	1997	1413	3603	3961
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	6609	7491	9493	9960

**ПАТ «Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного
машинобудування»**

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	3549	3549	3549	3549
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	1370	1358	1318	1318
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	2617	2617	3591	2617
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-1319	-1485	-390	-734
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	6217	6039	8068	6750
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	700
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	700
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	63	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	119	90	0	1453
за розрахунками з бюджетом	1620	58	110	418	411
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	139
за розрахунками зі страхування	1625	11	24	5	31
за розрахунками з оплати праці	1630	22	58	44	144
за одержаними авансами	1635	0	92	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	10	15	0	63
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	109	1063	958	408
Усього за розділом III	1695	392	1452	1425	2510
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними	1700	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	6609	7491	9493	9960

ПАТ «Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	55	48	36	25
первісна вартість	1011	535	511	511	511
знос	1012	480	463	475	486
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	2560	2553	2541	1034
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	111	112	0	0
Виробничі запаси	1101	111	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестрахування	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	745	1408	1022	2515
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	0	0	0	11
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0	0	1524
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	30	1263	562	34
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	30	1263	562	34
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	61	12
Усього за розділом II	1195	916	2788	1656	4096
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	3476	5341	4197	5130

ПАТ «Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19	19	19	19
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	2120	2120	2120	2120
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	2	2	2	2
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-36	-25	-6	6
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	2105	2116	2135	2147
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	1188	3016	1737	2640
за розрахунками з бюджетом	1620	9	10	11	13
за у тому числі з податку на прибуток	1621	3	2	0	3
за розрахунками зі страхування	1625	10	7	5	4
за розрахунками з оплати праці	1630	25	14	15	17
за одержаними авансами	1635	34	18	256	216
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	105	160	38	93
Усього за розділом III	1695	1371	3225	2062	2983
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними	1700	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	3476	5341	4197	5130

ПАТ «Радомишльський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	8556	8462	8446	8400,3
первісна вартість	1011	15342	15304	15304	15268,4
знос	1012	6786	6842	6858	6868,1
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	9	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	8565	8462	8446	8400,3
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	0	0	0	0
Виробничі запаси	1101	0	0	0	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	0	0	0	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	153	14	0	0
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	0	0	0	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	328	253	252,8
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2	11	22	0
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	2	2	22	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0
Усього за розділом II	1195	155	353	275	252,8
III. Необоротні активи, утримувані для					
Баланс	1300	8720	8815	8721	8653,1

ПАТ «Радомишльський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	20	20	20	19,8
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	1830	1830	1830	1830
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	6266	6264	6193	6783,1
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	8116	8114	8043	8632,9
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	0	0	0	7,7
за розрахунками з бюджетом	1620	217	203	30,7	5,8
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	17	95	0	1,2
за розрахунками з оплати праці	1630	0	345	345	5,5
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	15	58	26	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	355	0	0	0
Усього за розділом III	1695	604	701	678	20,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	8720	8815	8721	8653,1

ПАТ «Монастирищенський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	14809	16789	23447	21956
первісна вартість	1011	50865	50136	57539	55603
знос	1012	36056	33347	34092	33647
Інвестиційна нерухомість:	1015	1018	129	126	123
первісна вартість	1016	2785	261	261	261
знос	1017	1767	132	135	138
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	305	305		2000
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	16132	17223	23573	24079
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	7253	8578	4556	8497
Виробничі запаси	1101	5442	4631	1953	2100
Незавершене виробництво	1102	1601	1971	2258	3605
Готова продукція	1103	197	1463	314	2761
Товари	1104	13	13	31	31
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	5509	5338	1259	2165
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	1906	948	1785	125
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	45
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	25
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2939	270	150	1228
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	5715	8290	2335	201
Готівка	1166	1	2	1	1
Рахунки в банках	1167	5714	8288	2334	200
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	125
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0
Усього за розділом II	1195	25405	24859	10725	12889
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	41537	42082	34298	36968

ПАТ «Монастирищенський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	579	579	579	579
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	22387	21707	21648	15032
Неоплачений капітал	1425	()	()	()	()
Вилучений капітал	1430	()	()	()	()
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	22966	22286	22227	15611
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	569	433	311	107
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	460	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	107
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	154	432	4568	9394
за розрахунками з бюджетом	1620	44	0	45	674
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	242	284	103	951
за розрахунками з оплати праці	1630	737	565	500	355
за одержаними авансами	1635	15625	16704	4690	7588
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	28	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	1200	1350	1394	2288
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	0	0	0	0
Усього за розділом III	1695	18002	19363	11300	21250
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	41537	42082	34298	36968

ПАТ «Гребінківський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	140	140	140	112
Основні засоби:	1010	59262	58705	58530	58813
первісна вартість	1011	134709	134944	135791	135641
знос	1012	75447	76239	77261	76828
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	59402	58845	58670	58925
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	15494	25479	27560	52557
Виробничі запаси	1101	7469	15807	15574	19546
Незавершене виробництво	1102	7960	7604	11657	32682
Готова продукція	1103	47	2052	304	314
Товари	1104	18	16	25	15
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	21152	38369	77937	18127
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	120	404	1980	1225
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	0	0	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	2200	2115	4202	1569
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0
Усього за розділом II	1195	38966	66367	111679	73478
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	98368	125212	170349	132403

ПАТ «Гребінківський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	2900	2900	2900	2900
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	68127	68127	68127	68127
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	96	96	96	96
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	594	1245	2959	3003
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	0
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	71717	72368	74082	74126
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	323	757
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	20485	43683	93877	55197
за розрахунками з бюджетом	1620	170	344	78	99
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	84	187	78	133
за розрахунками з оплати праці	1630	237	427	540	346
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	5675	8203	1371	1745
Усього за розділом III	1695	26651	52844	96267	58277
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	98368	125212	170349	132403

ПАТ «Куп'янський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	20	0
первісна вартість	1001	0	0	20	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	179	179	179	198
Основні засоби:	1010	1089	984	966	930
первісна вартість	1011	8060	8031	8081	8102
знос	1012	6971	7047	7115	7172
Інвестиційна нерухомість:	1015	15	13	11	7
первісна вартість	1016	39	39	39	39
знос	1017	24	26	28	32
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	1283	1176	1176	1135
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	1079	1083	2418	3263
Виробничі запаси	1101	395	407	1808	2132
Незавершене виробництво	1102	146	175	102	301
Готова продукція	1103	526	489	496	818
Товари	1104	12	12	12	12
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	144	2460	219	106
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	0	0	257	331
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	33	15	30	64
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1	155	5	10
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	0	0	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	0	0	0	0
Усього за розділом II	1195	1257	3713	2929	3774
III. Необоротні активи, утримувані для					
Баланс	1300	2540	4889	4105	4909

ПАТ «Куп'янський машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1477	1477	1477	1477
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	165	165	165	165
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-696	-754	-746	-1148
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	946	888	896	494
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітнього	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	82	2017	1779	1989
за розрахунками з бюджетом	1620	285	150	300	167
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	153	282	231	51
за розрахунками з оплати праці	1630	36	53	74	191
за одержаними авансами	1635	0	186	5	683
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1038	1313	820	1334
Усього за розділом III	1695	1594	4001	3209	4415
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	2540	4889	4105	4909

ПАТ «Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	0	0	0	0
первісна вартість	1001	0	0	0	0
накопичена амортизація	1002	0	0	0	0
Незавершені капітальні інвестиції	1005	0	0	0	0
Основні засоби:	1010	487	388	373.8	310,8
первісна вартість	1011	2147	2044	2081.2	1889,2
знос	1012	1660	1656	1707.4	1578.4
Інвестиційна нерухомість:	1015	0	0	0	0
первісна вартість	1016	0	0	0	0
знос	1017	0	0	0	0
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	1252	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	1739	388	373.8	310,8
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	180	55	55	55
Виробничі запаси	1101	75	8	8	0
Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	88	30	30	30
Товари	1104	17	17	17	0
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	805	632	632	498,8
Дебіторська заборгованість за розрахунками:					
з бюджетом	1135	2	2	2	2
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	173	0	0	0
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	1	1	0	0
Готівка	1166	0	0	0	0
Рахунки в банках	1167	1	1	0	0
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	4	435	435	239
Усього за розділом II	1195	1165	1125	1124	794,8
III. Необоротні активи, утримувані для					
Баланс	1300	2904	1513	1497.8	1105,6

ПАТ «Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1000	1000	1000	1000
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	1023	1023	1023	1023
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	11	11	11	11
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-3734	-4074	-4336.4	-4310,4
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	0
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	0
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	-1700	-2040	-2302.4	-2276,4
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	639	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення	1520	0	0	0	0
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних виплат;	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок звітного	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	639	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	188	188	188	188
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	2369	2563	2563	2142,2
за розрахунками з бюджетом	1620	386	385	385	385
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	5,7
за розрахунками зі страхування	1625	1	2	1,1	1,7
за розрахунками з оплати праці	1630	3	3	4	6
за одержаними авансами	1635	0	0	0	0
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	1018	412	659.1	659,1
Усього за розділом III	1695	3965	3553	3800.2	3194
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними	1700	0	0	0	0
V. Чиста вартість активів недержавного	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	2904	1513	1497.8	1105,6

ПАТ «Харківський тракторний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:					
первісна вартість	1000	1643	1502	1209	1099
накопичена амортизація	1001	3991	4155	4188	4410
Незавершені капітальні інвестиції	1002	2348	2653	2979	3311
Основні засоби:	1005	0	0	0	0
первісна вартість	1010	363034	793388	781250	738435
знос	1011	395452	838164	867944	870234
Інвестиційна нерухомість:	1012	32418	44776	86694	131799
первісна вартість	1015	31746	32972	32531	25170
знос	1016	33571	35329	35420	27448
Довгострокові біологічні активи:	1017	1825	2357	2889	2278
первісна вартість	1020	0	0	0	0
накопичена амортизація	1021	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:	1022	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	88412	78776	111480	128191
Довгострокова дебіторська	1040	777	65	47	27
Відстрочені податкові активи	1045	0	0	0	0
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	485612	906703	926517	892922
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	153751	101921	78168	212350
Виробничі запаси	1101	86242	60001	54974	81181
Незавершене виробництво	1102	24058	24075	19023	38781
Готова продукція	1103	42764	17280	3822	91770
Товари	1104	687	565	349	618
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за	1125	8763	16586	33588	19006
Дебіторська заборгованість за					
з бюджетом	1135	1930	5546	1446	5526
у тому числі з податку на прибуток	1136	31	31	31	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	2900	1901	3436	1625
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	3018	1173	9414	57803
Готівка	1166	37	30	21	23
Рахунки в банках	1167	2981	1143	9393	57780
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	7310	422	1374	1212
Усього за розділом II	1195	204809	143141	148562	318496
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	690421	1049844	1075079	1211418

ПАТ «Харківський тракторний завод»

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	4350	4350	4350	4350
Внески до незареєстрованого	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	329459	325034	284613
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	147568	-108385	-775742	-572681
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	()
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	()
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	151918	225424	-446358	-283718
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	20977	78187	91058	84838
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	111	16	99	98
Інші довгострокові зобов'язання	1515	38964	70821	64234	1080902
Довгострокові забезпечення	1520	0	46076	51086	47352
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	60052	195100	206477	1213190
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	45928	43265	36065
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	133712	145487	199291	303
за товари, роботи, послуги	1615	69197	164016	252524	5851
за розрахунками з бюджетом	1620	3205	3777	25010	11848
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	22875	15185	27172	5072
за розрахунками з оплати праці	1630	9895	16742	3602	7834
за одержаними авансами	1635	82720	27596	3172	168258
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	10973	9696	7005	6758
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	145464	200892	753898	39936
Усього за розділом III	1695	478041	629319	1314939	281925
IV. Зобов'язання, пов'язані з	1700	410	1	21	21
V. Чиста вартість активів недержавного	1800	0	0	0	0
Баланс	1900	690421	1049844	1075079	1211418

ПАТ "Харківський електротехнічний завод "Укрелектромаш"

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	1177	1179	1172	1176
первісна вартість	1001	1390	1406	1418	1408
накопичена амортизація	1002	213	227	246	232
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1666	1577	1574	1650
Основні засоби:	1010	17800	17326	17033	16165
первісна вартість	1011	53942	52425	51768	51876
знос	1012	36142	35099	34735	35711
Інвестиційна нерухомість:	1015	850	822	794	934
первісна вартість	1016	1933	1933	1933	2170
знос	1017	1083	1111	1139	1236
Довгострокові біологічні активи:	1020	0	0	0	0
первісна вартість	1021	0	0	0	0
накопичена амортизація	1022	0	0	0	0
Довгострокові фінансові інвестиції:					
інші фінансові інвестиції	1035	0	0	0	0
Довгострокова дебіторська	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	62	547	342	22
Гудвіл	1050	0	0	0	0
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0	0	0	0
Залишок коштів у централізованих	1065	0	0	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	21555	21451	20915	19947
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	9340	12099	14633	13063
Виробничі запаси	1101	4419	5688	7138	4549
Незавершене виробництво	1102	2177	2974	4387	4647
Готова продукція	1103	2456	2946	2531	2413
Товари	1104	288	491	577	1454
Поточні біологічні активи	1110	0	0	0	0
Депозити перестраховання	1115	0	0	0	0
Векселі одержані	1120	0	0	0	0
Дебіторська заборгованість за продукцію,	1125	7076	15806	18669	25576
Дебіторська заборгованість за					
з бюджетом	1135	1667	264	618	1281
у тому числі з податку на прибуток	1136	0	0	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	58	101	88	1051
Поточні фінансові інвестиції	1160	0	0	0	0
Гроші та їх еквіваленти	1165	35	654	522	8
Готівка	1166	3	1	5	4
Рахунки в банках	1167	31	653	224	4
Витрати майбутніх періодів	1170	0	0	0	0
Частка перестраховика у страхових	1180	0	0	0	0
у тому числі в:					
резервах збитків або резервах належних	1182	0	0	0	0
резервах незароблених премій	1183	0	0	0	0
інших страхових резервах	1184	0	0	0	0
Інші оборотні активи	1190	3354	4712	5546	5538
Усього за розділом II	1195	23211	35077	41157	47011
III. Необоротні активи, утримувані для	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	44766	56528	62072	66958

ПАТ "Харківський електротехнічний завод "Укрелектромаш"

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Пасив	Код рядка	2014	2015	2016	2017
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	8000	8000	8000	8000
Внески до незареєстрованого статутного	1401	0	0	0	0
Капітал у дооцінках	1405	0	0	0	0
Додатковий капітал	1410	1062	1062	1062	1061
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Накопичені курсові різниці	1412	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	0	0	0	0
Нерозподілений прибуток (непокритий	1420	-16841	-12785	-14762	-22680
Неоплачений капітал	1425	(0)	(0)	(0)	(0)
Вилучений капітал	1430	(0)	(0)	(0)	(0)
Інші резерви	1435	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	-7779	-3723	-5700	-13619
II. Довгострокові зобов'язання і					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	0	0	0	0
Інші довгострокові зобов'язання	1515	3374	4169	5042	4361
Довгострокові забезпечення	1520	772	781	1050	1215
Довгострокові забезпечення витрат	1521	0	0	0	0
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Благодійна допомога	1526	0	0	0	0
Страхові резерви, у тому числі:	1530	0	0	0	0
резерв довгострокових зобов'язань; (на	1531	0	0	0	0
резерв збитків або резерв належних	1532	0	0	0	0
резерв незароблених премій; (на початок	1533	0	0	0	0
інші страхові резерви; (на початок	1534	0	0	0	0
Інвестиційні контракти;	1535	0	0	0	0
Призовий фонд	1540	0	0	0	0
Резерв на виплату джек-поту	1545	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	4146	4950	6092	5576
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	1600	0	0	0	0
Векселі видані	1605	0	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість:	1610	0	0	0	0
за товари, роботи, послуги	1615	16429	16981	24522	35317
за розрахунками з бюджетом	1620	355	358	434	707
за у тому числі з податку на прибуток	1621	0	0	0	0
за розрахунками зі страхування	1625	938	1164	976	1426
за розрахунками з оплати праці	1630	1127	1470	1019	1806
за одержаними авансами	1635	21433	26617	22021	20366
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	0	0	0	0
за страховою діяльністю	1650	0	0	0	0
Поточні забезпечення	1660	486	333	298	558
Доходи майбутніх періодів	1665	0	0	0	0
Відстрочені комісійні доходи від	1670	0	0	0	0
Інші поточні зобов'язання	1690	7631	8378	12410	14821
Усього за розділом III	1695	48399	55301	61680	75001
IV. Зобов'язання, пов'язані з					
V. Чиста вартість активів недержавного					
Баланс	1900	44766	56528	62072	66958

Додаток Ж
Аналіз індикаторів впливу

Таблиця Ж.1

**Аналіз індикаторів впливу при формуванні системи фінансової
діагностики суб'єктів господарювання**

Назва	Коефіцієнт фінансової незалежності	Коефіцієнт фінансування	Коефіцієнт маневреності власного капітала	Коефіцієнт інвестування
ПАТ Дрогобицький машинобудівний завод	0,43	0,78	0,48	1,92
ПАТ Дружківський машинобудівний завод	0,15	0,98	0,86	7,28
ПАТ Одеський машинобудівний завод	-0,11	0,50	-0,62	-0,22
ПАТ Харківський машинобудівний завод «Світло шахтаря»	0,52	0,02	0,50	26,78
ПАТ Конструкторське бюро коксохімічного машинобудування	0,16	1,41	-2,64	0,27
ПАТ Коростенський машинобудівний завод	0,27	0,75	0,07	1,08
ПАТ Бериславський машинобудівний завод	-0,47	0,54	1,97	-1,03
ПАТ Бердичівський машинобудівний завод «Прогрес»	0,34	0,71	0,15	1,17
ПАТ Сніжнянський завод хімічного машинобудування	0,83	0,22	0,05	1,06
ПАТ Коростенський завод хімічного машинобудування	-0,30	0,35	25,04	-0,05
ПАТ Мелітопольський завод холодильного машинобудування «Рефма»	0,17	0,74	-0,53	0,65
ВАТ Генічеський машинобудівний завод	0,96	0	-0,04	0,96
ПАТ Сєверодонецький науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування	0,14	0,30	-4,11	0,20
ПАТ Український науково-дослідний та конструкторський інститут хімічного машинобудування	0,85	0,38	0,27	1,37

Назва	Коефіцієнт фінансової незалежності	Коефіцієнт фінансування	Коефіцієнт маневреності власного капітала	Коефіцієнт інвестування
ПАТ Головний інститут по проектуванню заводів тракторного, автомобільного та сільськогосподарського машинобудування	-1,31	0,99	1,00	1777,75
ПАТ Радомишльський машинобудівний завод	0,92	0,03	-0,05	0,95
ПАТ Монастирищенський машинобудівний завод	0,65	0,31	-0,06	0,94
ПАТ Гребінківський машинобудівний завод	0,43	0,66	0,92	1,26
ПАТ Куп'янський машинобудівний завод	0,22	0,71	-0,31	0,76
ПАТ Самбірський дослідно-експериментальний машинобудівний завод	-1,53	0,75	1,16	-6,16
ПАТ Харківський тракторний завод	-0,42	0,14	3,08	-0,48
ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»	-0,09	0,66	4,67	-0,27

Додаток 3

Абсолютні показники фінансової стійкості

Таблиця 3.1

Абсолютні показники фінансової стійкості суб'єктів господарювання

ПАТ Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш»

Показник	Джерело інформації (форма № 1) або формула для розрахунку	Період, рік				
		2012	2013	2014	2015	2016
1. Постійні пасиви (ПП)	$p.1495$	-6630	-8293	-7779	-3723	-5700
2. Активи, що важно реалізуються (A_{BP})	$p.1095$	24719	22320	21555	21451	20915
3. Власні обігові кошти (ВОК)	$ПП - A_{BP}$	-31349	-30613	-29334	-25174	-26615
4. Довгострокові зобов'язання (ДЗ)	$p.1595$	6514	3130	4146	4950	6092
5. Наявність постійних та довгострокових пасивів для фінансування запасів	$ВОК + ДЗ$	-24835	-27483	-25188	-20224	-20523
6. Короткострокові кредити банків (КК)	$p.1600$	0	0	0	0	0
7. Загальна сума основних джерел фінансування запасів	$ВОК + ДЗ + КК$	-24835	-27483	-25188	-20224	-20523
8. Запаси (З)	$pp. (1100 + 1110)$	11191	9117	9340	12099	14633
9. Надлишок (нестача) власних обігових коштів	$ВОК - З$	-42539	-39730	-38674	-37273	-41248
10. Надлишок (нестача) власних обігових коштів та довгострокових зобов'язань	$ВОК + ДЗ - З$	-36026	-36600	-34528	-32323	-35156
11. Надлишок (нестача) основних джерел фінансування запасів	$ВОК + ДЗ + КК - З$	-36026	-36600	-34528	-32323	-35156

**Алгоритм розрахунку відносних показників фінансової стійкості
суб'єктів господарювання**

Показник	Джерело інформації, ф. №1	Рекомендоване значення	Період, рік				
			2012	2013	2014	2015	2016
Коефіцієнт автономії	$\frac{p.1495}{p.1900}$	$\geq 0,5$, збільш.	-0,13	-0,20	-0,17	-0,07	-0,09
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{p.1900}{p.1495}$	≤ 2 , зменш.	-7,83	-5,11	-5,75	-15,18	-10,89
Коефіцієнт фінансового ризику	$\frac{p.1900 - p.1495}{p.1495}$	$\leq 0,5$, крит. - 1	-8,83	-6,11	-6,75	-16,18	-11,89
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{p.1495 - p.1095}{p.1495}$	> 0 , збільш.	2,75	3,69	3,77	6,76	4,66
Коефіцієнт структури покриття довгострокових вкладень	$\frac{p.1595}{p.1095}$	-	0,26	0,14	0,19	0,23	0,29
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	$\frac{p.1595}{p.1495 + p.1595}$	0,4	-56,16	-0,61	-1,14	4,03	15,54
Коефіцієнт фінансової незалежності капіталізованих джерел	$\frac{p.1495}{p.1495 + p.1595}$	0,6	57,16	1,61	2,14	-3,03	-14,54

Додаток И

Список публікацій здобувача за темою дисертації

1. Чернишов В. В. Фінансова діагностика як система забезпечення фінансової стійкості підприємства / В. В. Чернишов // Економіка розвитку. – 2012. – № 1 (61). – С. 111-114.
2. Чернишов В. В. Финансовая диагностика и роль в ней метода принятия решений при обеспечении финансовой безопасности предприятия / В. В. Чернишов // Бізнес Інформ. – 2012. – № 6. – С. 135–138. (Index Copernicus)
3. Чернишов В. В. Класифікація та властивості систем в економіці / В. В. Чернишов // Інноваційна економіка. – 2012. – № 12 (38). – С. 295-299.
4. Чернишов В. В. Методичні аспекти проведення фінансової діагностики промислового підприємства / В. В. Чернишов // Вісник Одеського національного університету. – 2014. – Том 19. – Вип. 2/4. – С. 100-104.
5. Чернишов В. В. Комплексна оцінка факторів, що впливають на фінансову діяльність підприємства / В. В. Чернишов // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2014. – Вип. 8. – Ч. 1.– С. 125-129. – (Серія : Економічні науки).
6. Чернишов В. В. Побудова обґрунтованої системи показників фінансової діяльності підприємств машинобудівної промисловості / В. В. Чернишов // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2014. – № 3 (65). – С. 179–185.
7. Чернишов В. В. Аналіз напрямів впровадження системи фінансової діагностики підприємств машинобудівної промисловості [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Інфраструктура ринку. – 2018. – № 17. – С. 248–257. – Режим доступу : http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/17_2018_ukr/43.pdf. (Index Copernicus).
8. Чернишов В. В. Аналіз та тенденції розвитку поняття фінансової діагностики в економіці України / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Соціально-економічний розвиток України та

її регіонів: проблеми науки та практики» (м. Харків, 10-11 травня 2012 р.). – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2012. – С. 220 – 222.

9. Чернишов В. В. Визначення поняття системи у сучасних умовах / В. В. Чернишов // Матеріали XIII Міжнародної науково-практичної конференції «Теорія і практика сучасної економіки» (м. Черкаси, 10 листопада 2012 р.). – Черкаси : ЧДТУ, 2012. – С. 356 – 358.

10. Чернишов В. В. Аналіз основних коефіцієнтів системи фінансової діагностики / В. В. Чернишов // Матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної конференції «Тенденції розвитку організаційного та проектного менеджменту» (м. Львів, 6-7 грудня 2013 р.). – Львів : ЛЕФ, 2013. – Ч.2. – С. 117 – 119.

11. Чернишов В. В. Аналіз розвитку промислових підприємств України / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Формування та ефективність використання фінансових ресурсів в економічній діяльності» (м. Чернігів, 11–12 квітня 2014 р.). – Чернігів : ЧНТУ, 2014. – С. 63 – 66.

12. Чернишов В. В. Методи проведення фінансової діагностики промислового підприємства / В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Фінансово-економічна безпека держави в умовах інтеграційних процесів» (м. Львів, 25-26 квітня 2014 р.). – Львів : ЛЕФ, 2014. – Ч.1. – С. 84 – 86.

13. Чернишов В. В. Аналіз фінансової діагностики в машинобудівній промисловості / В. В. Чернишов // Матеріали Всеукраїнської заочної конференції викладачів, студентів, аспірантів та молодих учених «Фінансові механізми сталого розвитку економіки: теоретичний та практичний аспекти» (м. Дніпропетровськ , 23-24 квітня 2015 р.). – Дніпропетровськ : НМАУ, 2015. – С. 166 – 170.

14. Чернишов В. В. Аналіз функціонування фінансової системи на макрорівні / В. В. Чернишов // Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції «Пошук ефективних механізмів промислового розвитку в контексті сучасної економічної теорії» (м. Київ, 24-25 квітня 2015 р.). – Київ : ГО, 2015. – Ч. 2. – С. 79 – 82.

15. Проноза П. В. Напрямки зміни фінансової стійкості та їх реалізація на підприємствах машинобудівної промисловості / П. В. Проноза, В. В. Чернишов // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток фінансово-економічного становища на різних рівнях управління: підприємство, регіон, держава» (м. Дніпропетровськ, 6-7 листопада 2015 р.). – Дніпропетровськ : НО «Перспектива», 2015. – Ч. 2. – С. 87 – 90. *Особистий внесок здобувача полягає у розробленні напрямів змін фінансової стійкості на підприємствах машинобудівної промисловості.*

16. Чернишов В. В. Особливості проведення фінансової діагностики машинобудівних підприємств / В. В. Чернишов, Є. О. Малишко // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (м. Харків, 31 травня – 1 червня 2018 р.). – Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2018. – С. 91 – 92. *Особистий внесок здобувача полягає у дослідженні наявності зв'язку між показниками, які впливають на фінансовий стан підприємств машинобудівної промисловості.*

17. Чернишов В. В. Складові фінансово-економічної безпеки підприємства / В. В. Чернишов, Є. О. Малишко // Матеріали Міжнародної наукової конференції «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (м. Харків, 30-31 травня 2019 р.). – Харків : ХНЕУ ім. С.Кузнеця, 2019. – С. 238 – 239. *Особистий внесок здобувача полягає в узагальненні складових фінансово-економічної безпеки підприємства в системі фінансової діагностики.*

18. Чернишов В. В. Розробка напрямів підвищення фінансової стійкості підприємств машинобудівної промисловості та дослідження їх перспективної діяльності / В. В. Чернишов // Економічні студії. – 2015. – № 2 (06). – С. 177 – 183.

19. Чернишов В. В. Основні етапи оцінки фінансової діагностики суб'єктів господарювання [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 11. – С. 545–548. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/114.pdf>. (Index Copernicus)

20. Чернишов В. В. Оцінка рівня фінансового стану підприємств машинобудування [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Економіка та суспільство. – 2016. – Вип. 6. – С. 237–241. – Режим доступу : http://economyandsociety.in.ua/journal/6_ukr/40.pdf. (Index Copernicus)

21. Чернишов В. В. Реалізація моделі діагностики фінансового стану щодо напрямів підвищення фінансової стійкості підприємства [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – Вип. 17. – С. 482–485. – Режим доступу : <http://global-national.in.ua/archive/17-2017/102.pdf>. (Index Copernicus)

22. Чернишов В. В. Аналіз стратегічних пріоритетів формування фінансової діагностики машинобудівних підприємств [Електронне видання] / В. В. Чернишов // Modern Economics. – 2018. – № 8. – С. 206–217. – Режим доступу : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/8-2018/UKR/chernyshev.pdf>. (Scientific Index Services)

Апробація результатів дисертаційної роботи

№ н/п	Тип конференції	Назва конференції	Місце і дата проведення	Тип участі
1.	Міжнародна науково-практична конференція	Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики	м. Харків, 10-11 травня 2012 р.	Дистанційна
2.	XIII Міжнародна науково-практична конференція	Теорія і практика сучасної економіки	м. Черкаси, 10 листопада 2012 р.	Дистанційна
3.	XXXII Міжнародна науково-практична конференція	Тенденції розвитку організаційного та проектного менеджменту	м. Львів, 6-7 грудня 2013 р.	Дистанційна
4.	Міжнародна науково-практична конференція	Формування та ефективність використання фінансових ресурсів в економічній діяльності	м. Чернігів, 11–12 квітня 2014 р.	Дистанційна
5.	Міжнародна науково-практична конференція	Фінансово-економічна безпека держави в умовах інтеграційних процесів	м. Львів, 25-26 квітня 2014 р.	Дистанційна
6.	Всеукраїнська заочна конференція викладачів, студентів, аспірантів та молодих учених	Фінансові механізми сталого розвитку економіки: теоретичний та практичний аспекти	м. Дніпропетровськ, 23-24 квітня 2015 р.	Дистанційна
7.	Міжнародна науково-практична конференція	Пошук ефективних механізмів промислового розвитку в контексті сучасної економічної теорії	м. Київ, 24-25 квітня 2015 р.	Дистанційна
8.	Міжнародна науково-практична конференція	Розвиток фінансово-економічного становища на різних рівнях управління: суб'єктів господарювання, регіон, держава	м. Дніпропетровськ, 6-7 листопада 2015 р.	Дистанційна
9.	Міжнародна наукова конференція	Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця	м. Харків, 31 травня –1 червня 2018 р.	Безпосередня
10.	Міжнародна наукова конференція	Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця	м. Харків, 30-31 травня 2019 р.	Безпосередня

УКРАЇНА
ХАРКІВСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ЕКОНОМІКИ І МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

майдан Свободи 5, Держпром, 3 під., 8 пов., м. Харків, 61022, тел.: (057) 705-10-17, факс: 705-10-29
E-mail: uek@kharkivoda.gov.ua, код ЄДРПОУ 38157940

20.05.2018 № 01-23/2018
на № _____ від _____

ДОВІДКА

про використання результатів та окремих пропозицій запропонованих
Чернишовим Володимиром Васильовичем в дисертаційній роботі на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Основні положення, висновки та рекомендації, одержані аспірантом кафедри фінансів Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця Чернишовим В.В. і представлені у дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит, мають науково-практичний потенціал для діагностування фінансової стійкості суб'єктів господарювання Харківського регіону, зокрема у частині: побудови дискримінантної моделі діагностування фінансової стійкості регіону, сутність якої полягає в урахуванні комплексу факторів, що визначають фінансову діяльність суб'єктів господарювання, яка забезпечить їх групування за класом фінансової стійкості.

Застосування дискримінантної моделі діагностування фінансової стійкості суб'єктів господарювання промисловості передбачає використання публічної фінансової звітності і сприяє своєчасному виявленню ступеню залежності підприємств від зовнішніх джерел фінансування.

Отримані результати досліджень мають практичну цінність і можуть бути рекомендовані для подальшого використання у діяльності суб'єктів господарювання промисловості.

Довідка видана без фінансових зобов'язань перед автором.

Директор Департаменту

А. КОЛОС

001933

HELZ

ЧАСТНОЕ АКЦИОНЕРНОЕ ОБЩЕСТВО
**«ХАРЬКОВСКИЙ ЭЛЕКТРОТЕХНИЧЕСКИЙ ЗАВОД
 «УКРЕЛЕКТРОМАШ»**

Украина 61001, г. Харьков, ул. Искринская, 37
 Тел.: +(38 057)732-45-50
 Тел./факс: +(38 057)732-84-92
 E-mail: office@helz.ua, www.helz.ua

№ 168/2018 від 10.08.18 р.

ДОВІДКА

про використання результатів та окремих пропозицій
ЧЕРНИШОВА ВОЛОДИМИРА ВАСИЛЬОВИЧА,
 поданих в дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
 наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит

Наукові пропозиції дисертаційної роботи щодо формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання були розроблені на підставі проведення аналізу та узагальнення досвіду господарювання промислових підприємств України, в тому числі АТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш». Після детального вивчення умов діяльності суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості автором зроблено ґрунтовні висновки щодо можливих напрямків розширення оцінки фінансового стану суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості за рахунок обґрунтованої системи фінансових показників.

Розроблені дисертантом практичні та методичні рекомендації, детально вивчені і впроваджені в роботу АТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш». Запропонований методичний підхід до формування системи фінансової діагностики дозволив виявити додаткові можливості використання фінансових ресурсів підприємства.

За активною участю автора та з використанням методичного забезпечення поданого в дисертації, розроблено пропозиції щодо оцінки майбутнього та поточного стану фінансової діяльності суб'єкта господарювання промисловості відповідно до зміни зовнішніх та внутрішніх умов його функціонування. В діяльності АТ «Харківський електротехнічний завод «Укрелектромаш» використовуються пропозиції В.В. Чернишова, щодо обґрунтування напрямків розвитку фінансового забезпечення. Запропонований методичний підхід впроваджено в роботу підприємства у III кварталі 2018 року.

Довідка видана без фінансових зобов'язань підприємства перед автором.

Генеральний директор

Кізілов А.В.

№ 12 від 30.06 2017 р.

ДОВІДКА

про використання результатів та окремих пропозицій
ЧЕРНИШОВА ВОЛОДИМИРА ВАСИЛЬОВИЧА,
поданих в дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук за спеціальністю *08.00.08 – гроші, фінанси і кредит*

Представлені в дисертаційній роботі розробки щодо діагностичного інструментарію формування систем фінансової діагностики суб'єктів господарювання були виконані на підставі проведення аналізу та узагальнення досвіду роботи ТОВ «ІНТЕРПРОФІТ АГРО». Автором було докладно вивчено умови діяльності підприємства, зроблено обґрунтовані висновки щодо фінансової стійкості суб'єкта господарювання при формуванні системи фінансової діагностики.

Практичні та методичні рекомендації викладені в дисертаційній роботі, детально вивчені і впроваджені в роботу ТОВ «ІНТЕРПРОФІТ АГРО». При діагностуванні фінансової стійкості ТОВ «ІНТЕРПРОФІТ АГРО» використовуються рекомендації Чернишова В.В., щодо дискримінантної моделі діагностування суб'єктів господарювання. Практичний інтерес викликають пропозиції дисертанта стосовно інструментарію формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання.

Отримані результати досліджень мають практичну цінність і можуть бути рекомендовані для подальшого використання суб'єктами господарювання.

Довідка видана без фінансових зобов'язань підприємства перед автором.

Директор ТОВ «ІНТЕРПРОФІТ АГРО»

В. А. Петруновський

УКРАЇНА

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

61166, м. Харків, пр. Науки, 9-А, тел. (057) 702-03-04, факс: (057) 702-07-17
 E-mail: post@hneu.edu.ua, http://www.hneu.edu.ua

№ 18/86-39-198 від 18.09.18

На № _____ від _____

ДОВІДКА

про впровадження в навчальний процес результатів, окремих пропозицій та рекомендацій, отриманих в ході дослідження в дисертаційній роботі

Чернишова Володимира Васильовича,

яка представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю **08.00.08 – гроші, фінанси і кредит**

Основні теоретичні і практичні положення дисертаційної роботи Чернишова В.В. використані в навчальному процесі кафедри фінансів Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 Фінанси, банківська справа та страхування освітньої програми «Фінанси і кредит».

Зокрема при викладанні дисципліни «Управління фінансовою санацією та антикризова фінансова діагностика» використовуються:

- 1) пропозиції щодо побудови скорингової моделі з використанням основних показників діагностики фінансового стану суб'єктів господарювання, які впливають на фінансову стійкість з метою формування їх рейтингу за фінансовою стійкістю;
- 2) методичний підхід до формування системи фінансової діагностики суб'єктів господарювання машинобудівної промисловості, особливістю якого є визначення варіативності складових фінансової стійкості залежно від переважного розміщення питомої ваги фінансових ресурсів для здійснення господарської діяльності, що дасть змогу розробити оптимальний план використання власних ресурсів суб'єкта господарювання.

Заступник керівника (проректор з науково-педагогічної роботи), д.е.н., професор

Завідувач кафедри фінансів, д.е.н., професор

В.І. Отенко

І.В. Журавльова

161359